VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST

I. V. SZTÁLIN

MŰVEI

TIZENKETTEDIK KÖTET

1929 ÁPRILIS – 1930 JÚNIUS

SZIKRA KIADÁS BUDAPEST 1950

Az orosz eredeti címe:

И. В. СТАЛИН
СОЧИНЕНИЯ. ТОМ 12. АПРЕЛЬ 1929—ИЮНЬ 1930
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
МОСКВА 1949.

Sztálin elvtárs műveinek magyar fordítása a tizenhat kötetes orosz kiadás nyomán készül, amelyet a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártja Központi Bizottságának határozata alapján a Marx—Engels—Lenin Intézet ad ki.

A magyar kiadás a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének határozata alapján jelenik meg.

1950 október

ELŐSZÓ

Sztálin elvtárs műveinek tizenkettedik kötete azokat a műveket tartalmazza, amelyeket Sztálin elvtárs 1929 áprilisától 1930 júniusáig írt.

A bolsevik párt ebben az időszakban kifejleszti a szocializmus általános támadását az egész fronton, mozgósítja a munkásosztályt és a parasztság dolgozó tömegeit az egész népgazdaságnak a szocializmus alapján való újjáalakításáért, az első ötéves terv teljesítéséért folytatott harcra. A bolsevik párt döntő politikai fordulatot hajt végre — a kulákság kizsákmányoló törekvéseit korlátozó politikáról áttér a kulákság mint osztály felszámolásának — a teljes kollektivizálás alapján történő felszámolásának politikájára. A párt megoldja a proletárforradalomnak a hatalom kivívása után legnehezebb történelmi feladatát — az egyéni paraszti gazdaságok millióit átállítja a kolhozok, a szocializmus útjára.

A SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának 1929 áprilisi plénumán mondott beszédében — „Jobboldali elhajlás a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában" —, amely ebben a kötetben jelenik meg először teljesen, Sztálin

elvtárs elemzi a Szovjetunióban és a tőkés országokban végbement osztályeltolódásokat, rámutat arra, hogy országunkban a szocializmus fokozódó támadást hajt végre a városi és falusi tőkés elemek ellen, ami az osztályharc élesedésére vezet. Sztálin elvtárs kimutatja a kapitalizmus részleges stabilizációjának megingását, a forradalmi fellendülés elemeinek halmozódását a tőkés országokban és megindokolja a kommunista pártokban működő jobboldali elemek ellen folytatott harc kiélezésének szükségességét.

Sztálin elvtárs leleplezi a buharini csoport pártellenes frakciós tevékenységét, kétkulacsosságát és kulisszamögötti tárgyalásait, amelyeket a trockistákkal folytat abból a célból, hogy blokkot szervezzen a párt ellen.

Sztálin elvtárs hangsúlyozza, hogy a jobboldali elhajlás és az irányában tanusított békülékenység ebben az időszakban a legfőbb veszély, leleplezi a jobboldali kapitulánsokat, mint a leninizmus ellenségeit, mint a kulákság ügynökségét, feltárja annak a jobboldali opportunista „elméletnek" liberális-burzsoá, forradalomellenes lényegét, amely azt hirdeti, hogy a kulákok „békésen" belenőnek a szocializmusba. Sztálin elvtárs a buharini ellenzék ellen folytatott harcban kifejti azt a lenini tételt, hogy a kizsákmányoló osztályokat csakis a proletariátus elkeseredett osztályharca útján lehet megsemmisíteni. Sztálin elvtárs kimutatja, hogy a jobboldali kapitulánsoknak az osztályharc kérdéseiben követett opportunista vonala összefügg Buharinnak az államelmélet kérdései terén elkövetett leninizmusellenes hibáival.

Sztálin elvtárs a jobboldali opportunisták ellen folytatott harcban megvédelmezi és továbbfejleszti az államra és a proletárdiktatúrára vonatkozó marxista-leninista tanítást.

Sztálin elvtárs „A verseny és a tömegek münkalendülete" c. cikkében megállapítja, hogy a szocialista verseny a szocializmus építésének kommunista módszere, az az emelő, amelynek segítségével a dolgozók hivatva vannak arra, hogy az ország egész gazdasági és kulturális életét a szocializmus alapján átalakítsák.

„A nagy fordulat éve" c. cikkben Sztálin elvtárs megállapítja, hogy az 1929-es év a szocialista építés minden frontján — a munka termelékenysége terén, az ipar és a mezőgazdaság építésében a nagy vívmányok esztendeje volt. Sztálin elvtárs a kolhozmozgalom sikereiről szólva kimutatja, hogy a parasztság zöme — a középparasztság — megindult a kolhozokba s hogy az egyéni paraszti gazdaságnak a szocializmus útjára való áttérésével az országon belül megsemmisülnek a kapitalizmus visszaállításának utolsó forrásai.

Sztálin elvtárs Lenin szövetkezeti tervére támaszkodva kidolgozza a mezőgazdaság kollektivizálásának elméletét és megmutatja megvalósításának gyakorlati útjait.

Sztálin elvtárs „A Szovjetunió agrárpolitikájának kérdéseihez" c. beszédében leleplezi az „egyensúlynak", a szocialista építés „automatizmusának", a kisparaszti gazdaság „szilárdságának" burzsoá, és jobboldali opportunista elméleteit, kimutatja a kollektív nagygazdaság előnyeit a mezőgazdaságban. Sztálin elvtárs a kolhozok jellegét elemezve megálla-

pítja, hogy a kolhoz a gazdaság szocialista formája. Ugyanebben a cikkben Sztálin elvtárs megindokolja a falusi tőkés elemeket korlátozó és kiszorító politikától a kulákságnak mint osztálynak a teljes kollektivizálás alapján történő felszámolására irányuló politika felé tett fordulatot.

Az „Akiknek a siker fejükbe szállt", „Válasz a kolhozparaszt elvtársaknak" című és más cikkekben Sztálin elvtárs leleplezi a kolhozépítésben meghatározott pártvonal „baloldali" elferdítéseit, megjelöli ezek kijavításának útját és hangsúlyozza, hogy az adott fejlődési szakaszon a kolhozmozgalom legfőbb láncszeme a mezőgazdasági artel.

A kötet tartalmazza „A Központi Bizottság politikai beszámolóját a SzK(b)P XVI. kongresszusának", amelyben Sztálin elvtárs mélyenszántóan elemzi a világkapitalizmus válságát, és megállapítja a kapitalista rendszer ellentmondásainak élesedését. Sztálin elvtárs a Szovjetunió és a tőkés államok viszonyát jellemezve hangsúlyozza, hogy a szovjet állam külpolitikája következetes békepolitika. Sztálin elvtárs kimutatja a Szovjetunió népgazdaságának fokozódó fellendülését, a szocialista gazdasági rendszer fölényét a tőkés gazdasági rendszerrel szemben, meghatározza az egész fronton végrehajtott általános szocialista támadás lényegét és feladatait. Sztálin elvtárs mozgósítja a pártot a nemzeti kérdésben mutatkozó elhajlások elleni harcra és kimutatja, hogy a proletariátus diktatúrájának és a szocializmus építésének időszaka a Szovjetunióban a szocialista tartalmú és nemzeti formájú nemzeti kultúrák felvirágzásának időszaka.

1929 APRILIS — 1930 JÜNIUS

JOBBOLDALI ELHAJLÁS A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN*

Beszéd a SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának 1929 áprilisi plénumán[1]

(Gyorsírói feljegyzés)

Elvtársak! Nem fogok személyi mozzanatokra kitérni, noha a Buharin csoportjához tartozó elvtársak közül egyesek beszédeiben jókora szerepe volt a személyi mozzanatoknak. Nem fogok kitérni rájuk, mivel a személyi dolgok csak apróságok, apróságokkal pedig nem érdemes foglalkozni. Buharin beszélt a velem folytatott személyes levelezésről. Felolvasott néhány levelet, amelyekből kitűnik, hogy tegnap még személyes barátok voltunk, most pedig a politikában eltérnek útjaink. Ugyanez csengett ki Uglanov és Tomszkij beszédéből is. Hogyan — úgymond —, hiszen mi régi bolsevikok vagyunk, és egyszerre csak eltérnek útjaink, nem tiszteljük egymást.

Azt hiszem, hogy ezek a panaszok és sirámok fityinget sem érnek. Hiszen mi nem családi kör, nem személyes jóbarátok asztaltársasága vagyunk, hanem a munkásosztály politikai pártja. Nem szabad megengedni, hogy a személyes barátság érdekeit fölébe helyezzék az ügy érdekeinek.

Ha minket csak azért neveznek öreg bolsevikok-

---

* A beszéd itt közölt szövegéből több mint harminc oldal annakidején nem jelent meg a sajtóban. — *Szerk.*

nak, mert *öregek* vagyunk, akkor rosszul áll a szénánk, elvtársak. Az öreg bolsevikokat nem azért tisztelik, mert *öregek*, hanem azért, mert ugyanakkor örökké friss, nem öregedő forradalmárok. Ha az öreg bolsevik letért a forradalom útjáról, vagy elsekélyesedik és politikailag elsatnyul, akkor ha százesztendős is, még sincs joga öreg bolseviknak nevezni magát, nincs joga arra, hogy a párttól tiszteletet követeljen.

Aztán ne tévesszük össze a személyes barátság kérdéseit a politika kérdéseivel, mert, mint mondani szokás, más a barátság és megint más az ügy. Mi valamennyien a munkásosztályt szolgáljuk, és ha a személyes barátság érdekei nem egyeznek a forradalom érdekeivel, akkor a személyes barátságnak háttérbe kell szorulnia. Mint bolsevikok, másképpen nem vethetjük fel a kérdést.

Nem fogok kitérni azokra a személyi vonatkozású célzásokra és burkolt vádakra sem, amelyekkel tele voltak tűzdelve a buharini ellenzékhez tartozó elvtársak beszédei. Ezek az elvtársak célzásokkal és kétértelműségekkel nyilván el akarják takarni nézeteltéréseink politikai alapját. Politika helyett intrikát akarnak. Ebben a tekintetben különösen jellemző Tomszkij beszéde. Beszéde egy tipikus trade-unionista intrikus beszéde volt, aki a politika kérdéseit politikai intrikával próbálja felcserélni. De ez a bűvészmutatványuk nem fog sikerülni.

Térjünk a tárgyra.

I

EGY VONAL VAGY KETTŐ?

Egy közös vezérvonalunk van-e, vagypedig két vonalunk van — ez a legfőbb kérdés, elvtársak.

Rikov itt azt mondotta beszédében, hogy egy vezérvonalunk van, és ha vannak is bizonyos „jelentéktelen" nézeteltéréseink, annak az az oka, hogy „árnyalati" különbségek vannak a vezérvonal értelmezése körül.

Igaz-e ez? Sajnos, nem igaz. És nemcsak nem igaz, hanem szőges ellentéte az igazságnak. Valóban, **ha a vonalunk egy, és ha csupán árnyalati különbségek vannak köztünk, akkor miért** futkosott Buharin a tegnapi trockistákhoz és azok fejéhez, Kamenyevhez, miért próbált velük frakciós blokkot alakítani a Központi Bizottság és annak Politikai Irodája ellen? Vajjon nem megtörtént tény, hogy Buharin a Központi Bizottság vonalának „végzetes" voltáról beszélt velük, nem azt mondotta-e ottan, hogy egyfelől Buharin, Tomszkij, Rikov, s másfelől a Központi Bizottság között elvi nézeteltérések vannak, hogy gyökeresen meg kell változtatni a Központi Bizottság Politikai Irodájának személyi összetételét.

Ha egy a vonalunk, akkor miért konspirált Buharin a tegnapi trockistákkal a Központi Bizottság ellen és miért támogatta őt ebben Rikov és Tomszkij?

Ha egy a vezérvonalunk, akkor hogyan lehetséges, hogy a Politikai Iroda egyik része, amely egy közös vezérvonalat tart követendőnek, vermet ás

a Politikai Iroda másik részének, amely ugyanazt a vezérvonalat tartja követendőnek?

Vajjon lehetséges-e az ilyen politikai csapongás, ha közös a vezérvonal?

Ha egy a vonal, akkor hogyan jött létre Buharin január 30-i nyilatkozata, amely teljes egészében a Központi Bizottság és annak vezérvonala ellen irányult?

Ha egy a vonal, akkor hogyan jött létre a hármak (Buharin, Rikov és Tomszkij) február 9-i nyilatkozata, amelyben arcátlanul és durván rágalmazó módon azzal vádolják a pártot, hogy politikája *a)* a parasztság katonai-feudális kizsákmányolásának politikája, *b)* bürokratizmust tenyésztő politika és *c)* a Kommunista Internacionále bomlasztásának politikája?

Vagy talán már nem léteznek többé ezek a nyilatkozatok? Talán most hibásaknak tartják ezeket a nyilatkozatokat? Talán Rikov, Buharin és Tomszkij hajlandó most visszavonni ezeket a feltétlenül hibás és pártellenes nyilatkozatokat? Akkor mondják meg nyiltan és becsületesen. Akkor mindenki világosan fogja látni, hogy *egy* vonalunk van és csak jelentéktelen árnyalati különbségek vannak közöttünk. De ezt nem akarták megtenni, mint Buharin, Rikov és Tomszkij beszédeiből kitűnik. És nemcsak hogy nem akarták megtenni, hanem még a jövőben sem szándékoznak visszavonni ezeket a nyilatkozatokat, hiszen kijelentették, hogy fenntartják a nyilatkozatokban kifejtett nézeteiket.

Hol van akkor az egy közös vonal?

Ha egy a vonal, s ha a párt vonala a Buharin-

csoport véleménye szerint abban áll, hogy a parasztság katonai-feudális kizsákmányolásának politikáját kell folytatni, akkor lehetséges-e, hogy Buharin, Rikov és Tomszkij velünk együtt akarják megvalósítani ezt a végzetes politikát, ahelyett hogy harcolnának ellene? Hát nem badarság ez?

Ha egy a vonal, s ha a párt vonala a buharini ellenzék véleménye szerint a bürokratizmus tenyésztését jelenti, akkor lehetséges-e, hogy Rikov, Buharin és Tomszkij velünk együtt akarják tenyészteni a bürokratizmust a pártban, ahelyett hogy harcolnának ellene? Hát nem képtelenség ez?

Ha egy a vonal, s ha a párt vonala a buharini ellenzék véleménye szerint a Kommunista Internacionále bomlasztására irányul, akkor lehetséges-e, hogy Rikov, Buharin és Tomszkij velünk együtt akarják bomlasztani a Kommunista Internacionálét, ahelyett hogy harcolnának a Kommunista Internacionále bomlasztására irányuló politika ellen? Hogy lehet elhinni ezt a lehetetlenséget?

Nem, elvtársak, itt valami nincs rendben, amikor Rikov azt mondja, hogy közös a vonalunk. Akárhogy forgatjuk a dolgot, ha azokat a tényeket tartjuk szem előtt, amelyekről Buharin csoportjának nyilatkozataival és magatartásával kapcsolatban az imént beszéltem, akkor a közös vonalnak nyomát se találjuk.

Ha egy a vonal, akkor honnan eredt Buharin, Rikov és Tomszkij lemondogató politikája? Közös vezérvonal esetén elképzelhető-e, hogy a Politikai Iroda egyik része rendszeresen megtagadja a Központi Bizottság ismételt határozatainak teljesítését s fél évig szabotálja a pártmunkát? Ha valóban egy

és közös vezérvonalunk van, akkor mi az indítóoka ennek a bomlasztó lemondás-politikának, melyet a Politikai Iroda egyik része oly megfontoltan folytat?

Pártunk történetében már voltak példák a lemondás-politikára. Ismeretes, például, hogy közvetlenül az Októberi Forradalom után az elvtársak egy része, élén Kamenyevvel és Zinovjevvel, nem fogadta el a felajánlott állásokat, azt követelve, hogy a párt változtassa meg politikáját. Ismeretes, hogy a lemondás-politikát akkor azzal indokolták, hogy pártunk Központi Bizottságának politikája tisztán bolsevik kormány alakítására irányul, ők viszont, ezzel szemben, azt követelik, hogy a bolsevikok koalíciós kormányt alakítsanak a mensevikekkel és eszerekkel együtt. De a lemondás-politikának akkor volt értelme, mert azon alapult, hogy csakugyan két különböző vonal volt, amelyek közül az egyik vonal tisztán bolsevik kormány alakítására, a másik vonal pedig a mensevikekkel és eszerekkel közös koalíciós kormány alakítására irányult. Ez világos és érthető volt. De semmi, éppenséggel semmi logika sincs abban, hogy a buharini ellenzék egyrészt a vezérvonal egységét hangoztatja, másrészt pedig ugyanolyan lemondogató politikát folytat, amilyet Zinovjev és Kamenyev folytatott az Októberi Forradalom időszakában.

Vagy — vagy: vagy egy vonal van — s akkor Buharinnak és barátainak lemondás-politikája érthetetlen és megmagyarázhatatlan; vagypedig két vonal van — s akkor a lemondás-politika teljesen érthető és megmagyarázható.

Ha egy a vonal, akkor hogyan történhetett, hogy

amikor a Politikai Irodában az ötéves terv és a parasztkérdés alaptéziseiről szavaztak, a Politikai Iroda három tagja, Rikov, Buharin és Tomszkij, lehetségesnek tartotta, hogy *tartózkodjék* a szavazástól? Vajjon előfordulhat-e, hogy amikor *egy* a vezérvonal, az elvtársak egy része a gazdasági politika alapkérdéseiben tartózkodjék a szavazástól? Nem, elvtársak, ilyen csodák nincsenek a világon.

Végül, ha egy a vonal és csak árnyalati különbségek vannak köztünk, akkor a buharini ellenzékhez tartozó elvtársak, Buharin, Rikov és Tomszkij, miért nem voltak hajlandók elfogadni azt a kompromisszumot, amelyet a Politikai Iroda bizottsága ez év február 7-én ajánlott fel nekik? Tagadható-e, hogy ez a kompromisszum Buharin csoportjának teljesen elfogadható menekvést biztosított abból a zsákutcából, amelybe saját hibájából jutott?

Felolvasom ennek a kompromisszumnak a szövegét, amelyet a Központi Bizottság többsége ez év *február 7-én* felajánlott:

„A bizottságban elhangzott véleménycsere során tisztázódott, hogy:

1. Buharin politikai hibának ismeri el a Kamenyevvel folytatott tárgyal sokat;

2. Buharin elismeri, hogy 1929 január 30-i «nyilatkozatában» foglalt állításai arról, hogy a Központi Bizottság valójában a «parasztság katonai-feudális kizsákmányolására» irányuló politikát folytat, hogy a Központi Bizottság bomlasztja a Kommunista Internacionálét és bürokratizmust tenyészt a pártban — a vita hevében elhamarkodva tett kijelentések, ezeket az állításokat nem tartja fenn többé és ezekben a kérdésekben nincsenek nézeteltérései a Központi Bizottsággal;

3. Buharin ennek alapján elismeri, hogy teljes egyetértésben lehetséges és kell dolgozni a Politikai Irodában;

4. Buharin visszavonja mind a «Pravdá»-ra, mind a Kommunista Internacionáléra vonatkozó lemondását;

5. Buharin ennek következtében visszavonja január 30-i nyilatkozatát.

A kifejtettek alapján a bizottság lehetségesnek tartja, hogy eltekintsen annak a határozati javaslatnak a Politikai Iroda és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének együttes ülése elé terjesztésétől, amely Buharin hibáinak politikai minősítéséről szól és azt javasolja a Politikai Iroda és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnöksége együttes ülésének, hogy vonjon ki a használatból minden idevágó okmányt (beszédek gyorsírói feljegyzését stb.)

A bizottság javasolja a Politikai Irodának és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének, hogy biztosítsa Buharinnak, mint a «Pravda» felelős szerkesztőjének és a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága titkárának a normális munkához szükséges feltételeket."

Miért utasították vissza Buharin és barátai ezt a kompromisszumot, ha valóban egy a vonalunk és csak jelentéktelen árnyalati különbségek vannak közöttünk? Vajjon nehéz megérteni, hogy Buharinnak és barátainak örömmel kellett volna kapniok a Politikai Iroda által felajánlott kompromisszumon, hogy ezzel élét vegyék a párton belüli helyzetnek és olyan légkört teremtsenek, amely lehetővé teszi a a Politikai Irodában az összhangzatos és egyetértő munkát?

Pártegységről beszélnek, meg arról, hogy a Politikai Irodában kollegiális munkára van szükség. De nem világos-e, hogy aki valóságos egységet akar

és becsüli a kollegiális munkát, annak el kellett volna fogadnia ezt a kompromisszumot? Akkor miért utasították vissza Buharin és barátai ezt a kompromisszumot?

Nem világos-e, hogy ha egy vonalunk volna, akkor nem léteznék a hármak február 9-i nyilatkozata sem, s Buharin és barátai nem utasították volna vissza a Központi Bizottság Politikai Irodája által nekik felajánlott kompromisszumot?

Nem, elvtársak, önök hasztalan beszélnek közös vonalról, ezzel semmire sem mennek, ha szem előtt tartjuk a fentebb ismertetett tényeket.

A valóság az, hogy nem egy vonalunk van, hanem kettő: az egyik a Központi Bizottság vonala, a másik a Buharin-csoport vonala.

Rikov nem mondott igazat beszédében, amikor kijelentette, hogy egy vezérvonalunk van. Ezzel saját, a párt vonalától eltérő vonalát akarta álcázni, hogy alattomban a párt vonala ellen áskálódhassék. Hiszen az opportunizmus politikája éppen az, hogy igyekszik elkenni a nézeteltéréseket, elködösíteni a pártonbelüli valóságos helyzetet, álcázni saját álláspontját és lehetetlenné tenni, hogy a párt tiszta képet kapjon.

Mit akar elérni az opportunizmus ezzel a politikával? Azt, hogy a vonal egységének hangoztatása mögé rejtőzve valójában saját vonalát vigye keresztül, amely eltér a párt vonalától. Rikov a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság mostani plénumán mondott beszédében erre az opportunista álláspontra helyezkedett.

Hallgassuk meg talán, hogyan jellemzi Lenin

elvtárs egyik cikkében az opportunistát általában. Ez a jellemzés nemcsak általános jelentősége miatt fontos számunkra, hanem azért is, mert teljesen ráillik Rikovra.

Lenin a következőket mondja az opportunizmus és az opportunisták sajátosságairól:

„Az opportunizmus elleni harcról beszélve soha sem szabad megfeledkezni az egész mai opportunizmus jellegzetes, minden elképzelhető téren megnyilvánuló vonásairól: határozatlanságáról, elmosódottságáról, megfoghatatlanságáról. Az opportunista alaptermészeténél fogva mindig kitér a határozott és végleges kérdésfeltevés elől, középutat keres, kigyóként tekergődzik egymást kizáró szempontok között, igyekszik «egyetérteni» ezzel is, azzal is és nézeteltéréseit apró javításokra, kételyekre, ártatlan kívánságokra stb. stb. redukálja" (VI. köt. 320. old.[1a]).

Ilyen az opportunista, aki fél a világosságtól és a határozottságtól, aki elkenni igyekszik a dolgok valódi állását, palástolni igyekszik a pártban valóban meglevő nézeteltéréseket.

Igen, elvtársak, bármilyen kellemetlen is a valóság, szembe kell nézni vele. Ne adja isten, hogy az igazságtól való félelem betegségébe essünk. A bolsevikok egyebek közt abban különböznek minden más párttól, hogy nem félnek az igazságtól, nem félnek szembenézni az igazsággal, bármilyen keserű is az. Az adott esetben pedig az az igazság, hogy valójában nincs közös vonalunk. Van egy vonal, a párt vonala, a forradalmi, lenini vonal. De kívüle van még egy másik vonal is, a Buharin-csoport vonala, amely pártellenes nyilatkozatokkal, lemondásokkal, a párt rágalmazásával, a párt elleni áskálódással, a

tegnapi trockistákkal pártellenes blokk megszervezése végett folytatott kulisszamögötti tárgyalásokkal harcol a párt vonala ellen. Ez a másik vonal opportunista vonal.

Ez tény, amelyet nem lehet elkenni semmiféle diplomatikus szónoklatokkal, semilyen agyafúrt kijelentésekkel állítólagos egységes vonalról stb. stb.

II

OSZTÁLYELTOLÓDÁSOK ÉS NÉZETELTÉRÉSEINK

Miben állnak nézeteltéréseink, mivel vannak kapcsolatban?

Mindenekelőtt azoknak az osztályeltolódásoknak kérdésével vannak kapcsolatban, melyek az utóbbi időben országunkban és a tőkés országokban végbemennek. Egyes elvtársak azt hiszik, hogy pártunkban a nézeteltérések véletlen jellegűek. Ez, elvtársak, nem igaz. Ez egyáltalán nem igaz. Pártunkban a nézeteltérések az osztályeltolódások talaján, az osztályharc ama kiélesedésének talaján keletkeztek, amely az utóbbi időben végbemegy és a fejlődésben fordulatot idéz elő.

Buharin csoportjának az a fő hibája, hogy nem látja ezeket az eltolódásokat és ezt a fordulatot, nem látja és nem akarja észrevenni azokat. [redacted]onképpen ezzel magyarázható a párt és a Ko[redacted]ista Internacionále új feladatainak az a megnemértése, amely a buharinista ellenzék jellemző vonása.

Észrevették-e, elvtársak, hogy a buharinista ellenzék vezetői a Központi Bizottság és a Központi

Ellenőrző Bizottság plénumán mondott beszédeikben teljesen megkerülték az országunkban végbemenő osztályeltolódások kérdését, egy árva szót sem szóltak az osztályharc élesedéséről, még csak halvány célzást sem tettek arra, hogy nézeteltéréseink az osztályharcnak éppen ezzel az élesedésével vannak kapcsolatban? Beszéltek mindenről, filozófiáról, elméletről, de egy árva szót sem szóltak azokról az osztályeltolódásokról, amelyek a mai helyzetben pártunk irányvételét és gyakorlatát meghatározzák.

Mivel magyarázható ez a különös jelenség? Talán feledékenységgel? Dehogy is! Politikusok nem feledkezhetnek meg a legfontosabbról. Ez a különös jelenség azzal magyarázható, hogy nem látják és nem értik az országunkban és a tőkés országokban most végbemenő új forradalmi folyamatokat. Azzal magyarázható, hogy nem látták meg a legfontosabbat, nem vették észre azokat az osztályeltolódásokat, melyeket a politikusnak nincs joga észre nem venni. Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy a buharinista ellenzék fejvesztetten és felkészületlenül áll pártunk új feladataival szemben.

Gondoljanak pártunk életének legutóbbi eseményeire. Gondoljanak azokra a jelszavakra, melyeket a párt az országunkban végbemenő új osztályeltolódásokkal kapcsolatban az utóbbi időben kiadott. Olyan jelszavakról beszélek, mint az *önbirálat* jelszava, a *bürokratizmus elleni harc* kiélezésének és a *szovjet apparátus megtisztításának* jelszava, az *új gazdasági káderek szervezésének és vörös szakemberek kiképzésének* jelszava, a *kolhoz- és szovhozmozgalom* fokozásának jelszava, a *kulák elleni támadás* jelszava, az *önköltség*

csökkentésének és a *szakszervezeti gyakorlati munka* gyökeres *megjavításának* jelszava, a *pártlisztítás* jelszava stb. Egyes elvtársak előtt úgy tűnt fel, hogy ezek a jelszavak hajmeresztők és szédületesek. Pedig világos, hogy ezek a jelszavak az adott helyzetben a párt legszükségesebb és legidőszerűbb jelszavai.

A dolog azzal kezdődött, hogy a Sahti-üggyel[2] kapcsolatban új módon vetettük fel az új gazdasági káderek kérdését, azt a kérdést, hogy a régi szakemberek helyébe a munkásosztály soraiból kell vörös szakembereket kiképezni.

Mi derült ki a Sahti-üggyel kapcsolatban? Kiderült, hogy a burzsoáziát még korántsem tettük teljesen ártalmatlanná, hogy a burzsoázia kártevést szervez és fog még szervezni gazdasági építésünk terén, hogy gazdasági, szakszervezeti és részben pártszervezeteink nem vették észre osztályellenségeink aknamunkáját, hogy tehát minden erőnkből és minden eszközzel erősíteni és javítani kell szervezeteinket, fejleszteni és fokozni kell osztályéberségüket.

Ezzel kapcsolatban kiéleződött az *önbirálat* jelszavának kérdése. Miért? Azért, mert nem lehet megjavítani gazdasági, szakszervezeti és pártszervezeteinket, nem lehet előbbre vinni a szocializmus építésének ügyét és megfékezni a burzsoá kártevést, ha nem fejlesztjük teljes erőnkből a bírálatot és az önbírálatot, ha szervezeteink munkáját nem helyezzük a tömegek ellenőrzése alá. Már pedig tény, hogy nemcsak a szénipari vidékeken volt és még mindig van kártevés, hanem kártevés volt és van a vas- és fémipari termelés terén is, a hadiiparban is, a Közlekedés-

ügyi Népbiztosságban is, az arany- és platinaiparban is stb. stb. Ezért kellett az önbírálat jelszava.

Továbbá, a gabonabegyüjtési nehézségekkel kapcsolatban, a kulákságnak a szovjet árpolitika ellen irányuló fellépésével kapcsolatban, élére állítottuk a kolhozok és szovhozok minden módon való fejlesztésének, a kulák elleni támadásnak, a gabonabegyüjtés olymódon való megszervezésének kérdését, hogy nyomást gyakoroljunk a tehetős kulák elemekre.

Mit mutattak meg a gabonabegyüjtési nehézségek? Azt mutatták meg, hogy a kulák nem szunnyad, hogy a kulák gyarapodik és aknamunkát szervez a Szovjethatalom politikája ellen, viszont párt-, szovjet és szövetkezeti szervezeteink — legalábbis egy részük — vagy nem látják az ellenséget, vagypedig alkalmazkodnak hozzá, ahelyett hogy harcolnának ellene.

Ezért kellett az önbírálat jelszavát, a pártszervezetek, a szövetkezeti és általában a begyüjtő szervezetek ellenőrzésének és megjavításának jelszavát újból élére állítanunk.

Továbbá, az ipar és a mezőgazdaság szocialista alapon való újjáalakításának új feladataival kapcsolatban létrejött az önköltség rendszeres csökkentésének, a munkafegyelem megszilárdításának, a szocialista verseny kifejlesztésének stb. jelszava. Ezek a feladatok a szakszervezetek és a szovjet apparátus egész gyakorlati tevékenységének felülvizsgálását, e szervezetek gyökeres felfrissítését és e szervezeteknek a bürokratizmus elemeitől való megtisztítását követelték.

Ezért kellett élére állítanunk a szakszervezetek-

ben és a szovjet apparátusban meglevő bürokratizmus elleni harc jelszavát.

Végül, a párttisztítás jelszavának kérdése. Nevetséges volna azt hinni, hogy szovjet és gazdasági szervezeteinket, szakszervezeteinket és szövetkezeteinket meg lehet szilárdítani, hogy meg lehet őket a bürokratizmus szennyétől tisztítani, ha nem tisztítjuk meg magát a pártot is. Nem lehet kétséges, hogy a bürokratikus elemek nemcsak a gazdasági és szövetkezeti szervezetekben, nemcsak a szakszervezetekben és szovjet szervezetekben élnek, hanem ott találhatók a párt szervezeteiben is. Ha a párt mindezeknek a szervezeteknek vezető ereje, akkor világos, hogy a párttisztítás nélkülözhetetlen feltétele annak, hogy a munkásosztály valamennyi többi szervezetének felfrissítését és megjavítását sikeresen dűlőre vigyük. Ezért kellett a párttisztítás jelszava.

Véletlenek-e ezek a jelszavak? Nem, nem véletlenek. Önök is látják, hogy nem véletlenek. *Nélkülözhetetlen láncszemei ezek egy elszakíthatatlan láncnak, amelynek neve: a szocializmus támadása a kapitalizmus elemei ellen.*

Ezek a jelszavak mindenekelőtt iparunknak és mezőgazdaságunknak a szocializmus alapján való újjáalakítási időszakával vannak kapcsolatban. De mit jelent a népgazdaság újjáalakítása a szocializmus alapján? Azt jelenti, hogy a szocializmus az egész fronton támadásba megy a népgazdaság tőkés elemei ellen. Ez országunk munkásosztályának igen komoly haladása a szocializmus felépítése irányában. De ahhoz, hogy ezt az újjáalakítást megvalósítsuk, mindenekelőtt meg kell javítani és meg kell erősíteni

a szocialista építés gazdasági, szovjet, szakszervezeti, párt- és szövetkezeti kádereit, harcképesebbé kell tenni összes szervezeteinket, azokat meg kell tisztítani a szennytől, fokozni kell a munkásosztály és a parasztság milliós tömegeinek aktivitását.

Továbbá, ezek a jelszavak kapcsolatban vannak azzal a ténnyel, hogy a népgazdaság tőkés elemei a szocializmus támadásával szemben ellenállást fejtenek ki. Nem lehet véletlennek tekinteni az úgynevezett Sahti-ügyet. „Sahti-emberek" vannak ma nálunk valamennyi iparágban. Közülük már sokat kihalásztak, de még korántsem valamennyit. A burzsoá értelmiség kártevése a fejlődő szocializmussal szemben megnyilvánuló ellenállás egyik legveszedelmesebb formája. A kártevést különösen veszedelmessé teszi az, hogy a nemzetközi tőkével van kapcsolatban. A burzsoá kártevés kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a tőkés elemek még korántsem tették le a fegyvert, hogy erőt gyüjtenek a Szovjethatalom ellen irányuló újabb akciókra.

Ami a falu tőkés elemeit illeti, ott még kevésbbé lehet véletlennek tekinteni a kulákságnak a szovjet árpolitika ellen irányuló akcióját, amely immár második éve tart. Sokan még mindig nem tudják megmagyarázni azt a tényt, hogy a kulák 1927-ig magától adott gabonát, de 1927 után nem akar többé önként gabonát adni. Ezen azonban nincs mit csodálkozni. Azelőtt a kulák még aránylag gyenge volt, nem állt módjában, hogy gazdaságát komolyan rendbehozza, nem volt elegendő tőkéje gazdasága megszilárditásához, s ennek következtében gabonatermésének egész vagy csaknem egész feleslegét kény-

telen volt piacra vinni, most ellenben, néhány jótermésű év után, amikor már sikerült gazdaságát rendbeszedni, amikor sikerült neki a szükséges tőkét felhalmozni — most már megvan a lehetősége arra, hogy a piacon manőverezzen, hogy a gabonát, a valutáknak ezt a valutáját, a maga számára tartalékolja, és inkább húst, zabot, árpát és más kevésbbé fontos terményt vigyen a piacra. Nevetséges volna most azt remélni, hogy a kulák jószántából ad majd gabonát.

Íme, itt van annak az ellenállásnak a gyökere, amelyet most a kulák a Szovjethatalom politikájával szemben kifejt.

De mit jelent a város és a falu tőkés elemeinek ellenállása a szocializmus támadásával szemben? Ez a proletariátus osztályellenségeinek erőátcsoportosulása, melynek az a célja, hogy a régit az újjal szemben megvédje. Nem nehéz megérteni, hogy ezek a körülmények feltétlenül az osztályharc kiéleződését vonják maguk után. De ahhoz, hogy osztályellenségeink ellenállását letörjük és szabaddá tegyük az utat a szocializmus előnyomulása számára — minden egyében kívül az kell, hogy valamennyi szervezetünket harcképesebbé tegyük, megtisztítsuk őket a bürokratizmustól, kádereiket javítsuk, s hogy a munkásosztálynak és a falu dolgozó rétegeinek milliós tömegeit a város és a falu tőkés elemei ellen mozgósítsuk.

Ilyen osztályeltolódások talaján keletkeztek pártunk mostani jelszavai.

Ugyanezt kell mondani a tőkés országokban észlelhető osztályeltolódásokról is. Nevetséges volna azt hinni, hogy a kapitalizmus stabilizációja válto-

zatlan maradt. Még nevetségesebb volna azt állítani, hogy a stabilizáció erősbödik, tartóssá válik. Valójában a kapitalizmus stabilizációját minden hónap, minden nap egyre jobban aláássa és egyre ingatagabbá teszi. A külső piacokért és a nyersanyagokért folyó harc élesedése, a növekvő fegyverkezés, az Amerika és Anglia közötti ellentét fokozódása, a szocializmus növekedése a Szovjetunióban, a tőkés országok munkásosztályának balratolódása, a sztrájkok és osztályösszeütközések szakasza Európa országaiban, a forradalmi mozgalom növekedése a gyarmatokon, közöttük Indiában is, a kommunizmus növekedése a világ minden országában — mindezek olyan tények, amelyek kétségtelenül arról tanuskodnak, hogy a kapitalizmus országaiban halmozódnak egy újabb forradalmi fellendülés elemei.

Ebből következik, hogy élesebben kell harcolni a szociáldemokrácia és mindenekelőtt annak „bal"-szárnya ellen, mint a kapitalizmus szociális támasza ellen.

Ebből következik, hogy élesebben kell harcolni a kommunista pártokban levő jobboldali elemek ellen, mint a szociáldemokrata befolyás ügynöksége ellen.

Ebből következik, hogy élesebben kell harcolni a jobboldali elhajlás irányában megnyilvánuló békülékenység ellen, amely az opportunizmus menhelye a kommunista pártokban.

Ebből következik az a jelszó, hogy a kommunista pártokat meg kell tisztítani a szociáldemokrata hagyományoktól.

Ebből következik a kommunizmus úgynevezett új taktikája a szakszervezetekben.

Egyes elvtársak nem fogják fel e jelszavak értelmét és jelentőségét. De a marxista mindenkor megérti, hogy e jelszavak megvalósítása nélkül elképzelhetetlen a proletártömegek előkészítése új osztályütközetekre, elképzelhetetlen a szociáldemokrácia legyőzése, lehetetlen kiválasztani a kommunista mozgalom igazi vezéreit, akik a munkásosztályt harcba tudják vinni a kapitalizmus ellen.

Íme, elvtársak, ezek azok az osztályeltolódások országunkban és a kapitalizmus országaiban, melyek a belpolitika és a Kommunista Internacionále vonalán megszabták pártunk mostani jelszavait.

Pártunk látja ezeket az osztályeltolódásokat. Megérti az új feladatok jelentőségét és e feladatok megoldására mozgósítja az erőket. Ezért teljesen felvértezve fogadja az eseményeket. Ezért nem fél az előtte álló nehézségektől, mert felkészült, hogy leküzdje azokat.

Buharin csoportjának az a baja, hogy nem látja ezeket az osztályeltolódásokat és nem érti a párt új feladatait. És éppen azért, mert nem érti azokat, teljesen elveszti a fejét, hajlandó a nehézségek elől megfutamodni, meghátrálni előttük, feladni az állásokat.

Láttak-e már halászokat vihar előtt egy nagy folyón, amilyen például a Jeniszej? Én nem egyszer láttam. Előfordul, hogy az egyik halászcsoport minden erejét mozgósítja a tomboló vihar ellen, lelkesíti embereit és bátran vezeti a csónakot a viharral szemben: „Kitartás, fiúk! Fogd jól a kormányt! Hasítsd a hullámot! Megbirkózunk vele!"

De akadnak másfajta halászok is, akik, mikor a vihart érzik, elcsüggednek, sopánkodni kezdenek

és saját soraikat demoralizálják. „Jaj, jön a vihar! Fiúk, feküdjetek a csónak fenekére! Húnyjátok be a szemeteket! Hátha kijutunk valahogy a partra!" (Általános derültség.)

Bizonyításra szorul-e még, hogy a Buharin-csoport gondolkodása és viselkedése — szakasztott mása a nehézségek elől pánikszerűen meghátráló második halászcsoport gondolkodásának és viselkedésének?

Mi azt mondjuk, hogy Európában újabb forradalmi fellendülés feltételei érlelődnek, hogy ez a körülmény új feladatokat diktál nekünk, melyek azt követelik, hogy kettőzzük a harcot a jobboldali elhajlás ellen a kommunista pártokban és űzzük ki a pártból a jobboldali elhajlókat, hogy kettőzzük a harcot a jobboldali elhajlást leplező békülékenység ellen, hogy kettőzzük a harcot a kommunista pártokban fennmaradt szociáldemokrata hagyományok ellen stb. stb. De Buharin azt feleli erre, hogy mindez gyerekség, hogy nincsenek előttünk semmiféle új feladatok, s valójában csak arról van szó, hogy a Központi Bizottság többsége őt, már mint Buharint, „ki akarja kezdeni".

Mi azt mondjuk, hogy az országunkban végbemenő osztályeltolódások új feladatokat diktálnak nekünk, melyek azt követelik, hogy rendszeresen csökkentsük az önköltséget és szilárdítsuk meg az üzemek munkafegyelmét; mi azt mondjuk, hogy e feladatok végrehajtása lehetetlen a szakszervezetek egész gyakorlati munkájának gyökeres megváltoztatása nélkül. De Tomszkij azt feleli erre, hogy mindez gyerekség, hogy nincsenek előttünk semmi-

féle új feladatok, s valójában csak arról van szó, hogy a Központi Bizottság többsége őt, már mint Tomszkijt, „ki akarja kezdeni".

Mi azt mondjuk, hogy a népgazdaság újjáalakítása új feladatokat diktál nekünk, amelyek azt követelik, hogy kettőzzük a harcot a szovjet és a gazdasági apparátus bürokratizmusa ellen, hogy ezt az apparátust tisztítsuk meg a rothadt és idegen elemektől, a kártevőktől stb. stb. De Rikov azt feleli erre, hogy mindez gyerekség, hogy nincsenek előttünk semmiféle új feladatok, s valójában csak arról van szó, hogy a Központi Bizottság többsége őt, már mint Rikovot, „ki akarja kezdeni".

Hát nem nevetséges ez, elvtársak? Hát nem világos, hogy Buharin, Rikov és Tomszkij csak a maguk köldökét látják és semmi egyebet?

Buharin csoportjának az a szerencsétlensége, hogy nem látja az új osztályeltolódásokat és nem érti a párt új feladatait. És éppen azért, mert nem érti azokat, kénytelen az események után kullogni és a nehézségek elől meghátrálni.

Íme, itt van nézeteltéréseink gyökere.

III

NÉZETELTÉRÉSEK A KOMMUNISTA INTERNACIONÁLE VONALÁN

Mondottam már, hogy Buharin nem látja és nem érti azokat az új feladatokat, amelyeket egy újabb forradalmi fellendülés halmozódó feltételei diktálnak a Kommunista Internacionálénak, nem látja és nem

érti, hogy a jobboldaliakat ki kell űzni a kommunista pártokból, hogy a békülékenységet ártalmatlanná kell tenni, hogy a kommunista pártokat meg kell tisztítani a szociáldemokrata hagyományoktól. A Kommunista Internacionále kérdéseiben felmerült nézeteltéréseink teljesen megerősítik ezt a tételt.

Mivel kezdődtek ezen a téren a nézeteltérések?

A dolog azzal kezdődött, hogy Buharin a VI. kongresszus[3] elé terjesztette a nemzetközi helyzetről szóló téziseit. Eddig az volt a dolgok rendje, hogy a téziseket a SzK(b)P küldöttségében előzőleg megtárgyalták. Az adott esetben azonban ezt a feltételt mellőzték. Az történt ugyanis, hogy a SzK(b)P delegációjának megküldött, Buharin által aláírt téziseket egyidejűleg megküldötték a VI. kongresszus külföldi delegációinak is. De a tézisek számos pontja helytelennek bizonyult. A SzK(b)P delegációjának körülbelül húsz helyen kellett módosítania a téziseket.

Ez kissé kényes helyzetbe hozta Buharint. De ki ebben a hibás? Miért küldte szét Buharin a téziseket a külföldi delegációknak, még mielőtt a SzK(b)P delegációja megvizsgálta volna azokat? Megtehette-e a SzK(b)P delegációja, hogy ne módosítsa a téziseket, ha azok helytelennek bizonyultak? Így aztán az történt, hogy a SzK(b)P delegációjából a nemzetközi helyzetről lényegében új tézisek kerültek ki, melyeket a külföldi delegációk szembeállítottak a Buharin által aláírt régi tézisekkel. Világos, hogy ez a fonák helyzet nem állott volna elő, ha Buharin nem sietett volna téziseit a külföldi delegációknak szétküldeni.

Négy alapvető módosítást akarok kiemelni azok

közül, amelyeket a SzK(b)P delegációja Buharin tézisein tett. Ezeket az alapvető módosításokat azért kívánom kiemelni, hogy világosabban szemléltessem a Kommunista Internacionále kérdéseiben felmerült nézeteltérések jellegét.

Az első kérdés a kapitalizmus stabilizációjának jellegére vonatkozik. Buharin tézisei szerint a mai helyzetben nem észlelhető semmiféle új jelenség, amely a tőkés stabilizációt megingatná, ellenkezőleg, a kapitalizmus *újjáalakul* és alapjában véve többé-kevésbbé *szilárdan* áll. Világos, hogy a SzK(b)P delegációja nem érthetett egyet az úgynevezett harmadik időszaknak, vagyis a mostani időszaknak ilyen jellemzésével. Nem érthetett egyet ezzel azért, mert ha meghagytuk volna a harmadik időszak ilyen jellemzését, ennek alapján kritikusaink azt mondhatták volna, hogy mi a kapitalizmus úgynevezett „szanálásának" álláspontjára, vagyis Hilferding álláspontjára helyezkedünk, olyan álláspontra, amelyet mi, kommunisták, nem fogadhatunk el. Ezért a SzK(b)P delegációja olyan módosítást tett, amelyből kitűnik, hogy a tőkés stabilizáció nem szilárd és nem is lehet szilárd, hogy a világkapitalizmus válságának kiéleződése következtében az események menete megrendíti és egyre jobban meg fogja rendíteni.

Ez a kérdés, elvtársak, a Kommunista Internacionále szekciói számára döntő jelentőségű. Inog-e vagy megszilárdul a tőkés stabilizáció — ettől függ a kommunista pártok irányvonala mindennapi politikai munkájukban. A forradalmi mozgalom hanyatlásának szakaszában, az egyszerű erőgyüjtés szakaszában vagyunk-e, vagypedig olyan szakaszban, amikor az

új forradalmi fellendülés feltételei halmozódnak, amikor a munkásosztály a küszöbönálló osztályütközetekre készülődik — ettől függ a kommunista pártok taktikai vonala. A SzK(b)P delegációjának módosítása, melyet később a kongresszus el is fogadott, éppen azért jó, mert világosan a második perspektívára, vagyis arra a perspektívára vesz irányt, hogy az új forradalmi fellendülés feltételei halmozódnak.

A második kérdés — a szociáldemokrácia elleni harc kérdése. Buharin téziseiben szó volt arról, hogy a szociáldemokrácia elleni harc a Kommunista Internacionále szekcióinak egyik főfeladata. Ez természetesen igaz. De nem elég. Ahhoz, hogy a szociáldemokrácia elleni harc sikerrel járjon, a kérdést a szociáldemokrácia úgynevezett „bal"-szárnya elleni harcra kell kiélezni, harcra az ellen a „bal"-szárny ellen, amely „baloldali" frázisokkal játszva, ügyesen ámítja a munkásokat és így gátolja azt, hogy a munkástömegek a szociáldemokráciától elforduljanak. Világos, hogy a „baloldali" szociáldemokraták szétverése nélkül lehetetlen általában a szociáldemokrácia leküzdése. Buharin tézisei azonban teljesen megkerülték a „baloldali" szociáldemokrácia kérdését. Ez, persze, nagy fogyatékosság. Ezért a SzK(b)P delegációjának megfelelően módosítania kellett Buharin téziseit, s ezt a módosítást a kongresszus utóbb elfogadta.

A harmadik kérdés — a Kommunista Internacionále szekcióiban észlelhető békülékenység kérdése. Buharin téziseiben szó esett arról, hogy harcolni kell a jobboldali elhajlás ellen, de egy árva szó sem volt arról, hogy a jobboldali elhajlás irányában megnyil-

vánuló békülékenység ellen is harcolni kell. Ez, persze, nagy fogyatékosság. Ugyanis úgy áll a dolog, hogy amikor hadat üzenünk a jobboldali elhajlásnak, a jobboldali elhajlók rendszerint a békülékenyek mezét öltik magukra és a pártot nehéz helyzetbe hozzák. Hogy megelőzzük a jobboldali elhajlóknak ezt a manőverét, napirendre kell tűzni a békülékenység elleni erélyes harc kérdését is. Ezért a SzK(b)P delegációja szükségesnek tartotta, hogy Buharin téziseit megfelelően módosítsa s ezt a módosítást a kongresszus utóbb elfogadta.

A negyedik kérdés — a pártfegyelem kérdése. Buharin téziseiben egy árva szó sincs arról, hogy a kommunista pártokban vasfegyelemnek kell lenni. Ez se csekély jelentőségű hiányosság. Miért? Azért, mert amikor a jobboldali elhajlás ellen fokozzuk a harcot, amikor megvalósítjuk azt a jelszót, hogy a kommunista pártokat meg kell tisztítani az opportunista elemektől, az ilyen időszakban a jobboldali elhajlók rendszerint frakcióban szervezkednek, megteremtik a maguk frakció-fegyelmét, a pártfegyelmet pedig megszegik és szétrombolják. Hogy a pártot megvédjük a jobboldali elhajlók frakciós kirohanásai ellen, napirendre kell tűzni a párt vasfegyelmének kérdését és azt a kérdést, hogy a párt tagjai feltétlenül kötelesek alávetni magukat a pártfegyelemnek. Enélkül gondolni sem lehet a jobboldali elhajlás elleni komoly harcra. Ezért a SzK(b)P delegációja megfelelően módosította Buharin téziseit, s ezt a módosítást a VI. kongresszus utóbb el is fogadta.

Megtehettük volna-e azt, hogy Buharin téziseit ne módosítsuk? Világos, hogy ezt nem tehettük.

Az ókorban a filozófus Platonról ezt mondották: Szeretjük Platont, de az igazságot még jobban szeretjük. Ugyanezt lehetne elmondani Buharinról is: szeretjük Buharint, de az igazságot, de a pártot, de a Kommunista Internacionálét még jobban szeretjük. Ezért a SzK(b)P delegációja kénytelen volt Buharin téziseit módosítani.

Ez a Kommunista Internacionále kérdéseiben felmerült *nézeteltéréseinknek*, mondhatjuk, *első szakasza.*

Nézeteltéréseink második szakasza az úgynevezett Wittorf—Thälmann üggyel kapcsolatos. Wittorf a hamburgi szervezet volt titkára, akit pártpénzek elsikkasztásával vádoltak. Ezért a pártból kizárták. A német kommunista párt Központi Bizottságában ülő békülékenyek kihasználták, hogy Wittorf közelállott Thälmann elvtárshoz, s bár Thälmann elvtársnak semmi köze sem volt Wittorf bűnéhez — a Wittorf-ügyből Thälmann-ügyet csináltak és nekiláttak, hogy a német kommunista párt vezetőségét megdöntsék. A sajtóközleményekből már bizonyára tudják, hogy két békülékenynek, Ewertnek és Gerhartnak, sikerült akkor ideiglenesen magukkal rántaniok a német kommunista párt Központi Bizottságának többségét Thälmann elvtárs ellen. És mi történt? Thälmannt eltávolították a vezetőségből, korrupcióval kezdték vádolni és a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának tudta és jóváhagyása nélkül „megfelelő" határozatot tettek közzé.

Ilymódon ahelyett, hogy végrehajtották volna a Kommunista Internacionále VI. kongresszusának a békülékenység elleni harcra kötelező utasítását, ahe-

lyett hogy harcot indítottak volna a jobboldali elhajlás és a békülékenység ellen, valójában a legdurvább módon megszegték ezt az utasítást, harcot indítottak a németországi kommunista párt forradalmi vezetősége ellen, harcot indítottak Thälmann elvtárs ellen, vagyis azzal a céllal indítottak harcot, hogy a német kommunisták soraiban a jobboldali elhajlást *leplezzék* és a békülékenységet *megszilárdítsák.*

Buharin pedig, ahelyett hogy a kormányrudat megfordítaná és rendet teremtene, ahelyett hogy a VI. kongresszus megszegett utasításainak érvényt szerezne és rendreutasítaná a békülékenyeket, ismert levelében azt javasolja, hogy a békülékenyek csínyjét *hagyjuk jóvá*, a Kommunisták Németországi Pártját szolgáltassuk ki a békülékenyeknek, Thälmann elvtársat pedig újból állítsuk pellengérre a sajtóban és jelentsük ki mégegyszer, hogy bűnös! És ezt az embert a Kommunista Internacionále „vezetőjének" nevezik! Hát vannak a világon ilyen „vezetők"?

A Központi Bizottság megvitatta Buharin javaslatát és elvetette. Ez, persze, nem tetszett Buharinnak. De ki itt a hibás? A VI. kongresszus határozatait nem azért hozták, hogy megszegjék, hanem azért, hogy végrehajtsák azokat. Ha a VI. kongresszus azt határozta, hogy hadat üzen a jobboldali elhajlásnak és az irányában tanusított békülékenységnek, a Kommunisták Németországi Pártjának vezetését pedig e párt magvának kezében hagyja, melynek élén Thälmann elvtárs áll, s ha ezzel szemben a békülékeny Ewertnek és Gerhartnak az jutott eszébe, hogy ezt a határozatot felborítja, akkor Buharin kötelessége az volt, hogy a békülékenyeket rendre-

utasítsa, nem pedig az, hogy kezükben hagyja a német kommunista párt vezetését. Buharin a hibás, mert „megfeledkezett" a VI. kongresszus határozatairól.

Nézeteltéréseink harmadik szakasza a német kommunista párt jobboldali elemei elleni harc kérdésével, Brandler és Thalheimer frakciójának szétverésével és e frakció vezetőinek a német kommunista pártból való kizárásával van kapcsolatban. Buharinnak és barátainak „álláspontja" ebben a sarkalatos kérdésben az volt, hogy állandóan kitértek az elől, hogy e kérdés eldöntésében résztvegyenek. Lényegében a német kommunista párt sorsáról volt szó. De Buharin és barátai, bár tudták ezt, állandóan akadályozták a dolgot, rendszeresen kitértek a megfelelő szervek ülésein való részvétel elől. Miért tették ezt? Bizonyára azért, hogy „tisztán" maradjanak mind a Kommunista Internacionále, mind a német kommunista párt jobboldali elemei szemében. Azért, hogy utóbb azt mondhassák: „Nem mi, buharinisták, hanem ők, a Központi Bizottság többsége, határozták el Brandler és Thalheimer kizárását a kommunista pártból." És ezt nevezik a jobboldali veszély elleni harcnak!

Végül *nézeteltéréseink negyedik szakasza*. Ez azzal van kapcsolatban, hogy Buharin a Központi Bizottság novemberi plénuma[4] előtt azt követelte, hogy Neumannt hívják vissza Németországból, Thälmann elvtársat pedig utasítsák rendre, mert egyik beszédében bírálta Buharin VI. kongresszusi beszámolóját. Mi természetesen nem érthettünk egyet Buharinnal, mert nem volt a kezünkben semmiféle okmány, amely Buharin követelésének jogosságát igazolta volna.

Buharin igérgette, hogy majd előterjeszti a Thälmann és Neumann ellen szóló okmányokat. De nem terjesztett elő semmiféle okmányt. Okmányok helyett Humbert-Droznak a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Politikai Titkárságában mondott ismeretes beszédét küldte meg a SzK(b)P-delegáció tagjainak, ugyanazt a beszédet, amelyet utóbb a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnöksége opportunista beszédnek minősített. Amikor Buharin a SzK(b)P-delegáció tagjainak megküldte Humbert-Droz beszédét és azt mint Thälmann elleni anyagot ajánlotta, ezzel azt akarta bizonyítani, hogy a Neumann visszahívására és Thälmann elvtárs rendreutasítására vonatkozó követelése jogosult. Valójában pedig csak azt bizonyította be, hogy szolidáris Humbert-Droz-val, akinek álláspontját a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága opportunista álláspontnak tekinti.

Ezek, elvtársak, a Kommunista Internacionále kérdéseiben felmerült nézeteltéréseink fő pontjai.

Buharin azt hiszi, hogy amikor a Kommunista Internacionále szekcióiban harcot folytatunk a jobboldali elhajlás és az irányában tanusított békülékenység ellen, amikor a német és a csehszlovák kommunista pártot megtisztítjuk a szociáldemokrata elemektől és hagyományoktól, amikor a Brandlereket és Thalheimereket kizárjuk a kommunista pártokból, akkor ezzel „bomlasztjuk", „tönkretesszük" a Kommunista Internacionálét. Mi viszont azt hisszük, hogy amikor ilyen politikát folytatunk, s a jobboldali elhajlás és az irányában tanusított békülékenység elleni harc kérdését kiélezzük, akkor a Kommunista Interna-

cionálét erősbítjük, az opportunistáktól megtisztítjuk, szekcióit bolsevizáljuk és a kommunista pártoknak segítünk, hogy a munkásosztályt a közeledő forradalmi összecsapásokra előkészíthessék, mert a párt erősödik azzal, hogy megtisztítja magát a rothadó elemektől.

Mint látják, ezek nem egyszerű árnyalati eltérések a SzK(b)P Központi Bizottsága soraiban, hanem meglehetősen komoly nézeteltérések a Kommunista Internacionále politikájának döntő kérdéseiben.

IV

NÉZETELTÉRÉSEK A BELPOLITIKA VONALÁN

Fentebb az országunkban végbemenő osztályeltolódásokról és az országunkban folyó osztályharcról beszéltem. Mondottam, hogy Buharin csoportja politikai vakságban szenved, nem látja ezeket az eltolódásokat, nem érti a párt új feladatait. Mondottam, hogy a buharinista ellenzék ennek következtében fejét vesztette, fél a nehézségektől, kész meghátrálni a nehézségek elől.

Nem mondhatjuk, hogy a buharinisták e hibái az égből pottyantak le. Ellenkezőleg, ezek a hibák a fejlődésnek azzal a szakaszával függenek össze, amelyen már túljutottunk és amelyet a népgazdaság *helyreállítási* időszakának nevezünk, amikor az építés békés úton, úgyszólván önmagától haladt, amikor még nem voltak meg azok az osztályeltolódások, amelyek most megvannak, amikor az osztályharc még nem éleződött ki annyira, mint most.

De most a fejlődés új szakaszában vagyunk, amely elüt a régi szakasztól, a helyreállítás időszakától. Most az építés új szakaszában vagyunk, amikor az egész népgazdaságot a szocializmus alapján *újjáalakítjuk*. Ez az új szakasz új osztályeltolódásokat idéz elő, az osztályharc élesedésére vezet. Ez az új szakasz új harci módszereket követel, megköveteli erőink átcsoportosítását, valamennyi szervezetünk megjavítását és erősítését.

Buharin csoportjának éppen az a szerencsétlensége, hogy a multban él, nem látja ennek az új időszaknak jellemző sajátságait és nem érti az új harci módszerek szükségességét. Innen ered vaksága, fejvesztettsége, ezért rémüldözik a nehézségek láttán.

a) AZ OSZTÁLYHARCRÓL

Mi a Buharin-csoport vakságának és fejvesztettségének elméleti alapja?

Azt hiszem, hogy e vakság és fejvesztettség elméleti alapja az a helytelen, nem marxista szempont, amelyből Buharin az országunkban folyó osztályharc kérdését megítéli. Buharinnak arra a nem marxista elméletére gondolok, amely szerint a kulákság belenő a szocializmusba, arra gondolok, hogy Buharin nem érti a proletárdiktatúra viszonyai közt folyó osztályharc mechanikáját.

Itt több ízben idézték Buharin „A szocializmushoz vezető út" című könyvének azt a helyét, ahol Buharin arról beszél, hogy a kulákság belenő a szocializmusba. De bizonyos kihagyásokkal idézték. Engedjék meg, hogy ezt a részletet teljesen idézzem. Ez, elvtársak, azért szükséges, hogy be-

mutassam Önöknek, milyen messzire távolodott el Buharin az osztályharc marxista elméletétől.

Halljuk csak:

„Szövetkezeti parasztszervezeteink fő hálózata nem kulák, hanem «dolgozó» típusú szövetkezeti sejtekből fog állani, olyan sejtekből, amelyek belenőnek általános állami szerveink rendszerébe és ilymódon *a szocialista gazdaság egységes láncának láncszemeivé* válnak. Másrészről, *a kulák szövetkezeti fészkek* a bankok stb. útján *éppen így bele fognak nőni ugyanebbe a rendszerbe;* de *bizonyos fokig idegen testek* lesznek, *mint például a koncessziós vállalatok*"*.

Egyes elvtársak, amikor Buharin brosúrájának ezt a helyét idézték, valami okból elhagyták a koncessziótulajdonosokról szóló utolsó kitételt. Rozit, nyilván azért, hogy segítsen Buharinnak, kihasználta ezt és közbekiáltott, hogy Buharint elferdítik. Holott az egész idézet zamatját éppen a koncessziótulajdonosokról szóló utolsó kitétel adja meg. Mert ha a koncessziótulajdonosokat egy sorba állítják a kulákokkal, s ha a kulákok belenőnek a szocializmusba, akkor mi sül ki ebből? Ebből csak egy dolog sül ki, nevezetesen az, hogy a koncessziótulajdonosok szintén belenőnek a szocializmusba, hogy nemcsak a kulákok, hanem a koncessziótulajdonosok is belenőnek a szocializmusba. (Általános derültség.)

Lám, mi sül ki ebből.

Rozit. Buharin azt mondja, hogy „idegen testek".

Sztálin. Buharin nem azt mondja, hogy „idegen testek", hanem hogy „bizonyos fokig idegen testek".

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Tehát a kulákok és a koncessziótulajdonosok „bizonyos fokig" idegen testek a szocializmus rendszerében. De Buharin hibája éppen abban áll, hogy szerinte a kulákok és a koncessziótulajdonosok, habár „bizonyos fokig" idegen testek, mégis belenőnek a szocializmusba.

Ilyen sületlenségre vezet Buharin elmélete.

Városi és falusi tőkések, kulákok és koncessziótulajdonosok, akik belenőnek a szocializmusba — íme ilyen ostobaságot nem átalt kimondani Buharin.

Nem, elvtársak, ilyen „szocializmus" nem kell nekünk. Ezt csak tartsa meg Buharin magának.

Eddig mi, marxisták-leninisták, azt hittük, hogy egyfelől a város és falu tőkései és másfelől a munkásosztály között *kibékíthetetlen* érdekellentétek vannak. Ezen alapszik az osztályharc marxista elmélete. Most azonban, ha elfogadjuk Buharin elméletét, amely szerint a kapitalisták *békésen belenőnek* a szocializmusba, mindez fenekestől felfordul, a kizsákmányolók és kizsákmányoltak osztályérdekeinek kibékíthetetlen ellentéte eltűnik, a kizsákmányolók belenőnek a szocializmusba.

Rozit. Ez nem igaz, Buharin feltételezi a proletariátus diktatúráját.

Sztálin. De a proletariátus diktatúrája az osztályharc legélesebb formája.

Rozit. Éppen erről van szó.

Sztálin. Buharin azonban azt állítja, hogy a tőkések belenőnek a proletárdiktatúrába. Miért nem akarja ezt megérteni, Rozit? Ki ellen kell akkor harcolni, ki ellen kell akkor a legélesebb formájú

osztályharcot folytatni, ha a város és a falu tőkései belenőnek a proletárdiktatúra rendszerébe?

A proletariátus diktatúrája arra kell, hogy engesztelhetetlen harcot folytassunk a tőkés elemek ellen, arra kell, hogy elnyomjuk a burzsoáziát és gyökerestől kitépjük a kapitalizmust. Ha azonban a város és a falu tőkései, a kulákok és a koncesszió-tulajdonosok belenőnek a szocializmusba, akkor szükséges-e egyáltalán a proletariátus diktatúrája, és ha szükséges, milyen osztály elnyomására?

Rozit. Éppen arról van szó, hogy Buharinnál a belenövés feltételezi az osztályharcot.

Sztálin. Látom, Rozit megesküdött, hogy mindenáron szolgálatot tesz Buharinnak. De ez olyan szolgálat, mint a mesebeli medvéé, mert amikor menteni igyekszik Buharint, valójában vízbefojtja. Nemhiába mondják, hogy „a szolgálatkész medve rosszabb az ellenségnél". (Általános kacagás.)

Vagy — vagy: vagy engesztelhetetlen érdekellentét van a tőkésosztály és a munkásosztály között, amely hatalomra jutott s megszervezte a diktatúráját, vagypedig nincs meg ez az érdekellentét és akkor csak egy marad hátra — hirdessük ki az osztályérdekek összhangját.

Vagy — vagy:

vagy az osztályharc marxi elmélete, *vagy* az az elmélet, mely azt hirdeti, hogy a tőkések belenőnek a szocializmusba;

vagy az osztályérdekek kibékíthetetlen ellentéte, *vagy* az osztályérdekek összhangjának elmélete.

Még meg lehet érteni a Brentano vagy a Sidney

Webb típusú „szocialistákat", akik a szocializmusnak a kapitalizmusba és a kapitalizmusnak a szocializmusba való belenövését hirdetik, mert ezek a „szocialisták" valójában szocialistaellenesek, burzsoá liberálisok. De nem lehet megérteni azt az embert, aki marxista akar lenni és ugyanakkor azt az elméletet hirdeti, hogy a tőkésosztály belenő a szocializmusba.

Buharin beszédében egy ismert Lenin-idézetre való hivatkozással igyekezett alátámasztani azt az elméletet, hogy a kulákság belenő a szocializmusba. És azt állította, hogy Lenin *ugyanazt* mondja, mint Buharin.

Ez nem igaz, elvtársak. Ez Lenin durva és megengedhetetlen megrágalmazása.

Íme a Lenin-idézet szövege:

„Természetesen, Szovjetköztársaságunkban a társadalmi rend két osztály: a munkásosztály és a parasztság együttműködésén alapszik, amelyhez most, bizonyos feltételek mellett, odaengedtük a «nepmanokat», vagyis a burzsoáziát is" (XXVII. köt. 405. old.[4a]).

Láthatják, itt egyetlen szó sincs arról, hogy a tőkésosztály belenő a szocializmusba. Itt csak arról van szó, hogy „bizonyos feltételek mellett" a nepmanokat, azaz a burzsoáziát is „odaengedtük" a munkások és parasztok együttműködéséhez.

Mit jelent ez? Azt jelenti-e ez, hogy elismertük annak a lehetőségét, hogy a nepmanok belenőnek a szocializmusba? Dehogy is. Lenin-idézetet így csak olyan emberek magyarázhatnak, akikből kiveszett a szégyen érzete. A Lenin-idézet értelme az, hogy a burzsoáziát *most* nem semmisítjük meg, hogy *most*

nem sajátítjuk ki, hanem bizonyos feltételek mellett megengedjük a létezését, vagyis azon az alapon, hogy feltétlenül aláveti magát a proletárdiktatúra törvényeinek, melyek a tőkések szakadatlan korlátozására és népgazdaságunk életéből való fokozatos kiszorítására vezetnek.

De ki lehet-e szorítani a tőkéseket és meg lehet-e semmisíteni a kapitalizmus gyökereit elkeseredett osztályharc nélkül? Nem, nem lehet.

Meg lehet-e szüntetni az osztályokat, ha elméletben és gyakorlatban az az álláspontunk, hogy a tőkések belenőnek a szocializmusba? Nem, nem lehet. Az ilyen elmélet és gyakorlat csak ápolhatja és örökkévalóvá teheti az osztályokat, mert ez az elmélet ellentmond az osztályharc marxi elméletének.

Márpedig a Lenin-idézet teljesen a proletárdiktatúra viszonyai közt folyó osztályharc marxista elméletén alapszik.

Mi köze lehet tehát Buharin elméletének, mely azt hirdeti, hogy a kulák belenő a szocializmusba, Lenin elméletéhez, mely azt tanítja, hogy a diktatúra elkeseredett osztályharc? Világos, hogy e két elméletnek nincs és nem is lehet semmi köze egymáshoz.

Buharin azt hiszi, hogy a proletárdiktatúra idején az osztályharcnak ki kell *aludnia* és meg kell *szűnnie*, hogy megszűnhessenek az osztályok. Ezzel szemben Lenin azt tanítja, hogy az osztályokat csakis szívós osztályharc útján lehet megszüntetni, s hogy az osztályharc a proletárdiktatúra viszonyai közt *még elkeseredettebbé* válik, mint amilyen a proletariátus diktatúrája előtt volt.

„Az osztályok megszüntetése — mondja Lenin — hosszú, nehéz, szívós *osztályharc* műve, s az osztályharc a tőke hatalmának megdöntése *után*, a burzsoá állam lerombolása *után*, a proletárdiktatúra megteremtése *után*, *nem tűnik el* (miként ezt a régi szocializmus és a régi szociáldemokrácia sekélyes «teoretikusai» képzelik), hanem csak formáit változtatja és sok tekintetben még elkeseredettebbé válik" (XXIV. köt. 315. old.[4b]).

Ezt mondja Lenin az osztályok megszüntetéséről.

Az osztályok megszüntetése a *proletariátus elkeseredett osztályharca útján* — ez Lenin tétele.

Az osztályok megszüntetése *az osztályharc kialvása és a tőkéseknek a szocializmusba való belenövése útján* — ez Buharin tétele.

Mi köze lehet ennek a két tételnek egymáshoz?

Buharin elmélete tehát, mely azt hirdeti, hogy a kulákság belenő a szocializmusba, eltávolodás az osztályharc marxista-leninista elméletétől. Buharin elmélete közeledés a katedra-szocializmus[5] elméletéhez.

Ebben van Buharin és barátai minden hibájának az alapja.

Azt mondhatnák, nem érdemes sok időt vesztegetni arra a buharini elméletre, hogy a kulákság belenő a szocializmusba, mivel ez az elmélet maga beszél Buharin ellen — sőt nemcsak beszél, hanem kiabál ellene. Ez helytelen volna, elvtársak! Amíg ez az elmélet véka alá volt rejtve, addig megtehettük, hogy nem fordítottunk rá figyelmet: hiszen nem kevés ostobaság akad különböző elvtársak firkáiban! Így is jártunk el a legutóbbi időkig. De az utóbbi időben a helyzet megváltozott. A kispolgári légkör, amely az

utóbbi években megélénkült, kezdett életet lehelni ebbe a marxista-ellenes elméletbe és aktuális jellegűvé tette azt. Most már nem lehet azt mondani, hogy ez az elmélet véka alá van rejtve. Buharinnak ez a furcsa elmélete most arra tart igényt, hogy pártunkban a jobboldali elhajlás zászlajává, az opportunizmus zászlajává legyen. Ezért most már nem hagyhatjuk szó nélkül ezt az elméletet. Ezért kötelességünk ezt az elméletet, mint helytelen és káros elméletet, izzé-porrá törni, hogy elvtársainknak, pártunk tagjainak megkönnyítsük a jobboldali elhajlás elleni harcot.

b) AZ OSZTÁLYHARC ÉLESEDÉSÉRŐL

Buharin második hibája, amely első hibájából következik, az, hogy helytelen, nem marxista szempontból vizsgálja az osztályharc élesedésének kérdését, azt a kérdést, mely a tőkés elemeknek a Szovjethatalom szocialista politikájával szemben fokozódó ellenállására vonatkozik.

Miről van itt szó? Nem arról-e, hogy a tőkés elemek gyorsabban növekednek, mint gazdaságunk szocialista szektora és ennek következtében fokozzák ellenállásukat, aláássák a szocialista építést? Nem, nem erről van szó. Hiszen nem is igaz, hogy a tőkés elemek gyorsabban növekednek, mint a szocialista szektor. Ha ez igaz volna, akkor a szocialista építés már a pusztulás szélén állna.

Itt arról van szó, hogy a szocializmus sikeresen támadja a tőkés elemeket, a szocializmus *gyorsabban* nő, mint a tőkés elemek, a tőkés elemek viszonylagos súlya ennek folytán *csökken*, és éppen azért, mert

a tőkés elemek viszonylagos súlya csökken, a tőkés elemek érzik a halálos veszélyt és fokozzák ellenállásukat.

Ellenállásukat pedig egyelőre még fokozhatják, nemcsak azért, mert a világkapitalizmus támogatja őket, hanem azért is, mert bár viszonylagos súlyuk csökken, bár növekedésük a szocializmus növekedéséhez képest viszonylag csökken, abszolút számban mégis növekednek, ez pedig bizonyos lehetőséget nyujt nekik arra, hogy erőt gyüjtsenek az ellenállásra a szocializmus növekedésével szemben.

Ez az alapja annak, hogy *a fejlődés adott szakaszán*, az erőviszonyok *adott körülményei között*, az osztályharc élesedik és a város és falu tőkés elemeinek ellenállása fokozódik.

Buharinnak és barátainak hibája abban áll, hogy nem értik ezt az egyszerű és nyilvánvaló igazságot. Az a hibájuk, hogy nem marxista módon, hanem nyárspolgárok módjára nézik a dolgot, amikor az osztályharc élesedését mindenféle véletlen okkal, mint például a szovjet apparátus „alkalmatlanságával", a vidéki elvtársak „vigyázatlan" politikájával, a kellő rugalmasság „hiányával", „túlkapásokkal" stb. stb. próbálják magyarázni.

Lássunk például egy idézetet Buharin „A szocializmushoz vezető út" című brosúrájából, amely megmutatja, hogy Buharin egyáltalában nem marxista módon magyarázza az osztályharc élesedésének kérdését:

„A falusi osztályharc hol itt, hol ott korábbi megnyilvánulási formáiban lobban fel, s ezt az élesedést rendszerint kulák elemek idézik elő. Amikor például a kulákok, vagy

a mások rovására gazdagodó és a Szovjethatalom szerveibe befurakodott emberek a falusi levelezőkre kezdenek lövöldözni — ez az osztályharc legélesebb megnyilvánulási formája. (Ez nem igaz, mert a harc legélesebb formája a felkelés. — *I. Sztálin.)* Az ilyen esetek azonban rendszerint ott fordulnak elő, ahol a szovjet helyi apparátus még gyenge. *Amilyen mértékben javul ez az apparátus*, amilyen mértékben erősödnek a Szovjethatalom alsó sejtjei, amilyen mértékben javulnak és erősödnek a helyi falusi párt- és komszomol szervezetek — *az ilyen jelenségek*, s ez teljesen nyilvánvaló, egyre ritkábban fognak előfordulni, míg végül *nyomtalanul eltűnnek*"*.

Eszerint az osztályharc élesedésének okai az apparátusban: alsó szervezeteink alkalmasságában vagy alkalmatlanságában, gyöngeségében vagy erejében keresendők.

Eszerint például a Sahti-ügy, a burzsoá intellektuelek kártevése, amely a burzsoá elemek részéről a Szovjethatalommal szemben kifejtett ellenállásnak és az osztályharc élesedésének formája, nem az osztályerőviszonyokkal, nem a szocializmus növekedésével magyarázandó, hanem azzal, hogy rossz az apparátusunk.

Eszerint, mielőtt a Sahti körzetében elkövetett tömeges kártevés kitudódott, apparátusunk jó volt, később azonban, amikor a tömeges kártevés kitudódott, az apparátus, ki tudja mi okból, egyszerre csapnivalóan rossz lett.

Eszerint a mult évig, amíg a gabonabegyüjtés magától ment és az osztályharc különösebb élesedése nem volt észlelhető, helyi szervezeteink jók, sőt talán

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

ideálisak voltak, de a mult év óta, amikor a kulákság ellenállása feltűnően éles formákat öltött, szervezeteink egyszerre rosszak, sőt csapnivalóan rosszak lettek.

Ez nem magyarázat, hanem a magyarázat kicsúfolása, ez nem tudomány, hanem kuruzslás.

Akkor hát valójában mivel magyarázható az osztályharcnak ez az élesedése?

Két okkal.

Az egyik ok: előrehaladásunk, támadásunk, a szocialista gazdasági formák növekedése mind az iparban, mind a mezőgazdaságban, növekedésünk, mely a város és falu bizonyos tőkés osztagainak megfelelő kiszorításával jár együtt. A dolog úgy áll, hogy Lenin formulája szerint élünk: „ki-kit?" — mi fogjuk-e őket, a tőkéseket, kétvállra fektetni és — mint Lenin mondta — mi mérjük-e rájuk a végső, döntő csapást, vagy pedig ők fektetnek bennünket kétvállra.

A másik ok az, hogy a tőkés elemek nem akarnak önként távozni a színről: ellenállást fejtenek ki és fognak is kifejteni a szocializmussal szemben, mert látják, hogy utolsó napjaik közelednek. Ellenállni pedig egyelőre még tudnak, mert bár viszonylagos súlyuk csökken, abszolút értelemben mégis gyarapodnak: a városi és a falusi kispolgárság, mint Lenin mondotta, minden nap, minden órában tőkéseket és kistőkéseket termel ki soraiból, és ezek a tőkés elemek mindent elkövetnek, hogy létüket megvédjék.

Még nem fordult elő a történelemben, hogy a halódó osztályok önként távoztak volna a színről. Még nem fordult elő a történelemben, hogy a halódó

burzsoázia létének védelmére ne vetette volna latba minden csepp maradék erejét. Akár jó lesz alsófokú szovjet apparátusunk, akár rossz — előrehaladásunk, támadásunk ritkítani fogja a tőkés elemek sorait és ki fogja őket szorítani, ők pedig, a halódó osztályok, bármi történjék is, ellenállást fognak kifejteni.

Ez az osztályharc élesedésének alapja országunkban.

Buharin és barátai abban tévednek, hogy ők a tőkések ellenállásának növekedését azonosítják viszonylagos súlyuk növekedésével. De ennek az azonosításnak nincs semmiféle alapja. Nincs alapja azért, mert ha ők, a tőkések, ellenállnak, ez még korántsem jelenti azt, hogy erősebbek lettek, mint mi. Éppen ellenkezőleg. A letűnő osztályok nem azért fejtenek ki ellenállást, mert erősebbek lettek, mint mi, hanem azért, mert a szocializmus gyorsabban növekszik, mint ők és ők gyengébbé válnak, mint mi. És éppen azért, mert gyengébbé válnak, érzik, hogy utolsó napjaik közelednek és kénytelenek minden erővel, minden eszközzel ellenállni.

Az adott történelmi helyzetben ilyen az osztályharc élesedésének és a tőkések ellenállásának a mechanikája.

Mi legyen a párt politikája, ha így állanak a dolgok?

Az, hogy a munkásosztályt és a falu kizsákmányolt tömegeit felébressze, harcképességüket fokozza, és mozgósítási készenlétüket fejlessze — harcra a város és a falu tőkés elemei ellen, harcra az ellenálló osztályellenségek ellen.

Az osztályharc marxista-leninista elméletének

— egyebek közt — éppen az az előnye, hogy megkönnyíti a munkásosztály mozgósítását a proletárdiktatúra ellenségei ellen.

Miért káros az a buharini elmélet, hogy a tőkések belenőnek a szocializmusba, miért káros az osztályharc élesedése kérdésének buharini értelmezése?

Azért, mert elaltatja a munkásosztályt, aláássa országunk forradalmi erőinek mozgósítási készenlétét, leszereli a munkásosztályt és megkönnyíti a tőkés elemek támadását a Szovjethatalom ellen.

c) A PARASZTSÁGRÓL

Buharin harmadik hibája a parasztság kérdésére vonatkozik. Ismeretes, hogy a parasztság kérdése politikánk egyik legfontosabb kérdése. A parasztság a mi viszonyaink közt különböző szociális csoportokból áll, mégpedig: szegényparasztokból, középparasztokból és kulákokból. Érthető, hogy ezekhez a csoportokhoz való viszonyunk nem lehet egyforma. A szegényparasztság a munkásosztály *támasza*, a középparasztság *szövetségesünk* és a kulák *osztályellenségünk* — ilyen ezekhez a szociális csoportokhoz való viszonyunk. Mindez világos és köztudomású.

Buharin azonban kissé másképpen ítéli meg ezt a dolgot. A parasztság jellemzése során kiesik nála a parasztság rétegeződésének ténye, valahová eltűnnek a szociális csoportok, és csak egy falunak nevezett szürke folt marad. Nála sem a kulák nem kulák, sem a középparaszt nem középparaszt, hanem valami általános nyomorúság van a faluban. Itt is ezt mondotta beszédében: hát lehet a mi kulákunkat kuláknak nevezni? Hiszen ez a kulák koldus — mondotta.

És a mi középparasztunk — hát hasonlít az a középparaszthoz? — mondotta itt Buharin. — Hiszen ez a középparaszt koldus, aki éhezik. Világos, hogy a parasztság ilyen jellemzése gyökerében téves, ez a nézet összeférhetetlen a leninizmussal.

Lenin azt mondta, hogy az egyéni gazdálkodást folytató parasztság az *utolsó tőkés osztály.* Igaz-e ez a tétel? Igen, feltétlenül igaz. Miért minősítjük az egyéni gazdálkodást folytató parasztságot az utolsó tőkés osztálynak? Azért, mert a közül a két fő osztály közül, amelyekből társadalmunk áll, a parasztság az az osztály, amelynek gazdasága a magántulajdonon és a kis árutermelésen alapszik. Azért, mert a parasztság, amíg egyénileg gazdálkodó, kis árutermelést folytató parasztság marad, soraiból állandóan és szakadatlanul tőkéseket termel ki, s ez nem is lehet máskép.

Ez a körülmény ránk nézve döntő jelentőségű a munkásosztály és parasztság szövetségének problémájával kapcsolatos marxista állásfoglalásunk kérdésében. Ez azt jelenti, hogy nekünk a parasztsággal nem *akármilyen* szövetség kell, hanem csakis *olyan szövetség,* amely a parasztság tőkés elemei elleni harcon alapszik.

Amint látják, Leninnek az a tétele, hogy a parasztság az utolsó tőkés osztály, nemcsak nem mond ellent a munkásosztály és parasztság szövetsége eszméjének, hanem ellenkezőleg, megokolja ezt a szövetséget, mint a munkásosztálynak és a parasztság többségének a szövetségét, mely általában a tőkés elemek ellen, s különösen a falusi parasztság tőkés elemei ellen irányul.

Lenin azért állította fel ezt a tételt, hogy megmutassa, hogy a munkásosztály és a parasztság szövetsége csak abban az esetben lehet tartós, ha az éppen azok ellen a tőkés elemek ellen folytatott harcon alapszik, amelyeket a parasztság magából kitermel.

Buharinnak az a hibája, hogy nem érti és nem fogadja el ezt az egyszerű dolgot, megfeledkezik a falu szociális csoportjairól, látóköréből eltűnik a kulákság és a szegényparasztság s csak egy csupa középparasztból álló tömeg marad nála.

Buharin itt kétségtelenül jobbfelé hajlik el, ellentétben a trockista „baloldali" elhajlással, mely a falun nem lát más szociális csoportot, csak szegényparasztságot és kulákságot, s amelynek látóköréből eltűnik a középparasztság.

Mi a különbség a trockizmus és a Buharin-csoport között a parasztsággal való szövetség kérdésében? Az, hogy a trockizmus a középparasztság tömegeivel való *tartós* szövetség politikáját *ellenzi*, a buharinista csoport pedig általában a parasztsággal való *akármilyen* szövetség híve. Felesleges bizonyítani, hogy mindkét álláspont helytelen és az egyik annyit ér, mint a másik.

A leninizmus feltétlenül a parasztság zömével való tartós szövetséget, a középparasztsággal való szövetséget akarja, de nem akármilyen szövetséget akar, hanem a középparasztsággal kötött olyan szövetséget, mely biztosítja a munkásosztály *vezetőszerepét*, *erősíti* a proletariátus diktatúráját és *megkönnyíti az osztályok megszüntetésének művét*.

„A munkásosztály és a parasztság megegyezésén — mondja Lenin — mindenki azt értheti, amit akar. Ha nem tartjuk szem előtt, hogy a megegyezés, a munkásosztály szempontjából, csak akkor megengedhető, helyes és elvileg lehetséges, ha az a munkásosztály diktatúráját támogatja s egyike azoknak a rendszabályoknak, melyek az osztályok megszüntetésére irányulnak — akkor a munkásosztály és a parasztság megegyezésének tétele természetesen olyan tétel, amelyet a Szovjethatalom valamennyi ellensége és a diktatúra valamennyi ellensége is érvényre juttat nézeteiben" (XXVI. köt. 387. old.).

Továbbá:

„Most — mondja Lenin — a proletariátus tartja kezében a hatalmat és azzal vezet. Vezeti a parasztságot. Mit jelent az — vezetni a parasztságot? Ez először azt jelenti, hogy az osztályok megszüntetésére, nem pedig a kistermelőre vesszük az irányt. Ha letérnénk erről a döntő és fő vonalról, akkor nem lennénk többé szocialisták és azoknak a kispolgároknak táborába, az eszerek és a mensevikek táborába jutnánk, akik most a proletariátus legádázabb ellenségei" *(ugyanott,* 399—400. old.).

Ez Lenin álláspontja a parasztság zömével való szövetség, a középparasztsággal való szövetség kérdésében.

A középparasztság kérdésében Buharin csoportjának az a hibája, hogy nem látja a középparaszt kettős természetét, a munkásosztály és a tőkések között elfoglalt kettős helyzetét. „A középparaszt ingadozó osztály" — mondotta Lenin. Miért? Azért, mert a középparaszt egyrészt dolgozó, s mint ilyen, közelebb áll a munkásosztályhoz, másrészt tulajdonos, s mint ilyen, közelebb áll a kulákhoz. Innen erednek a középparaszt ingadozásai. És ez nemcsak

elméletileg igaz. Ezek az ingadozások a gyakorlatban is, minden nap, minden órában megnyilvánulnak.

„A paraszt — mondja Lenin — mint dolgozó a szocializmushoz húz, szívesebben látja a munkások diktatúráját, mint a burzsoázia diktatúráját. A paraszt mint gabonaeladó a burzsoáziához, a szabadkereskedelemhez húz, vagyis visszafelé húz a «megszokott», régi, «ősidőktől» való kapitalizmushoz" (XXIV. köt. 314. old.[5a]).

Ezért a középparaszttal való szövetség csak abban az esetben lehet tartós, ha a tőkés elemek ellen, ha általában a kapitalizmus ellen irányul, ha biztosítja a munkásosztály vezető szerepét e szövetségen belül, ha megkönnyíti az osztályok megszüntetését.

Buharin csoportja ezekről az egyszerű és világos dolgokról megfeledkezik.

d) AZ ÚJ GAZDASÁGI POLITIKÁRÓL ÉS A PIACI VISZONYOKRÓL

Buharin negyedik hibája a „nep" (az új gazdasági politika) kérdésével függ össze. Buharin hibája itt abban áll, hogy nem látja a „nep" kétoldalúságát, a „nep"-nek csak az egyik oldalát látja. Mikor 1921-ben bevezettük a „nep"-et, akkor annak élét a hadikommunizmus ellen, az ellen a rendszer és azok ellen a viszonyok ellen irányítottuk, amelyek kizárják a magánkereskedelem *bárminő* szabadságát. Azt tartottuk és ma is azt tartjuk, hogy a „nep" a magánkereskedelem *bizonyos* szabadságát jelenti. A dolognak ezt az oldalát Buharin megjegyezte magának. És ez nagyon helyes.

De Buharin téved, ha azt hiszi, hogy a dolognak ez az oldala kimeríti a „nep"-et. Buharin elfelejti, hogy a „nep"-nek még egy másik oldala is van. A „nep" ugyanis egyáltalán nem jelenti a magánkereskedelem *teljes* szabadságát, a piaci árak *szabad* játékát. A „nep" a magánkereskedelem szabadsága, de csak *bizonyos* határok között, *bizonyos* kereteken belül, *az állam piacszabályozó szerepének biztosítása mellett.* Éppen ez a „nep" másik oldala. S a „nep"-nek ez az oldala fontosabb számunkra, mint az első oldala. A mi piacunkon nincs meg az árak szabad játéka, ami a tőkés országokban rendszerint szabály. Alapjában véve mi szabjuk meg a gabonaárakat. Mi szabjuk meg az iparcikkek árait. Igyekszünk a termelési önköltség csökkentésének és az iparcikkek árai csökkentésének politikáját megvalósítani és ugyanakkor arra törekszünk, hogy fenntartsuk a mezőgazdasági termékek árainak stabilitását. Világos tehát, hogy ilyen különleges és sajátos piaci viszonyok a tőkés országokban nincsenek.

Ebből következik, hogy amíg fennáll a „nep", addig meg kell őrizni annak mindkét oldalát: az elsőt is, mely a hadikommunizmus rendszere ellen irányul s amelynek célja a magánkereskedelem *bizonyos* szabadságának a biztosítása, úgyszintén a másodikat is, mely a magánkereskedelem *teljes* szabadsága ellen irányul s amelynek az a célja, hogy a piacon az állam szabályozó szerepét biztosítsa. Szüntessék meg a „nep" e két oldalának egyikét — s megszűnik az új gazdasági politika.

Buharin azt hiszi, hogy az új gazdasági politikát csak „balról", vagyis azok részéről fenyegeti veszély,

akik a kereskedelem *mindennemű* szabadságát meg akarják szüntetni. Ez nem igaz. Ez a legdurvább hiba. Azonkívül az ilyen veszély most a legkevésbbé reális, mert helyi és központi szervezeteinkben most nincsenek, vagy alig akadnak olyan emberek, akik nem értenék meg, hogy a kereskedelem *bizonyos* szabadságának fenntartása szükséges és célszerű.

Sokkal reálisabb a jobboldalról fenyegető veszély, vagyis az azok részéről fenyegető veszély, akik meg akarják szüntetni az állam szabályozó szerepét a piacon, akik a piacot fel akarják „szabadítani" és ilymódon meg akarják nyitni a magánkereskedelem teljes szabadságának korát. Nem fér semmi kétség ahhoz, hogy a „nep" meghiúsításának ez a jobboldalról fenyegető veszélye most sokkal reálisabb.

Nem szabad elfelejteni, hogy a kispolgári ösztönösség nyomása éppen ebben az irányban, a „nep" jobbról fenyegető meghiúsításának irányában hat. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a kulákok és a módos elemek jajveszékelése, a spekulánsok és felvásárlók jajveszékelése, amely sok elvtársunkat gyakran megindít, éppen erről az oldalról bombázza a „nep"-et. Az a tény, hogy Buharin nem látja a „nep" meghiúsításának ezt a második, valóban reális veszélyét — ez a tény kétségtelenül azt bizonyítja, hogy engedett a kispolgári ösztönösség nyomásának.

Buharin azt javasolja, hogy „normalizáljuk" a piacot és vidékek szerint „manőverezzünk" a gabonabegyüjtési árakkal, vagyis emeljük fel a gabonaárakat. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy őt nem elégítik ki a szovjet piaci viszonyok, hogy fékezni akarja az állam szabályozó szerepét a piacon és azt

javasolja, hogy tegyünk engedményeket a kispolgári ösztönösségnek, amely a „nep"-et jobbról ássa alá.

Tegyük fel egy pillanatra, hogy megfogadtuk Buharin tanácsait. Mire vezet ez? Mondjuk ősszel, a begyüjtési időszak elején, felemeljük a gabonaárakat. Mivel azonban a piacon mindíg akadnak emberek, mindenféle spekulánsok és felvásárlók, akik a gabonáért háromszoros árat tudnak fizetni, s mivel mi nem versenyezhetünk a spekulánsokkal, mert azok mindössze vagy tízmillió pudot vásárolnak, nekünk pedig többszáz-millió pudot kell vásárolni, ezért a gabonatulajdonosok — további áremelkedésre várva — így is, úgy is vissza fogják tartani a gabonát. Vagyis tavasszal, amikor az állam gabonaszükséglete rendszerint a legnagyobb, újból emelnünk kellene a gabona árát. De mit jelent az, ha a gabonaárakat tavasszal emeljük? Azt jelenti, hogy tönkretesszük a szegényparasztságot és a falu kevésbbé tehetős rétegeit, amelyek tavasszal — részben vetőmagra, részben táplálkozás céljából — maguk is kénytelenek gabonát vásárolni, ugyanazt a gabonát kénytelenek visszavásárolni, amelyet ősszel olcsóbb áron adtak el. Lesz-e valamilyen komoly eredménye ezeknek a műveleteknek, azaz kapunk-e elegendő gabonát? A legvalószínűbb az, hogy nem érhetünk el komoly eredményt, mert mindíg akadnak spekulánsok és felvásárlók, akik újból kétszeres és háromszoros árat tudnak majd fizetni ugyanazért a gabonáért. Következésképpen késznek kell lennünk a gabonaárak újabb emelésére és hiába igyekszünk majd túlszárnyalni a spekulánsokat és felvásárlókat.

Ebből azonban kitűnik, hogy ha egyszer a gabonaárak emelésének útjára léptünk, kénytelenek leszünk tovább zuhanni ezen a lejtőn, és ugyanakkor nem lesz biztosítékunk arra, hogy elegendő mennyiségű gabonát kapunk.

De a dolognak ezzel nincs vége:

Először, ha felemeljük a gabona *begyüjtési* árát, utána kénytelenek leszünk a mezőgazdaságban termelt nyersanyagok árait is felemelni, hogy a mezőgazdasági termékek árait bizonyos arányban tartsuk.

Másodszor, ha felemeljük a gabona begyüjtési árát, akkor a városokban sem tudjuk majd az alacsony kenyérárat fenntartani, tehát kénytelenek leszünk a kenyér *eladási* árát is felemelni. Mivel azonban nem bánthatjuk meg és nem is szabad megbántanunk a munkásokat, kénytelenek leszünk a munkabéreket gyorsított ütemben emelni. De ez feltétlenül maga után vonja az iparcikkek árának emelését is, mert ellenkező esetben megtörténhetik, hogy a pénzeszközök átszívódnak a városból a faluba, ami ellentétben áll az iparosítás érdekeivel.

Végeredményben az iparcikkek és a mezőgazdasági termékek árait nem *csökkenő*, vagy legalább is stabilizált árak alapján, hanem a gabona és iparcikkek *emelkedő* árai alapján leszünk kénytelenek kiegyenlíteni.

Más szóval, kénytelenek leszünk irányt venni az iparcikkek és mezőgazdasági termékek *drágítására.*

Nem nehéz megérteni, hogy az árakkal való ilyen „manőverezésnek" szükségképpen a szovjet árpolitika teljes felszámolására, az állam piacszabályozó szerepének felszámolására kell vezetnie és a

kispolgári ösztönösség nyomása át fog törni minden gátat.

Kinek lesz ez előnyös?

Csakis a város és a falu módos rétegeinek, mert a drága iparcikkek és mezőgazdasági termékek a munkásosztály, a szegényparasztság és a falu kevésbbé tehetős rétegei számára feltétlenül hozzáférhetetlenné válnak. A nyertesek a kulákok és a tehetősek, a nepmanok és egyéb vagyonos osztályok lesznek.

Ez szintén összefogás, de sajátságos összefogás: összefogás a város és falu gazdag rétegeivel. A munkások és a falu kevésbbé tehetős rétegei teljes joggal kérdeznék tőlünk: milyen hatalom is vagyunk, munkás-paraszt hatalom-e, vagypedig kulák-nepman hatalom?

Szakítás a munkásosztállyal és a falu kevésbbé tehetős rétegeivel, összefogás a falu és a város gazdag rétegeivel — ez lenne az elkerülhetetlen eredménye a piac buharini „normalizálásának" és a gabonaárakkal való vidékek szerinti „manőverezésnek".

Világos, hogy a párt nem léphet erre a végzetes útra.

Hogy Buharin fejében mennyire összekuszálódott a „nep" valamennyi kérdése és hogy Buharin mennyire rabjává lett a kispolgári ösztönösségnek, az egyebek közt kitűnik abból az enyhén szólva elutasító álláspontból, amelyet a város és a falu, az állam és a parasztság közötti áruforgalom új formáinak kérdésével szemben foglal el. Buharin fel van háborodva és üvölt az ellen, hogy az állam a parasztság áruszállítójává, a parasztság pedig az állam gabonaszállítójává lett. Ebben a „nep" legelemibb szabályai-

nak megszegését, úgyszólván a „nep" felborítását látja. Miért, kérdezzük, milyen alapon?

Mi lehet kivetnivaló azon, hogy az állam, az állami ipar a parasztság áruszállítója közvetítők nélkül, a parasztság pedig az ipar, az állam gabonaszállítója, szintén közvetítők nélkül?

Mi lehet kivetnivaló a marxizmus és a marxista politika szempontjából azon, hogy a parasztság már az állami ipar gyapot-, cukorrépa-, lenszállítójává, az állami ipar pedig a mezőgazdasági ágak számára a a városi áruk, vetőmag és munkaeszközök szállítójává *lett?*

A termelési szerződések módszere (kontraktáció) az a fő módszer, mellyel a város és a falu közötti áruforgalom ez új formáit létesítettük. Vajjon ellentmond-e a termelési szerződések módszere az új gazdasági politika követelményeinek?

Mi lehet kivetnivaló azon, hogy a parasztság a szerződéses módszer révén nemcsak gyapotot, cukorrépát és lent szállít az államnak, hanem ugyane módszer révén az állam gabonaszállítójává is *válik?*

Miért lehet a kis tételekben folyó kereskedelmet, a kiskereskedelmet áruforgalomnak nevezni, s miért nem lehet áruforgalomnak tekinteni a nagy tételekben, az áruk árát és minőségét előre meghatározó szerződések alapján lebonyolódó kereskedelmet?

Vajjon nehéz-e megérteni, hogy a város és a falu között a termelési szerződések módszere szerint lebonyolódó áruforgalomnak ezek az új tömegformái éppen a „nep" alapján keletkeztek és arról tanuskodnak, hogy szervezeteink óriási lépést tettek előre a

népgazdaság tervszerű, szocialista vezetésének fokozása értelmében?

Buharin azonban már nem képes megérteni ezeket az egyszerű és érthető dolgokat.

e) AZ ÚGYNEVEZETT „SARCRÓL"

Buharin ötödik hibája (legnagyobb hibáiról beszélek) abban áll, hogy a város és a falu közötti „olló" kérdésében, az úgynevezett „sarc" kérdésében opportunista módon meghamisítja a párt vonalát.

Miről van szó a Politikai Iroda és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnöksége együttes (1929 február) ülésének az „olló" kérdéséről hozott határozatában? Arról van szó, hogy a parasztság a szokásos egyenes és közvetett adókon kívül, amelyeket az államnak fizet, még afféle adónfelüli adót is fizet olyanformán, hogy az iparcikkeket túlfizeti és nem kap eleget a mezőgazdasági termékek áraiban.

Igaz-e az, hogy csakugyan van ilyen adónfelüli adó, melyet a parasztságnak kell fizetnie? Igaz. Hogyan nevezzük ezt a külön adót más néven? Még „ollónak", „átszivattyúzásnak" is nevezzük, ami azt jelenti, hogy iparunk gyors fejlesztése céljából pénzeszközöket „szivattyúzunk át" a mezőgazdaságból az iparba.

Szükség van-e erre az „átszivattyúzásra"? Abban a tekintetben nincs közöttünk nézeteltérés, hogy erre az „átszivattyúzásra" mint ideiglenes rendszabályra szükség van, ha valóban tartani akarjuk az iparfejlesztés gyors ütemét. Az ipar gyors növekedését pedig minden áron biztosítanunk kell, mert arra nemcsak magának az iparnak, hanem elsősorban

a mezőgazdaságnak, a parasztságnak van szüksége, amelynek most leginkább traktor, mezőgazdasági gép, műtrágya stb. kell.

Megszüntethetjük-e most ezt az adónfelüli adót? Sajnos, nem szüntethetjük meg. Mihelyt csak lehetséges lesz, a legközelebbi években, meg kell szüntetnünk. De most nem tudjuk megszüntetni.

Nos, az „olló"-ból adódik ez a külön adó, amely „valami sarcféle". Nem sarc, hanem „valami sarcféle". Ezzel kell fizetnünk elmaradottságunkért. Erre az adónfelüli adóra azért van szükség, hogy előrelendítsük az ipar fejlődését és véget vessünk elmaradottságunknak.

Vajjon azt jelenti-e ez, hogy ennek a külön adónak beszedésével kizsákmányoljuk a parasztságot? Szó sincs róla. A Szovjethatalom természetével nem fér össze az, hogy az állam bármilyen formában is kizsákmányolja a parasztságot. Elvtársaink a júliusi plénumon[6] mondott beszédeikben határozottan kijelentették, hogy a szovjet rendben *kizárt dolog*, hogy a szocialista állam kizsákmányolja a parasztságot, mert a dolgozó parasztság jólétének szakadatlan növekedése a szovjet társadalom fejlődéstörvénye, ez pedig kizárja a parasztság kizsákmányolásának minden lehetőségét.

Elbírja-e a parasztság ezt a külön adót? Igen, elbírja. Miért?

Először azért, mert ennek a külön adónak beszedésével párhuzamosan a parasztság anyagi helyzete szakadatlanul javul.

Másodszor azért, mert a parasztnak megvan a maga személyes gazdasága, s ebből befolyó jöve-

delme módot ad neki arra, hogy külön adót fizessen, amit nem mondhatunk a munkásról, akinek nincs személyes gazdasága és aki mégis minden erejét odaadja az iparosítás ügyének.

Harmadszor azért, mert a külön adó mértéke évről-évre csökken.

Helyesen tesszük-e, ha ezt a külön adót úgy nevezzük, hogy „valami sarcféle"? Ez feltétlenül helyes. Ezekkel a szavakkal éreztetjük elvtársainkkal, hogy a külön adó ellenszenves, nem kívánatos valami, amit nem szabad hosszú időn át fenntartani. Amikor így nevezzük a parasztságra kivetett külön adót, ezzel azt akarjuk mondani, hogy azt nem szívesen, hanem kényszerűségből szedjük, hogy nekünk, bolsevikoknak minden tőlünk telhetőt el kell követnünk, hogy ezt a külön adót, mihelyt csak lehetséges, minél előbb megszüntessük.

Ez a lényege az „olló", az „átszivattyúzás", az „adónfelüli adó" kérdésének, annak a kérdésnek, amely a fentebb említett okmányokban „valami sarcfélének" minősített adóra vonatkozik.

Buharin, Rikov és Tomszkij megpróbált belekötni a „sarc" szóba és azzal vádolta a pártot, hogy politikája a parasztság katonai-feudális kizsákmányolására irányul. De most már a vakok is látják, hogy ez a buharinisták becstelen kísérlete volt arra, hogy pártunkat a legdurvábban megrágalmazzák. Most hallgatólagosan még ők maguk is kénytelenek beismerni, hogy a katonai-feudális kizsákmányolásról való fecsegéssel csúfosan felsültek.

Mert két eset lehetséges:

vagy elismerik a buharinisták, hogy az adott

helyzetben elkerülhetetlen az „olló" és elkerülhetetlen a pénzeszközök „átszivattyúzása" a mezőgazdaságból az iparba — és akkor be kell ismerniök, hogy vádjaik rágalmak és a pártnak teljesen igaza van;

vagy tagadják, hogy az „olló" és az „átszivattyúzás" az adott helyzetben elkerülhetetlen, de akkor ezt mondják meg nyiltan, hogy a párt országunk iparosításának ellenségei közé sorolhassa őket.

Mindenesetre hivatkozhatnék Buharin, Rikov és Tomszkij több beszédére, amelyekben fenntartás nélkül elismerik, hogy az adott helyzetben elkerülhetetlen az „olló", elkerülhetetlen az anyagi eszközök „átszivattyúzása" a mezőgazdaságból az iparba. Ez pedig nem más, mint annak az elismerése, hogy „valami sarcféle" elkerülhetetlen.

Nos, megmaradnak-e továbbra is az „átszivatytyúzás" álláspontján, megmaradnak-e amellett, hogy az adott helyzetben szükség van „olló"-ra, vagy nem maradnak meg? Mondják meg nyiltan.

Buharin. Az átszivattyúzás kell, de a „sarc" nem szerencsés szó. (Általános derültség.)

Sztálin. Tehát *a kérdés lényegét illetően nincs közöttünk nézeteltérés,* tehát bizonyos pénzeszközök „átszivattyúzása" a mezőgazdaságból az iparba, az úgynevezett „olló", a külön adó, amely „valami sarcféle" — az adott helyzetben az ország iparosításának szükséges, de ideiglenes eszköze.

Nagyon helyes. Hát akkor mirevaló a sok beszéd, a lárma? Nem tetszik a „sarc" *szó*, vagy ez a kifejezés: „valami sarcféle", mivel azt használhatatlannak tartják a marxista irodalomban?

Nos, hát beszéljünk a „sarc" *szóról.*

Állítom, elvtársak, hogy ez a szó már régen polgárjogot nyert marxista irodalmunkban, például Lenin elvtárs cikkeiben. Ez talán meglep egyeseket, akik nem olvassák Lenint, de ez tény, elvtársak. Buharin egészen „kikelt magából", mondván, hogy a marxista irodalomban nem tűrhető meg a „sarc" szó. Felháborodva csodálkozott azon, hogy a párt Központi Bizottsága és általában a marxisták használni merik a „sarc" szót. De miért kell ezen csodálkozni, amikor bebizonyított tény, hogy ez a szó már régen polgárjogot nyert egy olyan marxista cikkeiben, mint Lenin elvtárs? Vagy talán Buharin szempontjából Lenin nem kifogástalan marxista? Csak bátran, kedves elvtársak, ki vele egyenesen.

Vegyék elő például a „«Baloldali» gyerekesség és kispolgáriasság" c. cikket (1918 május), melyet egy olyan marxista írt, mint Lenin és olvassák el ott a következő helyet:

„A kispolgár, aki ezerrubeleseket őrizget, ellensége az államkapitalizmusnak és ezeket az ezrecskéket kizárólag a maga javára, a szegénység rovására, mindennemű állami ellenőrzés kizárásával akarja értékesíteni, márpedig ezekből az ezrecskékből lesz a spekuláció sokmilliárdos alapja, amely meghiúsítja szocialista építésünket. Tegyük fel, hogy bizonyos számú munkás néhány nap alatt 1000 egységnyi értéket termel. Tegyük fel továbbá, hogy ebből az összegből 200 elvész a kis spekuláció, mindenféle lopás következtében és azért, mert a kistulajdonosok «kijátsszák» a szovjet törvényeket és rendeleteket. Minden öntudatos munkás azt fogja mondani: ha ezerből háromszázat adhatnék, hogy nagyobb rend és szervezettség legyen, szívesen adnék háromszázat a kétszáz helyett, mert a Szovjethatalom mellett később egészen könnyű feladat lesz ezt a «sarcot»,

mondjuk, százra vagy ötvenre csökkenteni, ha egyszer rend és szervezettség lesz, ha egyszersmindenkorra véget vetnek annak, hogy a kistulajdonosok meghiúsíthassák az állami monopóliumokat" (XXII. köt. 515. old.).

Azt hiszem, világos. Nem kellene-e ezen az alapon azt mondani, hogy Lenin elvtárs híve a munkásosztály katonai-feudális kizsákmányolásának? Próbálják meg, kedves elvtársak!

Közbeszólás. De a középparaszttal kapcsolatban sohasem használták a „sarc" fogalmát.

Sztálin. Talán csak nem gondolja, hogy a középparaszt közelebb áll a párthoz, mint a munkásosztály? No, maga is kitűnő marxista. (Általános derültség.) Ha beszélhetünk „sarcról" a munkásosztályt illetően, amelynek pártja vagyunk, akkor mért ne beszélhetnénk „sarcról" a középparasztot illetően, aki csak szövetségesünk?

Valaki, aki a kákán is csomót akar keresni, azt gondolhatná, hogy a „sarc" szó Lenin elvtárs „«Baloldali» gyerekesség" c. cikkében csak elszólás, véletlen nyelvbotlás. De ha ellenőrizzük a dolgot, kitűnik, hogy a gáncsoskodók gyanúja teljesen alaptalan. Vegyék elő Lenin elvtárs egy másik cikkét, vagy helyesebben brosúráját „A terményadóról" (1921 április) és olvassák el annak 324. oldalát (XXVI. köt. 324. old.[6a]). Meggyőződhetnek, hogy azt a részt, melyet éppen most idéztem a „sarccal" kapcsolatban, Lenin elvtárs ott szóról-szóra megismétli. Végül vegyék elő Lenin elvtársnak „A Szovjethatalom soronlevő feladatai" c. cikkét (XXII. köt. 448. old.[6b], 1918 március-április) és meglátják, hogy Lenin itt is beszél „sarcról (már idézőjel nélkül), amit azért kell

fizetnünk, mert az egész népre kiterjedő nyilvántartás és az alulról jövő ellenőrzés megszervezése tekintetében elmaradottak vagyunk".

Kitűnik, hogy a „sarc" *szó* korántsem véletlen elem Lenin cikkeiben. Ezt a *szót* Lenin elvtárs azért használja, hogy hangsúlyozza a „sarc" ideiglenes jellegét, hatványozza és arra irányítsa a bolsevikok energiáját, hogy mihelyt lehetséges, azonnal szüntessék meg ezt a „sarcot", amit a munkásosztály elmaradottságunkért, „rendellenességeinkért" fizet.

Kiderül, hogy amikor ezt a kifejezést használom: „valami sarcféle", akkor elég jó marxisták társaságában, Lenin elvtárs társaságában vagyok.

Buharin itt arról beszélt, hogy a marxistáknak irodalmukban nem szabad megtűrniök a „sarc" szót. Milyen marxistákról beszélt? Ha — engedelemmel szólva — olyan marxistákra gondolt, mint Szlepkov, Mareckij, Petrovszkij, Rozit meg a többiek, akik inkább liberálisok, semmint marxisták, akkor Buharin felháborodása teljesen érthető. Ha azonban igazi marxistákra gondol, amilyen például Lenin elvtárs, akkor el kell ismerni, hogy a „sarc" szó már régen polgárjogot nyert körükben, Buharin pedig, aki kevéssé ismeri Lenin műveit, bakot lőtt.

De a „sarc" kérdése ezzel még nem merült ki. Buharin és barátai ugyanis belekötöttek a „sarc" szóba és nem véletlenül kezdtek beszélni a parasztság katonai-feudális kizsákmányolására irányuló politikáról. Kétségtelen, hogy amikor katonai-feudális kizsákmányolásról kiabáltak, azzal azt akarták kifejezni, hogy a legnagyobb mértékben elégedetlenek pártunknak a kulákséggal szemben folytatott politi-

kájával, amelyet szervezeteink megvalósítanak. Elégedetlenség a pártnak a parasztság vezetése terén követett lenini politikájával, elégedetlenség gabonabegyüjtési politikánkkal, elégedetlenség a kolhozok és szovhozok minden módon való fejlesztésére irányuló politikánkkal, és végül, vágyódás a piac „felszabadítására" és a magánkereskedelem teljes szabadságának biztosítására — ez jutott kifejezésre Buharin jajveszékelésében, melyet a parasztság katonai-feudális kizsákmányolásával kapcsolatban hallottunk.

Nem tudok még egy példát pártunk történetében arra, hogy a pártot a katonai-feudális kizsákmányolás politikájával vádolták. Ez a pártellenes fegyver nem a marxisták fegyvertárából került elő. Hát akkor honnan vették? Miljukovnak, a kadetok vezérének a fegyvertárából. Amikor a kadetok egymásnak akarják ugratni a munkásosztályt és a parasztságot, rendszerint azt mondják: ti, bolsevik urak, a parasztság csontjain épitek a szocializmust. Amikor Buharin lármát csap a „sarc" körül, Miljukov úrék nótáját fújja, a nép ellenségeinek uszályában vonszolódik.

f) AZ IPARFEJLESZTÉS ÜTEMÉRŐL S A VÁROS ÉS A FALU ÖSSZEFOGÁSÁNAK ÚJ FORMÁIRÓL

Végül ez a kérdés: iparfejlesztésünk üteme s a város és a falu összefogásának új formái. Ez a kérdés nézeteltéréseink egyik legfontosabb kérdése. Ez a kérdés azért fontos, mert benne fut össze a párt gazdasági politikájára vonatkozó *gyakorlati* nézeteltéréseink minden szála.

Mik az összefogás új formái, mit jelentenek azok gazdasági politikánk szempontjából?

Mindenekelőtt azt jelentik, hogy a város és a falu összefogásának régi formáin kívül, amikor az ipar főképpen a paraszt *személyi* szükségleteit elégítette ki (karton, lábbeli, általában textiláru stb.), szükségünk van még az összefogás újabb formáira is, amikor az ipar a parasztgazdaság *termelési* szükségleteit fogja kielégíteni (mezőgazdasági gépek, traktorok, nemesített vetőmagvak, műtrágya stb.).

Azelőtt *főképpen* a paraszt személyi szükségleteit elégítettük ki s keveset foglalkoztunk gazdaságának termelési szükségleteivel, most azonban a paraszt személyi szükségleteinek további kielégítése mellett teljes erővel neki kell feküdnünk annak, hogy mezőgazdasági gépekkel, traktorokkal, műtrágyával stb. lássuk el a paraszt gazdaságát, mert ez közvetlen kapcsolatban áll azzal a feladattal, hogy a mezőgazdasági termelést új technikai alapon újjáalakítsuk.

Addig, amíg arról volt szó, hogy a mezőgazdaságot *helyreállítsuk* és a parasztok a volt földbirtokosi és kulákföldeket megműveljék, megelégedhettünk az összefogás régi formáival. De most, amikor a mezőgazdaság *újjáalakításáról* van szó, ez már nem elegendő. Most tovább kell menni, segíteni kell a parasztságot abban, hogy az új technika és a kollektív munka alapján újjászervezze a mezőgazdasági termelést.

Az összefogás új formái, másodszor, azt jelentik, hogy iparunk új felszerelésével egyidejűleg komolyan meg kell kezdenünk a mezőgazdaság új felszerelését is. Újonnan szereljük fel és részben már

fel is szereltük iparunkat, új technikai alapot teremtünk számára, új, tökéletesebb gépekkel, új, képzettebb káderekkel látjuk el. Új gyárakat építünk, újjáalakítjuk és kibővítjük a régieket, fejlesztjük a kohászatot, a vegyiipart, a gépgyártást. Ezzel kapcsolatban nőnek a városok, szaporodnak az új iparteleppek, kibővülnek a régiek. Ezzel kapcsolatban nő az élelmiszerkereslet, az ipari nyersanyagkereslet. A mezőgazdaságban ellenben minden a régiben marad, megmaradnak a régi szerszámok, a föld megmunkálásának régi, ükapáktól átvett módszerei, megmarad a régi, primitív, most már használhatatlan vagy csaknem használhatatlan technika, megmaradnak a gazdálkodás és a munka régi, kisparaszti, egyéni formái.

Mi jó van például abban a tényben, hogy a forradalom előtt körülbelül 16 millió parasztgazdaságunk volt, most pedig legalább 25 millió van? Mi mást bizonyít ez, ha nem azt, hogy a mezőgazdaság egyre szétforgácsoltabb, elaprózottabb lesz. Az elaprózott kisgazdaságokat pedig az jellemzi, hogy a technikát, a gépeket és traktorokat, az agronómia vívmányait nem képesek kellő módon kihasználni, hogy azok a legkevésbbé árutermelő gazdaságok.

Ezért kerül kevés mezőgazdasági termék a piacra.

Ezért áll fenn a város és a falu, az ipar és a mezőgazdaság közötti szakadás veszélye.

Ezért kell felemelni, előrelendíteni a mezőgazdaságot, hogy megfelelhessen iparunk fejlődési ütemének.

Ahhoz, hogy elhárítsuk a szakadás veszélyét,

komolyan hozzá kell látni a mezőgazdaságnak új technikai alapon történő újjáalakításához. De ahhoz, hogy a mezőgazdaságot újjáalakítsuk, a szétforgácsolt egyéni parasztgazdaságokat fokozatosan nagygazdaságokban, kolhozokban kell egyesíteni, a mezőgazdaságot a kollektív munka alapján kell építeni, ki kell bővíteni a kollektívákat, fejleszteni kell a régi és új szovhozokat, a mezőgazdaság valamennyi fontos ágában rendszeresen kell alkalmazni a termelési szerződések tömeges formáit, fejleszteni kell a gép- és traktorállomások rendszerét, amely az új technika elsajátításában és a munka kollektivizálásában segítségére van a parasztságnak — szóval, az egyéni, paraszti kisgazdaságokat fokozatosan át kell vezetni a nagyüzemi, kollektív termelés alapjára, mert csakis a társadalmi típusú nagyüzem képes a tudomány és az új technika vívmányait teljes mértékben kihasználni és mezőgazdaságunk fejlődését hétmérföldes léptekkel előbbre vinni.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy el kell hanyagolnunk az egyéni szegény- és középparaszti gazdaságot. Erről szó sem lehet. Az egyéni szegény- és középparaszti gazdaság még túlnyomó szerepet játszik és a közeljövőben is túlnyomó szerepet fog játszani az ipar élelmiszerrel és nyersanyaggal való ellátása terén. Éppen ezért támogatni kell az egyéni szegény- és középparaszti gazdaságokat, amelyek még nem egyesültek kolhozokban.

De ez mégis azt jelenti, hogy az egyéni parasztgazdaság egymagában *már* nem elegendő. Erről tanuskodnak gabonabegyüjtési nehézségeink. Ezért az egyéni szegény- és középparaszti gazdaságok fej-

lesztését ki kell *egészíteni* a kollektív gazdasági formák és a szovhozok erőteljes fejlesztésével.

Ezért tömeges termelési szerződés, gép- és traktorállomások, a szövetkezeti közszellem erőteljes fejlesztése alakjában hidat kell verni az egyéni szegény- és középparaszti gazdaság és a kollektív, társas gazdasági formák között, hogy a parasztoknak megkönnyítsük egyéni kisgazdaságuknak a kollektív munka vágányára való átállítását.

E feltételek nélkül lehetetlen a mezőgazdaság komoly fejlesztése. E feltételek nélkül lehetetlen a gabonaprobléma megoldása. E feltételek nélkül a parasztság kevésbbé tehetős rétegeit lehetetlen megmenteni a tönkremenéstől, a nyomortól.

Az összefogás új formái, végül, azt jelentik, hogy minden módon fejleszteni kell iparunkat, mint a mezőgazdaság újjáalakításának fő éltető forrását, fejleszteni kell a kohászatot, a vegyiipart, a gépgyártást, traktorgyárakat, mezőgazdasági gépgyárakat stb. kell építeni.

Nem szorul bizonyításra, hogy a kolhozokat lehetetlen fejleszteni, a gép- és traktorállomásokat lehetetlen fejleszteni, ha a parasztság zömét tömeges termelési szerződések útján nem hozzuk közelebb a kollektív gazdasági formákhoz, ha a mezőgazdaságot nem látjuk el tetemes mennyiségű traktorral, mezőgazdasági géppel stb.

De a falut lehetetlen gépekkel és traktorokkal ellátni, ha iparunkat nem fejlesztjük gyorsított ütemben. Ezért kell iparunkat gyors ütemben fejleszteni, mert itt a kulcsa annak, hogy a mezőgazdaságot a kollektivizmus alapján újjáalakítsuk.

Ez az értelme és jelentősége az összefogás új formáinak.

Buharin csoportja szavakban kénytelen elismerni az összefogás új formáinak szükségességét. De ez csak *szavakban való* elismerés, melynek az a célja, hogy az új formák szavakban való elismerésének lobogója alatt azokkal homlokegyenest *ellenkező* valamit csempésszenek be. Buharin valójában az összefogás új formái ellen van. Buharin kiindulópontja nem az iparnak mint a mezőgazdasági termelés újjáalakítási emelőjének gyorsütemű fejlesztése, hanem az egyéni parasztgazdaság fejlesztése. Buharinnál a piac „normalizálása", az árak szabad játéka a mezőgazdasági termékek piacán, a magánkereskedelem teljes szabadsága áll előtérben. Ez az oka annak, hogy bizalmatlan a kolhozokkal szemben, ami a Központi Bizottság júliusi plénumán mondott beszédében és a Központi Bizottság júliusi plénuma előtt kifejtett téziseiben is megnyilvánult. Innen ered elutasító magatartása is mindennemű kivételes rendszabállyal szemben, melyeket a gabonabegyüjtéskor a kulákság ellen alkalmaznunk kell.

Ismeretes, hogy Buharin úgy irtózik a kivételes rendszabályoktól, mint ördög a tömjéntől.

Ismeretes, hogy Buharin még mindíg nem tudja megérteni, hogy a kulák a mai viszonyok között nem fog magától, jószántából, elegendő mennyiségű gabonát beszolgáltatni.

Gabonabegyüjtő munkánk kétéves tapasztalata ezt most kétségkívül bebizonyította.

De mi történjék, ha mégsem lesz elegendő

árugabona? Buharin erre azt válaszolja: ne nyugtalanítsátok a kulákot kivételes rendszabályokkal, hanem hozzatok be gabonát külföldről. Még nemrégiben azt javasolta, hogy hozzunk be külföldről vagy 50 millió pud gabonát, azaz fizessünk vagy 100 millió rubel értékű valutát. De ha a valuta arra kell, hogy az ipar számára berendezést hozzunk be? Buharin erre azt feleli: előnyben kell részesíteni a külföldi gabonabehozatalt s ipari berendezést nyilván csak akkor kell behozni, ha arra is telik.

Kiderül tehát, hogy a gabonaprobléma megoldásának és a mezőgazdaság újjáalakításának alapja nem az iparfejlesztés gyors üteme, hanem az egyéni parasztgazdaság fejlesztése — beleértve a kulákgazdaság fejlesztését is — a szabad piac és a piaci árak szabad játéka alapján.

Vagyis két különböző gazdaságpolitikai tervvel van dolgunk.

A párt terve:

1. Újjáalakítjuk (rekonstruáljuk) az ipart.

2. Komolyan hozzáfogunk a mezőgazdaság újjáalakításához (rekonstrukciójához).

3. Ebből a célból fokozni kell a kolhozok és szovhozok építését, a termelési szerződések és a gép- és traktorállomások tömeges alkalmazását, mint annak eszközét, hogy az ipar és a mezőgazdaság között *termelési összefogást* létesítsünk.

4. Ami a mostani gabonabegyüjtési nehézségeket illeti, ideiglenesen meg kell engedni a kivételes rendszabályokat, melyeket a közép- és szegényparasztság tömegeinek társadalmi támogatása támaszt alá; ez egyik eszköz arra, hogy a kulák-

ság ellenállását megtörjük és tőle a maximális gabonafölösleget elvegyük, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy nélkülözhessük a gabonabehozatalt, a valutát pedig az ipar fejlesztésére tarthassuk fenn.

5. Az egyéni szegény- és középparaszti gazdaságnak még túlnyomó szerepe van és lesz az ország élelmiszer- és nyersanyagellátása terén, de egymagában véve már nem elegendő — ezért az egyéni szegény- és középparaszti gazdaság fejlesztését *ki kell egészíteni* a kolhozok és szovhozok fejlesztésével, a tömeges termelési szerződésekkel, a gép- és traktorállomások fokozott fejlesztésével, hogy megkönnyítsük a tőkés elemek kiszorítását a mezőgazdaságból és az egyéni parasztgazdaságok fokozatos átállítását a nagy kollektív gazdaságok, a kollektív munka vágányára.

6. De ahhoz, hogy mindezt elérjük, elsősorban fokozni kell az ipar, a kohászat, a vegyiipar, a gépgyártás, a traktorgyárak, a mezőgazdasági gépgyárak stb. fejlesztését. Enélkül lehetetlenség megoldani a gabonaproblémát, enélkül lehetetlen újjáalakítani a mezőgazdaságot.

Következtetés: *a mezőgazdaság újjáalakításának kulcsa iparunk fejlesztésének gyors üteme.*

Buharin terve:

1. A piac „normalizálása", a piaci árak szabad játékának megengedése és a gabonaárak emelése, nem riadva vissza attól, hogy ez az iparcikkek, a nyersanyag, a kenyér drágulására vezethet.

2. Az egyéni parasztgazdaság erőteljes fejlesztése, ugyanakkor a kolhozok és szovhozok fejlesz-

tési ütemének bizonyos lassítása (Buharin júliusi tézisei, Buharin beszéde a júliusi plénumon).

3. Simán folyó gabonabegyüjtés, ami mindenkor és minden körülmények közt kizárja, hogy a kulák ellen kivételes rendszabályokat alkalmazzunk, akárcsak részlegesen is, sőt kizárja a kivételes rendszabályokat még akkor is, ha azokat a közép- és szegényparasztság tömege támogatja.

4. Gabonahiány esetén — 100 millió rubel értékű gabona behozatala.

5. Ha pedig a valuta nem elegendő arra, hogy a gabonabehozatalt és az ipari berendezés behozatalát is fedezze, akkor csökkenteni kell a berendezés behozatalát, tehát iparunk fejlesztésének ütemét is — különben mezőgazdaságunk „egy helyben fog topogni", sőt „éppenséggel hanyatlani fog".

Következtetés: *a mezőgazdaság újjáalakításának kulcsa az egyéni parasztgazdaság fejlesztése.*

Lám, hova lyukad ki a dolog, elvtársak!

Buharin terve az iparfejlesztés üteme *lassításának* és az összefogás új formái *alászásának* a terve.

Ezek a mi nézeteltéréseink.

Néha megkérdezik: nem késtünk-e el az összefogás új formáinak fejlesztésével, a kolhozok, szovhozok stb. fejlesztésével?

Vannak, akik azt állítják, hogy a párt legalább két évvel elkésett ezzel a dologgal. Ez nem igaz, elvtársak. Ez egyáltalán nem igaz. Így csak „baloldali" hangoskodók beszélhetnek, akiknek fogalmuk sincs a Szovjetunió gazdaságáról.

Mit jelent elkésni ebben a dologban? Ha arról

van szó, hogy előreláttuk-e a kolhozok és a szovhozok szükségességét — akkor le kell szögeznünk, hogy ezt a dolgot már az Októberi Forradalom idején elkezdtük. Hogy a párt már akkor, az Októberi Forradalom idején, előrelátta a kolhozok és szovhozok szükségességét, ehhez nem fér semmi kétség. Hiszen csak meg kell nézni a VIII. pártkongresszuson (1919 márciusában) elfogadott programunkat. A program egész világosan számol a kolhozok és a szovhozok szükségességével.

De az, hogy pártunk vezetőrétege előrelátta a kolhozok és a szovhozok szükségességét, egymagában még nem elegendő ahhoz, hogy valóra váltsuk és megszervezzük a kolhozok és a szovhozok létesítésére irányuló *tömegmozgalmat.* Tehát nem az előrelátásról van szó, hanem arról, hogy a kolhoz- és szovhozépítés tervét *megvalósítsuk.* De ilyen terv megvalósításához több olyan feltétel szükséges, amelyek mindeddig hiányoztak és csak az utóbbi időben jöttek létre.

Ez a dolog lényege, elvtársak.

Ahhoz, hogy a kolhoz- és szovhozépítésre irányuló tömegmozgalom tervét megvalósítsuk, mindenekelőtt az kell, hogy ebben a dologban a párt vezetőrétegét elsősorban a párt a *maga tömegében* támogassa. Pártunk azonban, mint ismeretes, milliós párt. Tehát a nagy párttömegeket meg kellett győzni a vezetőréteg politikájának helyességéről. Ez az első feltétel.

Ehhez továbbá az kell, hogy a parasztság mélyén tömegmozgalom induljon meg a kolhozok érdekében, hogy a parasztság ne féljen a kolhozoktól, hanem

maga menjen a kolhozokba, miután a gyakorlatban meggyőződött, hogy a kolhoz előnyösebb, mint az egyéni gazdaság. Ez pedig komoly dolog, amihez bizonyos időre van szükség. Ez a második feltétel.

Ehhez továbbá az kell, hogy az államnak meglegyenek a kolhozépítés finanszírozásához, a kolhozok és szovhozok finanszírozásához elengedhetetlen anyagi eszközei. Ez pedig száz- és százmilliókat jelent, kedves elvtársak. Ez a harmadik feltétel.

Ehhez, végül, az kell, hogy az ipar többé-kevésbbé kielégítően fejlett legyen, hogy a mezőgazdaságot gépekkel, traktorokkal, műtrágyával stb. elláthassa. Ez a negyedik feltétel.

Állíthatjuk-e, hogy már két-három évvel ezelőtt megvoltak nálunk ezek a feltételek? Nem, ezt nem állíthatjuk.

Nem szabad elfelejteni, hogy mi *kormányzó, nem pedig ellenzéki* párt vagyunk. Egy ellenzéki párt kitűzhet jelszavakat — a mozgalom legfőbb, gyakorlati jelszavairól beszélek — azzal, hogy majd hatalomrajutása után fogja megvalósítani azokat. Egy ellenzéki pártot senkisem vádolhat azzal, hogy nem valósítja meg azonnal legfőbb jelszavait, mert mindenki belátja, hogy nem az ellenzéki párt, hanem más pártok vannak kormányon.

Egészen másképp áll a dolog, ha kormányzó pártról van szó, amilyen a mi bolsevik pártunk. Egy ilyen párt jelszavai nem egyszerű agitációs jelszavak, hanem annál sokkal több valami, mert *gyakorlati határozat erejével, törvény erejével* bírnak, melyeket rögtön meg kell valósítani. Pártunk nem teheti azt, hogy kiad egy gyakorlati jelszót, azután pedig elhalasztja

annak megvalósítását. Ez a tömegek félrevezetése volna. Amikor gyakorlati jelszót adunk ki, különösen olyan komoly jelszót, mint a parasztság milliókat számláló tömegeinek a kollektivizmus vágányára való átállítása, akkor meg kell lenniök a jelszó közvetlen megvalósításához elengedhetetlen feltételeknek, meg kell teremteni, meg kell szervezni ezeket a feltételeket. Ezért nem elegendő egymagában, ha a párt vezetőrétege előrelátja a kolhozok és a szovhozok szükségességét. Ezért kellenek nekünk a jelszavaink azonnali *végrehajtásához, megvalósításához* elengedhetetlen feltételek is.

Készen volt-e pártunk a *maga tömegében*, mondjuk, két vagy három évvel ezelőtt arra, hogy a kolhozokat és szovhozokat minden módon fejlessze? Nem, még nem volt erre készen. A párt tömegében csak az első komoly gabonabegyüjtési nehézségekkel kapcsolatban kezdődött komoly fordulat az összefogás új formái felé. Ezek a nehézségek kellettek ahhoz, hogy a párt a maga tömegében érezze az összefogás új formáinak, és mindenekelőtt a kolhozok és szovhozok erőteljes fejlesztésének szükségességét és ebben határozottan támogassa Központi Bizottságát. Ez az egyik feltétel, amely azelőtt hiányzott, most azonban megvan.

Volt-e nálunk két vagy három évvel ezelőtt komoly kolhoz- és szovhozmozgalom, melyben a parasztság milliókat számláló tömegei résztvettek? Nem, nem volt. Mindenki tudja, hogy a parasztság két vagy három évvel ezelőtt ellenséges szemmel nézett a szovhozokra, a kolhozokról pedig megvetéssel beszélt, mint semmirevaló „kommúniák-

ról". És most? Most — más a helyzet. Most már vannak nálunk a parasztságnak egész rétegei, amelyek úgy tekintik a szovhozokat és kolhozokat, mint a parasztgazdaságok vetőmaggal, fajállatokkal, gépekkel, traktorokkal való segítésének forrásait. Most csak adjunk mennél több gépet és traktort, s a kolhozok ügye gyorsított ütemben fog előrehaladni.

Honnan ez a fordulat, mely a parasztság elég jelentékeny rétegeiben észlelhető? Mi segítette azt elő?

Mindenekelőtt a szövetkezetek és a szövetkezeti közszellem fejlődése. Kétségtelen, hogy ha nem fejlődtek volna hatalmasan a szövetkezetek, különösen a mezőgazdasági szövetkezetek, amelyek a parasztság körében a kolhozok számára pszichológiai alapot teremtettek, most nem nyilvánulna meg a parasztság egész rétegeiben olyan vonzódás a kolhozokhoz.

Nagy szerepe volt itt annak is, hogy vannak jól berendezett kolhozaink, amelyek jó példát mutattak a parasztoknak arra, hogy a kis parasztgazdaságoknak nagy kollektív gazdaságokban való egyesítése útján miképpen lehet a mezőgazdaságot javítani.

Szerepe volt itt annak is, hogy vannak jól berendezett szovhozok, amelyek segítették a parasztokat gazdaságuk javításában. Már nem is beszélek egyéb közismert tényekről. Ez is egy feltétel, amely azelőtt hiányzott, most azonban megvan.

Továbbá, állíthatjuk-e, hogy két vagy három évvel ezelőtt módunkban volt a kolhozokat és szovhozokat komolyan finanszírozni, hogy módunkban volt erre száz- és százmillió rubelt fordítani? Nem, **ezt senkisem állíthatja. Önök jól tudják, hogy nem**

volt elég pénzeszközünk még az ipar minimális fejlesztésére sem, ami nélkül semmiféle iparosítás sem lehetséges, nem is szólva a mezőgazdaság újjáalakításáról. Elvonhattuk-e ezeket az eszközöket az ipartól, amely az ország iparosításának alapja és átadhattuk-e azokat a kolhozoknak és szovhozoknak? Világos, hogy ezt nem tehettük. Nos, és most? Most már megvannak a kolhozok és szovhozok fejlesztéséhez szükséges pénzeszközeink.

Állíthatjuk-e végül azt, hogy két vagy három évvel ezelőtt elegendő ipari alapunk volt ahhoz, hogy a mezőgazdaságot gépekkel, traktorokkal stb. fokozott mértékben elláthassuk? Nem, ezt senkisem állíthatja. Akkor az volt a feladat, hogy megteremtsük *azt a minimális ipari alapot*, amely lehetővé teszi, hogy a mezőgazdaságot a *jövőben* gépekkel és traktorokkal elláthassuk. Ennek az alapnak a megteremtésére fordítottuk akkor szűkös pénzeszközeinket. Nos, és most? Most már van ipari alapunk a mezőgazdaság számára. Mindenesetre gyorsított ütemben létrehozzuk ezt az alapot.

Szóval, a kolhozok és szovhozok tömeges fejlesztéséhez szükséges feltételek nálunk csak az utolsó időben jöttek létre.

Így áll a dolog, elvtársak.

Ezért nem lehet azt mondani, hogy elkéstünk az összefogás új formáinak fejlesztésével.

g) BUHARIN MINT TEORETIKUS

Ezek nagyjában Buharinnak, a jobboldali ellenzék teoretikusának fő hibái politikánk döntő kérdéseiben.

Mondják, hogy Buharin pártunk egyik teoretikusa. Ez, természetesen, igaz. De az a baj, hogy az elmélet terén nála nincs minden rendben. Ez már abból is kitűnik, hogy a párteImélet és a pártpolitika kérdéseiben egész sereg hibát követett el, amelyeket az imént jellemeztem. Lehetetlenség, hogy ezek a hibák — a Kommunista Internacionále vonalán, az osztályharc, az osztályharc élesedése, a parasztság, a „nep", az összefogás új formái kérdéseiben elkövetett hibák —, lehetetlen, hogy mindezek a hibái véletlenek voltak. Nem, ezek a hibák nem véletlenek. Buharin e hibái helytelen elméleti álláspontjából, elméleti gyengéiből következnek. Igen, Buharin teoretikus, de nem teljesen marxista teoretikus, olyan teoretikus, akinek még tanulnia kell ahhoz, hogy marxista teoretikussá váljék.

Hivatkoznak Lenin elvtárs ismert levelére, melyben Buharinról mint teoretikusról van szó. Olvassuk csak el ezt a levelet:

„A Központi Bizottság fiatal tagjai közül — mondja Lenin — Buharinról és Pjatakovról szeretnék néhány szót mondani. Ezek, véleményem szerint, a legkimagaslóbb erők (a legfiatalabb erők között) és rájuk vonatkozólag a következőket kellene figyelembe venni: Buharin nemcsak a párt igen értékes és igen jeles teoretikusa, hanem méltán tekintik az egész párt kedvencének is, de *elméleti nézeteit csak igen nagy kétkedéssel lehet teljesen marxista nézeteknek tekinteni, mert van benne valami skolasztikus (ő sohasem tanulta meg és azt hiszem, sohasem értette meg teljesen a dialektikát)*"* (Az 1926 júliusi plénum jegyzőkönyve, IV. köt. 66. old.).

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Tehát dialektika nélküli teoretikus. Skolasztikus teoretikus, akinek „elméleti nézeteit csak igen nagy kétkedéssel lehet teljesen marxista nézeteknek tekinteni". Így jellemzi Lenin Buharint mint teoretikust.

Meg fogják érteni elvtársak, hogy az ilyen teoretikusnak még tanulnia kell. És ha Buharin megértené azt, hogy ő még nem teljesen kiforrott teoretikus, hogy még szüksége van tanulásra, hogy ő olyan teoretikus, aki még nem sajátította el teljesen a dialektikát — pedig a dialektika a marxizmus lelke —, ha ezt Buharin megértené, akkor szerényebb lenne és ez a pártnak csak előnyére válna. De az a baj, hogy Buharinnak nem erénye a szerénység. A baj az, hogy Buharinnak nemcsak nem erénye a szerénység, de Buharin még arra is vállalkozik, hogy Lenint, tanítónkat, több kérdésben, és mindenekelőtt az állam kérdésében, kioktassa. Ez a baja Buharinnak.

Engedjék meg, hogy ezzel kapcsolatban hivatkozzam Lenin és Buharin ismert elméleti vitájára, amely 1916-ban folyt az állam kérdéséről. Ez azért fontos számunkra, hogy rávilágítsunk Buharin mértéket nem ismerő szerénytelenségére, aki Lenint akarja kioktatni, s egyszersmind feltárjuk Buharin elméleti gyengéinek gyökereit olyan fontos kérdésekben, mint a proletárdiktatúra, az osztályharc stb. kérdése.

Mint ismeretes, Buharin a „Jugend-Internationale"[7] című folyóiratban 1916-ban Nota Bene aláírással cikket tett közzé, amely, lényegében, Lenin elvtárs ellen irányult. Ebben a cikkben Buharin ezt írja:

„... Teljesen téves, ha abban keressük a szocialisták és az anarchisták közti különbséget, hogy az előbbiek az állam hívei, az utóbbiak pedig az állam ellenségei. A különbség valójában az, hogy a forradalmi szociáldemokrácia az új társadalmi termelést mint központosított, vagyis mint technikailag leghaladottabb termelést akarja megszervezni, míg a decentralizált anarchikus termelés csak visszaesést jelentene a régi technika, a régi üzemi forma felé ..."

„... A szociáldemokráciának, amely a tömegek nevelője — legalább is annak kellene lennie —, most jobban, mint valaha, hangsúlyoznia kell, hogy elvileg ellensége az államnak ... A jelenlegi háború megmutatta, hogy az államiság milyen mély gyökereket vert a munkásság lelkében."

Lenin, 1916-ban közzétett ismert cikkében, Buharin nézeteit bírálva, azt mondja:

„Ez nem igaz. A szerző azt a kérdést veti fel, miben különbözik a szocialistáknak az *államhoz* való viszonya az anarchistákétól, de *nem* erre, hanem egy *másik* kérdésre felel, arra, hogy miben különbözik a jövendő társadalom gazdasági alapjához való viszonyuk. Ez természetesen igen fontos és szükséges kérdés. Ebből azonban nem következik, hogy meg szabad feledkezni a *legfontosabbról*, ami megkülönbözteti a szocialistáknak és az anarchistáknak az államhoz való viszonyát. A szocialisták amellett vannak, hogy a mai államot és intézményeit ki kell használni a munkásosztály felszabadításáért folyó harcban, éppígy amellett vannak, hogy az államot ki kell használni mint a kapitalizmusból a szocializmusba vezető átmenet sajátságos formáját. Ilyen átmeneti forma, amely *szintén* állam, a proletárdiktatúra. Az anarchisták el akarják «törölni», fel akarják «robbantani» («sprengen») az államot, mint Nota Bene elvtárs egyik helyen írja, tévesen a szocialistáknak tulajdonítva ezt a nézetet. A szocialisták — a szerző sajnos nagyon hiányosan idézte Engels idevágó szavait —

elismerik az állam «elhalását», fokozatos «elhúnyását» a burzsoázia kisajátítása *után*" . . .

„Ha valaki «hangsúlyozni» akarja, hogy «elvi ellensége» az államnak, akkor ezt valóban «világosan» meg kell értenie, a szerzőnél pedig éppen ez a világosság hiányzik. Az «államiság gyökereiről» szóló mondat pedig már teljesen zavaros, nem marxista és nem szocialista. Nem az «államiság» ütközött össze az államiság tagadásával, hanem az opportunista politika (vagyis az államhoz való opportunista, reformista, burzsoá viszony) ütközött össze a forradalmi szociáldemokrata politikával (azaz a burzsoá államhoz való forradalmi szociáldemokrata viszonnyal és azzal az állásponttal, hogy az államot a burzsoázia ellen, annak megdöntésére fel kell használni). Ezek egészen, teljesen különböző dolgok" (XIX. köt. 296. old.).

Azt hiszem világos, hogy miről van szó és hogy milyen félanarchista pocsolyába került Buharin!

Szten. Lenin akkor még nem fejtette ki teljesen az állam „felrobbantásának" szükségességét. Buharin, bár anarchista hibákat követett el, megközelítette e kérdés megfogalmazását.

Sztálin. Nem, most nem erről, hanem általában az államhoz való viszonyról van szó, arról van szó, hogy Buharin nézete szerint a munkásosztálynak *elvből* ellenségesnek kell lennie *mindennemű* államnal szemben, tehát a munkásosztály államával szemben is.

Szten. Lenin akkor csak az állam felhasználásáról beszélt és Buharint bírálva semmit sem mondott a „felrobbantásról".

Sztálin. Téved: az állam „felrobbantása" nem marxista, hanem anarchista formula. Merem állítani, itt arról van szó, hogy, Buharin (és az anarchisták)

véleménye szerint, a munkásoknak hangsúlyozniok kell elvileg ellenséges álláspontjukat mindennemű állammal, tehát az átmeneti időszak államával, a munkásosztály államával szemben is.

Próbálja csak megmagyarázni munkásainknak, hogy a munkásosztálynak elvileg ellenséges magatartást kell tanusítania a proletárdiktatúrával szemben, mert hiszen az szintén állam.

Buharin álláspontja, melyet a „Jugend-Internationalé"-ban megjelent cikkében fejtett ki, a kapitalizmusból a szocializmusba vezető átmeneti időszak államának tagadását jelenti.

Buharin itt nem vett észre egy „apróságot", nem vette észre az egész átmeneti időszakot, amikor a munkásosztály nem tud boldogulni saját állama nélkül, ha valóban el akarja nyomni a burzsoáziát és építeni akarja a szocializmust. Ez az első dolog.

Másodszor, nem igaz, hogy Lenin elvtárs bírálatában nem érintette akkor az állam „felrobbantásának", „eltörlésének" elméletét. Lenin nemcsak érintette ezt az elméletet, mint az előbbi idézetből látható, hanem azt, mint anarchista elméletet, élesen bírálta is és szembeállította vele azt az elméletet, hogy a burzsoázia megdöntése után *meg* kell *alakítani* és *fel* kell *használni* egy új államot: a proletárdiktatúra államát.

Végül, az állam „felrobbantásának" és „eltörlésének" anarchista elméletét nem szabad összetéveszteni a *proletár* állam „elhalásának", vagy a *burzsoá* államgépezet „összetörésének", „szétzúzásának" marxista elméletével. Egyesek hajlandók ezt a két különböző fogalmat összekeverni, mert azt hiszik,

hogy ez a két fogalom egy és ugyanannak a gondolatnak a kifejezése. De ez nem igaz. Lenin a *burzsoá* államgépezet „összetörésének" és a *proletár* állam „elhalásának" marxista elméletéből indult ki, amikor az állam — általában az állam — „felrobbantásának" és „eltörlésének" anarchista elméletét bírálta.

Nagyobb világosság kedvéért talán nem lesz felesleges, ha idézek Lenin elvtárs egyik kéziratából, mely az államról szól, s amelyet, minden jel szerint, 1916 végén, vagy 1917 elején (az 1917-es februári forradalom előtt) írt. Ebből a kéziratból könnyen megállapítható, hogy:

a) Lenin, Buharinnak az állam kérdésében elkövetett félig anarchista hibáit bírálva, a proletárállam „elhalásának" és a burzsoá államgépezet „összetörésének" marxista elméletéből indult ki,

b) bár Buharin, Lenin kifejezése szerint, „közelebb áll az igazsághoz, mint Kautsky", mégis, „a kautskysták leleplezése helyett, saját hibáival segített nekik".

Íme a szóbanforgó kézirat szövege:

„Az állam kérdésében *rendkívül* nagyfontosságú *Engelsnek* 1875 március 18—20-án kelt levele *Bebelhez.*

A legfontosabb rész teljes szövege így hangzik:

«...A szabad népállamot szabad állammá változtatták át. A szó nyelvtani értelmében szabad állam az olyan állam, amelyben az állam polgáraival szemben szabad, tehát zsarnoki kormányzatú állam. *Az államot illető egész fecsegést abba kellene hagyni*, különösen *a Kommün óta, amely már nem volt tulajdonképpeni értelemben vett állam.* A ‚népállamot' az anarchisták unos-untalan a fejünkhöz vágták, noha már Marx Proudhon ellen írt műve, majd pedig a ‚Kommunista kiáltvány' határozottan meg-

mondja, hogy a *szocialista társadalmi rend megvalósításával az állam magától feloszlik* (sich auflöst) *és eltűnik.* Minthogy tehát az állam mégiscsak átmeneti intézmény, melyet a harcban, forradalomban veszünk igénybe, hogy ellenfelünket erőszakkal fékentartsuk, merő értelmetlenség ‚szabad népállamról' beszélni: amíg a proletariátus az államot *igénybeveszi, nem a szabadság érdekében, hanem ellenfeleinek elnyomása érdekében veszi igénybe, és mihelyt szabadságról lehet szó, az állam mint olyan megszűnik létezni.* Ezért mi azt javasolnók, hogy az *állam* (Engels aláhúzása) helyett mindenütt írjanak ‚*közösséget*' (Gemeinwesen), ezt a régi jó német szót, amely megfelel a francia ‚kommün' kifejezésének.»

Marxnál és Engelsnél talán ez a legjelentősebb és bizonyára a legélesebb hely, hogy úgy mondjam, «az állam *ellen*».

(1) «Abba kell hagyni az államról szóló egész fecsegést.»

(2) «A Kommün már *nem* volt tulajdonképpeni értelemben vett állam» (mi volt tehát? nyilván átmeneti forma az államból a nem-államba!).

(3) Az anarchisták éppen eleget «vágták a fejünkhöz» (in die Zähne geworfen — pontosabban: arcunkba vágták) a «népállamot». (Marx és Engels tehát szégyelték német barátaiknak ezt a nyilvánvaló hibáját; de ezt a hibát — *az akkori viszonyok között* természetesen joggal — sokkal kevésbbé fontosnak tartották, mint az anarchisták hibáját. Ezt NB!!)

(4) Az állam «magától felbomlik (‚feloszlik') (Nota Bene) és eltűnik» . . . (v. ö. később: «elhal») «a szocialista társadalmi rend bevezetésével» . . .

(5) Az állam «ideiglenes intézmény», amelyre «harcban, forradalomban» . . . van szükség (természetesen a *proletariátusnak* van rá szüksége) . . .

(6) Az államra *nem a szabadság*, hanem a *proletariátus ellenfeleinek elnyomása* (Niederhaltung tulajdonképpen nem elnyomás, hanem a restaurációtól való visszatartás, fékentartás) *érdekében* van szükség.

(7) Amikor szabadság lesz, akkor nem lesz állam.

(8) «Mi» (azaz Engels és *Marx*) azt javasolnók, hogy «állam» helyett írják *«mindenütt»* (a programban) — «közösség» (Gemeinwesen), «komműn»!!!

Ebből látható, hogy nemcsak az opportunisták, hanem Kautsky is mennyire elsekélyesítette, beszennyezte Marxot és Engelst.

Az opportunisták e *nyolc*, szerfelett gazdag gondolat közül *nem* értettek meg egyet sem!!

Csak a jelen gyakorlati szükségletét vették figyelembe: kihasználni a politikai harcot, kihasználni a *mai* államot a proletariátus tanítására, nevelésére, «engedmények kicsikarására». Ez igaz (az anarchistákkal szemben), de ez a marxizmusnak csak $^{1}/_{100}$ része, ha lehet számtani kifejezéssel élnünk.

Kautsky propagandisztikus és általában publicisztikai munkáiban teljesen elhomályosította (vagy elfelejtette? vagy nem értette meg?) az 1., 2., 5., 6., 7., 8. pontot s Marxnak «zerbrechen» kitételét (a Pannekoekkal folytatott vitában 1912-ben vagy 1913-ban (lásd alább 45—47. old.) Kautsky ebben a kérdésben már nyakig merült az opportunizmusba).

Az anarchistáktól megkülönböztet bennünket az, hogy (α) az államot ki akarjuk használni *most és* (β) a proletariátus *forradalma* («a proletárdiktatúra») idején — s ez két olyan pont, amelyek a gyakorlat szempontjából — már most — szerfelett fontosak. (Éppen ezekről *feledkezett* meg Buharin!)

Az opportunistáktól olyan mélyebb, «örökkévalóbb» igazságok különböztetnek meg bennünket, mint az, hogy (αα) az állam «ideiglenes» jellegű, hogy (ββ) erről most *káros* «fecsegni», hogy (γγ) a proletariátus diktatúrája nem egészen államjellegű; hogy (δδ) az állam és a szabadság ellentmond egymásnak; hogy (εε) az állam helyett helyesebb eszme (fogalom, programbeli meghatározás) a «közösség»; hogy (ζζ) a bürokratikus és katonai gépezetet «szét kell zúzni» (zerbrechen).

Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy Németország

nyílt opportunistái (Bernstein, Kolb stb.) egyenesen tagadják a *proletárdiktatúrát*, a hivatalos program és Kautsky pedig *közvetve* teszi ugyanezt, amikor a mindennapi agitációban hallgat a proletárdiktatúráról és *tűri* Kolbék és társaik renegátságát.

Buharinnak 1916 augusztusában megírtuk: «hagyd az államra vonatkozó gondolataidat *megérni*». Ő azonban *nem hagyta* azokat megérni, mint «Nota Bene» kiruccant a sajtóba és ezt úgy tette, hogy a kautskysták hibáinak leleplezése helyett a saját hibáival *segített nekik!!* Pedig a dolog lényegét tekintve, Buharin közelebb áll az igazsághoz, mint Kautsky"[8].

Ez az állam kérdésében folytatott elméleti vita rövid története.

Az ember azt hihetné, hogy a dolog világos: Buharin félanarchista hibákat követett el — itt az ideje, hogy ezeket a hibákat kijavítsa és Lenin nyomdokain haladjon tovább. De így csak leninisták gondolkozhatnak. Buharin nyilván nem ért egyet ezzel. Ellenkezőleg, Buharin azt állítja, hogy nem ő tévedett, hanem Lenin, hogy nem ő haladt vagy nem neki kell haladnia Lenin nyomdokain, hanem, ellenkezőleg, Lenin volt kénytelen Buharin nyomdokain haladni.

Az elvtársak talán valószínűtlennek tartják ezt? Akkor hallgassák csak tovább. Ez a vita 1916-ban volt, azóta 9 év múlt el s Buharin az egész idő alatt hallgatott; de *egy évvel Lenin halála után*, vagyis 1925-ben, Buharin „A jog forradalma" című cikkgyüjteményben közzétette „Az imperialista állam elméletéhez" című cikkét, amelyet annakidején a „Szbornyik Szocial-Demokrata"[9] szerkesztősége (azaz Lenin) visszautasított; Buharin ehhez a cikkhez

fűzött *megjegyzésében* egyenesen kijelenti, hogy ebben a vitában nem Leninnek, hanem neki, Buharinnak volt igaza. Ez hihetetlennek tűnhetik fel, de ez tény, elvtársak.

Hallgassák meg ennek a megjegyzésnek szövegét:

„A «Jugend-Internacionalé»-ban közölt cikk ellen V. I. (azaz Lenin) egy «megjegyzést» írt. Az olvasók könnyen megítélhetik, hogy én nem követtem el a nekem tulajdonított hibát, mert világosan láttam a proletárdiktatúra szükségességét; másrészről Iljics megjegyzéséből látható, hogy ő akkor *helytelen álláspontot foglalt el az állam* (magától értetődik, a burzsoá állam) *«felrobbantásáról» szóló tétellel szemben es ezt a kérdést összekeverte a proletárdiktatúra elhalásának kérdésével**. Meglehet, hogy nekem akkor jobban ki kellett volna fejtenem a proletárdiktatúra témáját. De mentségül felhozhatom, hogy a szociáldemokraták *akkor* a burzsoá államot annyira magasztalták, hogy természetesen minden figyelmünket e gépezet *felrobbantásának* kérdésére kellett összpontosítani.

Amikor Amerikából visszajöttem Oroszországba és Nagyezsda Konsztantyinovnával találkoztam (ez az illegális VI. kongresszusunkon történt, ebben az időben Vlagyimir Iljics illegalitásba vonult), ezek voltak első szavai: «Vlagyimir Iljics megkért, mondjam meg Önnek, hogy az állam kérdésében most már nincsenek maguk között nézeteltérések». *Iljics*, a kérdéssel foglalkozva, a «felrobbantás» kérdésében *ugyanazokra a következtetésekre jutott**, de ő továbbfejlesztette ezt a témát, majd a diktatúra elméletét is, úgyannyira, hogy egész korszakot teremtett az elméleti gondolkodás ezirányú fejlődésében."

Így ír Buharin Leninről *egy évvel* Lenin halála után.

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Íme, kis ízelítő egy félbenmaradt teoretikus nagyzási hóbortjából!

Teljesen lehetséges, hogy Nagyezsda Konsztantyinovna valóban azt mondta Buharinnak, amiről itt Buharin ír. De hát mi következik ebből? Ebből csakis az következik, hogy Leninnek volt némi oka azt hinni, hogy Buharin elállt, avagy kész elállani a hibáitól. Ez az egész. De Buharin mást gondolt. Feltette magában, hogy ezentúl a marxista államelmélet megteremtőjének, vagy legalábbis sugalmazójának nem Lenint, hanem őt, azaz Buharint kell tartani.

Eddig mi leninistáknak tartottuk s ezentúl is leninistáknak tartjuk magunkat. Most pedig kiderül, hogy Lenin is és mi, tanítványai is, buharinisták vagyunk. Ez kissé nevetséges, elvtársak. De mit lehet tenni, ha Buharin nagyzási hóbortjával állunk szemben.

Azt lehetne gondolni, hogy Buharin a fentebb említett cikkhez fűzött megjegyzésében csak elszólta magát, hogy ostobaságot mondott és azután megfeledkezett róla. De ez, mint kitűnik, nem így van. Buharin, mint kitűnik, egészen komolyan beszélt. Ez már abból is látható, hogy Buharinnak Lenin *hibáiról* és Buharin *igazáról* szóló megjegyzése nemrég, 1927-ben, azaz két évvel Buharin Lenin elleni első kirohanása után ismét napvilágot látott Mareckijnek Buharinról írt életrajzi vázlatában, és Buharinnak eszeágában sem volt tiltakozni Mareckijnek ez ellen a . . . merészsége ellen. Világos, hogy Buharin Lenin elleni fellépését nem lehet véletlennek tekinteni.

Eszerint tehát Buharinnak lenne igaza, nem pedig

Leninnek s a marxista államelmélet sugalmazója nem Lenin, hanem Buharin.

Ez, elvtársak, Buharin elméleti botlásainak és elméleti elkapatottságának a képe.

És ez az ember mindezek után azt meri mondani a beszédében, hogy pártunk elméleti állásfoglalásában „valami rothadt", hogy pártunk elméleti állásfoglalásában elhajlik a trockizmus felé!

És ezt ugyanaz a Buharin mondja, aki a legdurvább elméleti és gyakorlati hibák sorát követi el (és követte el a multban), aki még nemrégiben Trockij tanítványa volt, aki még tegnap blokkra akart lépni a trockistákkal a leninisták ellen és a hátsó lépcsőn futkosott a trockistákhoz!

Hát nem nevetséges ez, elvtársak?

h) ÖTÉVES TERV VAGY KÉTÉVES TERV?

Most áttérek Rikov beszédére. Míg Buharin a jobboldali elhajlás elméleti megalapozásával próbálkozott, addig Rikov gyakorlati javaslatokkal igyekszik azt beszédében alátámasztani és a mezőgazdaság terén felmerülő nehézségeinkkel kapcsolatban „rémségekkel" ijesztget bennünket. Ez nem jelenti azt, hogy Rikov nem érintett elméleti kérdéseket. Rikov ilyen kérdéseket is érintett. De ennek során legalább két komoly hibát követett el.

Az ötéves tervről szóló határozati javaslatában, amelyet a Politikai Iroda bizottsága elvetett, Rikov azt mondja, hogy „az ötéves terv központi eszméje a népi munka termelékenységének növelése". Annak ellenére, hogy a Politikai Iroda bizottsága ezt a telje-

sen helytelen álláspontot elvetette, Rikov itt mégis védelmezte azt.

Igaz-e az, hogy az ötéves terv központi eszméje a *Szovjetek országában* a munka termelékenységének növelése? Nem, nem igaz. Nekünk ugyanis a népi munka termelékenységének nem *akármilyen* növekedése kell. Nekünk a népi munka termelékenységének *meghatározott* növekedése kell, mégpedig olyan növekedése, amely biztosítja *a népgazdaság szocialista szektorának rendszeres túlsúlyát a kapitalista szektorral szemben.* Az az ötéves terv, amely erről a központi eszméről megfeledkezik, nem ötéves terv, hanem ötéves sületlenség.

A munka termelékenységének növelése általában minden társadalom érdeke, mind a kapitalista, mind a kapitalizmust megelőző társadalomé. A *szovjet* társadalom éppen abban különbözik minden más társadalomtól, hogy érdekei a munka termelékenységének nem akármilyen növelését követelik, hanem olyan növelését, amely a szocialista gazdasági formák túlsúlyát biztosítja más formákkal és mindenekelőtt a tőkés gazdasági formákkal szemben, amely tehát a tőkés gazdasági formák leküzdését és kiszorítását biztosítja. De Rikov megfeledkezett a *szovjet* társadalmi fejlődés ötéves tervének erről a valóban központi eszméjéről. Ez Rikov első elméleti hibája.

Rikov második hibája az, hogy nem látja, illetve nem akarja megérteni azt a különbséget, amely az áruforgalom szempontjából mondjuk a kolhozok és az egyéni gazdaságok között — ideértve az egyéni tőkés gazdaságot is — fennáll. Rikov azt bizonygatja,

hogy a gabonapiaci áruforgalom szempontjából, a gabona megszerzése szempontjából, nem lát különbséget a kolhoz és az egyéni gabonatulajdonos között, szerinte tehát egészen mindegy, hogy a kolhoztól, az egyéni tulajdonostól, vagy pedig holmi argentinai gabonakupectól vásárolunk gabonát. Ez egyáltalán nem igaz. Ez Frumkin ismert kijelentésének a megismétlése, aki egy időben azt bizonygatta, hogy neki egészen mindegy, hol és kitől vásárolunk gabonát, az egyéni tulajdonosoktól vagy a kolhoztól.

Ez a gabonapiacon folyó kulák mesterkedések védelmének, rehabilitálásának, igazolásának burkolt formája. Az a tény, hogy ez a védelem az áruforgalom szempontjából történik — ez a tény nem változtat azon, hogy mégiscsak a gabonapiacon folyó kulák mesterkedések igazolása. Ha az áruforgalom szempontjából nincs semmi különbség a kollektív és nem kollektív gazdasági formák között, akkor érdemes-e a kolhozokat fejleszteni, érdemes-e kedvezményeket adni nekik, érdemes-e azzal a nehéz feladattal foglalkozni, hogy a mezőgazdaság terén leküzdjük a tőkés elemeket? Világos, hogy Rikov irányvonala helytelen. Ez Rikov második elméleti hibája.

De ezt csak mellesleg. Térjünk át a Rikov beszédében felvetett gyakorlati kérdésekre.

Rikov itt azt állította, hogy az ötéves terven kívül még egy másik, párhuzamos terv kell, mégpedig a mezőgazdaság fejlesztésének kétéves terve. A párhuzamos kétéves tervről szóló javaslatát mezőgazdasági nehézségeinkkel indokolta. Ezt mondta: az ötéves terv — jó dolog s ő elfogadja azt, de ha ugyanakkor egy mezőgazdasági kétéves tervet is adunk,

akkor még jobb lesz — ellenkező esetben a mezőgazdaság kátyuba jut.

Látszólag ezen a javaslaton nincs semmi kivetnivaló. Ha azonban közelebbről szemügyre vesszük a dolgot, akkor kitűnik, hogy a mezőgazdaság kétéves tervét azért gondolták ki, hogy hangsúlyozzák az ötéves terv irreális, papiros jellegét. Hozzájárulhatunk-e ehhez? Világos, hogy nem. Mi azt mondtuk Rikovnak: ha ön a mezőgazdaságot illetőleg nincs megelégedve az ötéves tervvel, ha ön elégtelennek tartja azokat az összegeket, melyeket az ötéves terv a mezőgazdaság fejlesztésére előirányoz, akkor beszéljen nyiltan kiegészítő javaslatairól, javasoljon pótlólagos beruházásokat — mi hajlandók vagyunk felvenni az ötéves tervbe ezeket a mezőgazdasági pótberuházásokat. És mi történt? Kiderült, hogy Rikovnak nincsenek semmiféle kiegészítő javaslatai a mezőgazdasági pótlólagos beruházásokra vonatkozólag. Kérdezzük: minek akkor a mezőgazdaság párhuzamos kétéves terve?

Továbbá ezt mondtuk neki: az ötéves terven kívül vannak még évi tervek, melyek az ötéves terv egy-egy részét alkotják, vegyük hát fel az első két esztendő évi terveibe azokat a kiegészítő konkrét javaslatokat, melyeket a mezőgazdaság fellendítését illetően tenni akar, ha egyáltalán vannak ilyen tervei. És mi történt? Kiderült, hogy Rikov ilyen pótlólagos beruházásokra vonatkozó konkrét terveket nem tud javasolni.

Ekkor megértettük, hogy Rikov kétéves tervének nem a mezőgazdaság fellendítése a célja, hanem az, hogy hangsúlyozza az ötéves terv irreális, papiros

jellegét, hogy lejárassa az ötéves tervet. „Lelki vigaszul", a látszat kedvéért — legyen ötéves terv, a valóság, a gyakorlati munka céljaira pedig — kétéves terv kell: ez Rikov stratégiai terve. Rikov azért hozakodott elő a kétéves tervvel, hogy később, az ötéves terv gyakorlati megvalósítása során, az ötéves tervvel szembeállítsák a kétéves tervet, az ötéves tervet átalakítsák és a kétéves terv kaptafájára húzzák, olymódon, hogy csökkentik és megnyírbálják az iparra előirányzott összegeket.

E meggondolások alapján vetettük el Rikovnak a kétéves párhuzamos tervre vonatkozó indítványát.

1) A VETÉSTERÜLETEK KÉRDÉSE

Rikov itt rémítgette a pártot és azt bizonygatta, hogy a Szovjetunióban a vetésterületek rendszeresen csökkenő irányzatot mutatnak. Eközben a párt felé sandított, arra célozva, hogy a vetésterületek csökkenésében a párt politikája a hibás. Nem mondta egyenesen, hogy a mezőgazdaság visszafejlődése (degradációja) felé visz az utunk. De beszéde azt a benyomást kelti, mintha nálunk valóban valami degradáció féle volna.

Igaz-e az, hogy a vetésterületek rendszeresen csökkenő irányzatot mutatnak? Nem, nem igaz. Rikov itt az országos vetésterület átlagszámait sorakoztatta fel. De az átlagszámok módszere, ha nem helyesbítik az egyes vidékekre vonatkozó adatok alapján, nem tekinthető tudományos módszernek. Rikov talán olvasta valamikor Lenin „A kapitalizmus fejlődése Oroszországban" című művét. Ha olvasta, emlékeznie kell arra, hogyan szidja ott Lenin a

polgári közgazdászokat, akik a vetésterületek növekedését mutató átlagszámok módszerét alkalmazzák és nem veszik figyelembe a vidékek szerinti adatokat. Különös, hogy Rikov most a polgári közgazdászok hibáit ismétli. Nos, ha szemügyre vesszük a vetésterületek vidékek szerinti változásait, vagyis ha tudományosan vizsgáljuk a kérdést, akkor kiderül, hogy a vetésterületek egyes vidékeken *rendszeresen* növekednek, más vidékeken pedig *néha*, főleg az időjárási viszonyok következtében, csökkennek, és nincsenek olyan adatok, amelyek azt bizonyítanák, hogy valahol, akárcsak egyetlenegy fontosabb gabonavidéken is, a vetésterületek *rendszeresen* csökkennének.

A valóság az, hogy a vetésterületek a fagy vagy szárazság által sújtott vidékeken, például Ukrajna egyes területein, az utóbbi időben csökkenést mutatnak . . .

Közbeszólás. Nem egész Ukrajnában.

Slihter. Ukrajnában a vetésterületek 2,7%-kal növekedtek.

Sztálin. Az ukrajnai sztyeppe-övezetre gondolok. Más vidékeken viszont, mondjuk Szibériában, a Volga-melléken, Kazahsztánban, Baskíriában, ahol az időjárás nem volt kedvezőtlen, a vetésterületek rendszeresen növekednek.

Mivel magyarázható, hogy a vetésterületek egyes vidékeken rendszeresen növekednek, más vidékeken pedig néha csökkennek? Hiszen lehetetlen komolyan azt állítani, hogy a párt politikája Ukrajnában más, mint keleten, vagy mint a Szovjetunió központi részében. Hiszen ez képtelenség, elvtársak. Világos,

hogy az időjárási viszonyoknak itt nem csekély szerepük van.

Igaz, hogy a kulákok az időjárási viszonyoktól függetlenül csökkentik vetésterületüket. Ebben, meglehet, a párt politikája a „hibás", az a politikánk, hogy a szegény- és középparaszttömegeket támogatjuk a kuláksággal *szemben*. De mi következik ebből? Vajjon köteleztük-e magunkat valaha is arra, hogy olyan politikát fogunk folytatni, amely a falu minden társadalmi csoportját, a kulákokat is kielégíthetné? És ha egyáltalában marxista politikát akarunk folytatni, folytathatunk-e akkor olyan politikát, amely mind a kizsákmányolókat, mind a kizsákmányoltakat kielégíti? Mi különös van hát abban, ha a kulákok a falu tőkés elemeinek korlátozására és leküzdésére irányuló leninista politikánk következtében részben csökkenteni kezdik a bevetett területet? Hát lehet-e ez másképpen?

Talán helytelen ez a politika — akkor mondják meg nekünk nyiltan. Nem különös-e, hogy magukat marxistáknak nevező emberek, látva, hogy a kulákok részben csökkentik vetésterületüket, ezt a jelenséget ijedtükben a vetésterületek *általános* csökkenésének igyekeznek feltüntetni s megfeledkeznek arról, hogy a kulákokon kívül vannak még szegény- és középparasztok is, akik növelik vetésterületeiket, megfeledkeznek arról, hogy vannak kolhozok és szovhozok, melyeknek vetésterületei gyorsított ütemben bővülnek.

Végül ki kell térnünk Rikovnak még egy helytelen állítására a vetésterületek kérdésével kapcsolatban. Rikov beszédében arról panaszkodott, hogy

egyes helyeken, nevezetesen ott, ahol a kolhozok a legjobban fejlődtek, a szegény- és középparasztok egyéni földje csökkenni kezd. Ez igaz. De mi van ezen kivetnivaló? Hát lehet ez másképpen? Ha a szegény- és középparasztgazdaságok kezdik elhagyni az egyéni földművelést és kollektív gazdálkodásra térnek át, vajjon nem világos-e, hogy a kolhozok bővülésének és szaporodásának szükségképpen maga után kell vonnia az egyéni szegény- és középparaszti földek csökkenését? Hát hogyan lehetne máskép?

A kolhozoknak most több mint kétmillió hektár földjük van. Az ötéves terv végén több mint 25 millió hektárral fognak rendelkezni. Kinek a földjével bővül a kolhozok földje? Az egyéni szegény- és középparaszti földekkel. Hát hogyan lehetne ez máskép? Hogyan lehet másképpen a szegény- és középparaszti egyéni gazdaságokat a kollektív gazdaság vágányára átvezetni? Nem világos-e, hogy a kolhozvetésterület számos vidéken az egyéni vetésterület rovására fog gyarapodni?

Különös, hogy egyes emberek sehogysem akarják megérteni ezeket az egyszerű dolgokat.

k) A GABONABEGYŰJTÉSRŐL

Gabonabegyüjtési nehézségeinkről itt egész halom mesét hordtak össze. De figyelmen kívül hagyták átmeneti gabonanehézségeink legfőbb mozzanatait.

Mindenekelőtt megfeledkeztek arról, hogy ebben az évben rozsot és búzát — az összes termésről beszélek — körülbelül 500—600 millió puddal kevesebbet takarítottunk be, mint a mult évben. Ki kellett-e

ennek hatnia gabonabegyüjtésünkre? Magától értetődik, ki kellett hatnia.

Talán a Központi Bizottság politikája hibás ebben? Nem, a Központi Bizottság politikájának ehhez semmi köze sincs. Ez azzal magyarázható, hogy az ukrajnai sztyeppe-vidéken (fagy és szárazság következtében) igen rossz, Észak-Kaukázusban, a Központi Feketeföld Területen és az Északnyugati területen pedig részben rossz volt a termés.

Főképpen ez a magyarázata annak, hogy az elmult évben április elsejéig Ukrajnában 200 millió pud gabonát (rozsot és búzát), ebben az évben pedig csak 26—27 millió pudot gyüjtöttünk be.

Ezzel magyarázható az is, hogy a Központi Feketeföld Területen a búza- és rozsbegyüjtés $^1/_8$-ára, Észak-Kaukázusban pedig $^1/_4$-ére csökkent.

Keleten egyes vidékeken a gabonabegyüjtés ebben az évben csaknem megkétszereződött. De ez nem pótolhatta és természetesen nem is pótolta az Ukrajnában, Észak-Kaukázusban és a Központi Feketeföld Területen mutatkozó gabonahiányt.

Nem szabad elfelejteni, hogy normális termés esetén Ukrajna és Észak-Kaukázus szolgáltatja a Szovjetunió egész területén begyüjtött gabonának körülbelül felét.

Különös, hogy Rikov figyelmen kivül hagyta ezt a körülményt.

Végül beszélgetnünk kell még egy körülményről, amely másik fő mozzanata átmeneti gabonabegyüjtési nehézségeinknek. Arról van szó, hogy a falu kulák elemei ellenállást fejtenek ki a Szovjethatalom gabonabegyüjtési politikájával szemben. Rikov ezt a körülményt

elhallgatta. De ezt a tényt elhallgatni annyi, mint elhallgatni azt, ami a gabonabegyüjtés terén a legfontosabb. Mit bizonyítanak az utóbbi két év gabonabegyüjtési tapasztalatai? Azt bizonyítják, hogy a falu vagyonos rétegei, amelyek jelentékeny gabonafölöslegeket tartanak kezükben és a gabonapiacon fontos szerepet játszanak, a Szovjethatalom által megszabott áron nem akarják önként átadni a szükséges gabonamennyiséget. A városok és ipartelepek, a Vörös Hadsereg és az ipari növényeket termesztő vidékek gabonaellátásához évenként körülbelül 500 millió pud gabonára van szükségünk. Erőltetés nélkül körülbelül 300—350 millió pudot sikerül begyüjtenünk. A többi 150 millió pudot a falu kulák és jómódú elemeire gyakorolt szervezett nyomás útján vagyunk kénytelenek beszerezni. Ezt bizonyítják az utóbbi két év gabonabegyüjtési tapasztalatai.

Mi történt ez alatt a két év alatt, mi idézte elő ezeket a változásokat, miért segített azelőtt a dolgok síma folyása, s miért nem segít most is, mint korábban? Az történt, hogy a kulák és a tehetős elemek ez alatt az idő alatt megtollasodtak, a jótermésű évek nem tűntek el nyomtalanul felettük, gazdaságilag megerősödtek, jókora tőkécskét gyüjtöttek és most manőverezhetnek a piacon, magas árak reményében visszatartják gabonafeleslegeiket és gabona helyett más termékekkel kereskednek.

A gabona nem egyszerű áru. A gabona nem gyapot, amit nem lehet megenni és amit nem lehet bárkinek eladni. A gyapottól eltérően a gabona mai viszonyaink között olyan áru, amelyet mindenki megvesz és amely nélkül nem lehet meglenni. A kulák

számol ezzel, visszatartja a gabonát és ezzel ragadós példát mutat a gabonatulajdonosoknak általában. A kulák tudja, hogy a gabona a valuták valutája. A kulák tudja, hogy a gabonafelesleg nemcsak saját meggazdagodásának, hanem a szegényparasztság gúzsbakötésének is eszköze. A kulák kezén levő gabonafelesleg az adott viszonyok között a kulák elemek gazdasági és politikai megerősödésének eszköze. Ezért, amikor a kuláktól elvesszük ezt a felesleget, nemcsak a városok és a Vörös Hadsereg gabonaellátását könnyítjük meg, hanem a kulákság gazdasági és politikai megerősödésének eszközét is erősen csorbítjuk.

Mit kell tenni, hogy megszerezzük ezt a gabonafelesleget? Mindenekelőtt véget kell vetni annak a káros és veszedelmes hangulatnak, hogy majd minden simán megy magától. A gabonabegyüjtést meg kell *szervezni*. Mozgósítani kell a szegény- és középparaszti tömegeket a kulákság ellen és meg kell szervezni azt, hogy a szegény- és középparasztság tömegei társadalmi úton támogassák a Szovjethatalom intézkedéseit, melyek a gabonabegyüjtés fokozására irányulnak. Az önmegadóztatás elve alapján alkalmazott uráli és szibériai gabonabegyüjtési módszer jelentősége éppen abban áll, hogy módot nyujt a falu dolgozó rétegeinek mozgósítására a kulákság ellen, a gabonabegyüjtés fokozása érdekében. A tapasztalat megmutatta, hogy ez a módszer kedvező eredménnyel jár. A tapasztalat megmutatta, hogy ezek az eredmények kétszeresen kedvezőek: először, elvesszük a falu vagyonos rétegeitől a gabonafeleslegeket és ezzel megkönnyítjük az ország ellátását; másodszor, ezzel

mozgósítjuk a szegény- és középparaszt tömegeket a kulákság ellen, politikailag felvilágosítjuk őket és a falun megszervezzük soraikból hatalmas, sokmilliós politikai hadseregünket. Egyes elvtársak az utóbbi körülményt nem veszik számításba. Holott éppen ez a körülmény az uráli és szibériai gabonabegyüjtési módszer egyik legfontosabb, ha ugyan nem a legfontosabb eredménye.

Igaz, ez a módszer néha a kulákság ellen irányuló rendkívüli intézkedések alkalmazásával párosul, ami Buharint és Rikovot nevetséges siránkozásra készteti. Hát mi van ezeken a rendkívüli intézkedéseken kivetni való? Mért ne lehetne olykor, bizonyos körülmények között, rendkívüli intézkedéseket foganatosítani osztályellenségünk ellen, a kulákság ellen? Miért lehet a városokban a spekulánsok százait letartóztatni és a turuhanszki határvidékre száműzni és miért ne lehetne a gabonával spekuláló kulákoktól, akik a Szovjethatalmat torkon akarják ragadni és a szegényparasztságot gúzsba akarják kötni, társadalmi kényszer útján elvenni a gabonafelesleget olyan áron, amilyet a szegény- és középparasztok kapnak a begyüjtő szerveinknek adott gabonáért? Honnan veszik ezt? Tett-e a párt valaha is olyan *elvi* nyilatkozatot, hogy a spekulánsokkal és a kuláksággal szemben nem alkalmazhatók rendkívüli intézkedések? Nem hoztunk-e törvényt a spekulánsok ellen?

Rikov és Buharin nyilván *elvből* ellenzik azt, hogy a kuláksággal szemben bármiféle rendkívüli intézkedést alkalmazzunk. De hiszen ez nem marxista, hanem burzsoá-liberális politika. Önöknek tudniok kell, hogy az új gazdasági politika bevezetése után

Lenin állást foglalt még a szegényparasztbizottságok politikájához való visszatérés mellett is — persze, bizonyos feltételek fennforgása esetén. Mi ehhez képest a kulákok elleni rendkívüli intézkedések részleges alkalmazása? A szegényparaszt bizottságok politikájához képest ez még annyi sem, mint csepp a tengerben.

Buharin csoportjának hívei azt remélik, hogy sikerül rábírni az osztályellenséget arra, hogy önként mondjon le érdekeiről és jószántából adja be nekünk gabonafeleslegeit. Azt remélik, hogy a kulák, aki megtollasodott, aki spekulál, akinek módjában van más termékeken nyerészkedni és ezért elrejti gabonafeleslegeit — azt remélik, hogy ez a kulák jószántából hivatalos beszolgáltatási árainkon fogja ideadni gabonafeleslegeit. Ép eszüknél vannak-e ezek az emberek? Nem világos-e, hogy ezek az emberek nem értik az osztályharc mechanikáját, nem tudják, hogy mik az osztályok?

Tudják-e azt, hogy a kulákok a gabonabegyüjtés fokozása érdekében rendezett falusi gyűléseken csúfot űznek funkcionáriusainkból és a Szovjethatalomból? Tudnak-e olyan tényekről, hogy például Kazahsztánban, amikor egyik agitátorunk két óra hosszat igyekezett a gabonatulajdonosokat rábeszélni, hogy az ország ellátása érdekében adják be a gabonát, egy kulák pipával a szájában előrelépett és ezt felelte neki: „Járj egy táncot fiam, akkor adok néked vagy két pud gabonát".

Közbeszólás. Gazemberek!

Sztálin. Próbálják meggyőzni az ilyen embereket. Igenis elvtársak, az osztály — osztály. Ez elől

az igazság elől nem lehet kitérni. Az uráli és szibériai módszer tulajdonképpen azért helyes, mert megkönnyíti, hogy a szegény- és a középparaszti rétegeket a kulákok ellen mozgósítsuk, megkönnyíti, hogy a kulákok ellenállását megtörjük és arra kényszeríti őket, hogy gabonafeleslegüket a Szovjethatalom szerveinek beszolgáltassák.

„Túlkapások" a gabonabegyüjtés terén — most ez a legdivatosabb szó a Buharin-csoport soraiban. Ez a szó náluk a legkelendőbb áru, mert segít nekik opportunista vonalukat leplezni. Amikor leplezni akarják vonalukat, rendszerint ezt mondják: mi természetesen nem ellenezzük, hogy a kulákra nyomást gyakoroljanak, de ellenezzük az e téren elkövetett túlkapásokat, amelyek elevenébe vágnak a középparasztságnak. Ezt követik a túlkapások borzalmairól szóló elbeszélések, felolvassák „parasztok" leveleit, felolvassák egyes elvtársaknak, például Markovnak, pánikkeltő leveleit és azután levonják a következtetést: meg kell szüntetni a kulákságra gyakorolt nyomás politikáját.

Nem úgy óhajtják-e: *minthogy* a helyes politika megvalósítása során túlkapásokat követnek el, *ezért meg kell szüntetni ezt a helyes politikát.* Ez az opportunisták szokásos fogása: a helyes vonal megvalósítása során elkövetett túlkapások miatt meg kell szüntetni ezt a vonalat és opportunista vonallal kell helyettesíteni. Emellett Buharin csoportjának hívei gondosan elhallgatják, hogy van a túlkapásoknak egy másik, veszedelmesebb és károsabb fajtája is, nevezetesen — túlkapások a kulákséggal való összenövés, a falu jómódú rétegeihez való alkalmazkodás irányában,

túlkapások abban az irányban, hogy a párt forradalmi politikáját a jobboldali elhajlók opportunista politikájával cseréljék fel.

Természetesen mi mindnyájan ellenezzük ezeket a túlkapásokat. Mi mindnyájan ellene vagyunk annak, hogy a kulákoknak szánt csapások a középparasztokat érjék. Ez világos, ez kétségtelen. De határozottan ellene vagyunk annak, hogy a túlkapásokról szóló fecsegésekkel, amivel Buharin csoportja olyan buzgón foglalkozik, lejárassák pártunk forradalmi politikáját és azt a Buharin-csoport opportunista politikájával cseréljék fel. Nem, ez a csinyjük nem fog sikerülni!

Nincs a pártnak egyetlen egy olyan politikai intézkedése sem, amelynek végrehajtása során ne történtek volna túlkapások. Ebből az következik, hogy harcolni kell a túlkapások ellen. De szabad-e *ezen az alapon* magát a vonalat becsmérelni, amely az egyetlen helyes vonal.

Vegyük például az olyan intézkedést, mint a hétórás munkanap bevezetése. Kétségtelen, hogy ez az intézkedés egyike a legforradalmibb intézkedéseknek, amelyeket pártunk a legutóbbi időben végrehajtott. Ki ne tudná azt, hogy ennek a lényegében mélyrehatóan forradalmi intézkedésnek végrehajtása során úton-útfélen túlkapások, olykor a legképtelenebb túlkapások észlelhetők? Azt jelenti-e ez, hogy fel kell hagynunk a hétórás munkanap megvalósításának politikájával?

Megértik-e a buharini ellenzék hívei, hogy milyen pocsolyába kerülnek, amikor a gabonabegyüjtés terén elkövetett túlkapásokat akarják ütőkártyaként kihasználni?

I) A VALUTATARTALÉKOKRÓL ÉS A GABONABEHOZATALRÓL

Végezetül néhány szót a gabonabehozatalról és a valutatartalékról. Már mondottam, hogy Rikov és legközelebbi barátai már több ízben sürgették a külföldi gabona behozatalát. Rikov eleinte arról beszélt, hogy 80—100 millió pud gabonát kell behozni. Ez valutában körülbelül 200 millió rubel. Azután 50 millió pudot javasolt behozatni, ami valutában 100 millió rubelt jelent. Ezt mi elvetettük s azt határoztuk, hogy jobb megszorítani a kulákot és kipréselni belőle a gabonafelesleget, amivel bőven rendelkezik, semmint elpazarolni az ipari berendezés behozatalára félretett valutát.

Rikov most frontot változtat. Most azt állítja, hogy a tőkések hitelbe adnak nekünk gabonát, de mi nem akarjuk azt elfogadni. Azt mondja, hogy több távirat volt a kezében, amelyekből kitűnik, hogy a tőkések hitelbe akarnak adni nekünk gabonát. S ugyanakkor úgy tüntette fel a dolgot, mintha egyesek szeszélyből, vagy valami más érthetetlen okból nem akarnák a gabonát hitelbe elfogadni.

Mindez üres beszéd, elvtársak. Nevetséges volna azt gondolni, hogy a nyugati kapitalistáknak egyszerre megesett rajtunk a szívük, s most majdnem ingyen vagy hosszúlejáratú hitelre néhány tucat millió pud gabonát akarnak adni nekünk. Mindez üres beszéd, elvtársak.

Miről is van szó? Arról van szó, hogy különböző tőkés körök immár félesztendeje puhatolnak bennünket, puhatolják pénzügyi lehetőségeinket, hitelképességünket, szilárdságunkat. Felkeresik párizsi, cseh-

szlovákiai, amerikai, argentínai kereskedelmi képviselőinket és azt ígérik, hogy a legrövidebb lejáratra, három, vagy legfeljebb hat hónapra, hitelbe fognak nekünk gabonát adni. Nem annyira az a céljuk, hogy nekünk hitelbe eladjanak gabonát, mint inkább az, hogy megtudják, valóban súlyos-e a helyzetünk, valóban kimerültek-e pénzügyi lehetőségeink, pénzügyileg elég erősek vagyunk-e és bekapjuk-e a csalétket, amit nekünk odadobnak?

A kapitalista világban most nagy viták folynak pénzügyi lehetőségeinkről. Egyesek azt mondják, hogy már csődbe jutottunk és a Szovjethatalom összeomlása hónapok, esetleg csak hetek kérdése. Mások azt mondják, hogy ez nem igaz, hogy a Szovjethatalom szilárdan ül a nyeregben, pénzügyileg jól áll és gabonája is van elég.

Most ez a feladat: legyünk szilárdak és állhatatosak, ne üljünk fel a hazug ígéreteknek, hogy majd hitelbe adnak nekünk gabonát, és mutassuk meg a tőkés világnak, hogy megleszünk gabonabehozatal nélkül is. Ez nem csupán az én véleményem. Ez a Politikai Iroda többségének a véleménye.

Ezért utasítottuk vissza Nansennak és a hozzá hasonló különböző jótevőknek azt az ajánlatát, hogy egymillió dollár értékű gabonát hoznak majd hitelbe a Szovjetunióba.

Ezért adtunk tagadó választ a kapitalista világ párizsi, amerikai és csehszlovákiai kémeinek, akik egészen kismennyiségű gabonát ajánlottak fel nekünk hitelbe.

Ezért határoztuk el, hogy a legnagyobb takarékossággal fogjuk felhasználni gabonánkat, hogy a

gabonabegyüjtést a lehető legszervezettebben fogjuk előkészíteni és végrehajtani.

Itt két cél lebegett szemünk előtt: egyrészt az volt a célunk, hogy meglegyünk gabonabehozatal nélkül és valutánkat ipari berendezések behozatalára tartogassuk, másrészt pedig meg kellett mutatni valamennyi ellenségünknek, hogy szilárdan állunk és nincs szándékunkban felülni könyöradományokkal kecsegtető ígéreteknek.

Helyes volt-e ez a politika? Azt hiszem, ez volt az egyetlen helyes politika. Nemcsak azért volt helyes, mert itt, az országon belül a gabonabeszerzés új lehetőségeit tártuk fel. Helyes volt még azért is, mert azzal, hogy megtudtunk lenni gabonabehozatal nélkül és leráztuk nyakunkról a kapitalista világ kémeit, megszilárdítottuk nemzetközi helyzetünket, növeltük hitelképességünket és rácáfoltunk a Szovjethatalom „küszöbönálló pusztulását" jósolgató fecsegésekre.

A napokban előzetes tárgyalásokat folytattunk német kapitalisták képviselőivel. Ötszázmilliós hitelt ígérnek nekünk, s úgylátszik, valóban szükségesnek tartják, hogy hitelt adjanak nekünk, mert iparuk számára így akarják biztosítani a szovjet megrendeléseket.

A napokban járt nálunk az angol konzervatívok küldöttsége. Ez szintén kénytelen megállapítani, hogy a Szovjethatalom szilárd, és célszerű hitelt nyujtani nekünk, hogy biztosíthassák maguknak a szovjet ipari megrendeléseket.

Azt hiszem, hogy most nem volnának ilyen új hitel-lehetőségeink, sem — elsősorban — a németek

részéről, sem — azután — az angol tőkéscsoport részéről, ha nem tanusítottuk volna azt a szilárdságot, amelynek szükségességéről fentebb beszéltem.

Tehát nem arról van szó, hogy talán szeszélyből nem fogadjuk el a képzeletbeli hosszúlejáratú hitelre felajánlott képzeletbeli gabonát. Hanem arról van szó, hogy meg kell fejtenünk, mit forgatnak agyukban ellenségeink, mik is igazi szándékaik és szilárdaknak kell lennünk, mert ez elengedhetetlen nemzetközi helyzetünk megszilárdításához.

Ezért utasítottuk el, elvtársak, a gabonabehozatalt.

Amint látják, a gabonabehozatal kérdése nem olyan egyszerű, mint ahogy Rikov itt feltüntette. A gabonabehozatal kérdése nemzetközi helyzetünk kérdése.

V

A PÁRTVEZETÉS KÉRDÉSEI

Ilyképpen sorravettük mind az elmélet, mind a Kommunista Internacionále és pártunk belpolitikája terén felmerült nézeteltéréseink valamennyi fő kérdését. Az elmondottakból kitűnik, hogy Rikovnak az a kijelentése, hogy *egységes* vonalunk van, nem felel meg a valóságnak. Az elmondottakból kitűnik, hogy a valóságban *két* vonal van nálunk. Az egyik vonal — a párt vezérvonala, pártunk forradalmi, lenini vonala. A másik vonal — a Buharin-csoport vonala. Ez a második vonal még nem alakult ki teljesen, részben azért, mert a Buharin-csoport soraiban a nézetek hihetetlen zűrzavara uralkodik, részben azért, mert

ez a második vonal a pártban viszonylag gyenge és ezért egy vagy más módon leplezni igyekszik magát. De ez a vonal, amint látják, mégis megvan, létezik, mint a párt vonalától *eltérő* vonal, mint olyan vonal, amely politikánknak csaknem valamennyi kérdésében *szembehelyezkedik* a párt vezérvonalával. Ez a második vonal a *jobboldali* elhajlás vonala.

Most térjünk át a pártvezetés kérdéseire.

a) A BUHARIN-CSOPORT FRAKCIÓS JELLEGÉRŐL

Buharin azt mondotta, hogy pártunkban nincs ellenzék, hogy a Buharin-csoport nem ellenzék. Ez nem igaz, elvtársak. A plénumon elhangzott viták-ból félreérthetetlenül kiderült, hogy Buharin csoportja igenis új ellenzék. Ennek a csoportnak ellenzéki munkája arra irányul, hogy revideálja a párt vonalát, felülvizsgálja a párt vonalát és előkészítse a talajt arra, hogy a párt vonalát más vonallal, az ellenzék vonalával helyettesítse, ami nem lehet más, mint a jobboldali elhajlás vonala.

Buharin azt mondotta, hogy a hármak nem frakciós csoport. Ez nem igaz, elvtársak. Buharin csoportjában megvan a frakciózás minden ismérve. Fellelhető itt minden: a platform, a frakciós zárkózottság, a lemondás-politika, a szervezett harc a Központi Bizottság ellen. Mi kell még? Minek titkolni az igazságot a Buharin-csoport frakciós jellegéről, amikor ez a napnál is világosabb? A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság plénuma éppen azért gyűlt itt össze, hogy nézeteltéréseinkről megmondja az egész igazságot. Az igazság pedig az, hogy Buharin csoportja frakciós csoport. És nem egyszerű frakciós

csoport, hanem — mondhatni — a legkellemetlenebb és legkicsinyesebb a pártunkban eddig ismert frakciós csoportok közül.

Ez már abból is kitűnik, hogy ez a csoport most egy olyan parányi apróságot próbál frakciós céljaira kihasználni, mint az adzsariai zavargás. Valójában mi ez az adzsariai „felkelés" olyan felkelésekhez képest, amilyen például a kronstadti felkelés volt? Azt hiszem, hogy e felkeléshez képest az adzsariai úgynevezett „felkelés" mégcsak nem is egy csepp a tengerben. Volt-e arra eset, hogy a trockisták vagy zinovjevisták a Központi Bizottság, a párt ellen próbálták kihasználni a komoly kronstadti felkelést? El kell ismernünk, elvtársak, erre nem volt eset. Ellenkezőleg, azok az ellenzéki csoportok, amelyek akkor e komoly felkelés idején a pártban voltak, segítettek a pártnak a felkelés elnyomásában, s nem gondoltak arra, hogy azt a párt ellen kihasználják.

És a mostani Buharin-csoport? Már volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy ezt a mikroszkópikus adzsariai „felkelést" a legkicsinyesebb, a legbotrányosabb módon próbálja kihasználni a párt ellen. Mi ez, ha nem a frakciós elvakultság és frakciós elsekélyesedés végső foka?

Nyilván azt követelik tőlünk, hogy ne forduljanak elő zavargások a kapitalista államokkal határos végeken. Nyilván olyan politikát követelnek tőlünk, amely kielégíti társadalmunk valamennyi osztályát, kielégíti a gazdagokat és a szegényeket, a munkásokat és a tőkéseket egyaránt. Nyilván azt követelik tőlünk, hogy ne legyenek nálunk elégedetlen elemek. Hát nem

hibbant meg az agyuk ezeknek a Buharin csoportjához tartozó elvtársaknak?

Hogyan követelhetik tőlünk, a proletárdiktatúra embereitől, akik az országon belül és az országon kívül a kapitalista világ ellen harcolunk — hogyan követelhetik tőlünk, hogy országunkban ne legyenek elégedetlenek és hogy itt-ott ne legyenek zavargások az ellenséges államokkal határos végeken? Hát akkor mire való a kapitalista környezet, ha nem arra, hogy a nemzetközi tőke országunk határmenti vidékein minden erejét megfeszítve szervezze az elégedetlen elemek mozgolódását a Szovjethatalom ellen? Üresfejű liberálisokon kívül ki támaszthat még velünk szemben ilyen követeléseket? Hát nem világos, hogy a frakciós kicsinyesség néha liberális vaksággá és korlátoltsággá fajulhat?

b) A LOJALITÁSRÓL ÉS A KOLLEKTÍV VEZETÉSRŐL

Rikov itt azt állitotta, hogy Buharin, ami a Központi Bizottság iránti magatartását illeti, pártunk egyik „legkifogástalanabb" és „leglojálisabb" tagja.

Legyen szabad ezt kétségbe vonnom. Puszta szóra nem hihetünk Rikovnak. Tényeket követelünk. Rikov pedig nem tud tényeket felhozni.

Viszont például tény, hogy Buharin a kulisszák mögött tárgyalásokat folytatott a trockistákkal kapcsolatban álló Kamenyev-csoporttal, tárgyalásokat folytatott egy frakciós blokk szervezéséről, a Központi Bizottság politikájának megváltoztatásáról, a Politikai Iroda összetételének megváltoztatásáról, tárgyalásokat folytatott arról, hogy a gabonabegyüjtési válságot ki kell használni a Központi Bizottság

elleni akcióra. Kérdem, hol van itt Buharin „lojalitása", „kifogástalan magatartása" Központi Bizottsága iránt?

Nem éppen az ellenkezője ez annak, nem azt jelenti-e ez, hogy a Politikai Iroda egyik tagjának magatartásában *nyoma sincs* a saját Központi Bizottsága, a saját pártja iránt tartozó lojalitásnak? Ha ezt a Központi Bizottság iránti lojalitásnak nevezik, akkor mit neveznek a Központi Bizottság elárulásának?

Buharin szeret lojalitásról, becsületességről beszélni, de mért nem próbál önmagára tekinteni és mért nem próbálja megkérdezni önmagától: vajjon nem ő-e az, aki a legtisztességtelenebbül megszegi a Központi Bizottsága iránti lojalitás legelemibb követelményeit, mikor a kulisszák mögött tárgyalásokat folytat a trockistákkal saját Központi Bizottsága ellen és így elárulja saját Központi Bizottságát?

Buharin itt arról beszél, hogy nincs kollektív vezetés a párt Központi Bizottságában, s azt állította, hogy a Központi Bizottság Politikai Irodájának többsége megszegi a kollektív vezetés követelményeit.

Persze, plénumunk mindent tűr. Tűrheti Buharinnak ezt a szemérmetlen és képmutató kijelentését is. De aki a plénumon ilyen szellemben mer fellépni a Központi Bizottság többsége ellen, abból valóban kiveszett minden szégyenérzet.

Valóban, milyen kollektív vezetésről lehet itt szó, amikor a Központi Bizottság többsége befogja magát az állam szekerébe, minden erejét megfeszítve húzza előre s kéri Buharin csoportját is, hogy segítsen neki ebben a nehéz munkában, Buharin csoportja

pedig nemcsak nem segít Központi Bizottságának, hanem ellenkezőleg — minden módon akadályozza, megköti a szekér kerekét, lemondással fenyegetődzik és összebeszél a párt ellenségeivel, a trockistákkal, pártunk Központi Bizottsága ellen?

Ki tagadhatja, hacsak nem képmutató, hogy Buharin, aki a párt ellen blokkot alkot a trockistákkal és elárulja saját Központi Bizottságát, nem akarja és nem is fogja megvalósítani a kollektív vezetést pártunk Központi Bizottságában?

Ki nem látja, hacsak nem vak, hogy ha Buharin mégis a Központi Bizottság kollektív vezetéséről fecseg, a Központi Bizottság többsége felé sandítva, akkor ezt azért teszi, hogy álcázza áruló álláspontját?

Meg kell állapítanom, hogy Buharin nem először szegi meg a párt Központi Bizottsága iránti lojalitás és a kollektív vezetés elemi követelményeit. Pártunk történetében már volt rá példa, hogy Buharin, a breszti béke idején, még Lenin életében, amikor kisebbségben maradt a béke kérdésében, a baloldali eszerekhez, pártunk ellenségeihez futkosott, a kulisszák mögött tárgyalásokat folytatott velük, blokkot próbált alkotni velük Lenin és a Központi Bizottság ellen. Miben állapodott meg akkor a baloldali eszerekkel, azt, sajnos, még nem tudjuk[10]. De azt tudjuk, hogy a baloldali eszerek akkor le akarták tartóztatni Lenint és szovjetellenes forradalmat akartak csinálni... De a legcsodálatosabb az, hogy amikor Buharin a baloldali eszerekhez futkosott és velük összeesküvést szőtt a Központi Bizottság ellen, akkor is, mint most, a kollektív vezetés szükségességéről kiabált.

Ezenkívül pártunk történetében volt példa arra

is, hogy Buharin, Lenin életében, amikor többsége volt pártunk Moszkva-területi irodájában és maga mögött tudta a „baloldali" kommunisták csoportját, felszólította a párt tagjait, fejezzék ki bizalmatlanságukat a párt Központi Bizottsága iránt, ne engedelmeskedjenek neki és vessék fel a szakadás kérdését pártunkban. Ez a breszti béke idején, az után történt, hogy a Központi Bizottság már határozatot hozott, hogy a breszti békefeltételeket el kell fogadni.

Ilyen a buharini lojalitás és kollektív vezetés.

Rikov a kollegiális munka szükségességéről beszélt. Eközben szemrehányó pillantásokat vetett a Politikai Iroda többsége felé s azt hangoztatta, hogy ő és kebelbarátai a kollegiális munka hívei, a Politikai Iroda többsége tehát, következésképpen, a kollegiális munka ellensége. Rikov azonban egyetlen tényt sem hozott fel kijelentése bizonyítására.

Hogy ezt a rikovi mesét leleplezzem, engedjék meg, hogy néhány tényt, néhány példát említsek, amelyekből kitűnik, hogyan gyakorolja Rikov a kollegiális munkát.

Első példa. Önök ismerik az amerikai aranykivitel históriáját. Önök közül sokan talán azt hiszik, hogy az aranyat a Népbiztosok Tanácsának vagy a párt Központi Bizottságának határozata alapján, vagy a Központi Bizottság beleegyezésével, vagy a Központi Bizottság tudtával vitték ki Amerikába. Szó sincs róla, elvtársak. A Központi Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának ebben az ügyben semmi része sincs. Van egy határozatunk, amely megtiltja az arany kivitelét a Központi Bizottság hozzájárulása

nélkül. Ezt a határozatot azonban megszegték. Ki engedélyezte hát az arany kivitelét? Kiderült, hogy az aranyat Rikov egyik helyettesének engedélyével, Rikov tudtával és beleegyezésével vitték ki.

Mi ez — kollegiális munka?

Másik példa. Egy nagy amerikai magánbankkal folytatott tárgyalásokról van szó. Ennek a banknak a vagyonát az Októberi Forradalom után államosították és a bank most kártérítést követel. A Központi Bizottságnak tudomására jutott, hogy Állami Bankunk képviselője a kártérítés feltételeiről tárgyalásokat folytat ezzel a bankkal.

Mint tudják, a magánkövetelések teljesítése rendkívül komoly kérdés, amely közvetlenül összefügg külpolitikánkkal. Önök közül sokan azt hiszik, hogy a Népbiztosok Tanácsának vagy a Központi Bizottságnak engedélyével folytak ezek a tárgyalások. Ez azonban nem így van, elvtársak. A Központi Bizottságnak és a Népbiztosok Tanácsának semmi köze sincs ehhez a dologhoz. A Központi Bizottság később, miután tudomást szerzett ezekről a tárgyalásokról, határozatot hozott, hogy a tárgyalásokat abba kell hagyni. Kérdés azonban: ki hagyta jóvá ezeket a tárgyalásokat? Kiderült, hogy Rikov tudtával és beleegyezésével Rikov egyik helyettese engedélyezte azokat.

Mi ez — kollegiális munka?

Harmadik példa. A kulákok és a középparasztok mezőgazdasági gépekkel való ellátásáról van szó. Arról van szó, hogy az OSzFSzK GT[11], ahol Rikov egyik helyettese elnököl, elrendelte, hogy *csökkentsék* a középparasztok mezőgazdasági gépekkel való ellátását és *növeljék* a falusi felső rétegek, vagyis a

kulákok gépekkel való ellátását. Íme az OSzFSzK GT párt- és szovjetellenes rendeletének szövege:

„A Kazah és a Baskir Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaságban, a Szibériai és az Alsó-Volga határterületen, továbbá a Közép-Volga és az Urál területen a falu felső rétegei a jelen pontban megszabott százaléknál 20%-kal *több*, a középparaszti rétegek pedig 30%-kal *kevesebb* mezőgazdasági gépet és eszközt kapnak."

Tessék: amikor a párt fokozott erővel támad a kulákok ellen és a szegény- és középparaszti tömegeket a kulákság ellen szervezi, az OSzFSzK GT ugyanakkor elrendeli, hogy a középparasztok gépellátási normáját *csökkenteni*, a falu felső rétegeinek gépellátási normáját pedig *emelni* kell.

És ezt nevezik lenini, kommunista politikának!

A Központi Bizottság később, miután tudomást szerzett erről az esetről, hatályon kívül helyezte a GT rendeletét. De ki hagyta jóvá ezt a szovjetellenes rendeletet? Ezt a rendeletet Rikov egyik helyettese, Rikov tudtával és beleegyezésével hagyta jóvá.

Mi ez — kollegiális munka?

Azt hiszem, ezek a példák elég világosan mutatják, hogy Rikov és helyettesei hogyan gyakorolják a kollegiális munkát.

c) A JOBBOLDALI ELHAJLÁS ELLENI HARCRÓL

Buharin a Politikai Iroda három tagjának „állampolgári kivégzéséről" beszélt, akiket, mint mondja, pártunk szervezeteiben „megdolgoznak". Azt mondotta, hogy a párt a Politikai Iroda három tagját, Buharint, Rikovot és Tomszkijt „állampolgárilag kivé-

gezte", amikor a sajtóban és a gyűléseken hibáikat bírálta, míg ők, a Politikai Irodának ez a három tagja, „kénytelenek" voltak hallgatni.

Mindez mende-monda, elvtársak. Ez egy liberáliskodó kommunista ravaszkodása, aki leszerelni próbálja a pártot abban a harcban, melyet a párt a jobboldali elhajlás ellen folytat. Buharin szerint, ha ő és barátai a jobboldali elhajlás hibáiban megrekedtek, akkor a pártnak nincs joga leleplezni ezeket a hibákat, a párt hagyja abba a harcot a jobboldali elhajlás ellen és várjon mindaddig, amíg Buharin és barátai szívesek lesznek hibáiktól elállni.

Nem túlságosan sokat követel-e tőlünk Buharin? Nem azt hiszi-e, hogy a párt az ő kedvéért van, nem pedig ő a párt kedvéért? Hát ki kényszeríti őt, hogy hallgasson, hogy nyugodtan üljön, mikor az egész párt mozgósítva van a jobboldali elhajlás ellen és erélyes támadásokat intézve küzd a nehézségekkel? Miért ne állhatna most csatasorba Buharin is legközelebbi barátaival, miért ne harcolhatnának ők is erélyesen a jobboldali elhajlás és az iránta tanusított békülékenység ellen? Vajjon kételkedhetik-e valaki abban, hogy a párt üdvözölné Buharint és legközelebbi barátait, ha elszánnák magukat erre a nem is olyan nehéz lépésre? Miért nem szánják el magukat erre a lépésre, ami végtére is kötelességük? Vajjon nem azért-e, mert csoportérdekeiket a párt érdekei és a párt vezérvonalának érdekei fölé helyezik? Ki az oka annak, hogy a jobboldali elhajlás ellen folyó harcban Buharinnak, Rikovnak és Tomszkijnak még hült helyét sem láttuk? Nem világos-e, hogy a Politikai Iroda három tagjának „állampolgári kivégzésé-

ről" szóló mende-monda nem egyéb, mint a Politikai Iroda három tagjának rosszul leplezett kísérlete, hogy a pártot hallgatásra és a jobboldali elhajlás ellen folyó harc beszüntetésére kényszerítsék?

A jobboldali elhajlás elleni harc nem tekinthető pártunk másodrendű feladatának. A jobboldali elhajlás ellen folyó harc pártunk egyik döntő feladata. Ha saját körünkben, saját pártunkban, a proletariátus politikai vezérkarában, mely a mozgalmat vezeti és a proletariátust előre viszi, ha mi ebben a vezérkarban megtűrnők, hogy szabadon létezhessenek és tetszésük szerint tevékenykedjenek a jobboldali elhajlók, akik a pártot demobilizálni, a munkásosztályt bomlasztani próbálják, politikánkat pedig a „szovjet" burzsoázia ízlésének megfelelően akarják irányítani, vagyis szocialista építésünk nehézségei elől készek meghátrálni — ha mindezt megengednők, akkor ez mit jelentene? Nem azt jelentené-e, hogy fékezni akarjuk a forradalmat, hogy bomlasztani akarjuk szocialista építésünket, hogy meg akarunk futamodni a nehézségek elől, hogy készek vagyunk átengedni hadállásainkat a tőkés elemeknek?

Megérti-e Buharin csoportja, hogy a jobboldali elhajlás elleni harcról lemondani annyi, mint a munkásosztályt elárulni, a forradalmat elárulni?

Megérti-e Buharin csoportja, hogy a jobboldali elhajlás és az irányában tanusított békülékenység leküzdése nélkül lehetetlen leküzdeni az előttünk álló nehézségeket, e nehézségek leküzdése nélkül pedig lehetetlen döntő sikereket elérni szocialista építésünk terén?

Mit érnek mindezek után a Politikai Iroda három

tagjának „állampolgári kivégzéséről" szóló szánalmas mesék?

Nem, elvtársak, a buharinisták nem fogják megijeszteni a pártot az „állampolgári kivégzésről" szóló liberális fecsegésükkel. A párt azt követeli tőlük, hogy pártunk Központi Bizottságának valamennyi tagjával egy sorban erélyes harcot folytassanak a jobboldali elhajlás és az irányában tanusított békülékenység ellen. A párt ezt azért követeli Buharin csoportjától, hogy megkönnyítse a munkásosztály mozgósításának művét, megtörje az osztályellenségek ellenállását és megszervezze szocialista építésünk nehézségeinek erélyes leküzdését.

Vagy teljesítik a buharinisták a párt e követelését s akkor a párt üdvözölni fogja őket, vagy pedig nem teljesítik — s akkor magukra vessenek.

VI

KÖVETKEZTETÉSEK

Rátérek a következtetésekre.

A következőket indítványozom:

1. Mindenekelőtt el kell ítélni a Buharin-csoport nézeteit. El kell ítélni a csoport nyilatkozataiban és képviselőinek beszédeiben kifejtett nézeteket, s ki kell mondani, hogy ezek a nézetek összeegyeztethetetlenek a párt vonalával és teljesen egybevágnak a jobboldali elhajlás álláspontjával.

2. El kell ítélni Buharinnak a Kamenyev-csoporttal folytatott kulisszamögötti tárgyalásait, mint a

Buharin-csoport illojalitásának és frakciós jellegének legvilágosabb kifejezését.

3. El kell ítélni Buharin és Tomszkij lemondáspolitikáját, mint a pártfegyelem elemi követelményeinek durva megszegését.

4. Buharint és Tomszkijt fel kell menteni állásaiktól, s figyelmeztetni kell őket, hogy a Központi Bizottság határozatainak megszegésére irányuló legcsekélyebb kísérlet esetén a Központi Bizottság kénytelen lesz eltávolítani őket a Politikai Irodából.

5. Intézkedni kell, hogy a Politikai Iroda egyes tagjai és póttagjai gyűlési beszédeikben a legcsekélyebb mértékben se térjenek el a párt vonalától, a Központi Bizottság és szervei határozataitól.

6. Intézkedni kell, hogy a párt- és a szovjet sajtószervekben, a lapokban és folyóiratokban kizárólag a párt vonala és a párt vezető szerveinek határozatai érvényesüljenek.

7. Külön rendszabályokat kell alkalmazni azokkal szemben, ha kell, még a Központi Bizottságból és a pártból is ki kell zárni azokat, akik a párt, a Központi Bizottság és a Politikai Iroda határozatainak titkossága ellen próbálnak vétetni.

8. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság együttes plénumának a belső pártkérdésekről szóló határozatát meg kell küldeni valamennyi helyi pártszervezetnek és a XVI. konferencia[12] tagjainak, egyelőre mellőzve a sajtóban való közzétételét.

Szerintem, ez a kivezető út a helyzetből.

Egyes elvtársak azt követelik, hogy Buharint és Tomszkijt azonnal zárjuk ki a Központi Bizottság Politikai Irodájából. Én nem értek egyet ezekkel az elvtársakkal. Szerintem, jelenleg meglehetünk ilyen szélsőséges rendszabály nélkül is.

A teljes szöveg e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg először.

A VERSENY ÉS A TÖMEGEK MUNKALENDÜLETE

Előszó J. Mikulina „A tömegek versenye" c. brosúrájához

Aligha lehet kételkedni abban, hogy a munkások milliós tömegeinek szélesen kibontakozó versenye a mai helyzetben építőmunkánk egyik legfontosabb, ha ugyan nem a legfontosabb tényezője. Egész gyárak versenye mérhetetlen országunk legkülönbözőbb vidékein; a munkások és parasztok közötti verseny; a kolhozok és a szovhozok közötti verseny; a tömeges termelési versenykihívások lerögzítése a dolgozók különleges szerződéseiben — mindezek olyan tények, amelyek nem hagynak kétséget afelől, hogy a tömegek szocialista versenye már erőre kapott.

A dolgozó tömegek hatalmas munkalendülete megkezdődött.

Ezt most a legmegátalkodottabb hitetlenkedők is kénytelenek elismerni.

„A szocializmus — mondja Lenin — nemcsak nem fojtja el a versenyt, ellenkezőleg, első ízben teremti meg annak lehetőségét, hogy a versenyt valóban *széles*, valóban *tömeg*méretekben alkalmazzák, hogy valóban a dolgozók többségét vonják be az olyan munka küzdőterére, ahol megmutathatják, hogy mit tudnak, ahol kifejleszthetik

képességeiket, ahol megnyilvánulhatnak azok a tehetségek, amelyeknek kiapadhatatlan forrása a nép, és amelyeket a kapitalizmus ezrével és millió számra eltiport, elnyomott és elfojtott" . . .

. . . „Csak most válik lehetővé, hogy a vállalkozó szellem, a verseny, a merész kezdeményezés széles, valóban tömegméretekben nyilatkozzék meg" . . . mert „az évszázadokon át másnak végzett munka, a kizsákmányolóknak végzett kényszermunka után először nyílik lehetőség arra, hogy a munkás *saját magának dolgozzék*" . . .

. . . „Most, amikor szocialista kormány van hatalmon, az a feladatunk, hogy megszervezzük a versenyt"[18].

Lenin e tételeiből indult ki a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVI. konferenciája, mikor a versenyről külön felhívást intézett a munkásokhoz, a dolgozókhoz.

Egyes, a bürokraták fajtájából való „elvtársak" azt gondolják, hogy a verseny afféle soronlevő bolsevik divat és, mint ilyennek, el kell múlnia a „szezon" befejeztével. A bürokrata „elvtársak" persze tévednek. A verseny valójában a *szocializmus építésének kommunista módszere*, mely a dolgozók milliós tömegeinek legnagyobbfokú *aktivitásán* alapul. A verseny valójában az az *emelő*, amelynek segítségével a munkásosztály hivatva van arra, hogy az ország egész gazdasági és kulturális életét a szocializmus alapján átalakítsa.

Más, ugyancsak a bürokraták fajtájához tartozó „elvtársak", akik megijedtek a verseny hatalmas hullámától, azzal próbálkoznak, hogy mesterséges keretek közé szorítsák, szűk mederbe tereljék, „centralizálják" a versenyt, hogy fékezzék lendületét és ilymódon megfosszák attól, ami a legfontosabb benne —

a tömegek *kezdeményezésétől.* Mondani sem kell, hogy a bürokraták számítása nem fog beválni. A párt mindenesetre el fog követni mindent, hogy halomra döntse ezeket a számításokat.

A szocialista verseny nem irodai ügy. A szocialista versenyben a tömegek gyakorlati forradalmi *önbírálata* jut kifejezésre, mely a dolgozók milliói-nak alkotó *kezdeményezésére* támaszkodik. Mindenkit, aki akár tudatosan, akár öntudatlanul korlátozza a tömegeknek ezt az önbírálatát és ezt az alkotó kezdeményezését, el kell távolítani az útból, mint nagy ügyünk kerékkötőjét.

A bürokratizmus veszélye elsősorban abban jut konkrétan kifejezésre, hogy megköti a tömegek energiáját, kezdeményezését és öntevékenységét, hogy véka alatt tartja azokat az óriási tartalékokat, amelyek a mi rendünk mélyén, a munkásosztály és a parasztság mélyén rejlenek, hogy nem engedi felhasználni ezeket a tartalékokat az osztályellenségeink elleni harcban. A szocialista verseny feladata az, hogy szétzúzza ezeket a bürokratikus bilincseket, hogy tág teret nyisson a tömegek energiája és alkotó kezdeményezése kibontakozásának, hogy felszínre hozza azokat az óriási tartalékokat, amelyek a mi rendünk mélyén rejlenek és az osztályellenségeink ellen országunkon belül és országunkon kívül folyó harcban a mérlegre dobja azokat.

A szocialista versenyt olykor összetévesztik a konkurrenciával. Ez nagy hiba. A szocialista verseny és a konkurrencia két teljesen különböző elvet képvisel.

A konkurrencia elve: *az egyiknek vereség és halál,* a másiknak győzelem és uralkodás.

A szocialista verseny elve: elvtársi *segítség* az elmaradottaknak az élenjárók részéről, hogy ezzel általános fellendülést érjünk el.

A konkurrencia azt mondja: *bunkózd le az elmaradottakat*, hogy megerősítsd uralmadat.

A szocialista verseny azt mondja: egyesek rosszul dolgoznak, mások jól, ismét mások még jobban — *érd utól a legjobbakat* és kövess el mindent, hogy a *fellendülés általános* legyen.

Tulajdonképpen ezzel magyarázható az a példátlan termelési lelkesedés, amely a dolgozók millióit a szocialista verseny eredményekép magával ragadta. Mondani sem kell, hogy a konkurrencia sohasem válthat ki ehhez fogható lelkesedést a tömegekben.

Az utóbbi időben gyakoriak sajtónkban a versenyről szóló cikkek és elmefuttatások. Írnak a verseny filozófiájáról, a versenyek gyökereiről, a versenyek lehetséges eredményeiről stb. De ritkán akad olyan ujságcikk, amely legalább némileg összefüggő képet adna arról, *hogyan* rendezik a versenyt *maguk a tömegek*, képet arról, *hogy mit élnek át* a munkások milliós tömegei, amikor versenyre kelnek és szerződéseket írnak alá, nem olvasunk cikkeket, amelyek megmutatnák, hogy a munkások tömegei a verseny ügyét a *magukénak, saját ügyüknek* tekintik. Pedig éppen ebben látjuk a verseny rendkívül fontos oldalát.

Azt gondolom, hogy J. Mikulina elvtársnő brosúrája az első kísérlet, mely a verseny *gyakorlatából* merített anyag összefüggő kifejtését adja és úgy mutatja meg a verseny ügyét, mint maguknak a dolgozó tömegeknek az ügyét. Ez a brosúra azért

értékes, mert egyszerűen és hűen írja le a nagy munkalendület mélyreható folyamatait, melyek a szocialista verseny belső rugóit alkotják.

1929 május 11.

„Pravda" 11. sz.
1929 május 22.
Aláírás: I. Sztálin

FELIKSZ KON ELVTÁRSNAK

Másolat Kolotyilov elvtársnak, az Ivanovo-Voznyeszenszk-területi pártbizottság területi irodája titkárának

Kon Elvtárs!

Russzova elvtársnő cikkét Mikulina elvtársnő brosúrájáról („A tömegek versenye") megkaptam. Erre vonatkozólag a következőket jegyzem meg:

1) Russzova elvtársnő recenziója azt a benyomást kelti, hogy nagyon egyoldalú és elfogult. Megengedem, hogy Bargyina fonódái nem léteznek és hogy Zarjagyéban sincs fonó. Azt is megengedem, hogy a zarjagyei gyárat „hetenként takarítják". Nincs kizárva, hogy Mikulina elvtársnő, talán azért, mert valamelyik elbeszélő félrevezette, több durva pontatlanságot követett el, ami természetesen hiba és megbocsáthatatlan. De vajjon ez-e a lényeg? Vajjon a brosúra értékét nem a brosúra általános irányzata, hanem egyes részletei határozzák meg? Napjaink kiváló írója, Solohov elvtárs „Csendes Don"-jában több igen durva hibát követett el és több kétségtelenül valótlan adatot közölt Szircovról, Podtyolkovról, Krivoslikovról és másokról, de vajjon az következik-e ebből, hogy a „Csendes Don" csapnivaló

munka, amely megérdemli, hogy kivonják a forgalomból?

Mi Mikulina elvtársnő brosúrájának érdeme? Az, hogy a verseny eszméjét *népszerűsíti* és az olvasót *átitatja* a verseny szellemével. Ez a lényeg, nem pedig az egyes részletekben előforduló hibák.

2) Lehetséges, hogy a kritikusok Mikulina elvtársnő brosúrájához írt előszavammal kapcsolatban túlságosan sokat és valami rendkívülit vártak ettől a brosúrától és most, minthogy csalódtak várakozásaikban, ezért a brosúra szerzőjét büntetik meg. De ez helytelen és igazságtalan eljárás. Mikulina elvtársnő brosúrája természetesen nem tudományos mű. Mikulina elvtársnő brosúrája *elbeszélés* a tömegek versenyéről, a verseny gyakorlatáról. Semmi más. Nem Mikulina elvtársnő felelős azért, hogy előszavam alapján túlzott várakozásokat fűztek lényegében nagyon szerény kis brosúrájához. Ezért nem lehet megbüntetni a brosúra szerzőjét, de a brosúra olvasóit sem azzal, hogy a brosúrát kivonjuk a forgalomból. A forgalomból csak olyan műveket lehet kivonni, amelyek nem szovjet irányzatúak, párt- és proletárellenesek. Mikulina elvtársnő brosúrájában pedig semmi sincs, ami pártellenes és nem szovjet irányzatú volna.

3) Russzova elvtársnő különösen azon háborodik fel, hogy Mikulina elvtársnő „félrevezette Sztálin elvtársat". Feltétlenül elismerés illeti meg Russzova elvtársnőt azért, hogy az adott esetben Sztálin elvtársról gondoskodik. De erre a gondoskodásra, azt hiszem, nincs szükség.

Először is, nem olyan könnyű „félrevezetni Sztálin elvtársat".

Másodszor, cseppet sem bánom, hogy előszót írtam egy, az irodalmi világban *ismeretlen* ember *jelentéktelen* brosúrájához, mert azt hiszem, hogy Mikulina elvtársnő brosúrájának, ha vannak is egyes és talán durva hibái, a munkástömegek mégis nagy hasznát fogják venni.

Harmadszor, határozottan ellenzem, hogy csak az irodalmi „nagyságok", irodalmi „híresség ek", a „korifeusok" stb. brosúráihoz és könyveihez írjanak előszót. Azt hiszem, ideje szakítanunk azzal az *úri* szokással, hogy kiemeljünk anélkül is kiemelt irodalmi „nagyságokat", akiknek „nagysága" alatt meggörbedve nyögnek fiatal, teljesen ismeretlen és mindenki által mellőzött irodalmi erőink.

Százával, ezrével vannak nálunk tehetséges fiatal emberek, akik minden erejükkel igyekeznek felszínre törni, hogy munkájukkal ők is gazdagítsák építésünk közös kincstárát. De kísérleteik gyakran hiábavalóak maradnak, mert lépten-nyomon elnémítja őket az irodalmi „híresség ek" öntömjénezése, egyes szervezeteink bürokratizmusa és lelketlensége, végül társaik és társnőik irígysége (noha ez még nem lett a verseny tárgya). Egyik feladatunk abban áll, hogy törjük át ezt a süket falat és nyissunk utat a fiatal erőknek, akiknek se szeri, se száma. Előszavammal, melyet az irodalmi világban *ismeretlen* szerző *jelentéktelen* brosúrájához írtam, lépést próbáltam tenni e feladat megoldása felé. A jövőben is csak a fiatal erők közül kikerülő, egyszerű és ismeretlen szerzők egyszerű és szerény brosúráihoz fogok előszót írni. Lehetséges, hogy a rangok rajongói közül egyeseknek nem tetszik majd az efféle eljárás. De mi közöm

ehhez? Általában nem kedvelem a rangok rajongóit...

4) Azt hiszem, hogy az ivanovo-voznyeszenszki elvtársaknak Mikulina elvtársnőt meg kellett volna hívniok Ivanovo-Voznyeszenszkbe és „meg kellett volna húzniok a fülét" az elkövetett hibákért. Korántsem ellenzem azt, hogy a sajtóban alaposan megdorgálják Mikulina elvtársnőt. De határozottan ellenzem, hogy elhantolják, hogy fejfát tűzzenek e kétségtelenül tehetséges írónő fölé.

Ami Mikulina elvtársnő brosúrájának a forgalomból való kivonását illeti, ez az ostoba gondolat szerintem „elutasítandó".

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1929 július 9.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

AZ UKRAJNAI KOMSZOMOLNAK MEGALAKULÁSA TIZEDIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

Forró üdvözlet a polgárháború harcaiban kipróbált, a szocialista versenyt széles fronton sikeresen fejlesztő és az ukrán szocialista kultúra építésében tevékenyen résztvevő ukrajnai lenini komszomolnak, megalakulása tizedik évfordulója alkalmából.

I. Sztálin

Moszkva, 1929 július 10.

„Pravda" 157. sz.
1929 július 12.

BEJEGYZÉS A „VÖRÖS UKRAJNA" CIRKÁLÓ HAJÓNAPLÓJÁBA

Voltam a „Vörös Ukrajna" cirkálón. Jelen voltam a műkedvelő előadáson.

Általános benyomásom: nagyszerű emberek, bátor, művelt elvtársak, akik mindenre készek közös ügyünkért.

Öröm dolgozni ilyen elvtársakkal. Öröm ilyen harcosokkal egy sorban harcolni az ellenség ellen. Ilyen elvtársakkal le lehet győzni a kizsákmányolók és elnyomók egész világát.

Sok sikert kívánok önöknek, barátaim a „Vörös Ukrajnán"!

I. Sztálin

1929 július 25.

„Krasznij Csornomorec"
(„Feketetengeri Vörös Matróz")
(Szevasztopol) 260. sz.
1929 november 7.

A NAGY FORDULAT ÉVE

Október XII. évfordulójára

Az elmult év nagy *fordulat* éve volt a szocialista épités valamennyi frontján. Ez a fordulat a szocializmusnak a város és a falu tőkés elemei ellen indított erélyes támadása jegyében ment és megy végbe. Ennek a támadásnak jellemző sajátossága, hogy népgazdaságunk szocialista újjáalakításának (rekonstrukciójának) legfontosabb területein máris több döntő *sikerrel* járt.

Ebből következik, hogy a párt célszerűen ki tudta használni az új gazdasági politika első szakaszaiban végrehajtott visszavonulást, hogy azután, az új gazdasági politika következő szakaszaiban megszervezze a *fordulatot* és *sikeres támadást* indítson a tőkés elemek ellen.

Az új gazdasági politika bevezetése idején Lenin ezt mondta:

„Mi most visszavonulunk, mintegy hátrálunk, de ezt azért tesszük, hogy kezdetben visszavonulva, azután nekiiramodva, még messzebb ugorjunk előre. Csakis ezzel a feltétellel vonultunk vissza, amikor új gazdasági politikánkat megvalósítottuk... hogy a visszavonulás után annál

erélyesebben kezdjük meg a támadást" (XXVII. köt. 361—362. old.).

Az elmult év eredményei kétségtelenül arról tanuskodnak, hogy a párt Leninnek ezt a döntő fontosságú útmutatását sikerrel hajtja végre munkájában.

* * *

Ha azokat az eredményeket nézzük, melyeket a számunkra döntő jelentőségű gazdasági építés terén az elmult évben elértünk, akkor e fronton végrehajtott támadásunk *sikereit*, multévi vívmányainkat három főfontosságú pontban foglalhatjuk össze.

I

A MUNKA TERMELÉKENYSÉGE TERÉN

Aligha lehet kétséges, hogy multévi építőmunkánk egyik legfontosabb ténye az, hogy a munka termelékenysége terén *döntő* fordulatot sikerült elérnünk. Ez a fordulat abban nyilvánult meg, hogy a szocialista építés frontján kibontakozott a munkásosztály milliós tömegeinek *alkotó kezdeményezése* és hatalmas *munkalendülete*. Ez az elmult év első és főfontosságú *vívmánya*.

A tömegek alkotó kezdeményezésének és munkalendületének kibontakozását három fő vonalon segítettük elő, éspedig:

a) a tömegek munkakezdeményezését és munkaaktivitását gúzsbakötő bürokratizmus elleni harc vonalán — az *önbírálat* útján;

b) a munkakerülők és a proletár munkafegyelem megszegői elleni harc vonalán — a *szocialista verseny* útján;

c) a termelés terén mutatkozó sablon és maradiság elleni harc vonalán — a *megszakítatlan termelési munkahét* megszervezése útján.

Mindennek eredményeképpen a munka frontján óriási vívmányunk van a munkásosztály milliós tömegeinek munkalelkesedésében és munkaversenyében, mely mérhetetlen országunk minden szögletében megnyilvánul. E vívmány jelentősége, mondhatni, felbecsülhetetlen, mert csakis a milliós tömegek munkalendülete és munkalelkesedése biztosíthatja a munka termelékenységének folytonos növekedését, mely nélkül országunkban a szocializmus végleges győzelme a kapitalizmus fölött elképzelhetetlen.

„A munka termelékenysége — mondja Lenin —, ez végeredményben a legfontosabb, a legfőbb az új társadalmi rend győzelme szempontjából. A kapitalizmus a munka olyan termelékenységét hozta létre, aminőt a hűbériség nem ismert. A kapitalizmust azzal lehet véglegesen legyőzni és azzal fogjuk véglegesen legyőzni, hogy a szocializmus a munkának új, sokkal magasabb fokú termelékenységét hozza létre" (XXIV. köt. 342. old.[13a]).

Ebből kiindulva Lenin azt tartja, hogy:

„Át kell hatnia bennünket annak a munka iránti lelkesedésnek, annak a munka-akarásnak, állhatatosságnak, amelytől most a munkások és parasztok lehető leggyorsabb megmentése, a népgazdaság megmentése függ" (XXV. köt. 477. old.[13b]).

Ezt a feladatot tűzte Lenin a párt elé.

Az elmult év megmutatta, hogy a párt, erélyesen leküzdve az útjában álló nehézségeket, sikerrel teljesíti ezt a feladatot.

Ennyit a párt első fontos multévi vívmányairól.

II

AZ IPAR ÉPITÉSE TERÉN

A pártnak ezzel az első vívmányával elválaszthatatlan kapcsolatban van a párt második vívmánya. Ez a második vívmány abban áll, hogy az elmult évben alapjában véve kedvezően oldottuk meg a nehézipari beruházások számára szükséges *felhalmozás problémáját*, *meggyorsítottuk* a termelési eszközök termelésének fejlesztési *ütemét* és megteremtettük annak előfeltételeit, hogy országunkat a *vas és fém* országává tegyük.

Ez az elmult évben a második és főfontosságú *vívmányunk.*

A könnyűipar problémája nem valami nehéz. Ezt a problémát már néhány évvel ezelőtt megoldottuk. Nehezebb és fontosabb a nehézipar problémája.

Nehezebb, mert óriási befektetéseket igényel, s emellett, mint az iparilag elmaradt országok története mutatja, a nehézipar nem nélkülözheti az óriási, hosszúlejáratú kölcsönöket.

Fontosabb, mert a nehézipar fejlesztése nélkül semilyen ipart sem tudunk felépíteni, semilyen iparosítást sem tudunk megvalósítani.

Mivel azonban mi nem kaptunk és nem kapunk

sem hosszúlejáratú kölcsönöket, sem valamelyest hosszabb időre szóló hitelt, ezért napnál világosabb, hogy ez égető probléma számunkra.

Éppen ebből indulnak ki a világ kapitalistái is, amikor megtagadják tőlünk a kölcsönöket és a hitelt, gondolván, hogy saját erőnkből nem tudunk majd megbirkózni a felhalmozás problémájával, kudarcot fogunk vallani a nehézipar újjáalakítása terén és kénytelenek leszünk megalázkodni előttük és fejünket a jármukba hajtani.

De mit mondanak erre vonatkozólag az elmult év eredményei? Az elmult év eredményeinek jelentősége abban áll, hogy a tőkés urak számításait halomra döntik.

Az elmult év megmutatta, hogy a Szovjetunió nyilt és burkolt pénzügyi blokádja ellenére sem hajtottuk fejünket a tőkések jármába, saját erőnkből sikeresen megoldottuk a felhalmozás problémáját és leraktuk a nehézipar alapjait. Ezt ma már a munkásosztály megrögzött ellenségei sem tagadhatják.

Valóban, míg — először — a multévi nagyipari alapvető beruházások összege több mint 1 600 millió rubelra rúgott, s ebből körülbelül 1 300 millió jutott a nehéziparra, addig az idén a nagyipari alapvető beruházások összege több mint 3 400 millió rubelra emelkedik s ebből több mint 2 500 millió jut a nehéziparra; míg — másodszor — nagyiparunk összes termelése a mult évben 23%-kal, s ezen belül a nehézipar termelése 30%-kal növekedett, addig az idén nagyiparunk összes termelésének 32%-kal, nehéziparunkénak pedig 46%-kal kell növekednie — nem világos-e tehát, hogy a nehézipar felépítéséhez szük-

séges felhalmozás problémája már nem jelent leküzdhetetlen nehézségeket számunkra.

Hogyan lehet kételkedni abban, hogy nehéziparunk fejlesztése terén gyorsított léptekkel haladunk előre, túlszárnyalva a régi iramot és levetkezve „ősi" elmaradottságunkat?

Mindezek után lehet-e csodálkozni, ha az elmult évben ötéves tervünk előirányzatai meghaladottaknak bizonyultak, az ötéves terv *optimális* változata pedig, melyet a burzsoá firkászok „elérhetetlen fantasztikumnak" tartottak s amely rémületbe ejtette jobboldali opportunistáinkat (a Buharin-csoportot), valójában az ötéves terv *minimális* változatává lett?

„Oroszországot — mondja Lenin — nemcsak a parasztgazdaság jó termése menti meg — ez még kevés —, és nem is csak a parasztságot fogyasztási cikkekkel ellátó könnyűipar jó állapota — még ez is kevés —, szükségünk van *nehéz*iparra is . . . A nehézipar megmentése nélkül, annak helyreállítása nélkül nem építhetünk fel semilyen ipart, ipar nélkül pedig mint önálló ország egyáltalán elpusztulunk . . . A nehéziparnak állami támogatásra van szüksége. Ha nem találjuk meg ennek a módját, akkor mint civilizált állam — arról nem is szólva, hogy mint szocialista állam — elvesztünk" (XXVII. köt. 349. old.[13c]).

Lám, milyen élesen határozza meg Lenin a felhalmozás problémáját és a párt feladatát a nehézipar felépítése terén.

Az elmult év megmutatta, hogy a párt, erélyesen leküzdve az útjában álló nehézségeket, sikerrel oldja meg ezt a feladatot.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy az iparban nem lesznek többé komoly nehézségeink. A nehéz-

ipar felépítésének feladata nemcsak a felhalmozás kérdésébe ütközik. Beleütközik még a káderek kérdésébe is, abba a kérdésbe, hogy:

a) a szocialista építésbe a szovjet érzelmű technikusok és szakemberek tízezreit kell *bevonnunk* és

b) a munkásosztály soraiból új vörös technikusokat és vörös szakembereket kell *kiképeznünk.*

A felhalmozás kérdése alapjában véve megoldottnak tekinthető, de a káderkérdés még megoldásra vár. Pedig most, az ipar technikai újjáalakításának viszonyai közt, a káderkérdés a szocialista építés döntő problémája.

„A fődolog, aminek híjával vagyunk — mondja Lenin —, a kulturáltság, az igazgatáshoz való hozzáértés... A *NEP* gazdaságilag és politikailag teljesen biztosítja számunkra annak lehetőségét, hogy a szocialista gazdaság alapját felépítsük. A dolog «csak» a proletariátus és élcsapata kulturális erőin múlik" (XXVII. köt. 207. old.).

Nyilvánvaló, hogy itt mindenekelőtt a gazdasági építéshez, különösen az ipar építéséhez és igazgatásához szükséges „kulturális erők", káderek kérdéséről van szó.

Ebből azonban az következik, hogy a nehézipar felépítésének problémája a felhalmozás terén elért legkomolyabb és a nehézipar szempontjából igen nagyjelentőségű eredmények ellenére sem tekinthető teljesen megoldottnak mindaddig, amíg meg nem oldjuk a káderkérdést.

Ezért a párt feladata, hogy erős kézzel lásson hozzá a káderkérdés megoldásához s ezt az erődöt mindenáron bevegye.

Ennyit a párt második multévi vívmányáról.

III

A MEZŐGAZDASÁG ÉPITÉSE TERÉN

Szólnom kell végül a párt mult esztendőben elért harmadik vívmányáról, mely az előbbi két vívmánnyal szervesen összefügg. Arról van szó, hogy földművelésünk fejlődésében *gyökeres fordulat* következett be az elmaradt, *egyéni* kisgazdaságtól a nagyüzemi, élenjáró *kollektív* földművelés felé, a föld társas megmunkálása felé, a gép- és traktorállomások felé, az új technikára támaszkodó artelek, kolhozok felé, s végül a traktorok és kombájnok százaival fölszerelt szovhoz-óriások felé.

A párt vívmánya itt abban áll, hogy számos kerületben sikerült a parasztság zömét a fejlődés régi, *kapitalista* útjáról — mely csak egy maroknyi gazdag tőkés számára előnyös, míg a parasztság óriási többségét koldusbotra juttatja és nyomorban való tengődésre kárhoztatja — *letéríteni* és a fejlődés új, *szocialista* útja felé irányítani, amely kiszorítja a tőkés gazdagokat, de új módon fegyverezi fel a közép- és szegényparasztságot, új munkaeszközökkel, traktorokkal és mezőgazdasági gépekkel fegyverzi fel őket, módot adva nekik arra, hogy a nyomorból és a kulákok igájából kiszabaduljanak és rálépjenek a föld társas, kollektív művelésének széles országútjára.

A párt vívmánya abban áll, hogy ezt a *gyökeres fordulatot* magának a parasztságnak mélyén sikerült megszerveznünk, hogy hihetetlen nehézségek ellenére sikerült a szegény- és középparasztság széles tömegeit magunkkal vonni, annak ellenére, hogy a legkülön-

bözőbb árnyalatú sötét erők, a kulákoktól és pópáktól kezdve egészen a nyárspolgárokig és a jobboldali opportunistákig, kétségbeesett ellenakciót fejtettek ki.

Íme néhány számadat.

1928-ban a szovhozok vetésterülete 1 425 000 hektár, árugabonatermésük több mint 6 millió métermázsa (több mint 36 millió pud) volt, a kolhozok vetésterülete pedig 1 390 000 hektár, árugabonatermésük körülbelül 3½ millió métermázsa (több mint 20 millió pud) volt.

1929-ben a szovhozok vetésterülete 1 816 000 hektár, árugabonatermésük körülbelül 8 millió métermázsa (körülbelül 47 millió pud) volt, a kolhozok vetésterülete pedig 4 262 000 hektár, árugabonatermésük körülbelül 13 millió métermázsa (körülbelül 78 millió pud) volt.

Az új évben, 1930-ban, a szovhozok vetésterülete az ellenőrző számok szerint valószínűleg 3 280 000 hektár, árugabonatermésük 18 millió métermázsa (mintegy 110 millió pud) lesz, a kolhozok vetésterülete pedig legalább 15 millió hektár, árugabonatermésük körülbelül 49 millió métermázsa (mintegy 300 millió pud) lesz.

Másszóval, a jövő évben, 1930-ban, a szovhozok és kolhozok árugabonatermése több mint 400 millió pud lesz, vagyis több mint 50 százaléka *egész* mezőgazdaságunk árugabonatermésének (falun kívüli forgalom).

Meg kell állapítanunk, hogy ilyen viharos fejlődési ütemet *nem ismer* még a mi szocializált nagyiparunk sem, amelynek fejlődési üteme általában nagy lendülettel tűnik ki.

Világos, hogy zsenge nagyüzemi szocialista (kolhoz és szovhoz) földművelésünknek nagy jövője van, hogy az csodával határosan fog növekedni.

Ezt a kolhozépítés terén elért példátlan sikert az okok egész sora magyarázza meg, melyek közül legalábbis a következőket kell kiemelnünk.

Megmagyarázza *elsősorban* az, hogy a párt, a tömegek nevelésének lenini politikáját folytatva, a parasztság tömegeit a szövetkezetek fejlesztése, a szövetkezeti közszellem meghonosítása útján következetesen a kolhozokhoz vezette. Megmagyarázza az, hogy a párt sikeres harcot folytatott azok ellen is, akik a mozgalomnak elébe próbáltak vágni és a kolhozok fejlődését elrendelni próbálták („baloldali" frázishősök) és azok ellen is, akik visszafelé próbálták húzni a pártot és a mozgalom uszályában akartak maradni (jobboldali tökfilkók). Ha a párt nem ilyen politikát folytatott volna, akkor a kolhozmozgalmat nem tudta volna a parasztok igazi tömegmozgalmává fejleszteni.

„Mikor a petrográdi proletariátus és a petrográdi helyőrség katonái megragadták a hatalmat — mondja Lenin —, nagyon jól tudták, hogy az építés a falun nagy nehézségekbe fog ütközni, hogy itt lépésről-lépésre kell haladni, hogy a legnagyobb esztelenség lenne, ha dekrétumokkal, törvényerejű rendelkezésekkel próbálnók a föld társas megművelését bevezetni, hogy ezt csak elenyészően kevés öntudatos paraszt vállalhatta, a parasztság óriási többsége azonban ezt a feladatot nem tűzte maga elé. Ezért mi arra szorítkoztunk, ami a forradalom továbbfejlesztése érdekében feltétlenül szükséges: semmiesetre sem szabad a tömegek fejlődésének elébevágni, hanem ki kell várni, míg e tömegek saját tapasztalatá-

ból, saját harcából fog kifejlődni a további előrehaladás" (XXIII. köt. 252. old.).

Ha a párt a kolhozépítés frontján óriási győzelmet aratott, ezt annak köszönhette, hogy pontosan követte Leninnek ezt a taktikai útmutatását.

A mezőgazdasági épités terén elért példátlan sikerünk *másodszor* azzal magyarázható, hogy a Szovjethatalom helyesen vette számba a parasztság új felszerelési, új technikai szükségletének növekedését, helyesen vette számba azt, hogy a parasztság helyzete a régi földművelési formák mellett kilátástalan, és mindezt számbavéve, gépkölcsönző állomások, traktorosztagok, gép- és traktorállomások formájában, a föld társas művelésének szervezésével, kolhozok létesítésével a kellő időben segítséget nyujtott a parasztságnak, s végül a szovhozok útján is sokoldalú támogatásban részesítette a parasztgazdaságot.

Az emberiség történetében először jelent meg a világon olyan hatalom, a Szovjethatalom, mely a gyakorlatban bebizonyította, hogy kész és képes rendszeres és tartós *termelési* segítséget nyujtani a parasztság dolgozó tömegeinek.

Hát nem világos-e, hogy a parasztság dolgozó tömegei, amelyek ősidőktől fogva szükséget szenvedtek felszerelés dolgában, kapva kaptak ezen a segítségen és a kolhozmozgalom útjára tértek?

S lehet-e csodálkozni azon, ha mostantól kezdve a munkások régi jelszavát: „arccal a falu felé", úgy lehet, ki fogja egészíteni a kolhozparasztok új jelszava: „arccal a város felé"?

A kolhozépítés terén elért példátlan sikerünket

végül az magyarázza meg, hogy ezt az ügyet országunk élenjáró munkásai vették a kezükbe. Azokra a munkásbrigádokra gondolok, melyek tízével és százával mentek ki országunk valamennyi főbb kerületébe. El kell ismerni, hogy a kolhozmozgalom meglevő és lehetséges propagandistái közül a munkáspropagandisták a legalkalmasabbak a paraszttömegek közötti propagandamunkára. Mi csodálnivaló van azon, ha a munkásoknak sikerült a parasztokat meggyőzniök, hogy a nagyüzemi kollektív gazdálkodás előnyösebb, mint az egyéni kisgazdaság, különösen, amikor a létező kolhozok és szovhozok ezt az előnyt szemléltetően bizonyítják?

Íme, ebből a talajból fakadt a kolhozépítés terén elért vívmányunk, amely, véleményem szerint, az utóbbi évek valamennyi vívmánya közül a legfontosabb és legdöntőbb jelentőségű vívmány.

Összeomlottak és szétfoszlottak azok a „tudományos" ellenvetések, amelyek tagadták a 40—50 000 hektáros nagy gabonagyárak szervezésének lehetőségét és célszerűségét. A gyakorlat megcáfolta a „tudomány" ellenvetéseit és újból bebizonyította, hogy nemcsak a gyakorlatnak kell tanulnia a „tudománytól", hanem a „tudománynak" sem ártana egyetmást a gyakorlattól tanulnia.

A tőkés országokban a nagy gabonagyár-óriások nem tudnak gyökeret verni. De a mi országunk szocialista ország. Nem szabad megfeledkezni erről a „kis" különbségről.

Ott, a tőkéseknél, mivel a föld magántulajdonban van, nem lehet nagy gabonagyárat szervezni, hacsak nem vásárolnak össze sok földet, vagy ha nem

fizetnek abszolút földjáradékot, ami óriási költségekkel terheli a termelést. Nálunk, ellenkezőleg, mivel a föld nincs magántulajdonban, nincs abszolút földjáradék sem, s a földet sem lehet adni-venni, s ez szükségképpen kedvező feltételeket teremt a nagy gabonagazdaság fejlődése számára.

Ott, a tőkéseknél, a nagy gabonagazdaságok célja az, hogy maximális hasznot vagy legalábbis az úgynevezett átlagos haszonrátának megfelelő hasznot hajtsanak, mert enélkül, általában, a tőkének nem érdeke, hogy gabonagazdaságok szervezésével foglalkozzék. Nálunk, ellenkezőleg, a nagy gabonagazdaságoknak, amelyek egyszersmind állami gazdaságok, fejlődésükhöz nincs szükségük sem maximális haszonra, sem átlagos haszonrátára, hanem megelégedhetnek minimális haszonnal is, sőt néha meglehetnek minden haszon nélkül is — ami szintén kedvező feltételeket teremt a nagy gabonagazdaságok fejlődése számára.

Végül, a tőkés rendszerben a nagy gabonagazdaságok nem részesülnek sem külön hitelkedvezményekben, sem külön adókedvezményekben, míg a szovjet rendben, amely a szocialista szektort támogatja, ilyen kedvezmények vannak és a jövőben is lesznek.

A mélyen tisztelt „tudomány" minderről megfeledkezett.

Összeomlottak és szétfoszlottak a jobboldali opportunisták (a Buharin-csoport) állításai, hogy:

a) a parasztok nem mennek majd a kolhozba,

b) a kolhozok fejlesztésének fokozott üteme csak tömeges elégedetlenséget okozhat s a parasztság és a munkásosztály meghasonlására vezethet,

c) a falun a szocialista fejlődés „főútja" *nem* a kolhoz, *hanem* a szövetkezet,

d) a kolhozok fejlesztése és a falu tőkés elemei ellen indított támadás azt eredményezheti, hogy az ország kenyér nélkül marad.

Mindez összeomlott és szétfoszlott mint ócska burzsoá-liberális lim-lom.

Először is, a parasztok bementek a kolhozokba, egyszerre mentek be egész falvak, járások, kerületek.

Másodszor, a tömeges kolhozmozgalom nem gyengíti, hanem erősíti a munkásosztály és a parasztság összefogását, mert új, termelési bázisra helyezi azt. Ma már a vak is látja, hogy ha a parasztság zömében észlelhető is valamelyes komolyabb elégedetlenség, úgy ennek nem a Szovjethatalom kolhoz-politikája az oka, hanem az, hogy a parasztoknak gépekkel és traktorokkal való ellátása terén a Szovjethatalom nem tud lépést tartani a kolhozmozgalom növekedésével.

Harmadszor, a falu szocialista fejlődésének „főútjáról" folyó vita — skolasztikus vita, mely olyan kispolgári liberális ifjakhoz méltó, mint Ajhenvald és Szlepkov. Világos, hogy amíg nem volt tömeges kolhozmozgalom, addig a szövetkezetek alsóbbrendű formái, a beszerző és értékesítő szövetkezetek alkották a „főutat", mikor azonban a szövetkezetek magasabb formája, a kolhoz-forma lépett a porondra, akkor az lett a fejlődés „főútja".

Ha idézőjelek nélkül akarunk beszélni, akkor azt kell mondanunk, hogy a falu szocialista fejlődésének főútja Lenin szövetkezeti terve, mely a mezőgazdasági szövetkezeteknek minden formáját magá-

ban foglalja, a legalsóbbaktól (a beszerző és értékesítő szövetkezetektől) kezdve a legmagasabbakig (a termelőszövetkezetekig — kolhozokig). Aki a kolhozokat *szembeállítja* a szövetkezetekkel, az csúfot űz a leninizmusból és csak saját tudatlanságáról állít ki bizonyítványt.

Negyedszer, ma már a vak is látja, hogy a falu tőkés elemei ellen indított támadás nélkül és a kolhoz- és szovhozmozgalom fejlesztése nélkül az idén nem lehettek volna döntő sikereink a gabonabegyüjtés terén és nem volnának azok a tízmilliókra menő érintetlen gabonatartalékaink sem, amelyek az állam kezében már felhalmozódtak.

Sőt mi több, bátran mondhatjuk, hogy hála a kolhoz- és szovhozmozgalom növekedésének, most már véglegesen kilábolunk, vagy már ki is láboltunk a gabonaválságból. S ha a kolhozok és szovhozok fokozott iramban fognak tovább fejlődni, akkor nincs okunk kételkedni, hogy országunk mintegy három év mulva a világ egyik leggazdagabb, ha ugyan nem a leggazdagabb országa lesz gabonában.

Mi az *új* a mostani kolhozmozgalomban? A mostani kolhozmozgalomban új és döntő az, hogy a parasztok nem egyes csoportokban lépnek be a kolhozba, mint azelőtt, hanem egész falvak, járások, körzetek, sőt egész kerületek parasztsága lép be egyszerre.

És mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a *középparaszt elindult a kolhozba.* Ez az alapja annak a mezőgazdaság fejlődésében bekövetkezett gyökeres fordulatnak, amely a Szovjethatalom legfontosabb vivmánya az elmult évben.

Összeomlik és semmivé lesz a trockizmus men-

sevik „elgondolása", hogy a munkásosztály képtelen a parasztság zömét magával vonni a szocialista építésbe. Ma már a vak is látja, hogy a középparaszt a kolhozok felé fordult. Ma már mindenki világosan látja, hogy az ipar és a mezőgazdaság ötéves terve egyszersmind a szocialista társadalom felépítésének ötéves terve, hogy azoknak, akik nem hisznek abban, hogy országunkban fel lehet építeni a szocializmust, nincs joguk ötéves tervünket üdvözölni.

Összeomlik és semmivé lesz a „magántulajdon szentségének elve", ez az utolsó reménysége a világ tőkéseinek, akik a kapitalizmusnak a Szovjetunióban való visszaállításáról álmodoznak. A parasztok, akiket a tőkések anyagnak tekintenek, mely a kapitalizmus számára trágyázza a talajt, tömegesen hagyják ott a „magántulajdon" dicsőített zászlaját és a kollektivizmus, a szocializmus útjára térnek. Összeomlik a kapitalizmus visszaállításának utolsó reménysége.

Egyebek között ezzel magyarázhatók országunk tőkés elemeinek elkeseredett kísérletei, hogy az előnyomuló szocializmus ellen csatasorba állítsák a régi világ minden erejét, s amely kísérletek az osztályharc élesedésére vezetnek. A tőke sehogysem akar „belenőni" a szocializmusba.

Ugyancsak ezzel magyarázható a tőke láncos kutyáinak, a különböző Sztruvéknak és Gesszeneknek, Miljukovoknak és Kerenszkijeknek, Danoknak és Abramovicsoknak az utóbbi időben különösen fokozódó dühödt csaholása a bolsevizmus ellen. Hiszen nem tréfáról van szó: eltűnőben van a kapitalizmus visszaállításának végső reménysége.

Miről tanuskodhat még az osztályellenségek veszett dühöngése és a tőke lakájainak ez az őrjöngő üvöltése, ha nem arról, hogy a párt valóban döntő győzelmet aratott a szocialista építés legnehezebb frontján?

„Csakis abban az esetben — mondja Lenin —, ha sikerül a föld társas, kollektív, szövetkezeti, artelban való megmunkálásának előnyeit a parasztnak a gyakorlatban megmutatni, csak ha sikerül a szövetkezeti, artelgazdasággal a parasztnak segítséget nyujtani, csakis akkor fogja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát a parasztnak valóban bebizonyítani, csakis akkor vonja majd valóban a maga oldalára a sokmilliós paraszttömeget szilárdan és igazán" (XXIV. köt. 579. old.[13d]).

Ez a lenini útja annak, hogy a sokmilliós parasztságot a munkásosztály oldalára vonjuk, hogy a parasztságot a kolhozépítés vágányára átállítsuk.

Az elmult év bebizonyította, hogy a párt sikeresen birkózik meg ezzel a feladattal és erélyesen leküzd minden útjában álló nehézséget.

„A középparasztság — mondja Lenin — a kommunista társadalomban csak akkor lesz a mi oldalunkon, amikor gazdasági életviszonyait megkönnyítjük és megjavítjuk. Ha holnap százezer elsőrendű traktort tudnánk adni, ha benzinnel, gépészekkel tudnánk ellátni őket (önök nagyon jól tudják, hogy ez egyelőre fantázia), akkor a középparaszt azt mondaná: «én a kommúnia mellett vagyok» (vagyis a kommunizmus mellett). De ahhoz, hogy ezt megtehessük, előbb le kell győznünk a nemzetközi burzsoáziát s arra kell kényszerítenünk, hogy bocsássa rendelkezésünkre ezeket a traktorokat, vagypedig annyira kell emelnünk termelékenységünket, hogy mi magunk

állíthassuk elő azokat. Csakis így lesz helyes a kérdés feltevése" (XXIV. köt. 170. old.[13e]).

Ez a lenini útja annak, hogy a középparasztot technikailag újonnan felszereljük és a kommunizmus oldalára vonjuk.

Az elmult év megmutatta, hogy a párt ezt a feladatot is sikerrel oldja meg. Tudjuk, hogy a jövő, 1930-as év tavaszán szántóföldeinken több mint 60 000 traktorunk lesz, egy évvel ezután több mint 100 000 traktorunk s további két év mulva több mint 250 000 traktorunk. Ma megvan a lehetőségünk arra, hogy azt, amit néhány évvel ezelőtt még „fantáziának" tartottak, valóra váltsuk és túlteljesítsük.

Ez az oka annak, hogy a középparaszt a „kommúnia" felé fordult.

Ennyit a párt harmadik vívmányáról.

Ezek pártunknak az elmult esztendőben elért legfőbb vívmányai.

ÖSSZEFOGLALÁS

Teljes gőzzel haladunk az iparosítás útján — a szocializmus felé, lerázva magunkról évszázados „ős-orosz" elmaradottságunkat.

A vas és fém országává, az automobilosítás országává, a traktorosítás országává válunk.

S amikor majd a Szovjetuniót automobilra, a muzsikot pedig traktorra ültetjük — akkor próbáljanak majd utólérni bennünket a „civilizációjukkal"

kérkedő tisztelt tőkések. Akkor majd meglátjuk, hogy mely országokat lehet elmaradottaknak és melyeket előrehaladottaknak „minősíteni".

1929 november 3.

„Pravda" 259. sz.
1929 november 7.
Aláírás: I. Sztálin

A KÜLÖN TÁVOLKELETI HADSEREG „TREVOGA" C. LAPJÁNAK SZERKESZTŐSÉGÉHEZ[14]

Testvéri. üdvözlet a Külön Távolkeleti Hadsereg harcosainak és parancsnokainak, akik az Októberi Forradalom jogait és érdekeit védelmezik a kínai földbirtokosok és kapitalisták merényleteivel szemben!

Figyeljék éberen a kínai ellenforradalmárok minden mozdulatát, csapásukra feleljenek megsemmisítő csapással és ezzel segítsenek kínai testvéreinknek, a kínai munkásoknak és parasztoknak széttörni a földbirtokosok és kapitalisták jármát.

Ne feledjék, hogy ezen az ünnepi napon szeretettel gondolnak önökre a Szovjetunió dolgozóinak milliói, önökkel együtt ünneplik a nagy évfordulót és önökkel együtt örvendeznek a Külön Távolkeleti Hadsereg sikereinek.

Éljen az Októberi Forradalom!

Éljen a Külön Távolkeleti Hadsereg!

Éljenek a kínai munkások és parasztok!

I. Sztálin

„Pravda" 259. sz.
1929 november 7.

SZÜKSÉGES HELYREIGAZÍTÁS

A „Pravda" december 16-i (296) számában (a „Pártépítés" rovatban) aláírás nélkül „*Nem lehetne-e zavarosság nélkül?*" c. cikk jelent meg, mely a „Komszomolszkaja Pravda"[15] „*Bevezető vázlat a leninizmusról*" c. cikkének egyik tételét bírálja. Ez a tétel az imperialista világfront forradalmi áttöréséhez szükséges legkedvezőbb feltételek kérdésére vonatkozik.

A szerző a bírált cikk következő mondatát idézi: „A leninizmus azt tanítja, hogy a forradalom azon a helyen kezdődik, ahol az imperialista lánc *láncszeme a leggyengébb*". Továbbá, a szerző ezt az idézetet teljesen *azonosítja* Buharin „Az átmeneti időszak gazdasága" c. könyvének következő tételével: „A kapitalista világrendszer összeomlása a *leggyengébb nemzetgazdasági rendszerekkel kezdődött*". A szerző azután idézi Leninnek a Buharin könyvecskéjéből vett idézet ellen irányuló kritikai megjegyzéseit és arra a következtetésre jut, hogy a „Komszomolszkaja Pravdá"-ban megjelent „*Bevezető vázlat a leninizmusról*" c. cikkben Buharin hibájához hasonló hibát követtek el.

Szerintem a „*Nem lehetne-e zavarosság nélkül?*" c. cikk szerzője hibát követett el. Azt a tételt: „az imperialista lánc ott szakad el, ahol gyengébb", semmiesetre sem szabad *azonosítani* Buharinnak ezzel a tételével: „az imperialista lánc ott szakad el, ahol a nemzetgazdasági rendszer gyengébb". Miért? Azért, mert az első esetben az *átszakítandó* imperialista lánc gyengeségéről, vagyis az imperialista erők gyengeségéről van szó, Buharin ellenben azon ország nemzetgazdasági rendszerének gyengeségéről beszél, *amelynek* (vagyis amely országnak) *át kell szakítania* az imperializmus láncát, vagyis Buharinnál az imperialista-*ellenes* erők gyengeségéről van szó. Ez korántsem egy és ugyanaz. Sőt — ez két ellentétes tétel.

Buharin szerint ugyanis az imperialista front ott szakad át, ahol a nemzetgazdasági rendszer a leggyengébb. Ez, persze, nem igaz. Ha ez igaz volna, a proletárforradalom valahol Közép-Afrikában kezdődött volna, nem pedig Oroszországban. A „*Bevezető vázlat a leninizmusról*" c. cikk viszont Buharin tételével *szöges ellentétben* azt állítja, hogy az imperialista lánc ott szakad át, ahol (a lánc) a leggyengébb. És ez teljesen helyes. A világimperializmus lánca éppen azért szakad át az adott országban, mert az adott pillanatban éppen ebben az országban *gyengébb* (a lánc). Különben nem is szakadna át. Különben a mensevikeknek lett volna igazuk a leninizmus ellen folytatott harcukban.

De mi határozza meg azt, hogy az imperialista lánc valamely országban gyenge? Az adott ország ipari fejlettségének és kultúrájának bizonyos mini-

muma. Az, hogy bizonyos minimális létszámú ipari proletariátus van ebben az országban. Az ország proletariátusának és proletár élcsapatának a forradalmisága. Az, hogy a proletariátusnak komoly szövetségese van ebben az országban (például a parasztság), amely képes követni a proletariátust az imperializmus elleni döntő harcban. Következésképpen azoknak a feltételeknek az egybefonódása, amelyek elkerülhetetlenné teszik az imperializmus elszigetelését és megdöntését ebben az országban.

A „*Nem lehetne-e zavarosság nélkül?*" c. cikk szerzője nyilvánvalóan két *teljesen különböző dolgot* zavart össze.

Csakugyan: nem lehetne-e zavarosság nélkül?

„Pravda" 298. sz.
1929 december 18.
Aláírás: I. Szt.

AZOKNAK A SZERVEZETEKNEK ÉS ELVTÁRSAKNAK, AKIK SZTÁLIN ELVTÁRSAT 50. SZÜLETÉSNAPJA ALKALMÁBÓL ÜDVÖZÖLTÉK

Jókívánságaik és üdvözleteik a munkásosztály nagy pártját illetik meg, amely engem saját képére és hasonlatosságára teremtett és nevelt. És éppen azért, mert jókívánságaik és üdvözleteik a mi dicső leninni pártunkat illetik meg, bolsevik köszönettel bátorkodom válaszolni azokra.

Legyenek meggyőződve, elvtársak, hogy én a jövőben is kész vagyok odaadni a munkásosztály ügyének, a proletárforradalom és a világkommunizmus ügyének minden erőmet, minden tehetségemet, s ha kell, minden csepp véremet — az utolsó cseppig.

Mély tisztelettel

I. Sztálin

1929 december 21.

„Pravda" 302. sz.
1929 december 22.

A SZOVJETUNIÓ AGRÁRPOLITIKÁJÁNAK KÉRDÉSEIHEZ

Beszéd a marxista agrár-szakemberek 1929 december 27-i konferenciáján[16]

Elvtársak! A jelen pillanatban társadalmi és gazdasági életünk fő ténye, az a tény, mely az egész ország figyelmét magára vonja, a kolhozmozgalom óriási növekedésének ténye.

A mostani kolhozmozgalom jellegzetes vonása az, hogy a kolhozokba már nem csak a szegényparasztság egyes csoportjai lépnek be, ahogy eddig történt, hanem tömegestől megy a kolhozba a középparaszt is. Ez azt jelenti, hogy a kolhozmozgalom a dolgozó parasztok egyes csoportjainak és rétegeinek mozgalmából a parasztság milliókat és milliókat számláló zömének mozgalmává lett. Többek között ezzel magyarázható az az óriási fontosságú tény, hogy a kolhozmozgalom, amely hatalmas, egyre növekedő *kulákellenes* lavinává nőtt, elsöpri útjából a kulák ellenállását, szétzúzza a kulákságot és utat tör a nagyarányú szocialista építés számára a falun.

De ha van is okunk arra, hogy a szocialista építés *gyakorlati* sikereire büszkék legyünk, nem mondhatjuk ugyanezt a gazdaság és különösen a mezőgazdaság terén kifejtett *elméleti* munkánk sikereiről.

Sőt el kell ismernünk, hogy elméleti munkánk nem tud lépést tartani gyakorlati sikereinkkel, hogy bizonyos szakadás van gyakorlati sikereink és az elméleti munka fejlődése között. Pedig feltétlenül szükséges, hogy az elméleti munka ne csak lépést tartson a gyakorlati munkával, hanem meg is előzze azt, hogy gyakorlati funkcionáriusainkat a szocializmus győzelméért vívott harcukban felfegyverezze.

Most nem szólok bővebben az elmélet jelentőségéről. Hogy mi az elmélet jelentősége, azt önök eléggé jól tudják. Tudják, hogy az elmélet, ha valóban elmélet, a gyakorlat embereinek tájékozódó erőt, világos távlatot ad, biztonságot a munkában, hitet ügyünk győzelmében. Mindennek feltétlenül roppant jelentősége van szocialista építésünk szempontjából. Baj azonban, hogy éppen ezen a téren, gazdasági kérdéseink elméleti kidolgozása terén, kezdünk sántítani.

Mert különben mivel magyarázhatjuk meg azt a tényt, hogy nálunk, a mi társadalmi és politikai életünkben, gazdasági kérdéseink terén még mindig különböző polgári és kispolgári elméletek vannak forgalomban? Mivel magyarázhatjuk meg, hogy ezek az elméletek és elméletecskék még mindig nem részesülnek a kellő visszautasításban? Mivel magyarázható, hogy a marxi-lenini politikai gazdaságtan számos alaptételét kezdjük elfelejteni, nem népszerűsítjük sajtónkban és valami okból nem toljuk előtérbe, pedig ezek a burzsoá és kispolgári elméletek legbiztosabb ellenmérgei. Nehéz-e megérteni, hogy ha a marxi-lenini elmélet alapján nem folytatunk könyörtelen harcot a polgári elméletek ellen, akkor

lehetetlen teljesen legyőznünk osztályellenségeinket?

Az új gyakorlat megköveteli, hogy új módon nyúljunk az átmeneti szakasz gazdasági kérdéseihez. Most új módon áll előttünk az új gazdasági politikának, az osztályoknak, az építés ütemének, a munkás-paraszt összefogásnak, a párt politikájának kérdése. Hogy a gyakorlattól el ne maradjunk, azonnal hozzá kell fognunk, hogy mindezeket a kérdéseket az új helyzet szempontjából kidolgozzuk. Enélkül lehetetlen leküzdeni azokat a polgári elméleteket, amelyek gyakorlati funkcionáriusaink fejében burjánzanak. Enélkül lehetetlen kiirtani ezeket az elméleteket, melyek már az előítéleteket jellemző szívósságra tettek szert. Mert csak úgy erősíthetjük a marxizmus-leninizmus hadállásait, ha harcolunk az elméletben terpeszkedő polgári előítéletek ellen.

Engedjék meg, hogy áttérjek néhány ilyen, elméletnek nevezett polgári előítélet jellemzésére és hogy építésünk egyes döntő kérdéseinek megvilágítása során megmutassam tarthatatlanságukat.

I

AZ „EGYENSÚLY" ELMÉLETE

Önök persze tudják, hogy a kommunisták között még mindig divatban van népgazdasági szektoraink „egyensúlyának" úgynevezett elmélete. Ennek az elméletnek persze semmi köze sincs a marxizmushoz. Mégis ezt, éppen ezt az elméletet terjesztik sokan a jobboldali elhajlók táborából.

Ez az elmélet valahogy úgy képzeli, hogy min-

denekelőtt van egy szocialista szektorunk — ez olyan ládaféle — és ezenkívül van egy nem szocialista, ha úgy tetszik, tőkés szektorunk — ez egy másik láda. Ez a két láda különböző síneken békésen gördül előre, úgy hogy egyik a másikkal nem érintkezik. Tudjuk a geometriából, hogy a párhuzamos vonalak nem találkoznak. De ennek a nagyszerű teóriának a szerzői azt hiszik, hogy ez a két párhuzamos valamikor mégis találkozni fog, és amikor találkozni fog, akkor nálunk bekövetkezik a szocializmus. Emellett ez az elmélet figyelmen kívül hagyja, hogy az úgynevezett „ládák" mögött osztályok állnak, a „ládák" mozgása pedig kíméletlen osztályharc, élethalálharc, olyan harc formájában megy végbe, amelynek elve: „ki kit győz le".

Nem nehéz megérteni, hogy ennek az elméletnek semmi köze sincs a leninizmushoz. Nem nehéz megérteni, hogy ennek az elméletnek, objektív tartalmát tekintve, az a célja, hogy az egyéni parasztgazdaság hadállásait védje, hogy a kulák elemeket „új" elméleti fegyverrel vértezze fel a kolhozok elleni harcban és bizalmatlanságot keltsen a kolhozokkal szemben.

S mégis, ez az elmélet mind a mai napig tárt kapukra talál sajtónkban. És nem mondhatni, hogy teoretikusaink komolyan visszautasították volna ezt az elméletet és még kevésbbé lehet állítani, hogy megsemmisítő csapást mértek volna rá. Mivel magyarázható ez a képtelenség, ha nem elméleti munkánk elmaradottságával?

Pedig csak elő kell venni a marxizmus kincsesházából az újratermelés elméletét és szembe kell

állítani a szektorok egyensúlyának elméletével, hogy az utóbbiból betű se maradjon. Valóban, az újratermelés marxista elmélete azt tanítja, hogy a modern társadalom nem fejlődhetik, ha évről-évre nem akkumulál, akkumulálni pedig lehetetlen évről-évre bővülő újratermelés nélkül. Ez világos és érthető. Központosított szocialista nagyiparunk a bővített újratermelés marxista elmélete szerint fejlődik, mert terjedelmében évről-évre nő, akkumulál és hétmérföldes léptekkel halad előre.

De népgazdaságunk nemcsak nagyiparból áll. Ellenkezőleg, népgazdaságunkban még mindíg a kis parasztgazdaság van túlsúlyban. Mondhatjuk-e, hogy kisparaszti gazdaságunk a bővített újratermelés elve szerint fejlődik? Nem, ezt nem mondhatjuk. Kisparaszti gazdaságunk a maga zömében nemcsak hogy nem valósítja meg évről-évre a bővített újratermelést, hanem ellenkezőleg, igen ritkán van módja arra, hogy legalább az egyszerű újratermelést megvalósítsa. Lehet-e szocializált iparunkat gyorsított ütemben előrevinni, ha olyan mezőgazdasági alapja van, mint a kisparaszti gazdaság, amely képtelen a bővített újratermelésre és ráadásul olyan erő, amely népgazdaságunkban túlsúlyban van? Nem, ezt a feladatot ilyen alapon nem lehet megvalósítani. Lehet-e a Szovjethatalmat és a szocialista építést többékevésbbé hosszú időn át két *különböző* alapra fektetni — a legnagyobb üzemű és egyesített szocialista ipar alapjára és a legelaprózottabb és legelmaradottabb kisárutermelő parasztgazdaság alapjára? Nem, nem lehet. Ennek egyszer az egész népgazdaság teljes felbomlásával kell végződnie.

Hol van hát a kivezető út? A kivezető út az, hogy a mezőgazdaságot tegyük nagyüzemivé, felhalmozásra, bővített újratermelésre képessé s ilymódon a népgazdaság mezőgazdasági alapját átalakítsuk.

De hogyan tehetjük mezőgazdaságunkat nagyüzemivé?

Ennek két útja van. Van a *kapitalista* út, mely a mezőgazdaságot úgy teszi nagyüzemivé, hogy meghonosítja benne a kapitalizmust. Ez az út odavezet, hogy a parasztság koldusbotra jut és a mezőgazdaságban kapitalista üzemek fejlődnek. Mi ezt az utat elvetjük, mert ez az út összeegyeztethetetlen a szovjet gazdasággal.

Van egy másik út, a *szocialista* út, amely a mezőgazdaságban a kolhozokat és a szovhozokat honosítja meg. Ez az út odavezet, hogy a kisparaszti gazdaságok nagy, kollektív, a technika és a tudomány minden vívmányával felszerelt gazdaságokká egyesülnek, amelyeknek módjuk van arra, hogy továbbfejlődjenek, mert ezek a gazdaságok meg tudják valósítani a bővített újratermelést.

Tehát ez a kérdés: vagy az egyik út, vagy a másik, vagy *vissza* — a kapitalizmushoz, vagy *előre* — a szocializmushoz. Harmadik út nincs és nem is lehet.

Az „egyensúly"-elmélet nem egyéb, mint kísérlet egy harmadik út konstruálására. És éppen azért, mert egy harmadik (nemlétező) utat tart szem előtt, utópikus, antimarxista.

Lám, csak szembe kellett állítani Marx újratermelési elméletét a szektorok „egyensúlyának" elméletével, hogy az utóbbiból betű se maradjon.

Miért nem teszik ezt marxista agrárszakembereink? Kinek kell az, hogy sajtónk felkarolja ezt a nevetséges „egyensúly"-elméletet, a marxi újratermelési elmélet pedig véka alatt maradjon?

II

A SZOCIALISTA ÉPITÉS „AUTOMATIZMUSÁNAK" ELMÉLETE

Térjünk át a politikai gazdaságtan másik előítéletére, egy másik polgári típusú elméletre. A szocialista épités „automatizmusának" elméletére gondolok. Ennek az elméletnek semmi köze sincs a marxizmushoz, de mégis buzgón hirdetik a jobboldaliak táborához tartozó elvtársak.

Ennek az elméletnek a szerzői körülbelül a következőket állítják. Amikor kapitalizmus volt nálunk s az ipar kapitalista alapon fejlődött, akkor a falu ösztönösen, magától, automatikusan követte a kapitalista várost és átalakult a kapitalista város képére és hasonlatosságára. Ha ez *így* volt a kapitalizmus alatt, akkor miért ne lehetne ugyanígy a szovjet gazdaságban is? Miért ne követhetné a falu, a kisparaszti gazdaság automatikusan a szocialista várost, miért ne alakulhatna át magától a szocialista város képére és hasonlatosságára? Ennek az elméletnek szerzői ezen az alapon azt állítják, hogy a falu automatikusan követheti a szocialista várost. Ha pedig ez így van, felmerül a kérdés: érdemes-e hevesked-nünk a szovhozok és kolhozok létesítése miatt, érdemes-e lándzsát törnünk, ha a falu amúgy is követheti a szocialista várost?

Itt ismét olyan elmélettel állunk szemben, melynek objektív célja az, hogy új fegyvert adjon a kolhozok ellen harcoló tőkés elemek kezébe.

Ennek az elméletnek antimarxista mivoltához nem fér semmi kétség.

Nem furcsa-e, hogy teoretikusaink még mindig nem értek rá ízekre szedni ezt a furcsa elméletet, amely megzavarja a kolhozban dolgozó gyakorlati funkcionáriusaink fejét?

Kétségtelen, hogy a szocialista városnak nagy és felbecsülhetetlen szerepe van a kisparaszti, individualista falu vezetésében. Éppen ezen alapszik az iparnak a mezőgazdaságot átalakító szerepe. De elegendő-e ez a tényező ahhoz, hogy a kisparaszti falu magától kövesse a várost a szocialista építésben? Nem, ez nem elegendő.

A kapitalizmus idején a falu ösztönösen követte a várost, mert a városi tőkés gazdaság és az árutermelő, egyéni parasztkisgazdaság alapjában *egytípusú* gazdaság. A kisparaszti árugazdaság természetesen még nem tőkés gazdaság. De alapjában a tőkés gazdasággal egytípusú, mivel a termelési eszközök magántulajdonára támaszkodik. Leninnek ezerszeresen igaza van, mikor Buharin „Az átmeneti időszak gazdasága" című könyvéhez fűzött megjegyzéseiben „a parasztság árutermelő-*kapitalista* tendenciájáról" beszél, ellentétben „a proletariátus *szocialista* tendenciájával"*[17]. Éppen ez a magyarázata annak, hogy „a kisüzem szakadatlanul, minden nap, minden óra-

* Lenin aláhúzása. — *I. Szt.*

ban, magától és tömegméretekben *szüli* a kapitalizmust és a burzsoáziát"[18] *(Lenin)*.

Mondhatjuk-e, hogy a paraszti kisárugazdaság alapjában egytípusú a városi szocialista termeléssel? Nyilvánvaló, hogy ezt nem mondhatjuk, ha nem akarunk szakítani a marxizmussal. Különben Lenin nem mondotta volna, hogy „amíg kisparaszti országban élünk, a kapitalizmus számára Oroszországban szilárdabb gazdasági alap van, mint a kommunizmus számára"[19].

Tehát a szocialista építés automatizmusának teóriája rothadt, antileninista elmélet.

Tehát ahhoz, hogy a kisparaszti falu a szocialista várost kövesse, többek között még az is kell, hogy a falun a szocializmus bázisául, szovhozok és kolhozok formájában, szocialista nagygazdaságokat *szervezzünk*, amelyek a szocialista város vezetésével magukkal tudják *vonni* a parasztság zömét.

Következésképpen a szocialista építés „automatizmusának" elmélete antimarxista elmélet. A szocialista város nem tudja másképpen magával *vonni* a kisparaszti falut, csak ha a kolhozokat és szovhozokat *meghonosítja* a falun és a falut új, szocialista módon átformálja.

Különös, hogy a szocialista építés „automatizmusának" elmélete agrárteoretikusaink részéről mindeddig nem talált kellő visszautasításra.

III

A KISPARASZTI GAZDASÁG „SZILÁRDSÁGÁNAK" ELMÉLETE

Térjünk át a politikai gazdaságtan harmadik előítéletére, a kisparaszti gazdaság „szilárdságának" elméletére. Mindenki tudja, hogy a polgári politikai gazdaságtan a marxizmusnak azt az ismert tételét, hogy a nagygazdaságnak előnyei vannak a kisgazdasággal szemben, kétségbe vonja és azt állítja, hogy ez a tétel csak az iparban érvényes, de nem alkalmazható a mezőgazdaságra. A David- és Herz-típusú szociáldemokrata teoretikusok, akik ezt az elméletet hirdetik, arra a tényre próbáltak „támaszkodni", hogy a kisparaszt sokat elbír, türelmes, kész bármilyen nélkülözést vállalni, csakhogy megvédje a maga darabka földjét, hogy ennélfogva a kisparaszti gazdaság a mezőgazdasági nagyüzem elleni harcban szilárdnak mutatkozik.

Nem nehéz megérteni, hogy az effajta „szilárdság" rosszabb minden ingatagságnál. Nem nehéz megérteni, hogy ennek az antimarxista elméletnek csak egy célja van, éspedig: a kapitalista rend dicsőítése és megerősítése. És éppen azért, mert ez a célja, éppen ezért sikerült a marxistáknak olyan könnyen szétzúzni ezt az elméletet.

De most nem erről van szó. Arról van szó, hogy a mi gyakorlatunk, a mi valóságunk új érveket szolgáltat ez ellen az elmélet ellen, teoretikusaink azonban különösképpen nem akarják, vagy nem tudják ezt az új fegyvert a munkásosztály ellenségei ellen kihasználni. Arra gondolok, hogy nálunk megszűnt

a föld magántulajdona, a földet nacionalizáltuk, s ez olyan gyakorlat, amely megszabadítja a kisparasztot attól a szolgai ragaszkodástól, amellyel darabka földjén csüggött, és ezzel megkönnyíti az átmenetet a *kis* parasztgazdaságról a kollektív *nagy*gazdaságra.

Valóban, mi kötötte, mi köti és fogja még kötni a nyugateurópai kisparasztot kis árugazdaságához? Mindenekelőtt és főképpen az, hogy saját kis földecskéje van, azaz a föld magántulajdona. Éveken át kuporgatta a pénzt, hogy egy darabka földet vásárolhasson, meg is vásárolta azt, és érthető, hogy nem akar tőle megválni, hajlandó inkább eltűrni mindenféle nélkülözést, hajlandó inkább vademberr módjára élni, nyomorogni, csakhogy megtarthassa darabka földjét — egyéni gazdasága alapját.

Mondhatjuk-e, hogy ez a tényező ebben a formájában tovább érvényesül nálunk is, a szovjet rend viszonyai közt? Nem, nem mondhatjuk, mert nálunk nincs földmagántulajdon. S éppen azért, mert nálunk megszűnt a föld magántulajdona, a paraszt nem csügg a földjén olyan szolgai ragaszkodással, mint Nyugaton. S ez a körülmény feltétlenül megkönnyíti a kisparaszti gazdaság áttérését a kolhozok vágányára.

Ez az egyik oka annak, hogy a falusi *nagy*gazdaságoknak, a falusi kolhozoknak olyan könnyen sikerül nálunk, a föld nacionalizálásának viszonyai között, bemutatni *fölényüket* a *kis* paraszti gazdasággal szemben.

Ebben áll a szovjet agrártörvények nagy forradalmi jelentősége, amelyek megszüntették az abszolút földjáradékot, eltörölték a föld magántulajdonát és kimondották a föld nacionalizálását.

Ebből azonban az következik, hogy új érv áll rendelkezésünkre a polgári közgazdászok ellen, akik a kisparaszti gazdaság szilárdságát hirdetik a nagygazdaság elleni harcában.

Hát miért nem használják ki agrárteoretikusaink kellően ezt az új érvet a különböző polgári elméletek ellen folyó harcukban?

Amikor a föld nacionalizálását megvalósítottuk, többek között az elmélet leggazdagabb kincstáraiból, a „Tőke" III. kötetéből, Marx „Értéktöbblet elméletek" című ismert könyvéből és Lenin agrárműveiből vett elméleti tételekből indultunk ki. Általában a földjáradék elméletére és különösen az abszolút földjáradék elméletére gondolok. Most világos, hogy városi és falusi szocialista építésünk gyakorlata fényesen igazolta e művek elméleti tételeit.

Csak az érthetetlen, hogy miért karolják fel sajtónkban a Csajanov-féle „szovjet" közgazdászok tudománytalan elméleteit, viszont Marx—Engels—Lenin zseniális műveit a földjáradék és abszolút földjáradék elméletéről nem népszerűsítik, háttérbe szorítják, véka alá rejtik?

Önök bizonyára emlékeznek Engels „Parasztkérdés" című brosúrájára. Természetesen emlékeznek arra, hogy Engels milyen körültekintéssel nyúl ahhoz a kérdéshez, miképpen kell a kisparasztokat a szövetkezeti gazdaság útjára, a kollektív gazdaság útjára átvezetni. Engedjék meg, hogy idézzem Engels brosúrájának idevonatkozó sorait:

„Mi határozottan a kisparaszt mellett állunk; minden lehetőt el fogunk követni, hogy sorsát elviselhetőbbé tegyük, hogy megkönnyítsük neki az átmenetet a szövet-

kezetre, ha erre rászánja magát, sőt, hogy abban az esetben, ha erre még nem tudja magát elhatározni, *meghosszabbított gondolkodási időt* biztosítsunk neki *saját parcellá-ján*"*[20].

Látják, Engels milyen körültekintően nyúl ahhoz a kérdéshez, hogyan állítsuk át az egyéni parasztgazdaságot a kollektivizmus vágányára. Mivel magyarázhatjuk Engelsnek ezt az első pillanatra túlzottnak látszó elővigyázatosságát? Miből indul ki Engels? Nyilvánvaló, hogy a föld magántulajdonából, abból a tényből, hogy a parasztnak ott a „saját darabka" földje, amelytől nehéz lesz megválnia. Ilyen a parasztság Nyugaton. Ilyen a parasztság a tőkés országokban, ahol földmagántulajdon van. Érthető, hogy itt nagy körültekintésre van szükség.

Mondhatjuk-e, hogy nálunk, a Szovjetunióban is, ez a helyzet? Nem, ezt nem mondhatjuk. Nem mondhatjuk, mert nálunk nincs földmagántulajdon, mely a parasztot egyéni gazdaságához láncolja. Nem mondhatjuk, mert nálunk a földet nacionalizálták, ami megkönnyíti az egyéni gazdálkodást folytató paraszt áttérését a kollektivizmus vágányára.

Ez az egyik oka annak, hogy a kolhozmozgalom nálunk az utóbbi időben aránylag könnyen és gyorsan fejlődik.

Bosszantó, hogy agrárteoretikusaink még nem kísérelték meg, hogy kellő világossággal feltárják ezt a különbséget a mi parasztunk és a nyugati paraszt helyzete között. Pedig az ilyen munkának igen nagy jelentősége volna, nemcsak számunkra, a szovjet

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

funkcionáriusok számára, hanem az egész világ kommunistái számára is. Mert a tőkés országok proletárforradalmának nem mindegy, hogy ott, a proletariátus hatalomrajutása után, nyomban a föld nacionalizálása alapján, vagy ilyen alap nélkül kell-e majd építeni a szocializmust.

A sajtóban nemrég megjelent cikkemben („A nagy fordulat éve"*) a nagy szovhozokat tartva szem előtt, bizonyos érveket fejtettem ki amellett, hogy a mezőgazdaságban a nagygazdaság fölényben van a kisgazdasággal szemben. Nem szorul bizonyításra, hogy mindezek az érvek teljes egészükben a kolhozokra is vonatkoznak, amelyek szintén nagy gazdasági egységek. Nemcsak a fejlett, gép- és traktorbázissal bíró kolhozokról beszélek, hanem a kezdetleges kolhozokról is, amelyek, hogy úgy mondjam, a kolhozépítés manufaktúra-időszakának fokán állnak és a paraszti felszerelésre támaszkodnak. Azokra a kezdetleges kolhozokra gondolok, amelyeket most szerveznek a teljes kollektivizálás körzeteiben és amelyek csak arra támaszkodnak, hogy a parasztok egyszerűen összeadják munkaeszközeiket.

Nézzük például a volt Don területen, a Hopjor folyó körzetében szervezett kolhozokat. Látszatra ezek a kolhozok technikai szempontból mintha nem is különböznének a kisparaszti gazdaságtól (kevés a gépük, kevés a traktoruk). Valójában azonban maga az, hogy összeadták a paraszti munkaeszközöket, a kolhozokban olyan eredménnyel járt, ami-

* Lásd ebben a kötetben 129—147. old. — *Szerk.*

lyenről gyakorlati funkcionáriusaink még csak nem is álmodtak. Miben nyilvánult meg ez az eredmény? Abban, hogy a kolhozok vágányára való áttérés eredményeképpen a vetésterület 30, 40, 50 százalékkal nőtt. Mivel magyarázhatjuk ezt a „szédítő" eredményt? Azzal, hogy a parasztok, akik az egyéni munka viszonyai közt erőtlenek voltak, hatalmas erővé váltak, amikor munkaeszközeiket összeadták és kolhozokban egyesültek. Azzal, hogy a parasztoknak most már módjukban állott az egyéni munka viszonyai közt nehezen megművelhető, parlagon heverő és szűzföldeket megművelni. Azzal, hogy a parasztoknak módjukban állott a szűzföldeket kezükbe venni. Azzal, hogy lehetővé vált pusztán maradt földeket, félreeső földdarabokat, mezsgyéket stb. stb. munkába venni.

A parlagon heverő és szűzföldek megművelésének kérdése roppant jelentőségű mezőgazdaságunk szempontjából. Önök tudják, hogy a régi időben az agrárkérdés volt az oroszországi forradalmi mozgalom tengelye. Önök tudják, hogy az agrármozgalom egyik célja a földhiány megszüntetése volt. Akkor sokan azt gondolták, hogy a földhiány abszolút, azaz, hogy a Szovjetunióban nincs több megművelésre alkalmas, szabad föld. És mi derült ki valójában? Ma már egészen világos, hogy a Szovjetunióban tíz és tízmillió hektár szabad föld volt és van, de a parasztnak semmiféle lehetősége sem volt arra, hogy szánalmas munkaeszközeivel megművelje azt. És éppen azért, mert a parasztnak nem volt lehetősége arra, hogy a szűzföldet és a parlagon heverő földeket megművelje, éppen azért a „lágy

földhöz", a földesúri földekhez, az olyan földekhez húzódott, melyeket az egyéni munkaviszonyok között, a paraszti felszereléssel is meg lehetett művelni. Ez volt a „földhiány" alapja. Ezért nincs mit csodálkoznunk azon, ha traktorokkal felszerelt Gabonatrösztünknek ma módjában van vagy húszmillió hektár szabad földet művelés alá venni, amely nincs a parasztok kezén és amelyet kisparaszti felszereléssel, egyéni·munkával lehetetlen megművelni.

A kolhozmozgalom jelentősége a mozgalom valamennyi szakaszán — kezdeti szakaszán csakúgy, mint fejlettebb szakaszán is, amikor traktorokkal van felszerelve — többek közt abban áll, hogy a parasztoknak most módjukban van a parlagon heverő és a szűzföldeket megművelni. Ez a titka annak, hogy a parasztoknak a kollektív munkára való áttérésével együtt óriási mértékben bővült a vetésterület. Többek közt ezen alapszik a kolhozok fölénye az egyéni parasztgazdasággal szemben.

Mondani sem kell, hogy a kolhozok fölénye az egyéni parasztgazdasággal szemben még vitathatatlanabbá lesz, ha majd a teljes kollektivizálás körzeteiben gép- és traktorállomásaink és osztagaink mennek a kezdetleges kolhozok segítségére, ha majd maguknak a kolhozoknak lehetőségük nyílik, hogy a traktorokat és kombájnokat saját kezükben összpontosítsák.

IV

A VÁROS ÉS A FALU

Van egy előítélet az úgynevezett „ollóval" kapcsolatban, egy előítélet, melyet a polgári közgazdászok ápolgatnak, s ennek, mint minden más polgári elméletnek is, melyek a szovjet sajtóban, sajnos, el vannak terjedve, kíméletlen háborút kell üzenni. Arra az elméletre gondolok, hogy az Októberi Forradalom állítólag kevesebbet adott a parasztságnak, mint a februári forradalom, hogy az Októberi Forradalom tulajdonképpen semmit sem adott a parasztságnak.

Ezt az előítéletet egy „szovjet" közgazdász terjesztette sajtónkban. Igaz, hogy ez a „szovjet" közgazdász később elállt elméletétől. (Közbeszólás: „Ki az?") Groman. De ezt az elméletet a trockista-zinovjevista ellenzék felkapta és kihasználta a párt ellen. És nem állíthatjuk, hogy ez az elmélet ma már nincs forgalomban „szovjet" társadalmi körökben.

Ez, elvtársak, igen fontos kérdés. Ez a kérdés a város és a falu kölcsönös viszonyának problémáját érinti. Érinti a város és à falu közti ellentét megszüntetésének problémáját. Érinti az „olló" rendkívül időszerű kérdését. Ezért azt hiszem, hogy ezzel a különös elmélettel érdemes foglalkozni.

Igaz-e, hogy a parasztok semmit sem kaptak az Októberi Forradalomtól? Nézzük a tényeket.

Itt van a kezemben Nyemcsinov elvtársnak, az ismert statisztikusnak, ismert táblázata, amelyet „A gabonafronton" című cikkemben közzétettem[21].

Ebből a táblázatból látható, hogy a forradalomelőtti időben a földesurak legalább 600 millió pud gabonát „termeltek". Eszerint tehát a *földesurak* kezében 600 millió pud gabona volt.

A *kulákok* akkor — a táblázat szerint — 1 900 millió pud gabonát „termeltek". Ez igen nagy erő, és ez az erő akkor a kulákok kezében volt.

A *szegényparasztok* és a *középparasztok* pedig — ugyane táblázat szerint — 2 500 millió pud gabonát termeltek.

Ez volt a helyzet a régi faluban, az Októberi Forradalom előtti faluban.

Milyen változások történtek a faluban Október után? Ugyanebből a táblázatból veszem az adatokat. Nézzük például az 1927-es évet. Mennyit termeltek a *földesurak* ebben az évben? Világos, hogy semmit sem termeltek és nem is termelhettek, mert a földesurakat az Októberi Forradalom megsemmisítette. Világos, hogy ennek nagy mértékben könnyítenie kellett a parasztság helyzetén, mert a parasztok megszabadultak a földesúri járomtól. Ez természetesen nagy nyeresége a parasztoknak és ezt az Októberi Forradalomnak köszönhetik.

Mennyit termeltek a *kulákok* 1927-ben? 1 900 millió pud helyett 600 millió pud gabonát. Tehát az Októberi Forradalmat követő időszakban a kulákok erejéből egy harmadnál is kevesebb maradt. Világos, hogy ennek feltétlenül könnyítenie kellett a szegény- és középparasztság helyzetén.

És mennyit termeltek 1927-ben a *szegény-* és *középparasztok?* 4 milliárd pudot 2,5 milliárd pud helyett. Tehát a szegény- és középparasztok az Októ-

beri Forradalom után másfélmilliárd pud gabonával többet termelnek, mint a forradalomelőtti időben.

Ezek a tények arról tanuskodnak, hogy a szegény- és középparasztok rengeteget nyertek az Októberi Forradalommal.

Ezt adta az Októberi Forradalom a szegény- és középparasztoknak.

Ezek után hogyan állíthatják, hogy az Októberi Forradalom semmit sem adott a parasztoknak?

De ez még nem minden, elvtársak. Az Októberi Forradalom megszüntette a föld magántulajdonát, megszüntette a föld adásvételét, nacionalizálta a földet. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy a parasztnak egyáltalán nem kell földet vásárolnia ahhoz, hogy gabonát termeljen. Azelőtt évekig kuporgatta a pénzt, hogy földet szerezzen, adósságba verte magát, uzsorafeltételeket fogadott el, csakhogy földet vásároljon. A földvásárlás költségei természetesen fokozták a gabonatermelés költségeit. Most a parasztnak nincsen erre szüksége. Most termelhet gabonát, anélkül hogy földet vásárolna. Az a sok százmillió rubel, melyet a parasztok földvásárlásra költöttek, most a parasztok zsebében marad. Megkönnyíti-e ez a parasztság helyzetét, vagy sem? Világos, hogy megkönnyíti.

Menjünk tovább. Egészen a legutóbbi időkig a paraszt kénytelen volt régi felszerelésével, egyéni munkában túrni a földet. Mindenki tudja, hogy a régi, most már alkalmatlan munkaeszközökkel felszerelt egyéni munka nem eléggé jövedelmező ahhoz, hogy a paraszt tűrhetően élhessen, rendszeresen javíthassa anyagi helyzetét, fejleszthesse kultúráját és kijut-

hasson a szocialista építés széles országútjára. Most, hogy a kolhozmozgalom erős fejlődésnek indult, a parasztnak módjában van munkáját a szomszédok munkájával egyesíteni, kolhozban egyesülni, szűzföldet fölszántani, kihasználni a parlagon heverő földeket, gépeket és traktorokat kapni és ilymódon kétszeresen, sőt háromszorosan fokozhatja munkája termelékenységét. Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy most a parasztok, annak következtében, hogy kolhozokban egyesültek, ugyanazzal a munkával jóval többet tudnak termelni, mint azelőtt. Tehát azt jelenti, hogy a gabonatermelés jóval olcsóbb lesz, mint amilyen a legutóbbi időkig volt. Végül azt jelenti, hogy a paraszt stabil árak mellett jóval többet kaphat gabonájáért, mint amennyit eddig kapott.

Ezek után hogyan állíthatják, hogy az Októberi Forradalom semmit sem adott a parasztságnak?

Hát nem világos, hogy az ilyen sületlenségeket beszélő emberek nyilvánvalóan rágalmazzák a pártot, a Szovjethatalmat?

De mi következik mindebből?

Az következik, hogy az „olló" kérdését, az „olló" felszámolásának kérdését most új megvilágításba kell helyezni. Az következik, hogy ha a kolhozmozgalom úgy nő, mint eddig, az „olló" a legközelebbi jövőben meg fog szűnni. Az következik, hogy a város és a falu kölcsönös viszonyának kérdése új alapot kap, hogy a város és a falu közötti ellentét gyorsított ütemben el fog mosódni.

Ennek a körülménynek, elvtársak, roppant jelentősége van egész építésünk szempontjából. Átalakítja

a paraszt lelkivilágát és a parasztot arccal a város felé fordítja. Megteremti az alapot a város és a falu ellentétének megszüntetésére. Megteremti az alapot ahhoz, hogy a pártnak „arccal a falu felé" jelszavát kiegészítse a kolhozparasztok jelszava: „arccal a város felé".

És ezen nincs mit csodálkozni, mert a paraszt most gépet, traktort, gazdászt, szervezőt kap a várostól, és még közvetlen segítséget is a kulák elleni harcra és a kulák leküzdésére. A régi típusú paraszt, aki állati bizalmatlansággal tekintett a városra, mert kirablóját látta benne, háttérbe szorul. Felváltja az új paraszt, a kolhozparaszt, aki a városra azzal a reménnyel tekint, hogy reális *termelési* segítséget kap onnan. A régi típusú paraszt helyébe, aki félt, hogy lesüllyed a szegényparasztság sorába és csak titokban mert felemelkedni a kuláksorba (hiszen megfoszthatják választójogától!), az új paraszt lép, aki előtt új távlatok nyílnak meg: beléphet a kolhozba és a nyomorból kijuthat a gazdasági és kulturális fellendülés széles országútjára.

Így fordulnak a dolgok, elvtársak.

Annál bosszantóbb, elvtársak, hogy agrárteoretikusaink nem tettek meg mindent, hogy szétzúzzák és gyökerestől kiirtsák a különböző burzsoá elméleteket, amelyek az Októberi Forradalom vívmányait és a növekvő kolhozmozgalmat diszkreditálni akarják.

V

A KOLHOZOK TERMÉSZETÉRŐL

A kolhoz, mint gazdasági *típus*, a szocialista gazdaság egyik formája. Ez kétségtelen.

Az egyik szónok felszólalásában diszkreditálta a kolhozokat. Azt állította, hogy a kolhozoknak, mint gazdasági szervezeteknek, semmi közük sincs a szocialista formájú gazdasághoz. Ki kell jelentenem, elvtársak, hogy a kolhozoknak ez a jellemzése teljesen helytelen. Egészen kétségtelen, hogy ez a jellemzés nem felel meg a valóságnak.

Mi határozza meg a gazdaság típusát? Nyilvánvaló, hogy az emberek viszonya a termelés folyamatában. Mi más határozhatná meg a gazdaság típusát? De vajjon van-e a kolhozokban olyan emberekből álló osztály, akik termelési eszközök tulajdonosai, és olyan emberekből álló osztály, akik a termelési eszközöktől meg vannak fosztva? Van-e a kolhozokban kizsákmányoló és kizsákmányolt osztály? Nem azt jelenti-e a kolhoz, hogy a fő termelési eszközök társadalmasítva vannak olyan földön, mely az államé? Min alapszik hát az az állítás, hogy a kolhoz mint gazdasági típus nem a szocialista gazdaság egyik formája?

A kolhozokban természetesen vannak ellentmondások. A kolhozokban természetesen vannak individualista, sőt kulák csökevények, amelyek még nem szűntek meg, de amelyeknek idővel, a kolhozok megerősödésével, azok gépesítésével, okvetlenül meg kell szűnniök. De lehet-e tagadni, hogy a kolhozok, ellentmondásaikkal és fogyatékosságaikkal együtt, a ma-

guk egészében, mint *gazdasági* tény, alapjában véve a falu fejlődésének új útját, a falu *szocialista* fejlődésének útját képviselik, *ellentétben* a fejlődés kulák, *kapitalista* útjával? Lehet-e tagadni, hogy a kolhozok (én kolhozokról, nem pedig álkolhozokról beszélek) a mi viszonyaink között a faluban folyó szocialista építés bázisai és melegágyai, melyek a tőkés elemekkel való elkeseredett összecsapásokban nőttek fel?

Nem világos-e, hogy teljesen alaptalan egyes elvtársaknak az a próbálkozása, hogy a kolhozt diszkreditálják és burzsoá gazdasági formának nyilvánítsák?

1923-ban még nem volt nálunk tömeges kolhozmozgalom. Lenin „A szövetkezetekről" című brosúrájában a szövetkezet minden fajtájára gondolt, egyaránt szem előtt tartotta annak alsóbb (beszerző és értékesítő) és felsőbb (kolhoz) formáit. És mit mondott akkor Lenin a szövetkezetről, a szövetkezeti vállalatokról? Idézek Lenin „A szövetkezetekről" című brosúrájából:

„A mi fennálló rendünkben a szövetkezeti vállalatok mint kollektív vállalatok különböznek a magánkapitalista vállalatoktól, de *nem különböznek** a szocialista vállalatoktól, ha olyan földön alakultak, olyan termelési eszközökkel dolgoznak, amelyek az állam, vagyis a munkásosztály tulajdonában vannak" (XXVII. köt. 396. old.[21a]).

Lenin tehát a szövetkezeti vállalatokat nem önmagukban, hanem fennálló rendszerünkkel kapcsolatban vizsgálja, azzal kapcsolatban, hogy olyan földön működnek, amely az államé, olyan országban,

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

ahol a termelési eszközök az állam tulajdonában vannak, és Lenin, ebből a szempontból vizsgálva meg a szövetkezeteket, azt állítja, hogy azok nem különböznek a szocialista vállalatoktól.

Így beszél Lenin a szövetkezeti vállalatokról általában.

Nem világos-e, hogy még több joggal mondhatjuk ugyanezt mostani kolhozainkról?

Többek között ez a magyarázata annak, hogy Lenin „a szövetkezet egyszerű növekedését", a mi viszonyaink között, „a szocializmus növekedésével azonosnak" tartja.

Látjuk, hogy az említett szónok, amikor diszkreditálta a kolhozokat, a legdurvábban vétett a leninizmus ellen.

Ebből a hibából következik a szónok másik hibája, amely a kolhozokban folyó osztályharcra vonatkozik. A szónok oly ékesszólóan ecsetelte a kolhozokban folyó osztályharcot, hogy az ember azt hinné, a kolhozokban folyó osztályharc *nem különbözik* a kolhozokon kívül folyó osztályharctól. Sőt, azt lehetne hinni, hogy az osztályharc a kolhozokban még elkeseredettebb. Egyébként nemcsak az említett szónok követi el ezt a hibát. Az osztályharcról való fecsegés, a kolhozokban folyó osztályharc miatti nyöszörgés és rikácsolás mostanában valamennyi „baloldali" hangoskodónk jellemző vonása. És ebben a nyöszörgésben az a legkomikusabb, hogy ezek a nyöszörgők ott „látják" az osztályharcot, ahol nincs vagy alig van, de nem látják ott, ahol van és már medréből is kicsap.

Megvannak-e a kolhozokban az osztályharc ele-

mei? Igenis megvannak. Lehetetlen, hogy a kolhozokban ne legyenek meg az osztályharc elemei, ha ott még megvannak az individualista, sőt kulák lélek csökevényei, ha ott még bizonyos egyenlőtlenség van a kolhozparasztok anyagi helyzetében. Mondhatjuk-e, hogy a kolhozokban folyó osztályharc ugyanolyan jelentőségű, mint a kolhozokon kívül folyó osztályharc? Nem, ezt nem mondhatjuk. Éppen az a mi „baloldali" frázishőseink hibája, hogy nem látják ezt a különbséget.

Mit jelent az osztályharc a kolhozokon *kívül*, a kolhozok megalakulása előtt? Harcot jelent a kulák ellen, aki a munka- és termelési eszközök *tulajdonosa*, és aki ezeknek a munka- és termelési eszközöknek segítségével *gúzsbaköti* a szegényparasztot. Ez a harc — élethalálharc.

És mit jelent a kolhozok *alapján* folyó osztályharc? Ez mindenekelőtt azt jelenti, hogy a kulákot szétzúzták és megfosztották a munka- és termelési eszközöktől. Másodszor, azt jelenti, hogy a szegény- és középparasztok a fő munka- és termelési eszközök társadalmasítása alapján kolhozokban egyesültek. Ez végül azt jelenti, hogy a harc a kolhoztagok közt folyik, akik közül egyesek még nem szabadultak meg az individualista és kulák csökevényektől és a maguk javára igyekeznek kihasználni a kolhozokban meglevő bizonyos egyenlőtlenséget, mások viszont szeretnék a kolhozokból ezeket a csökevényeket és ezt az egyenlőtlenséget száműzni. Csak a vak nem látja a különbséget a kolhozok alapján folyó osztályharc és a kolhozon kívül folyó osztályharc között.

Tévedés volna azt hinni, hogy ha már kolhozok

vannak, akkor minden megvan, ami a szocializmus felépítéséhez szükséges. Még nagyobb tévedés volna azt hinni, hogy a kolhoztagok már szocialistákká lettek. Nem, még sokat kell majd dolgozni azon, hogy a kolhozparasztot átalakítsuk, hogy individualista lelkületét megváltoztassuk és őt a szocialista társadalom igazi dolgozójává neveljük. S ez annál gyorsabban fog menni, mennél hamarabb gépesítjük, mennél hamarabb traktorosítjuk a kolhozokat. De ez a legkevésbbé sem csökkenti a kolhoznak azt a roppant jelentőségét, hogy a kolhoz a falu szocialista átalakításának emelője. A kolhozok óriási jelentősége éppen abban áll, hogy a földművelésben azok alkotják a legszélesebb alapot a gépek és traktorok alkalmazására, hogy azok alkotják a legfőbb bázisát annak, hogy a parasztot átalakítsuk, lelkialkatát a proletár szocializmus szellemében átformáljuk. Leninnek igaza volt, mikor ezt mondta:

„A kis földművelő átalakítása, lelkialkatának és szokásainak átformálása olyan feladat, amelynek megoldásához nemzedékek kellenek. A kis földművelőt illetően csak az anyagi bázis, a technika, a traktorok és mezőgazdasági gépek tömeges alkalmazása a földművelésben, a tömeges villamosítás oldhatja meg ezt a feladatot, csak ez teheti — hogy úgy mondjuk — egészségessé a kisföldművelő lelkialkatát (XXVI. köt. 239. old.).

Ki tagadhatja, hogy éppen és csakis a kolhoz az a szocialista gazdasági forma, amelyen át az egyénileg gazdálkodó, sokmilliós kisparasztság bekapcsolódhat a gazdasági fellendülés emelőivel, a mezőgazdaság szocialista fejlesztésének emelőivel, a gépekkel és traktorokkal felszerelt nagygazdaságba.

Minderről megfeledkeztek „baloldali" frázishőseink.

Megfeledkezett erről szónokunk is.

VI

AZ OSZTÁLYELTOLÓDÁSOK ÉS A FORDULAT A PÁRT POLITIKÁJÁBAN

Hátra van még az országban végbement osztályeltolódások és a falu tőkés elemei ellen indított szocialista támadás kérdése.

Az utóbbi évben pártunk munkáját az jellemzi, hogy mi, mint párt, mint Szovjethatalom:

a) az egész fronton erőteljes támadást indítottunk a falu tőkés elemei ellen,

b) hogy ez a támadás, mint tudjuk, igen kézzelfogható *pozitív* eredményekkel járt és jár még mindíg.

Mit jelent ez? Ez azt jelenti, hogy arról a politikáról, mely a kulákság kizsákmányoló törekvéseinek *korlátozására* irányult, áttértünk a kulákság mint osztály *felszámolásának* politikájára. Ez azt jelenti, hogy egész politikánkban döntő fordulatot hajtottunk és hajtunk végre.

A párt a legutóbbi időkig azon az álláspontón volt, hogy a kulákság kizsákmányoló tendenciáit *korlátozni kell.* Ismeretes, hogy már a VIII. kongresszus ezt a politikát írta elő. Az új gazdasági politika bevezetésekor és pártunk XI. kongresszusán újból ezt a politikát hirdettük. Mindenki emlékszik Leninnek Preobrazsenszkijhez intézett levelére[22] (1922),

amelyben újból hangsúlyozza, hogy igenis ezt a politikát kell folytatni. Ezt a politikát végül pártunk XV. kongresszusa is megerősítette. Ezt a politikát folytattuk a legutóbbi időkig.

Helyes volt-e ez a politika? Igen, akkor feltétlenül helyes volt. Indíthattunk-e ilyen támadást a kulákság ellen öt, vagy akár három évvel ezelőtt? Számíthattunk-e akkor arra, hogy egy ilyen támadás sikerrel jár? Nem, nem számíthattunk. Ez a legveszedelmesebb kalandorpolitika lett volna. Ez a legveszedelmesebb játék lett volna a támadással. Mert minden bizonnyal kudarcot vallottunk volna és ezzel a kudarccal megerősítettük volna a kulákság állásait. Miért? Azért, mert akkor még nem álltak rendelkezésünkre a falun a szovhozok és kolhozok széles hálózata formájában azok a támaszpontok, melyekre a kulákság ellen indított erélyes támadásnál támaszkodni lehetett volna. Mert akkor még nem volt rá lehetőségünk, hogy a kulák kapitalista termelését a kolhozok és szovhozok szocialista termelésével *helyettesítsük*.

1926—1927-ben a zinovjevista-trockista ellenzék nagy igyekezettel olyan politikába akarta belevinni a pártot, hogy haladéktalanul indítson támadást a kulákság ellen. A párt nem bocsátkozott ebbe a veszedelmes kalandba, mert tudta, hogy komoly emberek nem engedhetik meg maguknak, hogy játsszanak a támadással. A kulákság elleni támadás komoly dolog. Ezt nem szabad összetéveszteni a kulákság elleni szavalással. Nem szabad összetéveszteni a kuláksággal való marakodás politikájával sem, amelyet a zinovjevista-trockista ellenzék buzgón

igyekezett a pártra rákényszeríteni. Támadást indítani a kulákság ellen — ez annyit jelent, mint összetörni a kulákságot és felszámolni mint osztályt. A támadás, ha nem ez a célja, csak szavalás, marakodás, üres szóbeszéd, minden, csak nem igazi bolsevik támadás. Támadást indítani a kulákság ellen — ez azt jelenti, hogy fel kell készülni arra, és rá kell csapni a kulákra, de úgy rácsapni, hogy többé ne álljon lábra. Ezt nevezzük mi, bolsevikok, igazi támadásnak. Kezdhettünk-e ilyen támadást öt vagy három évvel ezelőtt a siker reményével? Nem, erről szó sem lehetett.

Valóban, a kulák 1927-ben több mint 600 millió pud gabonát termelt és ebből mintegy 130 millió pudot adott el a falun kívüli forgalomban. Ez meglehetősen komoly erő, amellyel feltétlenül számolni kell. S mennyit termeltek akkor kolhozaink és szovhozaink? Körülbelül 80 millió pudot, amiből körülbelül 35 millió pudot (árugabonát) vittek piacra. Ítéljenek, *helyettesíthettük-e* akkor a kulák termelését, a kulák árugabonáját, a kolhozok és szovhozok termelésével és árugabonájával? Világos, hogy nem helyettesíthettük.

Mit jelent az, ha ilyen körülmények között erélyes támadást indítunk a kulákság ellen? Azt jelenti, hogy egészen biztosan kudarcot vallunk, megerősítjük a kulákság állásait és gabona nélkül maradunk. Ez az oka annak, hogy akkor nem indíthattunk támadást és nem is volt szabad támadást indítanunk a kulákság ellen a zinovjevista-trockista ellenzék kalandori handabandázása ellenére sem.

Nos és most? Hogy áll most a dolog? Most már elegendő anyagi bázisunk van ahhoz, hogy rácsap-

junk a kulákságra, megtörjük ellenállását, felszámoljuk mint osztályt és termelését a kolhozok és szovhozok termelésével *helyettesítsük*. Tudjuk, hogy 1929-ben a kolhozok és szovhozok gabonatermelése legalább 400 millió pudra rúgott (200 millió puddal volt kevesebb, mint a kulákgazdaságok 1927. évi össztermelése). Tudjuk továbbá, hogy 1929-ben a kolhozok és szovhozok több mint 130 millió pud árugabonát adtak (azaz többet, mint a kulákság 1927-ben). Tudjuk végül, hogy 1930-ban a kolhozok és szovhozok összgabonatermése legalább 900 millió pud lesz (vagyis több lesz, mint a kulákság 1927. évi össztermelése) és legalább 400 millió pud árugabonát fognak adni (azaz összehasonlíthatatlanul többet, mint amennyit a kulák 1927-ben adott).

Ma ez a helyzet nálunk, elvtársak.

Ilyen eltolódás ment végbe országunk gazdasági életében.

Amint látják, most már megvan az anyagi bázisunk ahhoz, hogy a kulák termelését a kolhozok és szovhozok termelésével *helyettesítsük*. Ez az oka annak, hogy a kulákság ellen indított támadásunknak most kétségtelen sikere van.

Így kell támadni a kulákságot, ha valóban és erélyesen támadni akarunk, nem pedig üres szavalásra szorítkozni a kulákság ellen.

Ez az oka annak, hogy az utóbbi időben a kulákság kizsákmányoló törekvéseinek *korlátozására* irányuló politikáról áttértünk *a kulákság mint osztály felszámolásának* politikájára.

De hogy is állunk a kuláktalanítás politikájával, megengedhető-e a kuláktalanítás a teljes kollektivi-

zálás körzeteiben? — kérdezik különböző oldalról. Nevetséges kérdés! A kuláktalanítást nem engedhettük meg, amíg a kulákság kizsákmányoló törekvései korlátozásának álláspontján állottunk, amíg nem volt módunkban a kulákság elleni erélyes támadásra áttérni, amíg nem volt módunkban a kulákok termelését a kolhozok és szovhozok termelésével helyettesíteni. Akkor az a politika volt szükséges és helyes, amely nem engedte meg a kuláktalanítást. És most? Most más a helyzet. Most módunk van arra, hogy erélyes támadást intézzünk a kulákság ellen, hogy megtörjük ellenállását, hogy a kulákságot mint osztályt felszámoljuk és termelését a kolhozok és szovhozok termelésével helyettesítsük. Most a kuláktalanítást maguk a teljes kollektivizálást megvalósító szegény- és középparaszttömegek hajtják végre. Most a teljes kollektivizálás körzeteiben a kuláktalanítás már nem egyszerű közigazgatási intézkedés. Most ezekben a körzetekben a kuláktalanítás a kolhozok alakításának és fejlesztésének alkotórésze. Ezért nevetséges és komolytalan most a kuláktalanításról annyit beszélni. Akinek a fejét veszik, nem siratják a haját.

Éppolyan nevetséges az a másik kérdés, hogy vajjon be lehet-e engedni a kulákot a kolhozba? Persze, hogy nem lehet beengedni. Nem lehet beengedni, mert a kulák a kolhozmozgalom esküdt ellensége.

VII

KÖVETKEZTETÉSEK

Elvtársak, ez az a hat főkérdés, melyeket marxista agrárszakembereink elméleti munkájukban nem hagyhatnak figyelmen kívül.

Ezeknek a kérdéseknek jelentősége mindenekelőtt abban áll, hogy marxista feldolgozásuk módot nyujt a különböző polgári elméletek gyökeres kiirtására, melyeket olykor — szégyenünkre — kommunista elvtársaink terjesztenek és amelyek megzavarják gyakorlati funkcionáriusaink fejét. Ezeket az elméleteket már régen ki kellett volna irtani és sutba kellett volna dobni. Mert csak az ilyen és hasonló elméletek ellen vívott kérlelhetetlen harcban fejlődhet és kaphat erőre a marxista agrárszakemberek elméleti alkotómunkája.

Ezeknek a kérdéseknek jelentősége végül abban áll, hogy új megvilágításba helyezik az átmeneti időszak régi problémáit.

Most új megvilágításban áll előttünk a „nep", az osztályok, a kolhozok, az átmeneti időszak gazdaságának kérdése.

Fel kell tárni azoknak a hibáját, akik a „nep"-et mint visszavonulást és csakis mint visszavonulást értelmezik. Valójában Lenin már a „nep" bevezetésekor megmondotta, hogy a „nep" nemcsak visszavonulás, hanem egyszersmind előkészület is új, erélyes támadásra a város és a falu tőkés elemei ellen.

Fel kell tárni azoknak a hibáját, akik azt hiszik, hogy a „nep" csak a város és a falu közötti kapcsolat érdekében kell. Nekünk nem akármilyen kapcsolat

kell a város és a falu között. Nekünk olyan kapcsolat kell, mely a szocializmus győzelmét biztosítja. És ha kitartunk a „nep" mellett, ezt azért tesszük, mert a „nep" a szocializmus ügyét szolgálja. Ha pedig már nem fogja a szocializmus ügyét szolgálni, akkor menesztjük a pokol fenekére. Lenin azt mondta, hogy a „nep"-et komolyan és hosszú időre vezettük be. De sohasem mondotta, hogy örökre vezettük be.

Feladatunkul kell kitűzni a marxista újratermelési elméletnek a népszerűsítését is. Ki kell dolgozni népgazdasági mérlegünk felépítésének a sémáját. Az, amit a Központi Statisztikai Hivatal 1926-ban mint népgazdasági mérleget közzétett, nem mérleg, hanem számokkal való játék. Az a mód, ahogyan Bazarov és Groman tárgyalja a népgazdaság mérlegének problémáját, szintén rossz, nem visz közelebb a kérdés megoldásához. A Szovjetunió népgazdasági mérlegének sémáját forradalmi marxistáknak kell kidolgozniok, ha egyáltalán akarnak az átmeneti időszak gazdasági kérdéseinek feldolgozásával foglalkozni.

Jó lenne, ha marxista közgazdászaink külön csoportot alakítanának, hogy az átmeneti időszak gazdaságának kérdéseit a fejlődés mai szakaszának megfelelő új megvilágításban feldolgozzák.

„Pravda" 309. sz.
1929 december 29.

LEVÉL A. M. GORKIJHOZ

Kedves Alekszej Makszimovics!

Ezer bocsánat és kérem, ne szidjon, hogy ilyen későn (nagyon későn!) válaszolok. Lehetetlenül túl vagyok terhelve. Ezenkívül kissé betegeskedtem. Ez persze nem szolgálhat mentségemül. De valamelyes magyarázatot mégis adhat.

1. Nem lehetünk meg önbírálat nélkül. Semmiképpen sem, Alekszej Makszimovics. Önbírálat nélkül elkerülhetetlen az apparátus elposványosodása, rothadása, a bürokratizmus növekedése, a munkásosztály alkotó kezdeményezésének elfojtása. Persze, az önbírálat anyagot ad az ellenségnek. Ebben Önnek teljesen igaza van. De ugyancsak az önbírálat ad anyagot (és lökést) előrehaladásunknak, a dolgozók építő energiája kibontakozásának, a verseny fejlődésének, az élmunkásbrigádoknak stb. Megnyerjük, sőt *többet* nyerünk a vámon, mint amennyit vesztünk a réven.

Lehetséges, hogy sajtónk túlságosan kidomborítja fogyatékosságainkat, sőt néha (akaratlanul) reklámozza azokat. Ez lehetséges, sőt valószínű. És ez

persze baj. Ön ezért azt követeli, hogy fogyatékosságainkat ellensúlyozzuk vívmányainkkal (én azt mondanám — a mérleget billentsük javunkra). Ebben Önnek természetesen igaza van. Ezt feltétlenül és haladéktalanul pótoljuk. Erről meg lehet győződve.

2. A mi ifjaink nem egyformák. Vannak sopánkodó, fáradt, kétségbeesett ifjak (olyanok, mint Zenyin). És vannak frissek, életvidámak, akikben erős akarat és törhetetlen győzniakarás lakozik. Lehetetlen, hogy most, amikor szétszaggatjuk a régi életkapcsolatokat és újakat teremtünk, mikor a megszokott utak és ösvények járhatatlanná válnak és új, szokatlan utakat törünk, mikor a lakosság egész csoportjai, amelyek jómódban éltek, kizökkennek életük kerékvágásából és kidűlnek, szabaddá téve az utat a régebben elnyomott, sötétségben tartott és meghajszolt emberek milliói számára — lehetetlen, hogy az ifjúság ilyen viszonyok közt velünk rokonszenvező emberek egynemű tömege legyen, lehetetlen, hogy az ifjúság soraiban ne legyen rétegeződés, ne legyen szakadás. Először is, az ifjúság soraiban ott vannak a gazdag szülők gyermekei. Másodszor, még ha azt az ifjúságot nézzük is, amely (társadalmi helyzeténél fogva) a mienk, még ott sincs mindegyiknek elegendő idege, ereje, jelleme és megértése, hogy úgy fogadja a régi nagyszerű megdöntésének és az új lázas építésének képét, mint *szükségszerű*, tehát *kívánatos* képet, amely méghozzá nem is nagyon hasonlít az „általános üdvösség" paradicsomi idilljéhez, melytől elvárják, hogy lehetőséget adjon a „pihenésre", a „boldogság szürcsölésére". Érthető, hogy ebben a „szédítő zűrzavarban" feltétlenül akadnak

olyanok, akik elfáradnak, nem bírják idegekkel, elhasználódnak, kétségbeesnek, eltávolodnak és végül — átszöknek az ellenség táborába. Ezek a forradalom elkerülhetetlen „költségei".

Most az a lényeg, hogy az ifjúságban nem a sopánkodók, hanem harcos komszomolistáink a hangadók — a kapitalizmust leromboló bolsevikok, a szocializmust építő bolsevikok, az elnyomottakat és leigázottakat felszabadító bolsevikok új, nagyszámú nemzedékének magva. Ebben van erőnk. És ebben van győzelmünk záloga is.

3. Ez persze nem azt jelenti, hogy nem kell iparkodnunk csökkenteni a sopánkodók, jajongók, kételkedők stb. számát szervezett eszmei (és mindenféle más) ráhatás útján. Ellenkezőleg, pártunk, kulturális szervezeteink, sajtónk, Szovjetjeink egyik fő feladata abban áll, hogy ezt a ráhatást megszervezzék és komoly eredményeket érjenek el. Ezért mi (barátaink) teljes egészében elfogadjuk az Ön javaslatát, hogy:

a) szervezzük meg a „Za Rubezsom"[23] c. folyóiratot és

b) adjunk ki több népszerű gyüjteményt a „Polgárháborúról" A. Tolsztoj és a toll más mestereinek bevonásával.

Ehhez csak annyit kell hozzáfűznöm, hogy e feladatok közül egyetlen egyet sem lehet Radek vagy valamelyik barátja vezetésére bízni. Nem Radek jószándékától vagy lelkiismeretességétől függ a dolog, hanem a frakcióharc logikájától, mellyel (vagyis a harccal) ő és barátai nem hagytak fel teljesen (maradtak még egyes fontos nézeteltérések, amelyek harcra fogják késztetni őket). Pártunk története (és

nemcsak pártunk története) arra tanít, hogy a dolgok logikája erősebb az emberi szándékok logikájánál. Helyesebb lesz, ha ezeknek a munkáknak a vezetését politikailag szilárd elvtársakra bízzuk, Radeket és barátait pedig bevonjuk mint munkatársakat. Így helyesebb lesz.

4. Komolyan megvitattuk a „Háborúról" c. külön folyóirat megszervezésének kérdését, s az a véleményünk alakult ki, hogy most semmi okunk sincs egy ilyen folyóirat kiadására. Úgy véljük, hogy célszerűbb lesz a háború kérdéseit *(imperialista* háborúról beszélek) a meglevő *politikai* folyóiratokban tárgyalni. Annál is inkább, mert a *háború* kérdéseit nem lehet elszakítani a *politika* kérdéseitől, hiszen a háború a politika kifejezője.

Ami a háborúról szóló elbeszéléseket illeti, azokat nagyon komolyan megválogatva kell kiadni. A könyvpiacon tömegével vannak olyan szépirodalmi elbeszélések, amelyek a háború „szörnyűségeit" ecsetelik és iszonyatot keltenek *minden* háborúval szemben (nemcsak az *imperialista*, hanem *minden* más háborúval szemben). Ezek burzsoá-pacifista elbeszélések, amelyeknek nincs nagy becsük. Nekünk olyan elbeszélésekre van szükségünk, melyek az imperialista háború szörnyűségeinek leírása kapcsán arra a gondolatra vezetik az olvasót, hogy az ilyen háborúkat szervező imperialista kormányokat le kell küzdeni. Azonkívül, mi nem ellenzünk *minden*fajta háborút. Mi az imperialista háborút *ellenezzük*, mert az ellenforradalmi háború. De *hívei* vagyunk a felszabadító, imperialistaellenes, forradalmi háborúnak, noha mint ismeretes, az ilyen háború sem men-

tes a „vérontás szörnyűségeitől", sőt bővelkedik bennük.

Úgy látom, hogy Voronszkij álláspontja, aki hadjáratra készül a háború „szörnyűségei" ellen, alig különbözik a burzsoá pacifisták álláspontjától.

5. Önnek teljesen igaza van, hogy nálunk, sajtónkban, nagy fejetlenség uralkodik a vallásellenes propaganda kérdéseiben. Néha hallatlan ostobaságok jelennek meg, amelyek az ellenség malmára hajtják a vizet. Ezen a téren még rengeteg a munka. De a vallásellenes propaganda terén dolgozó elvtársainkkal még nem tudtam tárgyalni az Ön javaslatairól. Erről legközelebb írok Önnek.

6. Kamegulov kérését nem tudom teljesíteni. Nem érek rá! Különben is, milyen kritikus vagyok én, az ördögbe!

Befejeztem.

Baráti kézszorítással jóegészséget kívánok Önnek.

Köszönöm üdvözletét.

I. Sztálin

Azt beszélik, hogy Oroszországból orvosra van szüksége. Igaz ez? Kit kíván? Írja meg — elküldjük.

I. Szt.

1930 január 17.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

A KULÁKSÁG MINT OSZTÁLY FELSZÁMOLÁSÁRA IRÁNYULÓ POLITIKA KÉRDÉSÉHEZ

A „Krasznaja Zvezda"[24] 16. számában megjelent „A kulákság mint osztály felszámolása" c. cikk általában kétségkívül helyes, de fogalmazásában két pontatlanság fordul elő. Úgy vélem, hogy ezeket a pontatlanságokat helyre kell igazítani.

1. A cikk azt mondja:

„A helyreállítási időszakban a városi és falusi tőkés elemek korlátozásának politikáját folytattuk. Az újjáalakítási időszak kezdetével a korlátozás politikájáról áttértünk a városi és falusi tőkés elemek kiszorításának a politikájára."

Ez a tétel helytelen. A tőkés elemek korlátozásának politikája és kiszorításuk politikája nem két különböző politika. Ez ugyanegy politika. A falu tőkés elemeinek kiszorítása elkerülhetetlen következménye és *alkotó* része a tőkés elemeket korlátozó politikának, a kulákság kizsákmányoló törekvéseit korlátozó politikának. A falu tőkés *elemeinek* kiszorítását nem szabad a kulákság mint *osztály* kiszorításával egyértelműnek tekinteni. A falu tőkés elemeinek kiszorítása csak a kulákság *egyes osztagainak* kiszorítását és leküzdését jelenti, azokét az osztagokét,

amelyek nem bírták ki az adónyomást, nem bírták ki a Szovjethatalom korlátozó rendszabályainak rendszerét. Érthető, hogy a kulákság kizsákmányoló törekvéseit korlátozó politika, a falu tőkés elemeit korlátozó politika szükségképpen a kulákság egyes osztagainak kiszorításához vezet. Ezért a kulákság egyes osztagainak kiszorítása nem tekinthető egyébnek, mint a falusi tőkés elemeket korlátozó politika elkerülhetetlen eredményének és alkotórészének.

Ezt a politikát nemcsak a helyreállítás időszakában folytattuk, hanem folytattuk az újjáalakítás időszakában is, a XV. kongresszus (1927 december) utáni időszakban is, a XVI. pártkonferencia (1929 április) időszakában is, úgyszintén a XVI. konferencia után is, egészen 1929 nyaráig, amikor bekövetkezett a teljes kollektivizálás szakasza, amikor *fordulat* állott be a kulákság mint *osztály felszámolásának* politikája felé.

Ha megnézzük a párt legfontosabb okmányait, kezdve, mondjuk, az 1925 decemberében tartott XIV. kongresszustól (lásd a Központi Bizottság beszámolójáról hozott határozatot[25]) és végezve az 1929 áprilisi XVI. konferencián (lásd „A mezőgazdaság fellendítésének útjairól" szóló határozatot[26]), lehetetlen észre nem venni, hogy „a kulákság kizsákmányoló törekvéseinek korlátozásáról", vagy „a falusi kapitalizmus növekedésének korlátozásáról" szóló tétel *mellett* mindig ott van „a falu tőkés elemeinek kiszorításáról", „a falu tőkés elemeinek leküzdéséről" szóló tétel is.

Mit jelent ez?

Ez azt jelenti, hogy a párt *nem választja külön* a falu tőkés elemeinek a kiszorítását a kulákság kizsákmányoló törekvéseit korlátozó politikától, a falu tőkés elemeinek korlátozására irányuló politikától.

A párt XV. kongresszusa, úgyszintén a XVI. pártkonferencia is teljesen „a mezőgazdasági burzsoázia kizsákmányoló törekvéseit korlátozó" politika alapján (a XV. kongresszus határozata „A falusi munkáról"[27]), „a falusi kapitalizmus fejlődését korlátozó új rendszabályok bevezetése" politikájának alapján (lásd ugyanott), „a kulákság kizsákmányoló törekvéseit erélyesen korlátozó" politika alapján (lásd a XV. kongresszus határozatát az ötéves tervről[28]), „a kulák elleni támadás", mégpedig „a kulák és magánkereskedő további, rendszeresebb és következetesebb korlátozása értelmében felfogott támadás" politikájának alapján (lásd ugyanott), a városi és falusi „magánkapitalista gazdaság elemeinek" „még erélyesebb gazdasági kiszorítása" politikájának alapján áll (lásd a XV. kongresszusnak a Központi Bizottság beszámolójával kapcsolatban hozott határozatát[29]).

Eszerint tehát *a)* az említett cikk írójának nincs igaza, amikor a tőkés elemek korlátozásának politikáját és kiszorításuk politikáját két különböző politikának tünteti fel. A tények azt mutatják, hogy itt a kapitalizmus korlátozására irányuló egyazon általános politikával van dolgunk, melynek alkatrésze és eredménye a kulákság egyes osztagainak kiszorítása.

Eszerint tehát *b)* az említett cikk írójának nincs igaza, mikor azt állítja, hogy a falu tőkés elemeinek

a kiszorítása csak az újjáalakítás időszakában, a XV. kongresszus időszakában kezdődött. Valójában a kiszorítás a XV. kongresszus előtt, a helyreállítás időszakában is, s a XV. kongresszus után, az újjáalakítás időszakában is folyt. A XV. kongresszus időszakában csak új, kiegészítő rendszabályokkal fokoztuk a kulákság kizsákmányoló törekvéseit korlátozó politikát és ezzel kapcsolatban egyes kulák osztagok kiszorításának is fokozódnia kellett.

2. A cikk azt mondja:

„A kulákság mint osztály felszámolásának politikája teljes egészében a tőkés elemek kiszorításának politikájából következik és ennek a politikának a folytatása új szakaszban."

Ez a tétel nem pontos és ennélfogva — helytelen is. Magától értetődik, hogy a kulákság mint osztály felszámolásának politikája nem hullott az égből. Ezt a politikát a falusi tőkés elemek korlátozásának, tehát kiszorításának is egész megelőző időszaka készítette elő. De ez még nem jelenti azt, hogy a kulákság mint osztály felszámolásának a politikája nem különbözik *gyökeresen* a falu tőkés elemeinek korlátozására és (kiszorítására) irányuló politikától, hogy az csak a korlátozási politika *folytatása*. Aki úgy beszél, ahogyan szerzőnk beszél, az tagadja, hogy 1929 nyara óta a falu fejlődésében *fordulat* történt. Aki így beszél, az tagadja azt a tényt, hogy ez alatt az időszak alatt *fordulatot* tettünk pártunk falusi politikájában. Aki így beszél, az valamelyes ideológiai fedezéket teremt pártunk jobboldali elemei számára, akik most a XV. pártkongresszus határozataiba kapaszkodnak pártunk *új* politikájával szem-

ben, ugyanúgy, ahogy annakidején Frumkin a XIV. kongresszus határozataiba próbált kapaszkodni a kolhozok és szovhozok meghonosításának politikájával szemben.

Miből indult ki a XV. kongresszus, mikor a falu tőkés elemeinek korlátozására (és kiszorítására) irányuló politika fokozását kimondotta? Abból indult ki, hogy e korlátozás ellenére, a kulákságnak mint *osztálynak* ideig-óráig mégis *meg kell maradnia. Ezen az alapon* a XV. kongresszus érvényben hagyta a földhaszonbérleti törvényt, bár nagyon jól tudta, hogy a bérlők zöme kulák. *Ezen az alapon* a XV. kongresszus érvényben hagyta a falusi bérmunkáról szóló törvényt, és annak pontos végrehajtását követelte. *Ezen az alapon* mégegyszer kijelentettük, hogy a kuláktalanítás megengedhetetlen. Ellentmondanak-e ezek a törvények és ezek a határozatok a falu tőkés elemeit *korlátozó* (és kiszorító) politikának? *Semmiesetre sem.* Ellentmondanak-e ezek a törvények és ezek a határozatok a kulákság mint osztály *felszámolására* irányuló politikának? *Feltétlenül!* Ennélfogva most ezeket a törvényeket és ezeket a határozatokat azokban a körzetekben, ahol teljes a kollektivizálás, melynek szférája nem is napról-napra, hanem óráról-órára terjed, félre kell tenni. Egyébként a kolhozmozgalom menete a teljes kollektivizálás körzeteiben már félre is tolta azokat.

Lehet-e ezekután azt állítani, hogy a kulákság mint osztály felszámolásának a politikája csak *folytatása* a falu tőkés elemeit korlátozó (és kiszorító) politikának? Világos, hogy nem lehet.

Az említett cikk írója elfelejti, hogy a kulák-

ságot mint osztályt adó- és egyéb korlátozó rendszabályokkal lehetetlen kiszorítani, ha a munkaeszközöket a szabad földhasználat jogával együtt a kulákosztály kezén *hagyjuk* és ha gyakorlatunkban *fenntartjuk* a falusi bérmunkáról szóló törvényt, a haszonbérleti törvényt és a kuláktalanítás tilalmát. A szerző elfelejti, hogy a kulákok kizsákmányoló törekvéseit korlátozó politika mellett csak arra lehet számítani, hogy a kulákság egyes osztagait kiszorítjuk, ami nem mond ellent annak, hogy a kulákság mint osztály ideig-óráig *megmarad*, sőt ellenkezőleg, feltételezi azt. Ahhoz, hogy a kulákságot mint osztályt kiszorítsuk, nem elegendő a kulákság egyes osztagait korlátozó és kiszorító politika. Ahhoz, hogy a kulákságot mint osztályt kiszorítsuk, nyilt harcban meg kell *törni* ennek az osztálynak az ellenállását és meg kell *fosztani* létének és fejlődésének termelési forrásaitól (a szabad földhasználattól, a munkaeszközöktől, a haszonbérlettől, a bérmunka alkalmazásának jogától stb.).

Éppen ez az, amit a kulákság mint osztály felszámolásának politikája felé tett *fordulatnak* nevezünk. Enélkül minden szóbeszéd a kulákságnak mint osztálynak kiszorításáról nem egyéb, mint üres fecsegés, mely csak a jobboldali elhajlóknak tetsző és csak nekik előnyös. Enélkül a falu valamelyest komoly kollektivizálása, és méginkább a teljes kollektivizálása, elképzelhetetlen. Ezt jól megértették falvaink szegény- és középparasztjai, akik szétverik a kulákságot és megvalósítják a teljes kollektivizálást. De egyes elvtársaink ezt nyilván még nem értik.

Tehát, a párt mai falusi politikája — nem a régi politika *folytatása*, hanem *fordulat* a falu kapitalista elemeit *korlátozó* (és kiszorító) politikától a kulákság mint osztály *felszámolásának* új politikája felé.

„Krasznaja Zvezda"
(„Vörös Zászló") 18. sz.
1930 január 21.
Aláírás: I. Sztálin

VÁLASZ A SZVERDLOV-EGYETEMISTA ELVTÁRSAKNAK[30]

I

A SZVERDLOV-EGYETEMISTÁK KÉRDÉSEI

1. Lenin az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt taktikájáról szóló s a Kommunista Internacionále III. kongresszusa által elfogadott téziseiben[31] azt mondotta, hogy Szovjetoroszországban két fő osztály van.

Jelenleg a kulákság és az új burzsoázia mint osztály felszámolásáról beszélünk.

Azt jelenti-e ez, hogy az új gazdasági politika ideje alatt egy harmadik osztály alakult ki nálunk?

2. A marxista agrárszakemberek kongresszusán Ön azt mondotta: „Ha kitartunk a «nep» mellett, ezt azért tesszük, mert a «nep» a szocializmus ügyét szolgálja. Ha pedig már nem fogja a szocializmus ügyét szolgálni, akkor menesztjük a pokol fenekére." Hogyan értsük ezt a „menesztést" és hogyan fog ez végbemenni?

3. Hogyan kell majd a pártnak a kollektivizálás és a kulákság mint osztály felszámolásának döntő sikereihez mérten megváltoztatnia azt a jelszót, amely most a proletariátusnak és a parasztság külön-

böző rétegeinek kölcsönös viszonyát meghatározza: „Megegyezésre kell jutni a középparaszttal, egyetlen pillanatra sem mondva le a kulák elleni harcról és szilárdan csak a szegényparasztra támaszkodva" *(Lenin)*[32] ?

4. Milyen módszerekkel kell megvalósítani a kuláksúg mint osztály felszámolását?

5. Ha egyidejűleg valósítjuk meg a két jelszót, éspedig: a teljes kollektivizálás körzeteiben a kuláksúg mint osztály felszámolásának jelszavát és a nem teljes kollektivizálás körzeteiben a kulák korlátozásának és kiszorításának jelszavát — vajjon nem fog-e ez arra vezetni, hogy az utóbbi körzetekben a kulák önmagát számolja fel (elherdálja vagyonát, a termelési eszközöket)?

6. Milyen befolyással lehet a „lélekzethez jutás" tartamára a kuláksúg mint osztály felszámolása és az osztályharc kiéleződése a mi országunkban, a gazdasági válság és a forradalmi fellendülés a tőkés országokban?

7. Lehetségesnek tartja-e, hogy a tőkés országokban most látható forradalmi fellendülés közvetlen forradalmi helyzetté fog átfejlődni?

8. A párt és a munkásosztály további kapcsolata szempontjából hogyan kell értékelni a munkásosztályban észlelhető újabb mozgalmat, amelyet az jellemez, hogy egész műhelyek kívánnak belépni a pártba?

9. A kolhozmozgalom óriási lendületével kapcsolatban napirendre kerül falusi pártszervezeteink kibővítésének kérdése. Milyen legyen a politikánk e kibővítés határait illetőleg és a különböző kolhoz-

paraszti csoportoknak a pártba való felvételét illetőleg?

10. Mi a véleménye közgazdászainknak a politikai gazdaságtan legfontosabb problémáiról folytatott vitáiról?

II

SZTÁLIN ELVTÁRS VÁLASZA

Az első kérdésre. Lenin két *fő* osztályról beszélt. De természetesen tudott a harmadik, kapitalista osztály (kulákok, városi tőkés burzsoázia) létezéséről is. A kulákok és a városi tőkés burzsoázia osztállyá „alakulása" természetesen nem csupán az új gazdasági politika bevezetése után történt. Az új gazdasági politika előtt is volt kulákság és városi tőkés burzsoázia mint osztály, de csak mint *másodrangú* osztály. Az új gazdasági politika a fejlődés első szakaszain bizonyos mértékben megkönnyítette ennek az osztálynak a növekedését. De még inkább elősegítette a szocialista szektor növekedését. Azzal, hogy a párt az egész fronton támadásba ment át, éles fordulat történt a falusi és részben a városi tőkések osztályának aláaknázása és felszámolása irányában.

A pontosság kedvéért meg kell jegyeznem, hogy a párt nem adott olyan útmutatást, hogy a kulákság mint osztály felszámolásának jelszavát az új, városi burzsoáziára is ki kell terjeszteni. Látnunk kell a nepmanok és a kulákok közötti különbséget. A nepmanok alapjában véve már régen elveszítették *termelési* bázisukat és ennélfogva nincs komoly jelentő-

ségük gazdasági életünkben. A kulákoknak azonban mindmáig óriási gazdasági súlyuk volt a falun és *csak most* fosztjuk meg őket *termelési* bázisuktól.

Azt hiszem, egyes szervezeteink megfeledkeznek erről a különbségről és hibát követnek el, amikor a kulákság mint osztály felszámolásának jelszavát a városi burzsoázia felszámolásának jelszavával próbálják „kiegészíteni".

A második kérdésre. A marxista agrárszakemberek kongresszusán mondott beszédem idézett mondatát úgy kell érteni, hogy a „nep"-et akkor „menesztjük a pokol fenekére", amikor már nem lesz szükségünk arra, hogy megengedjük a magánkereskedelem bizonyos szabadságát, amikor a magánkereskedelem bizonyos szabadságából csak károk származhatnak, amikor módunk lesz arra, hogy a város és a falu közötti gazdasági kapcsolatokat saját kereskedelmi szervezeteink útján biztosítsuk, a magánforgalommal, a kapitalizmus némi felélénkülésével járó magánkereskedelem nélkül.

A harmadik kérdésre. Világos, hogy amilyen mértékben kollektív gazdaságok fogják borítani a Szovjetunió kerületeinek többségét, ugyanolyan mértékben fogják felszámolni a kulákságot is — tehát ugyanolyan mértékben válik feleslegessé Iljics formulájának ez a része. Ami a kolhozokban dolgozó közép- és szegényparasztokat illeti, a kolhozok gépesítésének és traktorosításának arányában egyhe fognak olvadni a kollektivizált falu dolgozóinak egységes csapatában. Ennek megfelelően a jövőben el fog tűnni jelszavainkból a „középparaszt" és a „szegényparaszt" fogalma.

A negyedik kérdésre. A kulákság mint osztály

felszámolásának fő módszere a tömeges kollektivizálás módszere. Valamennyi többi rendszabálynak ehhez a fő módszerhez kell igazodnia. Mindent, ami ellentmond ennek a módszernek vagy gyengíti jelentőségét, el kell vetni.

Az ötödik kérdésre. A „kulákság mint osztály felszámolásának" és a „kulákság korlátozásának" jelszavát nem lehet mint két *önálló* és *egyenrangú* jelszót feltüntetni. Mióta rátértünk a kulákság mint osztály felszámolásának politikájára, ez a jelszó lett a *fő* jelszó, viszont a kulákság korlátozásának jelszava a nem teljes kollektivizálás körzeteiben önálló jelszóból *másodrendű* jelszóvá, a fő jelszó *kisegítő* jelszavává vált, olyan jelszóvá, amely ez utóbbi körzetekben megkönnyíti a fő jelszóra való áttéréshez szükséges feltételek előkészítését. A „kulákság korlátozása" jelszavának jelentősége, mint látják, a mostani új viszonyok között gyökeresen megváltozott egy esztendővel előbbi és még korábbi jelentőségéhez képest.

Meg kell jegyeznem, hogy egyes sajtószerveink, sajnos, nem számolnak ezzel.

Lehetséges és valószínű, hogy a nem teljesen kollektivizált körzetekben a kulákság bizonyos része, abban a tudatban, hogy úgyis kuláktalanítani fogják, „önmagát fogja felszámolni", „elherdálja vagyonát és a termelési eszközöket". Ez ellen természetesen harcolni kell. Ebből azonban egyáltalában nem következik, hogy a kuláktalanítást a kollektivizálástól függetlenül, nem mint annak részét, hanem mint a kollektivizálás előtt és kollektivizálás nélkül végrehajtandó önálló feladatot meg kell engedni. Ha ezt

megtűrnők, ez azt jelentené, hogy azt a politikát, mely az elkobzott kulákvagyonnak a kolhozokban való *társadalmasítását* célozza, olyan politikával helyettesítenők, amely e vagyonnak egyes parasztok egyéni meggazdagodását szolgáló *szétosztására* irányul. Ez visszafelé tett lépés lenne, nem pedig haladás. A kulák vagyon „elherdálása" ellen csak egy szer van — fokozni kell a kollektivizálás munkáját a még nem teljesen kollektivizált körzetekben.

A hatodik kérdésre. Az önök által felsorolt eszközök és feltételek jelentékenyen csökkent*hetik* a „lélekzethez jutás" tartamát. De feltétlenül erősíteniök és gyarapítaniok *kell* védelmünk eszközeit. Nagyon sok függ itt a nemzetközi helyzettől, a nemzetközi kapitalizmus táborában fennálló ellentétek fokozódásától, a nemzetközi gazdasági válság további fejlődésétől. De ez más kérdés.

A hetedik kérdésre. Nem lehet áthághatatlan határt vonni a „forradalmi fellendülés" és a „közvetlen forradalmi helyzet" között. Nem lehet azt mondani: „eddig a vonalig forradalmi fellendülés, azon túl pedig — ugrás a közvetlen forradalmi helyzetbe". Csak skolasztikusok fogalmazhatják így a kérdést. Az első rendszerint „észrevétlenül" megy át a másikba. A feladat az, hogy a proletariátust *már most* elő kell készíteni a döntő forradalmi harcokra, *nem várva be* az úgynevezett közvetlen forradalmi helyzet „bekövetkezésének" pillanatát.

A nyolcadik kérdésre. Az a tény, hogy egész műhelyek, sőt egész gyárak kívánnak belépni a pártba, a munkásosztály milliós tömegeinek hatalmas forradalmi fellendüléséről tanuskodik, jele annak, hogy

a párt politikája helyes, hogy a munkásosztály nagy tömegei ország-világ előtt helyeslik ezt a politikát. Ebből azonban korántsem következik az, hogy most mindenkit fel kell vennünk a pártba, aki csak be akar lépni. A műhelyekben és a gyárakban különféle emberek vannak, még kártevők is akadnak. Ezért a pártnak ragaszkodnia kell kipróbált módszeréhez, *egyénileg* kell elbírálnia mindenkit, aki be akar lépni a pártba, és *egyénileg* kell őket felvenni a pártba. Nekünk nemcsak mennyiség, hanem minőség is kell.

A kilencedik kérdésre. Magától értetődik, hogy a párt sorai a kolhozokban többé-kevésbbé gyors ütemben növekedni fognak. Kívánatos, hogy a kolhozmozgalomnak a kulákság elleni harcban legkeményebben megedzett elemei, különösen a béres és szegényparaszt elemek valamennyien kifejthessék erejüket a párt soraiban. De ugyanakkor világos az is, hogy az egyéni elbírálást és a pártba való egyéni tagfelvételt itt különösen szigorúan kell alkalmazni.

A tizedik kérdésre. Azt hiszem, hogy a közgazdászok vitájában sok a skolasztikus és kiagyalt mozzanat. Ha kihámozzuk a vita lényegét, akkor a vitatkozó felek legfőbb hibái a következőkben foglalhatók össze:

a) egyik vitatkozó fél sem tudta kellően alkalmazni a kétfrontharc módszereit: harcolva mind a „rubiniznius" ellen, mind a „mechanicizmus" ellen;[33]

b) mindkét fél, mellőzve a szovjet gazdaság és a világimperializmus fő kérdéseit, talmudista absztrak-

ciók terén mozgott és így két évi munkát ölt bele elvont témákba, természetesen, ellenségeink örömére és előnyére.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1930 február 9.

„Pravda" 40. sz.
1930 február 10.

AKIKNEK A SIKER FEJÜKBE SZÁLLT

A kolhozmozgalom kérdéseihez

Most mindenki a Szovjethatalomnak a kolhozmozgalom terén elért sikereiről beszél. Még az ellenség is kénytelen elismerni, hogy komoly sikereink vannak. Ezek a sikerek valóban nagyok.

Tény, hogy folyó év február 20-án a Szovjetunió parasztgazdaságainak már 50%-a volt kollektivizálva. Ez azt jelenti, hogy a kollektivizálás ötéves tervét 1930 február 20-ára több mint kétszeresen *túlteljesítettük.*

Tény, hogy a kolhozoknak folyó év február 28-ára *már* több mint 36 millió métermázsa, vagyis körülbelül 220 millió pud vetőmagot *sikerült* összegyüjteniök a tavaszi vetés céljára, azaz a tervnek több mint 90%-át teljesítették. Tagadhatatlan, hogy 220 millió pud vetőmag összegyüjtése csupán a kolhozok vonalán — a gabonabegyüjtési terv sikeres teljesítése után — hatalmas vívmány.

Miről tanuskodik mindez?

Arról, hogy *már biztosítottnak tekinthetjük a falu gyökeres fordulatát a szocializmus felé.*

Nem szorul bizonyitásra, hogy ezek a sikerek országunk sorsára, az egész munkásosztályra, mint

országunk vezetőerejére, és végül, magára a pártra nézve, óriási jelentőségűek. Ezeknek a sikereknek — nem is szólva a közvetlen gyakorlati eredményekről — roppant jelentőségük van magának pártunknak belső élete, pártunk nevelése szempontjából. Felfrissítik és erejébe vetett hittel töltik el pártunkat. Ügyünk győzelmébe vetett hittel fegyverzik fel a munkásosztályt. Új milliós tartalékokat hoznak közel pártunkhoz.

Ezért a párt feladata: *meg kell szilárdítani* és további előnyomulásunkra tervszerűen *ki kell használni* az elért sikereket.

De a sikereknek árnyoldaluk is van, különösen akkor, ha aránylag „könnyen", úgyszólván „váratlanul" érjük el azokat. Az ilyen sikerek olykor önhitté és elbizakodottá tesznek bennünket: „Mi mindent meg tudunk csinálni!", „Nekünk minden csak gyerekjáték!" Az ilyen sikerek gyakran megrészegítik az embereket, az emberek szédülni kezdenek a sikerektől, elvesztik szemmértéküket, nem képesek többé a valóságot megérteni, hajlamosak lesznek túlbecsülni saját erejüket és lebecsülni az ellenség erejét, kalandorkísérletekbe kezdenek, hogy a szocialista építés minden kérdését „egy-kettőre" megoldják. Ilyenkor már kisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy *megszilárdítsák* és a további előnyomulásra tervszerűen *kihasználják* az elért sikereket. Minek szilárdítsuk meg az elért sikereket — hiszen azt a kis utat, amely hátra van még a szocializmus teljes győzelméig, „egy-kettőre" úgyis meg tudjuk tenni. „Mi mindent meg tudunk csinálni!", „Nekünk minden csak gyerekjáték!"

Ezért a párt feladata: erélyes harcot kell folytatni az ilyen, az ügyet veszélyeztető és káros hangulatok ellen és a pártból száműzni kell azokat.

Nem mondhatjuk, hogy ezek, az ügyet veszélyeztető és káros hangulatok valami különösebben elterjedtek pártunk soraiban. De mégis vannak ilyen hangulatok pártunkban s nincs okunk azt állítani, hogy nem fognak fokozódni. És ha ezek a hangulatok polgárjogot nyernek nálunk, akkor biztosra vehetjük, hogy a kolhozmozgalom jelentékenyen meggyengül és e mozgalom meghiúsulásának veszélye reálissá válhat.

Ezért sajtónk feladata: rendszeresen le kell leplezni az ilyen és efféle antileninista hangulatokat.

Néhány tény.

1. Kolhozpolitikánk sikereinek egyebek között az a magyarázata, hogy ez a politika a kolhozmozgalom *önkéntességén* alapszik és számol a Szovjetunió különböző vidékein uralkodó *viszonyok különféleségével.* Nem szabad erőszakkal kolhozokat létesíteni. Ez ostobaság és reakciós dolog volna. A kolhozmozgalom a parasztság zömének aktív támogatására kell hogy támaszkodjék. Nem szabad a fejlett vidékek kolhozépítésének példáit a fejletlen vidékekre mechanikusan átültetni. Ez ostobaság és reakciós dolog volna. Az ilyen „politika" egycsapásra lejáratná a kollektivizálás eszméjét. A kolhozépítés ütemének és módszereinek meghatározásánál gondosan figyelembe kell venni a Szovjetunió különböző vidékein uralkodó viszonyok különféleségét.

A kolhozmozgalom élén a gabonatermő vidékek haladnak. Miért?

Először azért, mert ezeken a vidékeken van a legtöbb szovhoz és kolhoz, amelyek már megszilárdultak, s a parasztok azok példáján meggyőződhettek az új technika erejéről és jelentőségéről, a gazdaság új, kollektív szervezetének erejéről és jelentőségéről.

Másodszor azért, mert ezek a vidékek a gabonabegyüjtési kampányok idején kijárták a kulákság elleni harc kétéves iskoláját, aminek feltétlenül meg kellett könnyítenie a kolhozmozgalom ügyét.

Végül azért, mert az utóbbi években az ipari központokból fokozott mértékben küldtük ezekre a vidékekre a legjobb káderekét.

Mondhatjuk-e azt, hogy más vidékeken, például a fogyasztó vidékeken, amilyenek északi területeink, vagypedig a még mindíg elmaradt nemzetiségi vidékeken, mint például Turkesztánban, szintén ilyen különösen kedvező viszonyok vannak?

Nem, ezt nem mondhatjuk.

Világos, hogy az az elv, amely megköveteli, hogy számoljunk a Szovjetunió különböző vidékein uralkodó különféle viszonyokkal, az önkéntesség elve mellett az egészséges kolhozmozgalom egyik legkomolyabb előfeltétele.

De olykor mi történik nálunk a valóságban? Mondhatjuk-e, hogy számos vidéken nem szegik meg az önkéntességnek és a helyi sajátosságok figyelembevételének elvét? Nem, ezt, sajnos, nem mondhatjuk. Tudjuk például, hogy a fogyasztó övezet számos északi körzetében, ahol aránylag kevésbbé kedvezők a viszonyok a kolhozok azonnali megszervezésére, mint a gabonatermő körzetekben, a kolhozszervezés előkészítő munkálatait gyakran a kolhozmozgalom

bürokratikus elrendelésével, a kolhozok számának növeléséről hozott papiroshatározatokkal, papiroskolhozok szervezésével igyekeznek *pótolni*, amelyek a valóságban még nem léteznek, de a „létezésükről" már egész halom dicsekvő határozatot hoztak.

Vagy nézzünk néhány turkesztáni körzetet, ahol a kolhozok azonnali megszervezésének a feltételei még kevésbbé kedvezők, mint a fogyasztó övezet északi körzeteiben. Tudjuk, hogy számos turkesztáni körzetben olymódon próbálták „utólérni és túlszárnyalni" a Szovjetunió élenjáró körzeteit, hogy azokat a parasztokat, akik egyelőre még nem akarnak bemenni a kolhozokba, katonasággal fenyegették, azzal fenyegették, hogy megvonják tőlük az öntözővizet és nem adnak nekik iparcikkeket.

Mi köze van ennek a prisibejevi zupás őrmesteri „politikának" a párt politikájához, mely a kolhozmozgalom önkéntességének elvén alapszik és számol a helyi sajátosságokkal? Világos, hogy e két politikának semmi köze sincs és nem is lehet semmi köze egymáshoz.

Kinek kellenek az ilyen torzítások, kinek kell a kolhozmozgalom bürokratikus elrendelése, a parasztság méltatlan megfenyegetése? Csakis ellenségeinknek kellenek!

Mire vezethetnek ezek a torzítások? Ellenségeink megerősödésére és a kolhozmozgalom eszméinek lejáratására.

Nem világos-e, hogy az ilyen torzítások szerzői, akik „baloldaliaknak" tartják magukat, valójában a jobboldali opportunizmus malmára hajtják a vizet?

2. Pártunk politikai stratégiájának egyik leg-

nagyobb érdeme az, hogy minden adott helyzetben ki tudja választani a mozgalom *legfontosabb láncszemét*, amelyet megragadva, az egész láncot egy közös cél felé vonja, hogy megoldja a feladatot. Mondhatjuk-e, hogy a párt már megtalálta a kolhozmozgalom legfontosabb láncszemét a kolhozépítés rendszerében? Igen, mondhatjuk, és meg is kell mondanunk.

Melyik ez a legfontosabb láncszem?

Talán a föld *közös megművelésére társult csoport?* Nem, nem ez. A föld közös megművelésére társult csoport, amelyben a termelési eszközöket még nem társadalmasítják, a kolhozmozgalomnak már túlhaladott foka.

Talán a *mezőgazdasági kommúna?* Nem, nem a kommúna. A kommúna egyelőre még szórványos jelenség a kolhozmozgalomban. A mezőgazdasági kommúna, ahol nemcsak a termelés, hanem az elosztás is társadalmasítva van, még nem lehet *uralkodó* forma, mert ennek számára a feltételek még nem értek meg.

A jelen pillanatban a kolhozmozgalom legfontosabb láncszeme, *uralkodó* formája, amelyet most meg kell ragadni, *a mezőgazdasági artel.*

A mezőgazdasági artelben a legfontosabb termelési eszközök, főleg ami a gabonagazdaságot illeti, társadalmasítva vannak, éspedig: a munka, a földhasználat, a gépek és egyéb felszerelés, az igásállat, a gazdasági épületek. *Nincsenek társadalmasítva:* a háztáji földek (kis veteményes és egyéb kertek), a lakóépületek, a fejősmarha egy része, a kecske, juh, disznó, baromfi stb.

Az artel a *kolhozmozgalom fő láncszeme*, mert a gabonaprobléma megoldásának legcélszerűbb formája. A gabonaprobléma pedig *az egész mezőgazdaság rendszerében* azért a *fő láncszem*, mert a gabonaprobléma megoldása nélkül nem oldható meg sem az állattenyésztés (a kis és nagy állatok tenyésztésének) problémája, sem pedig a legfontosabb ipari nyersanyagul szolgáló ipari és speciális növények problémája. Ez az oka annak, hogy a jelen pillanatban a kolhozmozgalom rendszerének legfontosabb láncszeme a mezőgazdasági artel.

Ebből indul ki a kolhozok „Minta-szabályzata", melynek végleges szövegét ma tesszük közzé.*

Ugyanebből kell kiindulniok párt- és szovjetfunkcionáriusainknak, akiknek egyik kötelessége, hogy ezt a szabályzatot behatóan tanulmányozzák és teljes egészében megvalósítsák.

Ez a párt utasítása a mai helyzetben.

Mondhatjuk-e, hogy a pártnak ezt az utasítását annak megsértése, meghamisítása nélkül valósítják meg? Nem, sajnos, ezt nem mondhatjuk. Tudjuk, hogy a Szovjetunió számos vidékén, ahol a kolhozok létéért folyó harc még korántsem ért véget s ahol az artelek még nem szilárdultak meg, kísérleteket tesznek arra, hogy az artel kereteit átugorva, egyszerre a mezőgazdasági kommúnára térjenek át. Az artel még nem szilárdult meg, de már „társadalmasítják" a lakóházakat, a juhot, kecskét, disznót, baromfit, s ez a „társadalmasítás" bürokratikus, papirosrendelkezéssé fajul el, mert még nin-

---

* „Pravda", 1930 március 2.

csenek meg azok a feltételek, amelyek szükségessé tennék az ilyen társadalmasítást. Azt hihetnők, hogy a kolhozokban már megoldották a gabonaproblémát, hogy ez a probléma már a multé, hogy a mai helyzetben nem a gabonakérdés megoldása, hanem az állattenyésztés és a baromfitenyésztés problémájának megoldása a fő feladat. Kérdezzük, kinek kell ez a fejetlen „munka", mely egy halomra hányja a kolhozmozgalom különböző formáit? Kinek kell ez a buta és káros előreiramodás? A kolhozparasztot lakóépületeinek, összes fejősteheneinek, összes juhainak, kecskéinek, disznóinak, baromfiállományának „társadalmasításával" ingerelni, amikor még *nincs megoldva* a gabonaprobléma, amikor a kolhozok artelformája még *nincs megszilárdítva* — hát nem világos, hogy az ilyen „politika" csak esküdt ellenségeinknek lehet kedvére való és előnyös?

Az egyik ilyen buzgó „társadalmasító" odáig megy, hogy parancsban a következőt rendeli el: az artelhoz tartozó minden egyes gazdaság baromfiállományát „három napi határidőn belül össze kell számolni", külön számlálási és felügyelő „parancsnokokat" kell kijelölni, „az artelban el kell foglalni az uralkodó magaslatokat", „vezényelni kell a szocialista csatában, szilárdan kitartva a posztokon" és — természetesen — vasmarokkal tartva kézben az egész artelt.

Mi ez? A kolhozvezetés politikája, vagypedig a kolhoz *bomlasztásának* és *lejáratásának* a politikája?

Már nem is szólok azokról a, tisztesség ne essék szólván, „forradalmárokról", akik azzal *kezdik* az

artel megszervezését, hogy leszedik a templomok harangjait. Leszedi a harangot — ez aztán a for-r-radalmár!

Hogyan történhettek körünkben ilyen hebehurgya „társadalmasítási" próbálkozások, ilyen nevetséges kísérletek, hogy átugorjunk sajátmagunkon, ilyen kísérletek, amelyek azt célozzák, hogy megkerüljék az osztályokat és az osztályharcot, de a valóságban osztályellenségeink malmára hajtják a vizet?

Mindez csakis a kolhozépítés frontján elért „könnyű" és „váratlan" sikerek légkörében történhetett.

Mindez csak azért történhetett, mert a párt egy részében hebehurgya hangulat kapott lábra: „Mi mindent meg tudunk csinálni!", „Nekünk minden csak gyerekjáték!"

Mindez csak azért történhetett, mert egyes elvtársainknak a siker fejükbe szállt és egy pillanatra elvesztették tisztánlátásukat és józan ítélőképességüket.

Hogy a kolhozépítés terén helyreigazíthassuk munkánk irányvonalát, *véget kell vetni az ilyen hangulatoknak.*

Ez most a párt egyik legsürgősebb feladata.

A vezetés művészete komoly dolog. Nem szabad a mozgalom mögött elmaradni, mert elmaradni annyi, mint a tömegektől elszakadni. De nem szabad előreszaladni sem, mert előreszaladni annyi, mint elveszíteni a tömegeket és elszigetelni önmagunkat. Aki a mozgalmat vezetni akarja és egyúttal meg akarja tartani a kapcsolatot a milliós tömegekkel, annak

két fronton kell harcolnia — az elmaradók ellen is, az előreszaladók ellen is.

Pártunk erős és győzhetetlen, mert amikor a mozgalmat vezeti, meg tudja tartani és meg tudja sokszorozni kapcsolatait, melyek a munkások és parasztok milliós tömegeihez fűzik.

„Pravda" 60. szám.
1930 március 2.
Aláírás: I. Sztálin

LEVÉL BEZIMENSZKIJ ELVTÁRSHOZ

Bezimenszkij elvtárs!

Késve írok.

Nem vagyok irodalmi szakértő és természetesen kritikus sem vagyok. Mégis, mivel oly határozottan kívánja, közölhetem Önnel személyes véleményemet.

Elolvastam a „Lövés"-t és az „Életünk napjá"-t is. Ezekben a művekben nincs semmi „kispolgári", semmi „pártellenes". Mindkettőt, különösen a „Lövés"-t, napjainkban a forradalmi proletár művészet mintaképeinek lehet tekinteni.

Igaz, megtalálhatók bennük a komszomolista avantgarde-izmus bizonyos csökevényei. E művek olvasása közben azt hihetné a tapasztalatlan olvasó, hogy nem a párt javítja ki az ifjúság hibáit, hanem fordítva. De nem ez a fogyatékosság e művek fő jellemző vonása, pátosza. E művek pátosza abban van, hogy kiélezik apparátusaink fogyatékosságainak kérdését és ugyanakkor e fogyatékosságok kijavításának lehetőségébe vetett mély hit sugárzik belőlük. Ez a leglényegesebb a „Lövés"-ben és az „Életünk napjá"-

ban. Ez a két mű legfőbb érdeme. Ez pedig erősen e két mű javára billenti a mérleget, emellett teljesen elhalványulnak szerintem múlandó fogyatékosságaik.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1930 március 19.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

VÁLASZ A KOLHOZPARASZT ELVTÁRSAKNAK

Az ujságokból ismeretes, hogy Sztálin „Akiknek a siker fejükbe szállt" című cikke* és a Központi Bizottság ismert határozata „A párt vonalának a kolhozmozgalom terén észlelhető elferdítései elleni harcról"[34] erős visszhangot keltett a kolhozmozgalom gyakorlati munkásai körében. Ezzel kapcsolatban az utóbbi időben számos levelet kaptam a kolhozparaszt elvtársaktól, amelyekben feleletet kérnek több kérdésre. Kötelességem volt, hogy ezekre a levelekre magánlevelezés útján válaszoljak. Ez azonban lehetetlennek bizonyult, mert a leveleknek több mint a felén nincs feltüntetve írójuk címe (elfelejtették megírni a címüket). Viszont a levelekben érintett kérdések politikailag óriási jelentőségűek minden elvtársunk számára. Azonkívül érthető, hogy azokat az elvtársakat sem hagyhattam válasz nélkül, akik elfelejtették megírni a címüket. Ennek következtében kénytelen vagyok a kolhozparaszt elvtársak leveleire nyilvánosan, vagyis a sajtóban válaszolni, kiválasztva a levelekből azokat a kérdéseket, amelyek az ügy

* Lásd ebben a kötetben 206—215. old. — *Szerk.*

szempontjából fontosak. Erre annál is szívesebben vállalkoztam, mivel a Központi Bizottság erre vonatkozóan egyenes határozatot hozott.

Első kérdés. Mi a parasztkérdésben elkövetett hibák *gyökere?*

Felelet. Az, hogy helytelen magatartást tanusítottak a középparaszt irányában. Az, hogy erőszakot alkalmaztak a középparaszthoz való gazdasági viszonyunk terén. Az, hogy elfelejtették, hogy a középparasztság tömegeivel való gazdasági összefogásnak nem erőszakos intézkedések alapján, hanem a középparaszttal való megegyezés alapján, a középparasztal való szövetség alapján kell felépülnie. Az, hogy elfelejtették, hogy jelenleg a kolhozmozgalom alapja a munkásosztály és a szegényparasztság szövetsége a középparaszttal, általában a kapitalizmus ellen, és különösen a kulákság ellen.

Amíg a középparaszttal egységfrontban támadtuk a kulákságot, minden jól ment. De amikor egyes elvtársaink, a sikerektől megrészegedve, a kulák elleni támadás útjáról észrevétlenül a középparaszt elleni harc útjára kezdtek lesiklani, amikor, a kollektivizálás magas százalékát hajszolva, erőszakot kezdtek alkalmazni a középparaszttal szemben, megfosztották a választójogától, „kuláktalanították" és kisajátították — akkor a támadás vonala kezdett elferdülni, a középparaszttal tartott egységfront szakadozni kezdett, és csak természetes, hogy a kuláknak lehetősége nyílt arra, hogy megpróbáljon újra lábraállni.

Elfelejtették, hogy az erőszak, amely nélkülözhetetlen és hasznos az osztályellenségeink ellen folyó

harcban, megengedhetetlen és végzetes a középparaszttal szemben, aki szövetségesünk.

Elfelejtették, hogy a lovasrohamok, amelyek szükségesek és hasznosak, mikor katonai jellegű feladatokat kell megoldani, alkalmatlanok és végzetesek, ha a kolhozépítés feladatainak megoldásáról van szó, különösen, amikor a kolhozépítést a középparasztsággal szövetségben szervezzük.

Ez a parasztkérdésben elkövetett hibák gyökere.

A középparasztsággal való gazdasági viszonyunkra vonatkozóan Lenin ezt mondja:

„Mindenekelőtt abból az igazságból kell kiindulnunk, hogy itt erőszakos módszerekkel a dolog lényegénél fogva semmit sem lehet elérni. Itt a gazdasági feladat egészen más. Itt nincs meg az a felső réteg, amelyet le lehet vágni, meghagyva az egész talapzatot, az egész épületet. Olyan felsőréteg, amilyen a városban a kapitalisták rétege volt, itt nincsen. *Itt erőszakot alkalmazni annyit jelent, mint az egész ügyet tönkretenni ... Nincs ostobább dolog, mint akárcsak gondolni is arra, hogy a középparaszttal szemben a gazdasági viszonyok terén erőszakot alkalmazzunk*" (XXIV. köt. 168. old.[34a]).

És más helyen:

„*Erőszak a középparasztsággal szemben a legnagyobb mértékben káros.* A középparasztság nagyszámú, sokmilliós réteg. Még Európában sem, ahol pedig a középparasztság seholsem ilyen erős, ahol rendkívül fejlett a technika, a kultúra, a városi élet, a vasúti közlekedés, ahol tehát a legkönnyebben lehetne erőszakra gondolni — még ott sem javasolta egyetlen forradalmi szocialista sem, hogy a középparasztsággal szemben erőszakos rendszabályokat alkalmazzunk" (XXIV. köt. 167. old.[34b]).

Azt hiszem, a dolog világos.

Második kérdés. Melyek a legfőbb hibák a kolhozmozgalom terén?

Felelet. Legalább három ilyen hibára kell rámutatnunk.

1) A kolhozok szervezése során megszegték az önkéntesség lenini elvét. Megszegték a párt fő útmutatásait és megszegték a mezőgazdasági artel minta-szabályzatát, mely a kolhozépítés önkéntességén alapul.

A leninizmus arra tanít, hogy a parasztokat az önkéntesség elve alapján kell a kollektív gazdaság vágányára átvezetni, meg kell győzni őket arról, hogy a társas, kollektív gazdaság előnyösebb az egyéni gazdaságnál. A leninizmus arra tanít, hogy a parasztokat csak úgy lehet meggyőzni a kollektív gazdaság előnyeiről, ha a valóságban, tapasztalatilag *megmutatjuk* és *bebizonyítjuk* nekik, hogy a kolhoz jobb az egyéni gazdálkodásnál, előnyösebb az egyéni gazdálkodásnál, hogy a kolhoz kivezető út a paraszt, a szegény- és középparaszt számára az ínségből és nyomorból. A leninizmus arra tanít, hogy máskülönben a kolhozok nem lehetnek szilárdak. A leninizmus arra tanít, hogy minden arra irányuló kísérlet, hogy a kolhozt a parasztra ráerőszakolják, minden arra irányuló kísérlet, hogy a kolhozokat kényszer útján honosítsák meg, csak káros eredményekkel járhat, csak elriaszthatja a parasztokat a kolhozmozgalomtól.

És valóban, amíg ezt a legfőbb szabályt betartották, a kolhozmozgalom egyik sikert a másik után aratta. Egyes elvtársaink azonban a sikerek mámorában kezdték mellőzni ezt a szabályt, kezdtek túlságosan sietni és a kollektivizálás nagy százalékát haj-

hászva, kényszer útján kezdtek kolhozokat létrehozni. Nincs mit csodálkozni azon, ha ennek a „politikának" káros eredményei hamarosan mutatkoztak. A sebtében létrejött kolhozok éppoly gyorsan kezdtek szétmállani, mint amilyen gyorsan létrejöttek, a parasztság egy része pedig, amely tegnap még igen nagy bizalommal viseltetett a kolhozok iránt, kezdett elfordulni tőlük.

Ez az első és legfőbb hiba a kolhozmozgalom terén.

A kolhozépítés önkéntességéről Lenin ezt mondja:

„Most az a feladat, hogy áttérjünk a föld *társas* megművelésére, áttérjünk a *nagyüzemű* közös gazdálkodásra. De a Szovjethatalom erre nem kényszeríthet; erre nem kényszeríthet semmiféle törvény. A mezőgazdasági *kommúna önkéntesen* alakul meg, a föld *társas megművelésére* való áttérés csakis *önkéntes* lehet, e tekintetben szó sem lehet arról, hogy a munkás- és parasztkormány a legcsekélyebb kényszert is alkalmazza, a törvény ezt nem tűri. Ha valaki önök közül ilyen kényszert látna, annak tudnia kell, hogy ez — visszaélés, hogy ez — törvényszegés, amelyet minden erőnkkel igyekszünk jóvátenni és jóvá is fogunk tenni"* (XXIV. köt. 43. old.).

És más helyen:

„Csakis abban az esetben, ha sikerül a föld társas, kollektív, szövetkezeti, artelban való megmunkálásának előnyeit a parasztnak a gyakorlatban *megmutatni*, csak ha sikerül a szövetkezeti, artelgazdasággal a parasztnak segítséget nyujtani, csakis akkor fogja majd az államhatalmat kezében tartó munkásosztály a maga igazát a parasztnak valóban bebizonyítani, csakis akkor vonhatja majd valóban a maga oldalára a sokmilliós paraszttömeget szilár-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

dan és igazán. Ezért a legnagyobb jelentőséget kell tulajdonítani azoknak a különböző intézményeknek, amelyek elősegítik a szövetkezeti, artelban szervezett földművelést. Millió és millió elaprózott, eldugott falvakban szerteszórt, egyes gazdaságunk van... Ha majd *gyakorlatilag*, a parasztok számára kézzelfogható *tapasztalati* úton *bebizonyítottuk*, hogy a társas, artelban szervezett földművelésre való áttérés szükséges és lehetséges, csakis akkor mondhatjuk majd teljes joggal, hogy olyan óriási parasztországban, amilyen Oroszország, komoly lépést tettünk előre a szocialista földművelés útján"* (XXIV. köt. 579—580. old.[34c]).

Végül még egy idézet Lenin műveiből:

„A Szovjethatalom képviselői támogatják a különféle szövetkezetek, valamint a középparasztok mezőgazdasági kommúnáinak megalakítását, de azok létrehozása körül a *legcsekélyebb kényszert sem* szabad megtűrniök. Csak az olyan egyesülések értékesek, melyeket a parasztok maguk létesítenek szabad elhatározásukból, s amelyeknek előnyös voltáról gyakorlatilag meggyőződtek. *A túlnagy sietség ezen a téren káros*, mert csak erősítheti a középparasztság előítéleteit az újításokkal szemben. A Szovjethatalomnak azokat a képviselőit, akik még ha nem is egyenes, hanem csak közvetett kényszert alkalmaznak, hogy a parasztokat a kommúnákba való belépésre bírják, a legszigorúbban felelősségre kell vonni és el kell távolítani a falusi munkától"* (XXIV. köt. 174. old.).

Azt hiszem, a dolog világos.

Aligha szorul bizonyításra, hogy a párt Leninnek ezt az útmutatását teljes szigorral végre is fogja hajtani.

2) A kolhozépítés terén megszegték azt a lenini elvet, hogy figyelembe kell venni a Szovjetunió kü-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

lönböző vidékein uralkodó különböző viszonyokat. Elfelejtették, hogy a Szovjetuniónak igen sokféle vidéke van és ezeknek gazdasági alakulata és kulturális színvonala különböző. Elfelejtették, hogy e területek közt vannak a fejlődés magas fokán álló, vannak közepes és vannak elmaradt területek. Elfelejtették, hogy ezeken a korántsem egyforma területeken a kolhozmozgalom üteme és a kolhozépítés módszerei *nem lehetnek egyformák.*

„Hiba lenne — mondja Lenin —, ha Oroszország minden vidéke számára egyszerűen egy mintára másolgatnánk a rendeleteket, ha Ukrajna és a Don-vidék bolsevik kommunistái, szovjetfunkcionáriusai valamennyi rendelet érvényét válogatás nélkül kiterjesztenék más vidékekre"... mert „mi semmi szín alatt sem kötjük magunkat valamely egyféle sablonhoz, nem határozzuk el egyszersmindenkorra, hogy a mi tapasztalataink, Közép-Oroszország tapasztalatai teljes egészükben alkalmazhatók minden határvidéken" (XXIV. köt. 125—126. old.).

Más helyen Lenin azt mondja:

„A legnagyobb ostobaság volna Közép-Oroszországot, Ukrajnát, Szibériát egy kaptafára húzni, egy és ugyanazon sablon szerint kezelni" (XXVI. köt. 243. old.).

Végül, Lenin arra kötelezi a kaukázusi kommunistákat, hogy:

„értsék meg *helyzetüknek, köztársaságaik helyzetének az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság helyzetétől és viszonyaitól eltérő sajátosságát, értsék meg, hogy nem szabad lemásolniok a mi taktikánkat, hanem megfontoltan, a konkrét viszonyok különbözőségének megfelelően, módosítani kell azt*" (XXVI. köt. 191. old.[34d]).

Azt hiszem, a dolog világos.

Lenin útmutatásai alapján pártunk Központi

Bizottsága „A kollektivizálás ütemérõl" hozott határozatában (lásd a „Pravda" 1930 január 6-i számát[35]) a Szovjetunió területeit a kollektivizálás üteme szempontjából három csoportra osztotta: eszerint Észak-Kaukázus, a Közép-Volgavidék és az Alsó-Volgavidék alapjában már 1931 tavaszára, más gabonatermelõ területek pedig (Ukrajna, a Központi Feketeföld-terület, Szibéria, az Urál, Kazahsztán stb.) alapjában 1932 tavaszára befejezhetik a kollektivizálást, míg a többi terület a kollektivizálás befejezését kitolhatja az ötéves terv végéig, vagyis 1933-ig.

És mi történt a valóságban? Kitûnt, hogy egyes elvtársaink, a kolhozmozgalom elsõ sikereitõl megmámorosodva, szerencsésen megfeledkeztek Lenin útmutatásairól is, a Központi Bizottság határozatáról is. Moszkva terület, lázasan hajhászva a felfújt kollektivizálási eredményeket, úgy tájékoztatta funkcionáriusait, hogy a kollektivizálást 1930 tavaszára be kell fejezni, holott még legalább három év állt rendelkezésére (1932 végéig). A Központi Feketeföld-terület, amely nem akart „elmaradni mások mögött", úgy tájékoztatta funkcionáriusait, hogy a kollektivizálást 1930 elsõ felében be kell fejezniök, holott még legalább két év állott rendelkezésére (1931 végéig). A kaukázusontúliak és a turkesztániak pedig, lázas igyekezetükben, hogy az élenjáró vidékeket „utólérjék és túlszárnyalják", arra vettek irányt, hogy a kollektivizálást a „legrövidebb idõ alatt" be kell fejezni, holott még négy teljes év állt rendelkezésükre (1933 végéig).

Érthetõ, hogy a kollektivizálásnak ilyen gyors-

tüzelő „üteme" mellett a kolhozmozgalomra gyengén előkészített kerületek, buzgalmukban, hogy a jobban előkészített kerületeket „utólérjék", erős adminisztratív nyomást voltak kénytelenek gyakorolni, saját adminisztratív buzgalmukkal igyekeztek pótolni a kolhozmozgalom gyors ütemének hiányzó tényezőit. Az eredmény ismeretes. Közismert az a zűrzavar, amely ezeken a területeken keletkezett, s amelyet a Központi Bizottság beavatkozásával kellett megszüntetni.

Ez a második hiba a kolhozmozgalom terén.

3) A kolhozszervezés terén megszegték azt a lenini elvet, hogy a mozgalom még ki nem fejlődött formáját nem szabad átugrani. Megszegték azt a lenini elvet, mely azt mondja: ne vágjunk elébe a tömegek fejlődésének, ne rendeletekkel kormányozzuk a tömegek mozgalmát, ne szakadjunk el a tömegektől, hanem haladjunk együtt a tömegekkel és vigyük őket előbbre úgy, hogy elvezetjük őket jelszavainkhoz és megkönnyítjük nekik, hogy saját tapasztalataik alapján győződjenek meg jelszavaink helyességéről.

„Mikor a petrográdi proletariátus és a petrográdi helyőrség katonái megragadták a hatalmat — mondja Lenin —, nagyon jól tudták, hogy az építés a falun nagy nehézségekbe fog ütközni, hogy itt lépésről-lépésre kell haladni, hogy a *legnagyobb esztelenség* lenne, ha *dekrétumokkal, törvényerejű rendelkezésekkel próbálnók a föld társas megművelését bevezetni*, hogy ezt csak elenyészően kevés öntudatos paraszt vállalhatta, a parasztság óriási többsége azonban ezt a feladatot nem tűzte maga elé. Ezért mi arra szorítkoztunk, ami a forradalom továbbfejlesztése érdekében feltétlenül szükséges: *semmiesetre sem szabad*

a tömegek fejlődésének elébevágni, hanem ki kell várni, míg e tömegek saját tapasztalatából, saját harcából fog kifejlődni a további előrehaladás"* (XXIII. köt. 252. old.).

Leninnek ezekből az útmutatásaiból kiindulva, a Központi Bizottság „A kollektivizálás üteméről" hozott határozatában (lásd a „Pravda" 1930 január 6. számát) megállapította, hogy

a) a kolhozmozgalom fő formája az adott viszonyok között a mezőgazdasági artel, hogy

b) ennélfogva ki kell dolgozni a mezőgazdasági artelnak, mint a kolhozmozgalom fő formájának minta-szabályzatát, hogy

c) gyakorlati munkánkban nem szabad megtűrnünk a kolhozmozgalom felülről jövő „elrendelését" és a „kollektivizálással való játékot".

Vagyis, ma nem a kommúnára, hanem a mezőgazdasági artelra kell irányt vennünk, mert ma ez a kolhozépítés fő formája, nem szabad megtűrnünk, hogy a mezőgazdasági artel megkerülésével a kommúnára ugorjanak át, nem szabad a parasztok kolhozépítésre irányuló tömegmozgalmát a kolhozok „elrendelésével", „kolhozosdival" felcserélni.

Azt hiszem, a dolog világos.

És mi történt a valóságban? Kitűnt, hogy egyes elvtársaink, a kolhozmozgalom első sikereitől megmámorosodva, szerencsésen megfeledkeztek Lenin útmutatásairól is, a Központi Bizottság határozatáról is. Ezek az elvtársak, ahelyett, hogy a mezőgazdasági artelért tömegmozgalmat szerveztek volna, az egyénileg gazdálkodó parasztokat egyenesen a

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

kommúna-rendszerre kezdték „átvinni". Ahelyett, hogy megszilárdították volna a mozgalom artel formáját, kényszer útján kezdték „társadalmasítani" a disznót, juhot, kecskét, baromfit, a paraszt saját használatára tartott fejősjószágot, a lakóházakat.

Leninista ilyen elhamarkodottságot nem engedhet meg magának s ennek a megengedhetetlen elhamarkodottságnak eredményei ma már közismertek. A legtöbb esetben természetesen nem sikerült maradandó kommúnákat létrehozniok. Viszont számos mezőgazdasági artelt kiengedtek a kezükből. Igaz, megmaradtak a „szép" határozatok. De mi köszönet bennük?

Ez a harmadik hiba a kolhozmozgalom terén.

Harmadik kérdés. Hogyan keletkezhettek ezek a hibák és hogyan kell a pártnak helyrehozni azokat?

Felelet. Ezek a hibák a kolhozmozgalom terén elért gyors sikereink alapján keletkeztek. A sikerektől néha megszédülnek az emberek. A sikerek gyakran túlzott önhittséget és elbizakodottságot szülnek. Ez különösen könnyen megeshetik egy hatalmon levő párt képviselőivel. Különösen olyan párt képviselőivel, mint a mi pártunk, amelynek ereje és tekintélye csaknem határtalan. Itt könnyen lehetségesek annak a kommunista hencegésnek esetei, amely ellen Lenin szikrázó haraggal harcolt. Itt könnyen hihetnek a rendeletek, határozatok, utasítások mindenható erejében. Itt nagyon is reális az a veszély, hogy belátthatatlan országunk egyik vagy másik sarkában a párt egyes képviselői a párt forradalmi intézkedéseit üres, bürokratikus rendeletgyártássá torzítják. Nemcsak helyi funkcionáriusokra gondolok, hanem

egyes területi funkcionáriusokra is, sőt a Központi Bizottság egyes tagjaira is.

„A kommunista hencegés — mondja Lenin — azt jelenti, hogy valaki, aki benn van a kommunista pártban, és akit még nem tisztogattak ki onnan, azt képzeli, hogy minden feladatát meg tudja oldani kommunista rendeletgyártással" (XXVII. köt. 50—51. old.).

Ezen a talajon keletkeztek a kolhozmozgalom terén elkövetett hibák, ez volt a talaja a pártvonal elferdítésének a kolhozépítés terén.

Miért veszélyesek ezek a hibák és ferdítések, ha a jövőben is ismétlődni fognak, ha nem fogjuk azokat gyorsan és gyökeresen felszámolni?

Azért veszélyesek, mert ezek a hibák nyílegyenesen a kolhozmozgalom lejáratására, a középparaszttal való meghasonlásra, a szegényparasztság dezorganizálására, soraink megzavarására, egész szocialista építésünk meggyengülésére, a kulákság visszaállítására vezetnek.

Röviden: ezeknek a hibáknak az a tendenciájuk, hogy letérítenek bennünket a parasztság zömével való szövetség megszilárdításának útjáról, a proletárdiktatúra megszilárdításának útjáról és e tömegekkel való szakítás útjára, a proletárdiktatúra aláaknázásának útjára terelnek.

Ez a veszély már február második felében jelentkezett, amikor elvtársaink egy része, az előző sikerektől elvakítva, rohanvást letért a lenini útról. Pártunk Központi Bizottsága számbavette ezt a veszélyt és késedelem nélkül beavatkozott a dologba, megbízva Sztálint, hogy a kolhozmozgalomról írt külön cikkben figyelmeztesse az elvtársakat, hogy túllőttek a

célon. Vannak, akik azt hiszik, hogy az „Akiknek a siker fejükbe szállt" című cikk Sztálin egyéni kezdeményezésének a gyümölcse. Ez persze nevetséges. Nem azért van Központi Bizottságunk, hogy ilyen ügyben akárkinek is átengedje az egyéni kezdeményezést. A Központi Bizottság mélyére hatolt a dolognak. S amikor kiderült, milyen nagyok és elterjedtek a hibák, a Központi Bizottság haladéktalanul, tekintélyének egész súlyával rácsapott a hibákra s közzétette 1930 március 15-i nevezetes határozatát.

Nehéz megállítani és a helyes útra téríteni az embereket, akik őrült iramban egyenesen a szakadék felé száguldanak. De Központi Bizottságunkat éppen azért hívják a lenini párt Központi Bizottságának, mert le tud küzdeni még nagyobb nehézségeket is. S lényegében már le is küzdötte ezeket a nehézségeket.

Nehéz ilyen esetekben a párt egész osztagainak rohanás közben megállani, idejében a helyes útra térni és soraikat menetközben átcsoportosítani. De pártunkat éppen azért nevezik Lenin pártjának, mert eléggé rugalmas ahhoz, hogy az ilyen nehézségeket leküzdje. S lényegében már le is küzdötte ezeket a nehézségeket.

Itt az a legfontosabb, hogy hibáinkat bátran beismerjük és legyen erőnk arra, hogy a legrövidebb időn belül kiküszöböljük azokat. A fő nehézség itt az, hogy a nemrég elért sikerek okozta mámor után félnek beismerni hibáikat, félnek az önbírálattól s a hibákat nem akarják gyorsan és erélyesen helyrehozni. Pedig csak le kellene küzdeni ezt a nehézséget,

csak sutba kellene dobni a felfújt számokra épített tervfeladatokat és az irodai, bürokratikus maximalizmust, csak a kolhozok szervezeti és gazdasági építésének feladataira kellene fordítani a figyelmet — és a hibáknak még nyoma sem maradna. Semmi okunk sincs kételkedni abban, hogy pártunk lényegében már leküzdötte ezt a veszedelmes nehézséget.

„Mindazok a forradalmi pártok — mondja Lenin —, amelyek eddig elpusztultak, azért pusztultak el, mert *elbizakodtak* és nem tudták meglátni, miben rejlik az erejük *és féltek beszélni gyengéikről*. De mi nem pusztulunk el, mert nem félünk beszélni gyengéinkről és megtanuljuk leküzdeni a gyengéket"* (XXVII. köt. 260—261. old.).

Lenin e szavait nem szabad elfelejtenünk.

Negyedik kérdés. Nem jelent-e a pártvonal elferdítései elleni harc meghátrálást, visszavonulást?

Felelet. Persze, hogy nem! Visszavonulásról itt csak az beszélhet, aki a hibák és elferdítések folytatását előnyomulásnak, a hibák elleni harcot pedig visszavonulásnak tartja. Előnyomulás, amely hibák és elferdítések halmozásából áll — mondhatom, nagyszerű „előnyomulás" az ilyen . . .

Napirendre tűztük a mezőgazdasági artelt, mely a jelenlegi kolhozmozgalom fő formája, kidolgoztuk a megfelelő minta-szabályzatot — a kolhozépítés munkájának vezérfonalát. Lemondunk-e róla? Persze, hogy nem!

Napirendre tűztük, hogy megszilárdítjuk a munkásosztály és a szegényparasztság termelési összefogását a középparaszttal, mert ez a jelenlegi kolhoz-

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

mozgalom alapja. Lemondunk-e erről? Persze, hogy nem!

Napirendre tűztük a kulákság mint osztály felszámolásának jelszavát, mely a jelen pillanatban falusi gyakorlati munkánk fő jelszava. Lemondunk-e róla? Persze, hogy nem!

Még 1930 januárjában megállapítottuk a Szovjetunió mezőgazdasága kollektivizálásának bizonyos ütemét, meghatározott csoportokba osztottuk a Szovjetunió különböző területeit és mindegyik csoportnak meghatároztuk a maga külön ütemét. Lemondunk-e erről? Persze, hogy nem!

Hol van hát akkor a párt „visszavonulása"?

Mi azt akarjuk, hogy vonuljanak vissza azok, akik hibákat és torzításokat követtek el és hagyjanak fel hibáikkal. Azt akarjuk, hogy a hebehurgyák hagyjanak fel hebehurgyaságukkal és vonuljanak vissza a leninizmus állásaiba. Ezt akarjuk, mert csak ezzel a feltétellel lehet majd folytatnunk a *valódi* előnyomulást osztályellenségeink ellen. Azt jelenti-e ez, hogy visszafelé megyünk? Szó sincs róla! Ez csak azt jelenti, hogy *helyesen* akarunk előnyomulni s nem akarunk hebehurgyán előnyomulást játszani.

Hát nem világos-e, hogy a pártnak ezt az irányvonalát csak tökfilkók és túlzó „baloldaliak" minősíthetik visszavonulásnak?

Azok, akik visszavonulásról fecsegnek, legalábbis két dolgot nem értenek.

a) Nem ismerik a támadás törvényeit. Nem értik, hogy a támadás, melyet a már elfoglalt állások *megerősítése nélkül* hajtanak végre — eleve kudarcra van kárhoztatva.

Mikor lehet sikeres a támadás, mondjuk, katonai téren? Akkor, ha az emberek nemcsak szakadatlanul támadnak, hanem igyekeznek egyszersmind a már elfoglalt állásokat *megerősíteni*, erőiket a megváltozott helyzetnek megfelelően *átcsoportosítani*, a hadtápot *közelebb vonni*, a tartalékokat *fölzárkóztatni*. Miért van minderre szükség? Azért, hogy biztosítsuk magunkat meglepetések ellen, betöltsük a front egyes helyein támadt réseket, amelyek minden támadásnál előfordulhatnak, s hogy ilymódon előkészítsük az ellenség teljes megsemmisítését. A lengyel csapatok 1920-ban azt a hibát követték el, ha a dolognak csak a katonai oldalát tekintjük, hogy mellőzték ezt a szabályt. Egyebek közt ezzel magyarázható, hogy miután előbb egész seregükkel Kievig hömpölyögtek, aztán kénytelenek voltak ugyanúgy Varsóig visszaözönleni. A szovjet csapatok hibája 1920-ban abban állt, ha megint csak a dolog katonai oldalát tekintjük, hogy Varsó felé való előnyomulásukban ugyanazt a hibát követték el, mint a lengyelek.

Ugyanezt kell mondanunk az osztályharc frontján folyó támadás törvényeiről is. Amikor meg akarjuk semmisíteni az osztályellenséget, nem lehet sikerrel támadni, ha *nem erősítjük meg* a már elfoglalt állásokat, ha *nem csoportosítjuk át* erőinket, ha nem biztosítjuk a frontot *tartalékokkal*, ha nem vonjuk közelebb a *hadtápot* és így tovább.

A dolog lényege az, hogy a hebehurgyák nem értik a támadás törvényeit. A dolog lényege az, hogy a párt érti és alkalmazza azokat.

b) Nem értik a támadás osztályterméSzetét.

Támadásról kiabálnak. Támadás, de — *melyik* osztály ellen, *melyik* osztállyal szövetségben? Mi a falu tőkés elemei ellen a középparaszttal szövetségben támadunk, mert csakis az ilyen támadás hozhatja meg győzelmünket. De mi a teendő, ha a párt egyes osztagainak túlbuzgósága folytán a támadás kezd lesiklani a helyes útról és élével szövetségesünk, a középparaszt ellen kezd fordulni? Hogyan, hát nekünk *akármilyen* támadás kell, nem pedig olyan támadás, melyet egy meghatározott osztály ellen, egy meghatározott osztállyal szövetségben szervezünk? Don Quijote is azt képzelte, hogy az ellenséget támadja, amikor a szélmalmot rohamozta. Ismeretes azonban, hogy ennek a — tisztesség ne essék szólván — támadásnak a során betörte a fejét.

Úgy látszik, Don Quijote babérai nem hagyják nyugodni a mi „baloldali" túlzóinkat sem.

Ötödik kérdés. Melyik nálunk a főveszély: a jobboldali vagy a „baloldali" veszély?

Felelet. Nálunk most a jobboldali veszély a főveszély. A jobboldali veszély volt és ma is a főveszély.

Nem mond-e ellent ez az állítás a Központi Bizottság 1930 március 15-i határozatának, amely kimondja, hogy ma a „baloldali" túlzók hibái és torzításai a kolhozmozgalom legfőbb akadályai? Nem, nem mond ellent. A dolog úgy áll, hogy a baloldali túlzóknak a kolhozmozgalom terén elkövetett hibái olyan hibák, amelyek kedvező feltételeket teremtenek arra, hogy a jobboldali elhajlás a pártban fokozódjék és megerősödjék. Miért? Azért, mert

ezek a hibák fonák színben tüntetik fel a párt vonalát, tehát megkönnyítik a párt diszkreditálását — következésképp megkönnyítik a jobboldali elemek harcát a párt vezetősége ellen. A párt vezetőségének diszkreditálása — ez az a legelemibb és egyetlen talaj, amelyen a jobboldali elhajlók harca a párt ellen egyre jobban erősödhet. A „baloldali" túlzók, azok hibái és ferdítései teremtik meg ezt a talajt a jobboldali elhajlók számára. Ezért, ha sikerrel akarunk küzdeni a jobboldali opportunizmus ellen, le kell küzdenünk a „baloldali" opportunisták hibáit. A „baloldali" túlzók, objektív szerepük szempontjából, a jobboldali elhajlók szövetségesei.

Ilyen sajátos összefüggés van a „baloldali" opportunizmus és a jobboldali elhajlás között.

Ezzel az összefüggéssel kell megmagyaráznunk azt a tényt, hogy egyes „baloldaliak" gyakran emlegetik a jobboldaliakkal való blokkot. Ezzel kell magyaráznunk azt a sajátos jelenséget is, hogy a „baloldaliak" egyrésze, amely tegnap még hangos hurrázással „nyomult előre" és az egész Szovjetuniót valami két-három hét alatt próbálta kollektivizálni, ma passzívvá lett, kezét ölbe teszi és a harcteret szerencsésen átengedi a jobboldali elhajlóknak, vagyis a kulák előli valóságos visszavonulásra (idézőjel nélkül!) vesz irányt.

A jelen pillanat jellegzetessége az, hogy nálunk a „baloldali" túlzók elleni harc — előfeltétele és sajátos formája a jobboldali opportunizmus elleni sikeres harcnak.

Hatodik kérdés. Hogyan kell megítélnünk azt, hogy a parasztság egy része kivált a kolhozokból?

Felelet. A parasztság egy részének kiválása azt jelenti, hogy nálunk az utóbbi időben több olyan kolhoz jött létre, amelyek nem eléggé szilárdak és most megtisztulóban vannak az állhatatlan elemektől. Ez azt jelenti, hogy a felfújt kolhozok eltűnnek, a szilárdak megmaradnak és erősödni fognak. Véleményem szerint ez teljesen normális jelenség. Egyes elvtársak kétségbeesnek emiatt, pánikba esnek és görcsösen kapaszkodnak a kollektivizálás felfújt százalékszámaihoz. Mások, kárörvendve, a kolhozmozgalom „kudarcát" jósolgatják. Ezek is, azok is súlyosan tévednek. Ezek is, azok is távol vannak attól, hogy a kolhozmozgalom lényegét marxista módon megértsék.

A kolhozokból mindenekelőtt az úgynevezett holt lelkek válnak ki. Ez tulajdonképpen nem is kiválás, hanem csak az üresség feltárulása. Kellenek-e nekünk a holt lelkek? Persze, hogy nem kellenek. Azt hiszem, hogy az északkaukázusiak és az ukrajnaiak feltétlenül helyesen járnak el, amikor feloszlatják a holt lelkekből álló kolhozokat és valóban élő, valóban maradandó kolhozokat szerveznek. A kolhozmozgalom szempontjából ez csak nyereség.

Másodszor, kiválnak az idegen, ügyünkkel szemben határozottan ellenséges elemek. Világos, hogy minnél hamarabb pusztulnak ezek az elemek a kolhozokból, annál jobb a kolhozmozgalomnak.

Végül, kiválnak az ingadozó elemek, akiket nem lehet sem idegeneknek, sem holt lelkeknek nevezni. Ezek azok a parasztok, akiket *ma* még nem tudtunk meggyőzni ügyünk igazáról, de akiket *holnap* egészen biztosan meg fogunk győzni. Ezeknek a parasztok-

nak a kiválása a kolhozmozgalom komoly, habár csak ideiglenes vesztesége. Ezért a kolhozok ingadozó elemeiért folyó harc ma a kolhozmozgalom egyik legfontosabb feladata.

Ezek szerint, a parasztok egy részének kiválása a kolhozokból nemcsak káros jelenség. Amennyiben ez a kiválás megszabadítja a kolhozokat a holt lelkektől és a határozottan idegen elemektől, annyiban jótékony folyamat, mert egészségesebbé és erősebbé teszi a kolhozokat.

Egy hónappal ezelőtt azt gondoltuk, hogy a gabonatermő területeken a kollektivizálást már több mint 60%-ban végrehajtottuk. Most világos, hogy ha az igazi és valamennyire maradandó kolhozokat tekintjük, ez a szám nyilvánvalóan túlzott volt. Ha a kolhozmozgalom a gabonatermő területeken, a parasztok egy részének kiválása után, a kollektivizálás 40%-os szintjén megszilárdul — ez pedig egész biztosan megvalósítható —, akkor ez a mai helyzetben a kolhozmozgalom óriási eredménye lesz. Én itt a gabonatermő területek átlagos százalékszámát veszem, jól tudva, hogy emellett vannak egyes olyan kerületeink, ahol a kollektivizálás általános és elérte a 80—90%-ot. A gabonatermő területek 40%-os kollektivizálása azt jelenti, hogy a kollektivizálás eredeti ötéves tervének 1930 tavaszáig terjedő részét *kétszeresen* tudtuk teljesíteni.

Ki merné tagadni ennek a Szovjetunió szocialista fejlődése terén elért *történelmi jelentőségű* vívmánynak *döntő* jellegét?

Hetedik kérdés. Helyesen teszik-e az ingadozó parasztok, ha kiválnak a kolhozokból?

Felelet. Nem, helytelenül teszik. A kolhozokból kiválva, saját érdekeik ellen cselekszenek, mert a parasztok csakis a kolhozok útján szabadulhatnak meg a nyomortól és sötétségtől. A kolhozokból kiválva, rosszabb helyzetbe kerülnek, mert megfosztják magukat azoktól a kedvezményektől és előnyöktől, melyeket a Szovjethatalom a kolhozoknak nyujt. A kolhozokban elkövetett hibák és torzítások nem adnak okot a kilépésre. A hibákat, bennmaradva a kolhozban, közös erővel ki kell javítani. Ez annál is könnyebb, mert a Szovjethatalom maga is teljes erővel fog harcolni e hibák ellen.

Lenin azt mondja, hogy:

„A kisgazdaság rendszere — árutermelés mellett — *nem képes* megmenteni az emberiséget a tömegek nyomorától és azok elnyomásától" (XX. köt. 122. old.[35a]).

Lenin azt mondja, hogy:

„Kisgazdasággal a nyomorból nem lehet kijutni" (XXIV. köt. 540. old.).

Lenin azt mondja, hogy:

„Ha régi módra kisgazdaságokban fogunk ülni, még ha szabad polgárok leszünk is szabad földön, mégis elkerülhetetlen pusztulás fenyeget bennünket" (XX. köt. 417. old.).

Lenin azt mondja, hogy:

„Csak a közös, az artelban végzett, a szövetkezeti munka segítségével juthatunk ki abból a zsákutcából, amelybe az imperialista háború kergetett bennünket" (XXIV. köt. 537. old.).

Lenin azt mondja, hogy:

„Át kell térni a nagy mintagazdaságokban való közös

megmunkálásra", mert „enélkül abból a bomlásból, abból az egyenesen kétségbeesett helyzetből, amelyben ma Oroszország van, ki nem juthatunk" (XX. köt. 418. old.).

Mit jelent mindez?

Azt jelenti, hogy a kolhoz az *egyedüli* eszköz, amely kivezeti a parasztokat a nyomorból, a sötétségből.

Világos, hogy a parasztok helytelenül teszik, ha kiválnak a kolhozból.

Lenin azt mondja:

„Önök, természetesen, valamennyien tudják a Szovjethatalom egész tevékenységéből, hogy milyen *óriási jelentőséget* tulajdonítunk a kommúnáknak, arteloknak és általában minden olyan szervezetnek, amelynek az a célja, hogy az apró, egyéni parasztgazdaságot társadalmi, szövetkezeti vagy artelgazdasággá alakítsa át, illetve, hogy ezt az átalakulást fokozatosan elősegítse"* (XXIV. köt. 579. old.[35b]).

Lenin azt mondja, hogy:

„A Szovjethatalom egyenesen *előnyben* részesítette a kommúnákat és szövetkezeteket, az *első helyre* állította azokat"* (XXIII. köt. 399. old.[35c]).

Mit jelent ez?

Azt jelenti, hogy a Szovjethatalom a kolhozokat kedvezményekben és előnyökben fogja részesíteni az egyéni gazdaságokkal szemben. Azt jelenti, hogy a Szovjethatalom kedvezményekben fogja részesíteni a kolhozokat: földet ad nekik, gépekkel, traktorokkal, vetőmaggal stb. fogja ellátni azokat, könnyíteni fog adóterheiken, hitelt nyujt nekik.

---

* Az én aláhúzásom. — *I. Szt.*

Miért ad a Szovjethatalom kedvezményeket és előnyöket a kolhozoknak?

Azért, mert a kolhoz az egyetlen eszköz arra, hogy a parasztok a nyomortól megszabaduljanak.

Azért, mert a kolhozoknak kedvezményekkel való segítése a szegényparasztság és a középparasztok segítésének leghatékonyabb formája.

A Szovjethatalom a napokban elhatározta, hogy a kolhozok egész társadalmasított igásállatállományát (lovát, ökrét stb.), úgyszintén a kolhozok kollektiv tulajdonában, vagy az egyes kolhozparasztok egyéni tulajdonában levő teheneket, disznókat, juhokat, baromfit is *két évre mentesíti* mindennemű adó alól.

A Szovjethatalom azonkívül elhatározta, hogy a kolhozparasztoknak ez év végéig *haladékot* ad kölcsöntartozásaik visszafizetésére és törli a kolhozokba belépett parasztokra április elseje előtt kirótt bírságokat és a bíróság által kiszabott pénzbüntetéseket.

Végül elhatározta azt is, hogy a kolhozparasztoknak még ez évben okvetlenül 500 millió rubel összegű hitelt kell folyósítani.

Ezek a kedvezmények segíteni fogják a kolhozparasztokat. Ezek a kedvezmények azokat a kolhozparasztokat fogják segíteni, akik kitartottak a kiválások idején, akik megedződtek a kolhozok ellenségei ellen folytatott harcban, akik megvédték a kolhozokat és nem engedték ki kezükből a kolhozmozgalom dicső zászlaját. Ezek a kedvezmények azokat a szegény- és középparasztokat fogják segíteni, akik ma kolhozaink magvát alkotják, akik meg fogják szilárdítani és ki fogják alakítani kolhozainkat s akik

a szocializmusnak megnyerik a parasztok millióit és millióit. Ezek a kedvezmények azokat a kolhozparasztokat fogják segíteni, akik ma a kolhozok alapkáderei s akik feltétlenül kiérdemelték, hogy a kolhozmozgalom hőseinek nevezzék őket.

Azok a parasztok, akik kiléptek a kolhozokból, *nem kapják meg* ezeket a kedvezményeket.

Hát nem világos, hogy hibát követnek el a parasztok, amikor a kolhozokból kiválnak?

Hát nem világos, hogy csakis úgy biztosíthatják maguknak ezeket a kedvezményeket, ha visszatérnek a kolhozokba?

Nyolcadik kérdés. Mi történjék a kommúnákkal, nem kell-e azokat feloszlatni?

Felelet. Nem, nem kell és nincs is miért feloszlatni azokat. Én a valódi, nem pedig a csak papíron létező kommúnákról beszélek. A Szovjetunió gabonatermő területein több nagyszerű kommúna működik, és ezek rászolgáltak arra, hogy buzdítsuk és támogassuk őket. Azokra a régi kommúnákra gondolok, amelyek kiállták az évek megpróbáltatásait, megedződtek a harcban és teljesen bebizonyították létjogosultságukat. Azokat nem kell feloszlatni, de át kell őket alakítani artelokká.

Kommúnák alakítása és vezetése — bonyolult és nehéz feladat. Nagy és szilárd kommúnák csak úgy létezhetnek és fejlődhetnek, ha tapasztalt káderekkel és kipróbált vezetőkkel rendelkeznek. Ahol az artel-rendszerről elhamarkodottan kommúna-rendszerre térnek át, ezzel csak elriasztják a parasztokat a kolhozmozgalomtól. Ezért ebben a dologban nagyon megfontoltan kell eljárni és semmi szín alatt

sem szabad elhamarkodni a dolgot. Az artel könnyebb dolog, a nagy paraszttömegek könnyebben megértik. Ezért jelenleg az artel a kolhozmozgalom legelterjedtebb formája. Amilyen mértékben a mezőgazdasági artelek megerősödnek és megszilárdulnak, abban, és csakis abban a mértékben jöhet létre a parasztok tömeges kommúna-mozgalmának talaja. De ez nem lesz egyhamar. Ezért a kommúna, mint magasabb forma, csak a jövőben válhatik a kolhozmozgalom fő láncszemévé.

Kilencedik kérdés. Mi történjék a kulákokkal?

Felelet. Eddig a középparasztról volt szó. A középparaszt a munkásosztály szövetségese és politikánknak baráti politikának kell lennie irányában. Másként áll a dolog a kulákkal. A kulák — ellensége a Szovjethatalomnak. Vele nem élünk és nem élhetünk békében. Politikánk a kulákkal szemben a kulákság mint osztály felszámolásának politikája. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy együltünkben felszámolhatjuk a kulákságot. Hanem azt jelenti, hogy a dolgokat úgy irányítjuk, hogy a kulákot bekerítsük és felszámoljuk.

Lenin a kulákról ezt mondja:

„A kulákok a legállatiasabb, legdurvább, legvadabb kizsákmányolók, akik más országok történelme folyamán már nem egyszer állították vissza a földbirtokosok, a cárok, a papok, a tőkések hatalmát. A kulákok többen vannak, mint a földbirtokosok és a tőkések. De a kulákság a népnek mégis csak kisebbsége ... A háború alatt ezek a vérszopók megszedték magukat a nép nyomorán, ezreket és százezreket harácsoltak össze a gabona és más termékek árának emelésével. Ezek a pókok a háborúban koldusbotra juttatott parasztok és az éhező munkások vérén híztak

kövérre. Ezek a piócák a dolgozók vérét szívták és annál jobban gazdagodtak, mennél jobban éhezett a munkás a városokban és a gyárakban. Ezek a vámpírok kezükbe kaparintották és kaparintják a földbirtokosi földeket és újra meg újra gúzsbakötik a szegényparasztokat" (XXIII. köt. 206—207. old.[35d]).

Mi tűrtük ezeket a vérszopókat, pókokat és vámpírokat, amikor kizsákmányoló törekvéseik korlátozása volt a politikánk. Tűrtük, mert nem volt mivel helyettesíteni a kulákgazdaságot, a kuláktermelést. Ma már megvan a lehetőségünk arra, hogy a kulákgazdaságot kolhozaink és szovhozaink gazdaságával bőségesen pótoljuk. Tehát nincs miért tovább tűrnünk ezeket a pókokat és vérszopókat. Tovább tűrni ezeket a pókokat és vérszopókat, akik felgyujtják a kolhozokat, gyilkolják a kolhozok vezető embereit és meghiúsítani igyekeznek a vetést — annyit jelentene, mint a munkások és parasztok érdekei ellen cselekedni.

Ezért a kulákság mint osztály felszámolásának politikáját olyan állhatatossággal és következetességgel kell véghez vinnünk, amilyenre a bolsevikok csak képesek.

Tizedik kérdés. Mi a kolhozok legközelebbi gyakorlati feladata?

Felelet. A kolhozok legközelebbi gyakorlati feladata — harc a vetésért, harc a vetésterület minél nagyobb kiszélesítéséért, harc a vetés helyes megszervezéséért.

Ma a vetés feladatához kell igazodnia a kolhozok minden egyéb feladatának.

Ma a vetés megszervezésével kapcsolatos mun-

kának kell alárendelni a kolhozok minden más munkáját.

Ez azt jelenti, hogy a kolhozok és pártonkívüli aktivistáik szilárdságát, a kolhozok vezetőinek és bolsevik magvuknak képességeit nem fellengős határozatok és nagyhangú üdvözlések, hanem a vetés helyes megszervezésének eleven ügye alapján fogjuk megítélni.

De ahhoz, hogy ezt a gyakorlati feladatot becsülettel megvalósíthassuk, a kolhoz-funkcionáriusok figyelmét rá kell terelnünk a kolhozépítés *gazdasági* kérdéseire, a *kolhozon belüli* építés kérdéseire.

A legutóbbi időkig a kollektivizálás magas százalékának hajhászása állott a kolhozfunkcionáriusok figyelmének középpontjában és ezért nem akarták észrevenni a valódi kollektivizálás és a papiros kollektivizálás közötti különbséget. Most fel kell hagyni ezzel a százalékhajhászással. Most a kolhozok *megszilárdítására*, a kolhozok szervezeti *kialakítására*, a kolhozok gyakorlati munkájának *megszervezésére* kell összpontosítani a funkcionáriusok figyelmét.

A legutóbbi időkig nagy kolhozegységek szervezésére, úgynevezett „kolhozóriások" szervezésére volt összpontosítva a kolhozfunkcionáriusok figyelme s ezért ezek a „kolhozóriások" gyakran nehézkes papiros parancsnokságokká fajultak, amelyeknek nem volt gazdasági gyökerük a falvakban és községekben. Vagyis a kirakatmunka elnyelte a gyakorlati munkát. Most fel kell hagyni a kirakati teljesítmények hajhászásával. Most a funkcionáriusok figyelmét a falvakban és községekben végzendő szervezeti és gazdasági kolhozmunkára kell irányítani. Ha ennek a

munkának kellő eredményei lesznek, akkor a „kolhozóriások" maguktól megszületnek.

A legutóbbi időkig kevés figyelmet fordítottak arra, hogy a középparasztokat a kolhozok vezető munkájába bevonják. Pedig a középparasztok között vannak kitűnő gazdák, akikből elsőrangú gazdasági funkcionáriusok válhatnának a kolhozépítés terén. Most ki kell küszöbölnünk munkánknak ezt a fogyatékosságát. Most az a feladat, hogy a középparasztok legjobbjait bevonjuk a kolhozok vezető munkájába és módot adjunk nekik arra, hogy képességeiket ezen a téren kifejthessék.

A legutóbbi időkig nem fordítottunk kellő figyelmet a parasztnők közötti munkára. Az elmult időszak megmutatta, hogy a parasztnők közötti munka — munkánk leggyöngébb pontja. Most határozottan és egyszersmindenkorra ki kell küszöbölni ezt a fogyatékosságot.

A legutóbbi időkig a kommunisták számos kerületben abból indultak ki, hogy saját erejükkel megoldhatják a kolhozépítés minden feladatát. Ebből kiindulva, nem fordítottak kellő figyelmet arra, hogy a kolhozokban a pártonkívülieket bevonják a felelős munkába, hogy a kolhozokban pártonkívülieket állítsanak vezető munkára, hogy a kolhozokban széles pártonkívüli aktívát szervezzenek. Pártunk története bebizonyította, a kolhozépítés elmúlt szakasza pedig mégegyszer bebizonyította, hogy ez a vonal teljesen helytelen. Ha a kommunisták behúzódtak volna a maguk csigaházába, fallal választva el magukat a pártonkívüliektől, mindent tönkretettek volna. Ha a kommunistáknak sikerült a szocializmusért vívott

harcokban dicsőséget szerezniök, a kommunizmus ellenségei pedig megsemmisültek, ennek egyebek közt az az oka, hogy a kommunisták értettek ahhoz, hogy a pártonkívüliek legjobbjait bevonják a harcba, értettek ahhoz, hogy a pártonkívüliek széles rétegeiből erőket merítsenek, mert értettek ahhoz, hogy pártjukat a pártonkívüli aktivisták tömegével vegyék körül. A pártonkívüliek közti munkánk fogyatékosságát most határozottan és egyszersmindenkorra ki kell küszöbölni.

Kiküszöbölni munkánk e fogyatékosságait, gyökerestől kiirtani őket — ez annyit jelent, mint helyes vágányra terelni a kolhozok *gazdasági* munkáját.

Tehát:

1. A vetés helyes megszervezése — ez a feladat.

2. E feladat megoldásának elengedhetetlen eszköze: figyelmünket összpontosítsuk a kolhozmozgalom gazdasági kérdéseire.

„Pravda" 92. sz.
1930 április 3.
Aláírás: I. Sztálin

AZ IPARI AKADÉMIÁT VÉGZETT HALLGATÓK ELSŐ ÉVFOLYAMÁHOZ

A mai helyzetben elsőrendű feladat, hogy a munkásosztály emberei és általában a dolgozók közül olyan új kádereket neveljünk a szocialista ipar számára, akik társadalmi-politikai vonalon és termelési-technikai téren is vezetni képesek a vállalatokat.

Ennek a feladatnak a teljesítése nélkül a Szovjetuniót lehetetlen elmaradott országból élenjáró országgá, agrárországból ipari országgá, a villamosítás és a fém országává, a gépek és traktorok országává átalakítani.

Az Ipari Akadémia országunk egyik legfontosabb kovácsműhelye, ahol ilyen kádereket kovácsolnak.

Azok a káderek, akiket elsőnek nevelt ki az Ipari Akadémia — az első nyíl, melyet az Ipari Akadémia ellenségeink táborába, a megcsontosodott termelési módszerek és a technikai elmaradottság táborába röpít.

Reméljük, hogy az ipar új vezetői, akik most elhagyják az Akadémia falait, a gyakorlatban a munkalelkesedés és a valóban forradalmi munka kiváló pél-

dáit fogják mutatni az építés bolsevik ütemének megvalósítása terén.

Köszöntöm az új szakembereket, akik elsőül végezték el az Ipari Akadémiát, amely szocialista iparunk vezetőinek új, technikai ismeretekkel felfegyverkezett bolsevik csapatát adja az országnak.

I. Sztálin

1930 április 25.

„Pravda" 115. sz.
1930 április 26.

VÁLASZ M. RAFAIL ELVTÁRSNAK

(Leningrád. Területi Szakszervezeti Tanács)
Másolat: Kirov elvtársnak. a SzK(b)P területi bizottsági titkárának

Rafail elvtárs!

Idő hiányában röviden válaszolok:

1) A Központi Bizottság folyó évi márciusi fellépése, mely a kolhozmozgalomban tapasztalt túlkapások ellen irányult, és a breszti időszak vagy az új gazdasági politika bevezetésének időszaka között nincs és nem is lehet *semmiféle* hasonlatosság. Akkor fordulat történt a politikában. Most, 1930 márciusában, nem volt semilyen fordulat a politikában. Ráncbaszedtük a fékevesztett elvtársakat — ez volt az egész. Tehát a hasonlatosságra, ha nem is teljes hasonlatosságra épített valamennyi megfontolása elesik.

2) Kolhozmozgalmi politikánkban (azzal kapcsolatban, hogy a középparasztság tömegei a kolhozok felé fordultak) csakugyan történt fordulat, de nem 1930 márciusában, hanem 1929 második felében. Ezt a politikai fordulatot már pártunk XV. kongresszusán megkezdtük (lásd „A falusi munkáról" szóló határozatot).

Ez a fordulat, mint már mondottam, 1929 végén

tisztán gyakorlati jelleget öltött. Önnek tudnia kell, hogy a Központi Bizottság 1930 január 5-i határozatában szabatosan megfogalmazta az új politikát és megállapította a kolhozmozgalom ütemét a Szovjetunió különböző vidékei számára. A tények azt bizonyítják, hogy a Központi Bizottság e határozata minden pontjában teljesen bevált.

Elmaradt-e a Központi Bizottság a mozgalom mögött? Azt hiszem, hogy amennyiben elméleti előrelátásról és megfelelő politikai útmutatás kidolgozásáról van szó, a Központi Bizottság a legcsekélyebb mértékben sem maradt el a mozgalom mögött.

Elmaradtak-e a párt jelentős osztagai és a Központi Bizottság egyes tagjai gyakorlati politikájukban? Kétségtelenül elmaradtak. Ellenkező esetben sem a pártban, sem magában a Központi Bizottságban nem folyt volna harc a vezérvonalért és az elhajlások ellen.

3) Lehetséges-e, hogy egy kormányzó párt rögtön megragadja az életben végbemenő új folyamatokat és gyakorlati politikájában azonnal visszatükrözze azokat? Azt hiszem, ez lehetetlen. Lehetetlen, mivel először jelentkeznek a tények, ezt követi a tények tükröződése a párt legfejlettebb elemeinek tudatában, és csak ez után következik el az a pillanat, amikor a párttagok tömegei is felismerik az új folyamatokat. Emlékezzék Hegelre: „Minerva baglya csak éjjel repül ki." Más szóval: a tudat valamennyire elmarad a tényektől.

Ebben a tekintetben az a különbség az 1929 második felében bekövetkezett politikai fordulat és a breszti béke és az új gazdasági politika bevezetése

idején történt fordulatok között, hogy a párt 1929 második felében gyorsabban ismerte fel az objektív valóságban végbemenő új folyamatokat, mint a breszti béke és az új gazdasági politika bevezetése idején bekövetkezett fordulatok alkalmával. Ennek az a magyarázata, hogy a párt a közben eltelt évek alatt tökéletesebbé vált és káderei éberebbek lettek.

Kommunista üdvözlettel

I. Sztálin

1930 május 31.

Először e kötet orosznyelvű kiadásában jelent meg.

ROSZTOV. MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR

Szerencsekívánataimat küldöm a Mezőgazdasági Gépgyár munkásainak, műszaki személyzetének és egész vezető magvának győzelmük alkalmából. Az önök győzelme nagy, már azért is, mert a teljes program szerint egymagának a Mezőgazdasági Gépgyárnak évente 115 millió rubelnyi mezőgazdasági gépet kell termelnie, míg a háború előtt működő 900 mezőgazdasági gépgyár évente mindössze 70 millió rubel értékű mezőgazdasági gépet termelt.

Sok sikert kívánok önöknek a program teljesítéséhez.

I. Sztálin

1930 június 16.

„Pravda" 165. sz.
1930 június 17.

SZTÁLINGRÁD. TRAKTORGYÁR

Üdvözlöm a Szovjetunió első, Vörös Zászló-renddel kitüntetett óriási traktorgyárának munkásait és vezetőit és szerencsekívánataimat küldöm nekik győzelmük alkalmából. Az az 50 000 traktor, amelyet évente az országnak adniok kell — 50 000 lövedék, amely robbantja a régi burzsoá világot és utat tör a falun az új, szocialista rendnek.

Sok sikert kívánok önöknek programjuk teljesítéséhez.

I. Sztálin

1930 június 17.

„Pravda" 166. sz.
1930 június 18.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJA A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA XVI. KONGRESSZUSÁNAK [36]

1930 június 27

I

A VILÁGKAPITALIZMUS FOKOZÓDÓ VÁLSÁGA ÉS A SZOVJETUNIÓ KÜLPOLITIKAI HELYZETE

Elvtársak! A XV. Kongresszus óta két és fél év telt el. Ez, azt hiszem, nem nagy idő. És mégis, ez alatt a rövid idő alatt igen komoly változások történtek a népek és államok életében. Néhány szóban úgy jellemezhetjük az elmúlt időszakot, hogy az a *fordulat* időszaka volt. A fordulat időszaka volt nemcsak nálunk, a Szovjetunióban, hanem az egész világ tőkés országaiban is. E két fordulat között azonban lényeges különbség van. Míg a Szovjetunióban a fordulat új, komolyabb gazdasági *fellendülés* irányában történt, addig a tőkés országokban a fordulat a gazdasági *hanyatlás* felé való fordulást jelentette. Nálunk, a Szovjetunióban, a szocialista építés *fellendülése fokozódik* mind az iparban, mind a mezőgazdaságban. Náluk, a tőkéseknél, a gazdasági *válság fokozódik* mind az iparban, mind a mezőgazdaságban.

Ez a mai helyzet, ha néhány szóban akarjuk jellemezni.

Emlékezzenek csak vissza a tőkés országok két és fél évvel ezelőtti helyzetére. Majdnem valamennyi tőkés országban növekedett az ipari termelés és a kereskedelem. Majdnem valamennyi agrárországban növekedett a nyersanyag és élelmiszertermelés. Dicsfény övezte az Északamerikai Egyesült Államokat, mint a legvirulóbb kapitalizmus országát. Győzelmi himnuszokat zengtek a „felvirágzásról". Térdre hulltak a dollár előtt. Dicsőítették az új technikát, a tőkés racionalizálást. Azt hirdették, hogy elkövetkezett a kapitalizmus „felgyógyulásának" és a sziklaszilárd tőkés stabilizációnak korszaka. „Általános" volt a hűhó a Szovjetek Országának „elkerülhetetlen pusztulásáról", a Szovjetunió „elkerülhetetlen csődjéről".

Ez volt tegnap.

És most?

Most — csaknem valamennyi kapitalista ipari országban gazdasági válság van. Most — valamennyi agrárországban mezőgazdasági válság van. „Felvirágzás" helyett — tömegnyomor és a munkanélküliség hatalmas növekedése. A mezőgazdaság fellendülése helyett — a parasztság milliós tömegeinek koldusbotra jutása. Szertefoszlanak a kapitalizmus mindenhatóságáról és különösen az északamerikai kapitalizmus mindenhatóságáról szőtt illúziók. Egyre jobban halkulnak a dollárt és a tőkés racionalizálást magasztaló himnuszok. Egyre hangosabban és reménytelenebbül jajgatnak a kapitalizmus „hibáiról". Elnémult az „általános" hűhó a Szovjetunió „elkerülhetetlen pusztulásáról", helyette most „általános" dühös sziszegés hallható, hogy meg

kell büntetni „ezt az országot", amely fejleszteni merészeli gazdaságát, amikor körös-körül válság uralkodik.

Ez van most.

Pontosan úgy történt, ahogy a bolsevikok két-három évvel ezelőtt mondották.

A bolsevikok azt mondották, hogy a tőkés országokban a technika fejlődésének, a termelőerők növekedésének és a fokozódó tőkés racionalizálásnak, a milliós munkás- és paraszttömegek korlátozott életszínvonala mellett, elkerülhetetlenül súlyos gazdasági válságra kell vezetnie. A burzsoá sajtó gúnyolódott a bolsevikok „eredeti jóslatán". A jobboldali elhajlók visszautasították a bolsevik prognózist, s marxista elemzés helyett liberálisok módjára „szervezett kapitalizmusról" fecsegtek. És mi történt a valóságban? Úgy történt minden, ahogy a bolsevikok mondották.

Mindez tény.

Térjünk át a tőkés országok gazdasági válságára vonatkozó adatok vizsgálatára.

1. A GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG

a) A válság tanulmányozásánál elsősorban a következő tények ötlenek szemünkbe:

1. A mostani gazdasági válság *túltermelési* válság. Ez azt jelenti, hogy több árut termeltek, mint amennyit a piac fel tud venni. Ez azt jelenti, hogy több textilárut, fűtőanyagot, több iparcikket, élelmiszert termeltek, mint amennyit a kisjövedelmű fő

fogyasztók, vagyis a néptömegek, készpénzért meg tudnak vásárolni. Mivel pedig a kapitalizmus viszonyai között a néptömegek vásárlóképessége minimálisan alacsony, ezért a tőkések az áruk, a textilneműek, a gabona stb. „feleslegét" a raktárakban hagyják, sőt meg is semmisítik, hogy a magas árakat fenntarthassák, csökkentik a termelést, elbocsátják a munkásokat és a néptömegek kénytelenek nyomorogni azért, mert nagyon is sok árut termeltek.

2. A mostani válság a háború óta az első gazdasági *világ*válság. Világválság nemcsak abban az értelemben, hogy kiterjed a világ valamennyi, vagy csaknem valamennyi *ipari* országára, olyannyira, hogy még Franciaország, amely a Németországtól kapott milliárdokra rúgó jóvátételi összegekkel rendszeresen éleszti szervezetét, még ez a Franciaország sem menekülhetett meg bizonyos depressziótól, amelynek a jelek szerint válságba kell átmennie. Világválság abban az értelemben is, hogy az *ipari* válság időben egybeesett a *mezőgazdasági* válsággal, amely a világ fő *agrár*országaiban kiterjed a nyersanyag- és élelmiszertermelés minden ágára.

3. A mostani válság, *általános* jellege ellenére, *egyenlőtlenül* bontakozik ki, különböző időben és különböző erővel sújtja az egyes országokat. Az ipari válság a legkorábban Lengyelországban, Romániában és a Balkánon kezdődött s ott az egész mult év folyamán fejlődött. A kezdődő mezőgazdasági válság félreismerhetetlen jelei már 1928 végén mutatkoztak Kanadában, az Északamerikai Egyesült Államokban, Argentinában, Braziliában és Ausztráliá-

ban. Ez alatt az egész időszak alatt az Északamerikai Egyesült Államok ipara fellendülőben van. Az Északamerikai Egyesült Államok ipari termelése 1929 közepén csaknem rekordmagasságot ér el. Csak 1929 második felében kezdődik a fordulat, s azután már rohamosan kibontakozik az ipari termelési válság, amely az Északamerikai Egyesült Államokat visszavetette 1927 színvonalára. Közvetlenül ezután ipari válság tör ki Kanadában és Japánban. Ezt követi a csődök sorozata és válság Kínában és a gyarmati országokban, ahol az ezüst áresése tovább mélyíti a válságot és ahol a túltermelési válság a feudális kizsákmányolással és elviselhetetlen adókkal teljesen kiszipolyozott parasztgazdaság pusztulásával párosul. Ami Nyugat-Európát illeti, ott a válság csak ez év elején kezdett kibontakozni, de nem mindenütt egyforma erővel, sőt Franciaországban még ebben az időszakban is tovább növekedett az ipari termelés.

Azt hiszem, fölösleges részletesebben foglalkoznom azokkal a számadatokkal, amelyek azt bizonyítják, hogy válság van. Ma ez már nem vitás. Ezért csak egy kisebb, de jellemző táblázatot idézek, amelyet nemrégen a német „Konjunktúrakutató Intézet" tett közzé. Ez a táblázat az Északamerikai Egyesült Államok, Anglia, Németország, Franciaország, Lengyelország és a Szovjetunió bányászatának és főbb feldolgozó iparágainak fejlődését mutatja 1927-től kezdve, 100-nak véve az 1928-as termelési színvonalat.

Ime a táblázat:

Év	Szovjet-unió	Északamerikai Egyesült Államok	Anglia	Németország	Franciaország	Lengyelország
1927	82,4	95,5	105,5	100,1	86,6	88,5
1928	100	100	100	100	100	100
1929	123,5	106,3	107,9	101,8	109,4	99,8
1930 első negyede .	171,4	95,5	107,4	93,4	113,1	84,6

Miről tanuskodik ez a táblázat?

Elsősorban arról, hogy az Északamerikai Egyesült Államok, Németország és Lengyelország nagyipari termelése *élesen kifejezett válságban* van; az *Északamerikai Egyesült Államok* termelési színvonala az 1929 első felében észlelhető *fellendülés* után, 1930 első negyedében 1929-hez viszonyítva 10,8%-kal csökkent, vagyis az 1927-es színvonalra süllyedt; Németország termelési színvonala háromévi *pangás* után a mult évhez viszonyítva 8,4%-kal csökkent, s így 6,7%-kal az 1927-es színvonal alá süllyedt; *Lengyelország* termelési színvonala pedig a multévi *válság* után a mult évhez viszonyítva 15,2%-kal csökkent, s így 3,9%-kal az 1927-es színvonal alá süllyedt.

Másodszor arról tanuskodik, hogy *Anglia* immár három éve az 1927-es színvonal körül egy helyben topog, gazdasága erősen *pang*, 1930 első negyedében pedig termelési színvonala a mult évhez viszonyítva 0,5%-kal csökkent és így Anglia a *válság* kezdeti szakaszába lépett.

Harmadszor arról tanuskodik, hogy a nagy tőkés országok közül csak Franciaországban *növekszik* kissé a nagyipar, de olyképpen, hogy míg a növekedés 1928-ban 13,4%, 1929-ben pedig még 9,4% volt, addig 1930 első negyedében 1929-hez viszonyítva már csak 3,7%, vagyis a növekedés görbéje évről-évre *lefelé* hajlik.

Végül arról tanuskodik, hogy az egész világon csak a Szovjetunióban *fejlődik rohamosan* a nagyipar, s itt jellemző, hogy a termelési színvonal 1930 első negyedében több mint *kétszeresen* meghaladja az 1927-es színvonalat, a növekedés pedig, amely 1928-ban 17,6%, 1929-ben 23,5% volt, 1930 első negyedében 32%-ra emelkedett, vagyis évről-évre *felfelé ívelő* görbét mutat.

Azt mondhatná valaki, hogy ha ez év első negyedében így alakult is a helyzet, nincs kizárva, hogy az év második negyedében jobbra fordulhatott. A második negyedév adatai azonban határozottan rácáfolnak erre a feltevésre. Ezek az adatok, ellenkezőleg, azt bizonyítják, hogy a második negyedévben még romlott a helyzet. Ezek az adatok arról tanuskodnak, hogy a newyorki tőzsdén a *részvények árfolyama* ismét *esik* és újabb *csődhullám* borítja el az Északamerikai Egyesült Államokat; hogy az Északamerikai Egyesült Államokban, Németországban, Angliában, Olaszországban, Japánban, Dél-Amerikában, Lengyelországban, Csehszlovákiában stb. a termelés ismét *zsugorodik*, *csökken* a munkások *bére* és *növekszik a munkanélküliség;* hogy Franciaország számos iparágában bekövetkezett a *pangás* szakasza, ami a mai nemzetközi gazdasági helyzetben a kezdődő

válság jele. Az Északamerikai Egyesült Államokban ma több mint 6 millió munkanélküli van, Németországban körülbelül 5 millió, Angliában több mint 2 millió, Olaszországban, Délamerikában, Japánban egy-egy millió, Lengyelországban, Csehszlovákiában, Ausztriában ötszáz-ötszázezer. Már nem is beszélek a mezőgazdasági válság további élesedéséről, amelynek következtében a farmerek és a dolgozó parasztok milliói mennek tönkre. A túltermelési válság a mezőgazdaságban odáig fajult, hogy a magas árak és a burzsoázia profitjának megtartása céljából Braziliában 2 millió zsák kávét dobtak a tengerbe, Amerikában kukoricával fűtenek szén helyett. Németországban millió és millió pud rozst forditottak disznók takarmányozására, ami pedig a gyapotot és búzát illeti, mindent elkövetnek, hogy 10—15%-kal csökkentsék annak vetésterületét.

Ilyen a kibontakozó gazdasági világválság általános képe.

b) Most, amikor a gazdasági világválság éreztetni kezdi romboló hatását s a mélybe taszítja a közép- és kistőkések egész rétegeit, tönkreteszi a munkásarisztokrácia és a farmerek egész csoportjait és éhségre kárhoztatja a munkások milliós tömegeit — most mindenki azt kérdezi: mi a válság oka, mi az alapja, hogyan kell ellene küzdeni, hogyan kell azt megszüntetni? Kiagyalnak különböző válság-„elméleteket". Kész terveket ajánlanak a válság „enyhítésére", „megelőzésére", „megszüntetésére". A burzsoá ellenzék mindenütt rosszaló pillantásokat vet a burzsoá kormányokra, amelyek, lám, „nem tettek meg mindent" a válság megelőzése érdekében. A „de-

mokraták" a „köztársaságpártiakat" vádolják, a „köztársaságpártiak" — a „demokratákat" és mindaketten — Hoover csoportját, „szövetségi tartalékbank rendszerével"[37] együtt, amely nem tudta „megfékezni" a válságot. Sőt még olyan bölcsek is akadnak, akik a gazdasági világválság okát a „bolsevikok fondorlataiban" látják. Rechbergre, az ismert „ipari vállalkozóra" gondolok, aki tulajdonképpen nagyon kevéssé hasonlít egy ipari vállalkozóra és inkább egy „nagyiparos" irodalmárra vagy „irodalmár" nagyiparosra emlékeztet. (Derültség.)

Természetes, hogy ezeknek az „elméleteknek" és terveknek semmi közük sincs a tudományhoz. Meg kell állapítani, hogy a polgári közgazdászok teljesen csődöt mondtak a válsággal kapcsolatban. Sőt, még az a minimális gyakorlati érzékük sincs meg, amelyet elődeiktől nem mindíg lehet elvitatni. Ezek az urak megfeledkeznek arról, hogy a válságokat a tőkés gazdaság rendszerében nem lehet véletlen jelenségeknek tekinteni. Ezek az urak elfelejtik, hogy a gazdasági válságok a kapitalizmus elkerülhetetlen következményei. Ezek az urak elfelejtik, hogy a válságok a kapitalizmus uralmának megszületésével együtt születtek meg. Több mint száz év óta vannak időszaki gazdasági válságok, amelyek 12—10—8 évenként, sőt sűrűbben is ismétlődnek. Ez alatt az idő alatt minden rendű és rangú burzsoá kormány, minden rendű és rangú polgári közéleti szereplő, kivétel nélkül valamennyien nekigyürkőztek, hogy a válságokat „megelőzzék" és „megszüntessék". De valamennyien kudarcot vallottak, mert a kapitalizmus keretei között lehetet-

len megelőzni vagy megszüntetni a gazdasági válságokat. Mi csodálnivaló van hát azon, hogy a mai burzsoá közéleti férfiak is kudarcot vallanak? Mi csodálnivaló van hát azon, hogy a burzsoá kormányok intézkedései valójában nem enyhítik a válságot, nem könnyítenek a dolgozók milliós tömegeinek helyzetén, hanem új csődsorozatokat, újabb munkanélküliségi hullámot idéznek elő és arra vezetnek, hogy az erősebb tőkés társaságok elnyelik a gyengébb tőkés társaságokat?

A gazdasági túltermelési válságok alapja, azok oka, magában a tőkés gazdasági rendszerben van. A válság alapja a termelés társadalmi jellege és a termelés eredményeinek tőkés elsajátítási formája közötti ellentmondás. A kapitalizmusnak ez a fő ellentmondása abban az ellentmondásban jut kifejezésre, hogy a kapitalizmus *maximális* tőkés haszon elérése céljából létrehozott termelési lehetőségei óriási mértékben *növekednek*, a milliós dolgozó tömegek vásárlóképes kereslete ellenben viszonylagosan *csökken*, mert a tőkések állandóan a legvégső, *minimális* határon igyekeznek tartani e tömegek életszínvonalát. A tőkések, hogy nyertesként kerüljenek ki a versenyből és mennél több hasznot sajtoljanak ki, kénytelenek fejleszteni a technikát, kénytelenek észszerűsíteni, kénytelenek fokozni a munkások kizsákmányolását és a végső határig tágítani üzemeik termelési lehetőségeit. Valamilyen formában minden tőkés kénytelen a termelési lehetőségek eszeveszett fejlesztésének erre az útjára lépni, hacsak nem akar versenytársa mögött elmaradni. Ámde a belső és a külső piac, a munkások és parasztok milliós tömegei-

nek vásárlóképessége alacsony színvonalon marad, már pedig végeredményben ők a fő vásárlók. Ebből erednek a túltermelési válságok. Ebből származnak azok a többé-kevésbbé időszakosan megismétlődő ismert eredmények, amelyek következtében az áruk eladatlanul hevernek, a termelés csökken, növekszik a munkanélküliség, csökken a munkabér és ezzel még jobban kiéleződik az ellentmondás a termelés színvonala és a vásárlóképes kereslet színvonala között. A túltermelési válság ennek az ellentmondásnak viharos és romboló formákban való megnyilvánulása.

Ha a kapitalizmus meg tudná azt tenni, hogy a termelést ne a maximális haszonszerzés érdekében, hanem a néptömegek anyagi helyzetének rendszeres javítása érdekében szervezze meg, ha meg tudná azt tenni, hogy a profitot ne az élősdi osztályok szeszélyeinek kielégítésére, ne a kizsákmányolás módszereinek tökéletesítésére, ne tőkekivitelre, hanem a munkások és parasztok anyagi helyzetének rendszeres javítására fordítsa, akkor nem lennének válságok. Akkor azonban a kapitalizmus sem volna kapitalizmus. Hogy megszüntessük a válságokat, meg kell semmisíteni a kapitalizmust.

Általában ez az alapja a gazdasági túltermelési válságoknak.

De amikor a *mai* válságot jellemezzük, nem szorítkozhatunk az elmondottakra. A mai válságot nem lehet a régi válságok egyszerű ismétlődésének tekinteni. Ez a válság bizonyos új viszonyok között keletkezik és fejlődik, amelyeket fel kell tárnunk, hogy világosan lássuk a válság teljes képét. Több különleges körülmény bonyolultabbá, mélyebbé teszi

ezt a válságot, és e különleges körülmények tisztázása nélkül nem alkothatunk magunknak világos képet a mai gazdasági válságról.

Melyek ezek a különleges körülmények?

Ezeket a különleges körülményeket összefoglalva, a következő jellemző tényeket kell megállapítanunk:

1. A válság a legerősebben a kapitalizmus *fő országát*, a kapitalizmus fellegvárát, az Északamerikai Egyesült Államokat sujtotta, amely a világ termelésének és fogyasztásának több mint a felét összpontosítja kezében. Természetes, hogy ennek a körülménynek feltétlenül a válság hatókörének óriási kiszélesedésére, a válság kiéleződésére és a világkapitalizmus rendkívüli nehézségeinek felgyülemlésére kell vezetnie.

2. A vezető tőkés országok ipari válsága a gazdasági válság fejlődése folyamán nemcsak egybeesett, hanem *egybe is fonódott* az agrárországok mezőgazdasági válságával, s ez a körülmény kimélyíti a nehézségeket és eleve elkerülhetetlenné teszi a gazdasági aktivitás általános hanyatlását. Mondanunk sem kell, hogy az ipari válság fokozni fogja a mezőgazdasági válságot, a mezőgazdasági válság pedig meg fogja hosszabbítani az ipari válságot, aminek feltétlenül az egész gazdasági válság mélyülésére kell vezetnie.

3. A mai kapitalizmus, a régi kapitalizmustól eltérően, *monopol*kapitalizmus, ez pedig a túltermelés ellenére is elkerülhetetlenné teszi a tőkés egyesülések harcát az áruk magas monopolárainak fenntartásáért. Világos, hogy ennek a körülménynek, amely a nép-

tömegek — az áruk fő fogyasztói — számára még gyötrelmesebbé és pusztítóbbá teszi a válságot, feltétlenül a válság elhúzódására kell vezetnie, feltétlenül késleltetnie kell a válság felszívódását.

4. A mai gazdasági válság a kapitalizmus *általános válsága* alapján bontakozik ki, amely már az imperialista háború időszakában keletkezett, amely aláássa a kapitalizmus pilléreit és amely megkönnyítette a gazdasági válság bekövetkezését.

Mit jelent ez?

Elsősorban azt jelenti, hogy az imperialista háború és következményei fokozták a kapitalizmus rothadását és felbillentették egyensúlyát, hogy most a háborúk és forradalmak korszakában élünk, hogy a kapitalizmus a világgazdaságnak már nem *egyedüli* és *nem az egész földkerekséget átfogó* rendszere, hogy a *tőkés* gazdasági rendszeren kívül van *szocialista* rendszer is, amely gyarapodik, amely sikereket ér el, amely szemben áll a tőkés rendszerrel és amely már puszta létével szemléltetően bizonyítja a kapitalizmus rothadását, megingatja annak alapjait.

Továbbá azt jelenti, hogy az imperialista háború, valamint a forradalom győzelme a Szovjetunióban megingatta az imperializmus pilléreit a *gyarmati és függő* országokban, hogy ezekben az országokban az imperializmus tekintélye már megrendült, hogy az imperializmus ezekben az országokban már nem tud a régi módon uralkodni.

Azt is jelenti, hogy a háború alatt és után megjelent és kifejlődött a gyarmati és függő országok saját, fiatal kapitalizmusa, amely a piacokon sikeresen versenyez a régi tőkés országokkal, s ezzel éle-

sebbé, bonyolultabbá teszi a felvevő piacokért folyó harcot.

Végül azt jelenti, hogy a legtöbb tőkés országban a háború súlyos örökségeként *krónikus* jelenséggé vált, hogy az *üzemek teljesítőképességét nem használják ki teljesen* és hogy milliós *munkanélküli hadseregek* alakultak, amelyek tartalékhadseregekből a *munkanélküliek állandó hadseregeivé váltak.* Ez már a mostani gazdasági válság előtt is sok nehézséget okozott a kapitalizmusnak és a válság idején elkerülhetetlenül még bonyolultabbá teszi a dolgot.

Ezek azok a körülmények, amelyek kimélyítik és kiélezik a gazdasági világválságot.

Meg kell állapítani, hogy a mostani gazdasági válság a legkomolyabb és a legmélyebb minden eddig ismert gazdasági világválság közül.

2. A KAPITALIZMUS ELLENTMONDÁSAINAK KIÉLEZŐDÉSE

A gazdasági világválság egyik legfontosabb eredménye, hogy a világkapitalizmus sajátos benső ellentmondásai felszínre törnek és kiéleződnek.

a) Felszínre törnek és kiéleződnek *a legfőbb imperialista országok közötti ellentétek* — harcaik a felvevő piacokért, a nyersanyagért, a tőkekivitelért. Ma már egyetlen tőkés államot sem elégít ki a befolyási övezetek és a gyarmatok régi elosztása. Látják, hogy az erőviszonyok megváltoztak és ennek megfelelően újra fel kell osztani a felvevő piacokat, a nyersanyagforrásokat, a befolyási övezeteket stb. Ez ellentétek közül az Északamerikai Egyesült Államok

és Anglia ellentéte a legfontosabb. Mind a készárukivitel, mind a tőkekivitel terén főképpen az Északamerikai Egyesült Államok és Anglia között folyik a harc. Vegyünk elő bármilyen közgazdasági lapot, bármilyen kimutatást az áru- és tőkekivitelről, és azonnal meggyőződhetünk erről. A fő harctér — Dél-Amerika, Kína, a régi imperialista államok gyarmatai és dominiumai. Ebben a harcban az Északamerikai Egyesült Államok túlerőben, határozott erőfölényben van.

E fő ellentét után következnek a nem éppen döntő, de azért eléggé lényeges ellentétek, úgymint az Amerika és Japán, Németország és Franciaország, Franciaország és Olaszország, Anglia és Franciaország stb. közötti ellentétek.

Egészen kétségtelen, hogy a fejlődő válság következtében a felvevő piacokért, a nyersanyagért, a tőkekivitelért folyó harc hónapról-hónapra, napról-napra fokozódni fog.

A harc eszközei: a vámpolitika, az olcsó áru, olcsó hitel, az erők átcsoportosítása és új katonai-politikai szövetségek, a fegyverkezés fokozása és új imperialista háborúkra való készülődés, s végül — a háború.

A válságról azt mondottam, hogy kiterjed valamennyi termelési ágra. Van azonban egy termelési ág, amelyet nem sujt a válság. Ez — a hadiipar. Ez a termelési ág a válság ellenére is állandóan növekszik. A burzsoá államok eszeveszetten fegyverkeznek és folyvást felfrissítik fegyvereiket. Miért? Persze, nem társalgásra, hanem háborúra. A háborúra pedig az imperialistáknak szükségük van, mivel az a világ

újrafelosztásának, a felvevő piacok, a nyersanyagforrások, a tőkebefektetési szférák újrafelosztásának egyetlen eszköze.

Teljesen érthető, hogy ilyen körülmények között az úgynevezett pacifizmus végnapjait járja, a Népszövetség elevenen rothad, a „leszerelési tervek" sorra füstbe mennek, a tengeri fegyverkezések csökkentése céljából egybehívott konferenciák pedig a tengeri flotta felújításával és kibővítésével foglalkozó konferenciákká válnak.

Ez azt jelenti, hogy a háborús veszély gyorsuló ütemben fog növekedni.

Hadd fecsegjenek a szociáldemokraták pacifizmusról, békéről, a kapitalizmus békés fejlődéséről stb. A szociáldemokrácia németországi és angliai hatalmonlétének tapasztalata azt mutatja, hogy a szociáldemokrácia pacifizmusa csak álarc, amelyre azért van szükségük, hogy az új háborúk előkészítését takargassák.

b) Felszínre törnek és ki fognak éleződni *a győztes és a legyőzött országok közötti ellentétek.* A legyőzött országok közül elsősorban Németországra gondolok. Kétségtelen, hogy a válsággal és a piacok problémájának élesedésével kapcsolatban fokozott nyomást fognak gyakorolni Németországra, amely nemcsak adós, hanem igen nagy exportáló ország is. A győztes országok és Németország között kialakult eredeti viszonyt gúla formájában lehetne ábrázolni, amelynek tetején nagyurasan ott terpeszkedik Amerika, Franciaország, Anglia stb., kezükben a Young-tervvel[38], amelynek mottója: „Fizess!" — lent pedig a derékba roppant Németország terül el, amely kénytelen minden erejét

megfeszíteni, hogy megfizesse a milliárdokra rúgó hadisarcot. Akarják tudni, mi ez? Ez „Locarno[39] szelleme". Aki azt hiszi, hogy a világkapitalizmus ezt szárazon fogja megúszni, az nem ismeri az életet. Aki azt hiszi, hogy a német burzsoázia a következő tíz év alatt ki tud fizetni 20 milliárd márkát, a német proletariátus pedig, amely „saját" burzsoáziájának és az „idegen" burzsoáziának kettős járma alatt nyög, tűrni fogja, hogy a német burzsoázia komoly harcok és megrázkódtatások nélkül kisajtolja belőle ezt a 20 milliárd márkát — aki ezt hiszi, az meghibbant. A német és francia politikusok úgy tesznek, mintha hinnének ebben a csodában — ez az ő dolguk. Mi, bolsevikok, nem hiszünk csodákban.

c) Felszínre törnek és kiéleződnek *az imperialista államok és a gyarmati és függő országok közötti ellentétek.* A fokozódó gazdasági válságnak feltétlenül fokoznia kell az imperialisták nyomását a gyarmatokra és függő országokra, amelyek a fő felvevő és nyersanyagpiacok. És valóban, a nyomás a végsőkig fokozódik. Tény, hogy az európai burzsoázia most hadiállapotban van „saját" indiai, indokínai, indonéziai, északafrikai gyarmataival. Tény, hogy a „független" Kínát a valóságban már felosztották befolyási övezetekre, az ellenforradalmi Kuomintang tábornoki klikkjei pedig, egymás ellen harcolva és a kínai népet tönkretéve, az imperialista táborból való gazdáik akaratát teljesítik.

Véglegesen megcáfoltnak kell tekintenünk azt a hazug híresztelést, hogy a kínai orosz követségek munkatársainak a bűne, ha Kínában nincs „béke és nyugalom". Orosz követségek már régóta nincsenek sem

Dél-, sem Közép-Kínában. Ezzel szemben vannak ott angol, japán, német, amerikai és mindenféle más követségek. Orosz követségek már régóta nincsenek sem Dél-, sem Közép-Kínában. Ezzel szemben a harcoló kínai tábornokok mellett vannak német, angol és japán katonai tanácsadók. Orosz követségek már régóta nincsenek ott. Ezzel szemben vannak ott angol, amerikai, német, csehszlovák és mindenféle más ágyúk, puskák, repülőgépek, harckocsik és mérgesgázok. És mit látunk? Dél- és Közép-Kínában „béke és nyugalom" helyett a legféktelenebb és legpusztítóbb tábornoki háború dúl, amelyet Európa és Amerika „civilizált" államai pénzelnek és irányítanak. A tőkés államok „civilizáló" munkájának meglehetősen pikáns képe tárul elénk. Csak azt nem tudom, mi közük ehhez az orosz bolsevikoknak?

Nevetséges volna azt hinni, hogy az imperialisták szárazon megúszák ezeket a garázdaságokat. A kínai munkások és parasztok már válaszoltak is ezekre a garázdaságokra azzal, hogy Szovjeteket és Vörös Hadsereget teremtettek. Azt beszélik, hogy ott már szovjet kormány alakult. Szerintem, ha ez igaz, akkor ezen nincs mit csodálkozni. Nem lehet kétséges, hogy csak a Szovjetek menthetik meg Kínát a végleges felbomlástól és elnyomorodástól.

Ami Indiát, Indokínát, Indonéziát, Afrikát stb. illeti, teljesen kétségtelen, hogy ezekben az országokban fokozódik a forradalmi mozgalom, amely időnként nemzeti szabadságharc formáját ölti. A burzsoá urak arra számítanak, hogy ezeket az országokat elárasztják vérrel és majd a rendőrszuronyokra támaszkodnak, segítségül híva a Gandhi-féle embe-

reket. Kétségtelen azonban, hogy a rendőrszurony rossz támasz. A cárizmus annakidején szintén rendőrszuronyokra próbált támaszkodni, de hogy mit ért ez a támasz, azt mindenki tudja. Ami pedig a Gandhi-típusú segítőtársakat illeti, a cárizmusnak egész csordája volt belőlük a mindenfajta liberális megalkuvók személyében, mégse ment velük semmire, csak zűrzavart okoztak.

d) Felszínre törtek és kiéleződtek a kapitalista országok *burzsoáziája és proletariátusa közötti ellentétek.* A válság máris fokozta a tőkések nyomását a munkásosztályra. A válság máris kiváltotta a tőkés racionalizálás új hullámát, a válság hatására a munkásosztály helyzete tovább rosszabbodott, a munkanélküliség növekedett, a munkanélküliek állandó hadserege bővült, a munkabér csökkent. Nem csoda, hogy ezek a körülmények forradalmasítják a helyzetet, kiélezik az osztályharcot és új osztálycsatákra késztetik a munkásokat.

Ezzel kapcsolatban a munkástömegek körében pusztulnak és omladoznak a szociáldemokrata illúziók. Ahol a szociáldemokraták hatalmon voltak, ott meghiúsították a sztrájkokat, kizárásokat rendeztek és agyonlövették a munkásokat — ez után a tapasztalat után gonosz gúnyolódásként csengenek a munkások fülében a „termelési demokráciára", az „ipari békére", a harc „békés módszereire" vonatkozó hazug ígéretek. Vajjon sok munkás akad-e most, aki még tud hinni a szociálfasiszták hazug prédikációjában? Az 1929 augusztus 1-i emlékezetes munkástüntetés (a háborús veszély ellen) és az 1930 március 6-i munkástüntetés (a munkanélküliség ellen)[40] azt mutatja,

hogy a munkásosztály legjobbjai már elfordultak a szociálfasisztáktól. A gazdasági válság újabb csapást mér a munkások körében elterjedt szociáldemokrata illúziókra. Most nem sok munkás akad, aki a válság okozta csődök és tönkremenések után is hajlandó elhinni, hogy „minden munkás" meggazdagodhatik, ha résztvesz a „demokratizált" részvénytársaságokban. Mondanunk sem kell, hogy a válság megsemmisitő csapást mér minden ilyen és ehhez hasonló illúzióra.

A munkástömegeknek a szociáldemokráciától való elfordulása azonban azt jelenti, hogy a kommunizmus felé fordulnak. Ez valóban így is van. A kommunista párt vezető befolyása alatt álló szakszervezeti mozgalom növekedése; a kommunista pártok választási sikerei; a kommunisták vezető részvételével lezajló sztrájkok hulláma; a gazdasági sztrájkok átnövése politikai tiltakozásokba, melyeket kommunisták szerveznek; a kommunizmussal rokonszenvező munkások tömegtüntetései, amelyek rendkívül élénk visszhangot keltenek a munkásosztályban — mindez arról tanuskodik, hogy a munkástömegek a kommunista pártban látják az egyetlen pártot, amely fel tudja venni a harcot a kapitalizmussal, az egyetlen pártot, amely méltó a munkások bizalmára, az egyetlen pártot, amelyet követhetnek és követniök érdemes a kapitalizmus ellen vívott felszabadító harcukban. Ez azt jelenti, hogy a tömegek a kommunizmus felé fordultak. Ez a záloga annak, hogy kommunista testvérpártjaink a munkásosztály nagy tömegpártjaivá válnak. Csak az szükséges még, hogy a kommunisták meg tudják ítélni a helyzetet és kellő-

képpen kihasználják azt. A kommunista pártok, amikor engesztelhetetlen harcot indítottak a szociáldemokrácia ellen, mely a tőke ügynöksége a munkásosztály soraiban, és amikor pozdorjává zúznak a leninizmustól való mindennemű elhajlást, amelyek csak a szociáldemokrácia malmára hajtják a vizet — bebizonyították, hogy helyes úton járnak. Ezen az úton véges-végig ki kell tartaniok. Mert csak ezzel a feltétellel számíthatnak arra, hogy megnyerik a munkásosztály többségét és arra, hogy sikeresen fogják előkészíteni a proletariátust a közelgő osztályütközetekre. Mert csak ezzel a feltétellel számíthatnak arra, hogy a Kommunista Internacionále befolyása és tekintélye továbbra is növekedni fog.

Ezek a világkapitalizmus fő ellentétei, amelyek a gazdasági világválsággal kapcsolatban a végsőkig kiéleződtek.

Miről tanuskodnak mindezek a tények?

Arról, hogy a kapitalizmus stabilizációja végét járja.

Arról, hogy a tömegek forradalmi mozgalmának fellendülése új erővel folytatódni fog.

Arról, hogy a gazdasági világválság számos országban politikai válságba fog átnőni.

Ez pedig, először, azt jelenti, hogy a burzsoázia a belpolitika terén a további fasizálásban fog kivezető utat keresni és erre a célra ki fog használni minden reakciós erőt, beleértve a szociáldemokráciát is.

Másodszor azt jelenti, hogy a burzsoázia a külpolitika terén új imperialista háborúban fog kivezető utat keresni.

Végül azt jelenti, hogy a proletariátus, a tőkés

kizsákmányolás és a háborús veszély ellen harcolva, a forradalomban fogja keresni a kivezető utat.

3. A SZOVJETUNIÓ ÉS A TŐKÉS ÁLLAMOK KÖZÖTTI VISZONY

a) Fentebb a világkapitalizmus ellentéteiről beszéltem. De ezeken az ellentéteken kívül van még egy ellentét. A tőkés világ és a Szovjetunió közötti ellentétre gondolok. Igaz, hogy ezt az ellentétet nem lehet *kapitalizmuson belüli* ellentétnek tekinteni. Ez az egész kapitalizmus és az épülő szocializmus országa közötti ellentét. De ez az ellentét mégis bomlasztja és megrendíti a kapitalizmus legmélyebb alapjait. Sőt, gyökeréig feltárja a kapitalizmus valamennyi ellentétét és egy csomóba gyüjtve, magának a tőkés rendszernek élet-halál kérdésévé változtatja azokat. Ez az oka annak, hogy a burzsoázia minden esetben, amikor a tőkés ellentétek élesedni kezdenek, a Szovjetunió felé tekintget: nem lehetne-e a kapitalizmus egyik-másik ellentétét, vagy valamennyi ellentétét együttvéve, a Szovjetunió, a Szovjetek Országa, a forradalom e fellegvára rovására megoldani, amely puszta létével forradalmasítja a munkásosztályt és a gyarmatokat, akadályozza egy új háború kirobbantását, akadályozza a világ újrafelosztását, akadályozza a burzsoáziát, hogy szabadon uraskodjék kiterjedt belső piacán, amelyre a tőkéseknek különösen most, a gazdasági válság idején, oly nagy szükségük van.

Innen ered a Szovjetunió elleni kalandos merény-

letekre és az intervencióra irányuló tendencia, amelynek a kibontakozó gazdasági válsággal kapcsolatban fokozódnia kell.

Jelenleg ennek a tendenciának a leghatározottabb kifejezője a mai burzsoá Franciaország, a dédelgetett „Pán-Európa"[41] hazája, a Kellogg-paktum[42] „bölcsője", a világ agresszív és militarista országainak legagresszívebb és legmilitaristább országa.

Az intervenció azonban kétélű fegyver. A burzsoázia ezt igen jól tudja. Jó, gondolja, ha az intervenció símán megy és a Szovjetunió vereségével végződik. De mi lesz, ha a kapitalisták vereségével végződik? Hiszen már volt egy intervenció, amely kudarccal végződött. Ha az első intervenció, amikor a bolsevikok gyengék voltak, kudarccal végződött, mi a biztosítéka annak, hogy a másodiknak szintén nem ez lesz a vége? Mindenki látja, hogy a bolsevikok most mind gazdaságilag, mind politikailag s az ország védelmére való felkészültség tekintetében sokkal erősebbek. És mi lesz, ha a tőkés országok munkásai nem engedik, hogy intervenciót szervezzenek a Szovjetunió ellen, ha harcolni fognak az intervenció ellen és adandó alkalommal hátbatámadják a kapitalistákat? Nem lesz-e jobb a Szovjetunióval való kereskedelmi kapcsolatok megszilárdításának vonalán haladni, ami ellen a bolsevikoknak sincs kifogásuk?

Innen ered az a tendencia, mely a Szovjetunióval való békés kapcsolatok fenntartására irányul.

Vagyis a tényezők két csoportjával és két különböző tendenciával van dolgunk, amelyek ellentétes irányban hatnak:

1. A Szovjetunió és a tőkés országok közötti

gazdasági kapcsolatok ellen irányuló aknapolitika, provokációs merényletek a Szovjetunió ellen, a Szovjetunió elleni intervenció nyilt és burkolt előkészítése — ezek a Szovjetunió nemzetközi helyzetét veszélyeztető tényezők. Ezeknek a tényezőknek hatásával magyarázható, hogy az angol konzervatív kormány szakított a Szovjetunióval, hogy a kínai militaristák elfoglalták a Kínai Keleti Vasutat, ezzel magyarázhatók az olyan tények, mint a Szovjetunió pénzügyi blokádja, a pápa által vezetett klerikálisok „hadjárata" a Szovjetunió ellen, szakembereink idegen államok ügynökei által szervezett kártevése, az olyanféle robbantások és gyujtogatások szervezése, aminőket a „Lena-Goldfields"[43] tisztviselői követtek el, a Szovjetunió képviselői ellen elkövetett merényletek (Lengyelország), kivitelünk akadályozása (Északamerikai Egyesült Államok, Lengyelország) stb.

2. A tőkés országok munkásainak rokonszenve a Szovjetunió iránt és a Szovjetunió támogatása részükről, a Szovjetunió gazdasági és politikai hatalmának növekedése, a Szovjetunió védelmi erejének növekedése, a Szovjethatalom állhatatos békepolitikája — ezek a Szovjetunió nemzetközi helyzetét megszilárdító tényezők. Ezeknek a tényezőknek hatásával magyarázható, hogy a Kínai Keleti Vasúti konfliktust sikeresen felszámoltuk, hogy a Nagybritanniával való kapcsolat helyreállt, hogy a tőkés országokkal való gazdasági kapcsolatok sűrűsödnek stb.

Ezeknek a tényezőknek harca határozza meg a Szovjetunió külpolitikai helyzetét.

b) Azt mondják, hogy a Szovjetunió és a burzsoá

államok közötti gazdasági kapcsolatok javulásának ütközőpontja az adósságok kérdése. Azt hiszem, hogy ez nem érv az adósságok kifizetése mellett, hanem csak ürügy, amelyet az agresszív elemek arra használnak fel, hogy intervenciós propagandát folytassanak. A mi politikánk ezen a téren világos és teljesen indokolt. Ha adnak hitelt, hajlandók vagyunk kifizetni a háborúelőtti adósságok kis részét, olybá véve ezt, mint a hitelért járó kamat megtetézését. E feltétel nélkül nem tudunk és nem vagyunk kötelesek fizetni. Többet követelnek tőlünk? Milyen alapon? Vajjon nem tudják, hogy ezeket az adósságokat a cári kormány csinálta, amelyet a forradalom megdöntött és amelynek kötelezettségeiért a Szovjetkormány nem vállalhat felelősséget? Nemzetközi jogról, nemzetközi kötelezettségekről beszélnek. Hát Besszarábiát milyen nemzetközi jog alapján hasították ki a Szovjetunióból a „szövetséges" urak és milyen jog alapján adták a román bojárok rabságába? Milyen nemzetközi kötelezettségek alapján támadtak a Szovjetunióra Franciaország, Anglia, Amerika, Japán tőkései és kormányai, milyen alapon szerveztek intervenciót a Szovjetunió ellen, milyen alapon fosztogatták a Szovjetuniót teljes három éven át és döntötték nyomorba a lakosságát? Ha ezt nemzetközi jognak és nemzetközi kötelezettségnek nevezik, akkor mit neveznek rablásnak? (Derültség. Taps.) Nem világos-e, hogy a „szövetséges" urak e rablások elkövetésével megfosztották magukat attól a jogtól, hogy a nemzetközi jogra, nemzetközi kötelezettségekre hivatkozzanak?

Azt mondják továbbá, hogy a „normális" kap-

csolatok létesítését az orosz bolsevikok propagandája gátolja. A propaganda káros hatásának elhárítása érdekében a burzsoá urak gyakran „kordonokkal", „drótakadályokkal" veszik körül magukat s e „drótakadályok" és „kordonok" őrzésének megtisztelő feladatát kegyesen átengedik Lengyelországnak, Romániának, Finnországnak stb. Azt mondják, hogy Németországot eszi az irígység, mert állítólag nem akarják megbízni a „kordonok" és „drótakadályok" őrzésével. Kell-e bizonyítani, hogy a propagandáról való fecsegés nem érv a „normális kapcsolatok" létesítése ellen, hanem ürügy az intervenció propagálására. Aki nem akarja kinevettetni magát, az hogyan „zárkózhatik" el a bolsevizmus eszméitől, ha saját országában is kedvező talaj van a bolsevizmus eszméi számára? A cárizmus annakidején szintén igyekezett a bolsevizmustól „elzárkózni", de, mint tudjuk, nem sikerült „elzárkóznia". Nem sikerült elzárkóznia, mivel a bolsevizmus mindenütt, szerte a világon növekszik, de nem kívülről növekszik, hanem belülről. Azt hiszem, nincs ország, amelyet az orosz bolsevikoktól jobban „elzártak", mint Kínát, Indiát, Indokínát. És mi a helyzet? A bolsevizmus ott minden „kordon" ellenére növekszik és növekedni is fog, mert az ottani feltételek nyilván kedveznek a bolsevizmusnak. Mi köze van ehhez az orosz bolsevikok propagandájának? Lám, ha a kapitalista urak valahogy el tudnának „zárkózni" a gazdasági válság elől, a tömegek nyomora elől, a munkanélküliség elől, az alacsony munkabér elől, a dolgozók kizsákmányolása elől, akkor más volna a helyzet, akkor nem volna náluk bolsevik mozgalom

sem. De éppen az a helyzet, hogy minden himpellér az orosz bolsevikok propagandájára való hivatkozással igyekszik gyengeségét vagy tehetetlenségét igazolni.

Azt mondják továbbá, hogy az ütközőpont a mi szovjet rendünk, a kollektivizálás, a kulákság ellen folyó harc, a vallásellenes propaganda, a „tudomány emberei" közül való kártevők és ellenforradalmárok elleni harc, a Beszedovszkijak, Szolomonok, Dmitrijevszkijek és a tőke más efféle lakájainak elűzése. Ez aztán már egészen mulatságos. Nekik nem tetszik a szovjet rend. De hát nekünk sem tetszik a kapitalista rend. (Derültség. Taps.) Nem tetszik, hogy náluk a munkanélküliek tízmilliói kénytelenek éhezni és koldus módra élni, amikor a tőkések maroknyi csoportja milliárdokkal rendelkezik. De ha már megegyeztünk, hogy nem avatkozunk bele más országok belügyeibe, tiszta sor, hogy nem érdemes ezt a kérdést újra bolygatni. Kollektivizálás, harc a kulákság ellen, harc a kártevők ellen, vallásellenes propaganda stb. — mindez a Szovjetunió munkásainak és parasztjainak elvitathatatlan, Alkotmányunkban lerögzített joga. A Szovjetunió Alkotmányát vaskövetkezetességgel meg kell tartanunk és meg is fogjuk tartani. Érthető tehát, hogy aki nem akar számolni Alkotmányunkkal — annak azt mondjuk: fel is út, le is út. Ami a Beszedovszkijakat, a Szolomonokat, a Dmitrijevszkijeket stb. illeti, a jövőben is ki fogjuk hajigálni az ilyen embereket, mint a kiselejtezett árut, amely fölösleges és káros a forradalom ügyére. Ám emeljék pajzsra őket azok, akik különös rokonszenvet éreznek a hulladékok iránt. (Derültség.) Forra-

dalmunk malomkövei jól őrölnek. Ami jó, átadják a Szovjeteknek, a szemetet pedig kihajigálják. Azt mondják, hogy Franciaországban, a párizsi burzsoá körökben nagy a kereslet e selejtes áru iránt. Sebaj, hadd importálják, ha nekik így tetszik. Igaz, hogy ez kissé megterheli Franciaország kereskedelmi mérlegének behozatali tételeit, pedig ez ellen mindíg tiltakoznak a burzsoá urak. Ez azonban már az ő dolguk. Ne avatkozzunk Franciaország belügyeibe. (Derültség. Taps.)

Így vagyunk azokkal az „akadályokkal", amelyek gátolják a Szovjetunió és más országok közötti „normális" viszony kialakulását.

Világos, hogy ezek az „akadályok" csak ál-„akadályok", amelyeket azért hoznak forgalomba, hogy ürügyük legyen a szovjetellenes propagandára.

A mi politikánk békepolitika és a kereskedelmi kapcsolatok megerősítésének politikája minden ország irányában. Ennek a politikának az eredménye, hogy több országgal való viszonyunk javult és több kereskedelmi, technikai segítségnyujtási stb. szerződést kötöttünk. Ugyancsak ennek a politikának az eredménye, hogy a Szovjetunió csatlakozott a Kellogg-paktumhoz, hogy a Kellogg-paktum vonalán egyezményre léptünk Lengyelországgal, Romániával, Lettországgal stb., meghosszabbítottuk a Törökországgal kötött barátsági és semlegességi szerződést. Végül, ennek a politikának eredménye az a tény, hogy sikerült megvédenünk a békét, s a háborús gyujtogatók számos provokációja és kalandor merénylete ellenére sem engedtük, hogy ellenségeink konfliktusokba sodorjanak bennünket. Ezt a békepolitikát fogjuk folytatni a jövő-

ben is minden erőnkkel, minden eszközzel. Nem akarunk egyetlen talpalatnyi idegen földet sem. De a mi földünkből sem adunk egy rögöt se senkinek. (Tapsok.)

Ez a külpolitikánk.

Feladatunk, hogy a jövőben is a bolsevikokra jellemző állhatatossággal folytassuk ezt a politikát.

II

A SZOCIALISTA ÉPÍTÉS FOKOZÓDÓ FELLENDÜLÉSE ÉS A SZOVJETUNIÓ BELSŐ HELYZETE

Áttérünk a Szovjetunió belső helyzetére.

A kapitalista országokban most uralkodó gazdasági *válsággal* és *növekvő munkanélküliséggel ellentétben* országunk belső helyzetét a népgazdaság *fokozódó fellendülése* és a munkanélküliség *folytonos csökkenése* jellemzi. A nagyipar megnövekedett és meggyorsította fejlődése ütemét. A nehézipar megerősödött. Az ipar szocialista szektora messze előrehaladt. Új erő fejlődött ki a mezőgazdaságban — a szovhozok és a kolhozok. Két évvel ezelőtt még gabonatermelési válsággal küzködtünk és gabonabegyüjtő munkánkban főleg az egyéni gazdaságra támaszkodtunk, most viszont a súlypont a kolhozokra és szovhozokra tolódott át, a gabonaválság pedig alapjában megoldottnak tekinthető. A parasztság zöme véglegesen a kolhozok felé fordult. A kulákság ellenállását megtörtük. A Szovjetunió belső helyzete még jobban megszilárdult.

Jelenleg ez a Szovjetunió belső helyzetének általános képe.

Nézzük a konkrét adatokat.

1. A NÉPGAZDASÁG EGÉSZÉNEK NÖVEKEDÉSE

a) 1926/27-ben, azaz a XV. pártkongresszus idején, az *egész mezőgazdaság* — beleértve az erdőgazdaságot, a halászatot stb. — össztermelésének értéke háborúelőtti rubelban 12 370 millió rubel volt, vagyis elérte a háborúelőtti színvonal 106,6%-át, a következő évben, vagyis 1927/28-ban elértük a 107,2%-ot, 1928/29-ben a 109,1%-ot, a folyó 1929/30. évben pedig, a mezőgazdaság fejlődési menetéből ítélve, el fogjuk érni a háborúelőtti színvonalnak legalább 113—114%-át.

A mezőgazdaság termelése tehát egészben véve, bár aránylag lassan, de szakadatlanul növekszik.

1926/27-ben, azaz a XV. pártkongresszus idején, az *egész ipar* (kis- és nagyipar, számítva a malomipart is) össztermelésének értéke, háborúelőtti rubelban 8 641 millió rubel volt, vagyis elérte a háborúelőtti színvonal 102,5%-át, a következő évben, vagyis 1927/28-ban elértük a 122%-ot, 1928/29-ben a 142,5%-ot, a folyó 1929/30. évben pedig, az ipar fejlődésének menetéből ítélve, el fogjuk érni a háborúelőtti színvonalnak legalább 180%-át.

Az ipar tehát, egészben véve, példátlanul gyorsan növekszik.

b) 1926/27-ben, azaz a XV. pártkongresszus idején, egész *vasúthálózatunk teherforgalma* 81,7 milliárd tonnakilométer volt, vagyis elérte a háborúelőtti színvonal 127%-át, a következő évben, vagyis 1927/28-ban elértük a 134,2%-ot, 1928/29-ben a 162,4%-ot, a folyó 1929/30-as évben pedig, a rendelkezésünkre álló adatok szerint, el fogjuk érni a

háborúelőtti színvonalnak legalább 193%-át. Ami az új vasutak építését illeti, az előző kongresszus óta, vagyis 1927/28-tól számítva, a vasúthálózat 76 000 kilométerről 80 000 kilométerre növekszik, vagyis vasúthálózatunk hossza a háborúelőttinek 136,7%-a lesz.

c) Ha az 1926/27. évi *közvetítő kereskedelmi forgalmat* (31 milliárd rubel) 100-nak vesszük, akkor kitűnik, hogy a forgalom 1927/28-ban 124,6%-ra, 1928/29-ben — 160,4%-ra emelkedett, a folyó évben pedig, vagyis 1929/30-ban, a rendelkezésre álló adatokból ítélve, a forgalom 202% lesz, vagyis 1926/27-hez viszonyítva megkétszereződik.

d) Ha valamennyi *hitelintézetünk* 1927 október 1-i *összesített mérlegét* (9 173 millió rubel) 100-nak vesszük, akkor kitűnik, hogy az 1928 október 1-i mérleg 141%-ra, az 1929 október 1-i pedig 201,1%-ra emelkedett, vagyis 1927-hez viszonyítva megkétszereződött.

e) Ha az 1926/27-es *összesített állami költségvetést* (6 371 millió rubel) 100-nak vesszük, akkor kitűnik, hogy az állami költségvetés 1927/28-ban 125,5%-ra, 1928/29-ben 146,7%-ra, 1929/30-ban 204,4%-ra növekedett, vagyis az 1926/27-es költségvetéshez viszonyítva megkétszereződött (12 605 millió rubel).

f) 1926/27-ben *külkereskedelmi forgalmunk* (kivitel-behozatal) a háborúelőtti színvonal 47,9%-a, 1927/28-ban 56,8%-a, 1928/29-ben 67,9%-a volt, 1929/30-ban pedig, a rendelkezésre álló adatok szerint, a háborúelőtti színvonalnak legalább 80%-ára fog emelkedni.

g) Végeredményben a következő képet kapjuk az egész *nemzeti jövedelemnek* az előző kongresszus óta elért növekedéséről (változatlan 1926/27-es árakban): az Állami Tervbizottság adatai szerint 1926/27-ben a nemzeti jövedelem 23 127 millió rubel volt; 1927/28-ban — 25 396 millió rubel, vagyis 9,8%-kal növekedett; 1928/29-ben — 28 596 millió rubel, vagyis 12,6%-kal növekedett; 1929/30-ban, a rendelkezésre álló adatokból ítélve, a nemzeti jövedelem legalább 34 milliárd rubel lesz, vagyis egy év alatt 20%-kal fog növekedni. Tehát az előző kongresszus óta eltelt három év alatt a nemzeti jövedelem átlagos évi növekedése több mint 15%.

Ha figyelembe vesszük, hogy a nemzeti jövedelem átlagos évi növekedése olyan országokban, mint az Északamerikai Egyesült Államok, Anglia, Németország, legfeljebb 3—8%, akkor el kell ismernünk, hogy a Szovjetunió nemzeti jövedelmének növekedési üteme igazán *rekordütem.*

2. AZ IPAROSÍTÁS SIKEREI

A népgazdaság növekedése nálunk nem spontán módon, hanem meghatározott irányban halad, mégpedig — az iparosítás irányában, az iparosítás jegyében, az ipar részarányának népgazdaságunk általános rendszerében való növekedése jegyében, országunknak agrárországból ipari országgá való átalakulása jegyében fejlődik.

a) Az egész ipar és az egész mezőgazdaság kölcsönös arányának dinamikája, az iparnak az egész népgazdaság *össztermelésében* való részaránya szempontjából, az előző kongresszus óta a következőkép-

pen alakult: a háború előtt az ipar részaránya a népgazdaság össztermelésében 42,1%, a mezőgazdaságé 57,9% volt; 1927/28-ban az ipar részaránya 45,2%, a mezőgazdaságé 54,8%; 1928/29-ben az ipar részaránya 48,7%, a mezőgazdaságé 51,3%; 1929/30-ban az ipar részaránya, a rendelkezésre álló adatok szerint, legalább 53%, a mezőgazdaságé pedig legfeljebb 47% lesz.

Ez azt jelenti, hogy népgazdaságunk általános rendszerében az ipar részaránya már kezd fölébe kerekedni a mezőgazdaság részarányának, és országunk *agrár*országból *ipari* országgá való átalakulásának küszöbére értünk. (T a p s.)

b) Még szembeötlőbb az ipar túlsúlya, ha népgazdaságunk *áru*termelésében való részarányát nézzük. 1926/27-ben az ipari árutermelés részaránya népgazdaságunk árutermelésének általános mérlegében 68,8% volt, a mezőgazdasági árutermelésé pedig 31,2%; 1927/28-ban az ipar részaránya már 71,2%, a mezőgazdaságé 28,8%; 1928/29-ben az ipar részaránya 72,4%, a mezőgazdaságé 27,6%; 1929/30-ban pedig, a rendelkezésre álló adatok szerint, az ipar részaránya 76%, a mezőgazdaságé 24% lesz.

A mezőgazdaság különösen kedvezőtlen helyzetének oka egyebek között a mezőgazdaság kisparaszti és kevés árut termelő jellege. Világos, hogy ennek a helyzetnek bizonyos mértékig meg kell változnia annak arányában, ahogy a mezőgazdaság a szovhozok és kolhozok vonalán nagyüzemivé válik, ahogy a mezőgazdaság árutermelése fokozódik.

c) De az ipar általános fejlődése még nem ad

teljes képet az iparosítás üteméről. Ahhoz, hogy teljes képet kapjunk, még meg kell állapítanunk a nehéz- és a könnyűipar kölcsönös arányának dinamikáját is. Ezért az iparosítás haladásának legjellemzőbb mutatója: a *munka- és termelési eszközök* termelésének (a nehéziparnak) egyre gyorsabban növekedő részaránya az egész ipari termelésben. 1927/28-ban a munka- és termelési eszközök termelésének részaránya az *egész* ipar összes termelésében 27,2% volt, a közszükségleti cikkek termeléséé pedig 72,8%; 1928/29-ben a munka- és termelési eszközök termelésének részaránya 28,7%, a közszükségleti cikkek termeléséé 71,3%; 1929/30-ban a munka- és termelési eszközök termelésének részaránya, a rendelkezésre álló adatok szerint, már 32,7%, a közszükségleti cikkek termeléséé pedig 67,3% lesz.

De ha nem az egész ipart, hanem *csupán* a Legfőbb Népgazdasági Tanács tervezésébe bevont ipart nézzük, amely felölel minden fő iparágat, akkor a munka- és termelési eszközök termelésének és a közszükségleti cikkek termelésének kölcsönös aránya még kedvezőbb képet mutat, mégpedig: 1927/28-ban a munka- és termelési eszközök termelésének részaránya 42,7% volt, a közszükségleti cikkek termelésének 57,3% részarányával szemben; 1928/29-ben 44,6% — 55,4%-kal szemben; 1929/30-ban pedig, a rendelkezésre álló adatok szerint, legalább 48% lesz, szemben a közszükségleti cikkek termelésének 52%-ával.

Népgazdaságunk fejlődése az iparosítás jegyében, saját nehéziparunk megszilárdulásának és fejlődésének jegyében halad.

Ez azt jelenti, hogy már talpraállítottuk és továbbfejlesztjük gazdasági függetlenségünk alapját — nehéziparunkat.

3. A SZOCIALISTA IPAR URALKODÓ HELYZETE ÉS NÖVEKEDÉSÉNEK ÜTEME

Népgazdaságunk az iparosítás jegyében fejlődik. De nekünk nem akármilyen iparosítás kell. Nekünk olyan iparosítás kell, amely biztosítja az *ipar szocialista formáinak* növekvő túlsúlyát a *kis*árutermelő és méginkább a *tőkés* formákkal szemben. Iparosításunk jellemző vonása abban áll, hogy az *szocialista* iparosítás, olyan iparosítás, amely biztosítja az ipar *társadalmasított* szektorának győzelmét a *magángazdasági* szektor, a kisárutermelő és a kapitalista szektor felett.

Íme néhány adat a beruházások és az ösztermelés növekedéséről, szektorok szerint.

a) Ha az ipari *beruházások* növekedését szektorok szerint nézzük, a következő képet kapjuk. *Társadalmasított szektor:* 1926/27-ben — 1 270 millió rubel; 1927/28-ban — 1 614 millió rubel; 1928/29-ben — 2 046 millió rubel; 1929/30-ban — 4 275 millió rubel. *Magángazdasági és tőkés szektor:* 1926/27-ben — 63 millió rubel; 1927/28-ban — 64 millió rubel; 1928/29-ben — 56 millió rubel; 1929/30-ban — 51 millió rubel.

Ez először azt jelenti, hogy az ipar társadalmasított szektorának beruházásai ez alatt az idő alatt több mint *megháromszorozódtak* (335%).

Másodszor azt jelenti, hogy a magángazdasági és tőkés szektor beruházásai ez alatt az idő alatt *egyötöddel csökkentek* (81%).

A magángazdasági és tőkés szektor a régi tőkéből él és a végét járja.

b) Ha az ipar *össztermelését* nézzük szektorok szerint, a következő képet kapjuk. *Társadalmasított szektor:* 1926/27-ben — 11 999 millió rubel; 1927/28-ban — 15 389 millió rubel; 1928/29-ben — 18 903 millió rubel; 1929/30-ban — 24 740 millió rubel. *Magángazdasági és tőkés szektor:* 1926/27-ben — 4 043 millió rubel; 1927/28-ban — 3 704 millió rubel; 1928/29-ben — 3 389 millió rubel; 1929/30-ban — 3 310 millió rubel.

Ez először azt jelenti, hogy az ipar társadalmasított szektorának össztermelése három év alatt több mint *megkétszereződött* (206,2%).

Másodszor azt jelenti, hogy a magángazdasági és tőkés szektor össztermelése ugyanazon időszak alatt majdnem *egyötödével csökkent* (81,9%).

De ha nem az egész ipar termelését vesszük, hanem csak a *nagy-* (cenzusos) iparét és azt szektoronként vizsgáljuk, akkor a következő képet kapjuk a társadalmasított és a magángazdasági szektor kölcsönös arányáról. A társadalmasított szektor részaránya az ország nagyipari termelésében: 1926/27-ben — 97,7%; 1927/28-ban — 98,6%; 1928/29-ben — 99,1%; 1929/30-ban — 99,3%. A magángazdasági szektor részaránya az ország nagyipari termelésében: 1926/27-ben — 2,3%; 1927/28-ban — 1,4%; 1928/29-ben — 0,9%; 1929/30-ban — 0,7%.

Amint látják, a nagyiparban már elenyésznek a tőkés elemek.

Világos, hogy az a kérdés: „ki kit", az a kérdés, hogy a szocializmus győzi-e le a tőkés elemeket az

iparban, vagy ők győzik le a szocializmust — már eldőlt az ipar szocialista formái javára. Eldőlt — véglegesen és visszavonhatatlanul. (T a p s.)

c) Különösen érdekesek azok az adatok, amelyek a Legfőbb Népgazdasági Tanács tervezésébe bevont *állami* ipar *fejlődési ütemét* mutatják az előző kongresszus óta elmúlt időszakban. Ha a Legfőbb Népgazdasági Tanács által tervezett szocialista ipar 1926/27. évi össztermelését 100-nak vesszük, akkor kitűnik, hogy 1927/28-ban ennek az iparnak az össztermelése 127,4%, 1928/29-ben — 158,6% volt, 1929/30-ban pedig 209,8%-ra fog emelkedni.

Ez azt jelenti, hogy a Legfőbb Népgazdasági Tanács által tervezett szocialista ipar, amely felöleli valamennyi fő iparágat és az egész nehézipart, három év alatt *több* mint *megkétszereződött.*

Lehetetlen el nem ismerni, hogy az egész világon példátlan a nagyipar fejlődésének ilyen hallatlanul gyors üteme.

Éppen erre a körülményre való tekintettel jogosan beszélhetünk az ötéves terv négy év alatti teljesítéséről.

d) Egyes elvtársak kétkedve fogadják az *„ötéves terv négy év alatt"* jelszavát. Az elvtársak egy része még nem régen fantasztikumnak minősítette az V. Szovjetkongresszus[44] által jóváhagyott ötéves tervünket. A burzsoá írókról, akiknek égnek mered a hajuk az „ötéves terv" szó puszta hallatára, nem is szólok. Nos, hogy is állunk a valóságban, hogyan teljesítettük az ötéves tervet az első két év alatt? Mit mutat az ötéves terv optimális változata végrehajtásának ellenőrzése? Nemcsak azt mutatja,

hogy négy év alatt teljesíteni tudjuk az ötéves tervet. Hanem azt is mutatja, hogy egész sor iparág ötéves tervét három, sőt két és fél év alatt is teljesíthetjük. Ez valószínűtlennek tűnhet az opportunista tábor tamáskodói szemében. De ez tény, amit nevetséges ostobaság volna elvitatni.

Ítéljék meg önök maguk.

Az ötéves terv szerint az *olajiparnak* 1932/33-ban 977 millió rubel értékű terméket kell termelnie. Valójában azonban már 1929/30-ban 809 millió rubel értéket termelt, vagyis az ötéves tervben 1932/33-ra előirányzott termelés 83%-át adta. Tehát az olajipar ötéves tervét mintegy 2½ év alatt teljesítjük.

A *lőzegiparnak* az ötéves terv szerint 1932/33-ban 122 millió rubel értékű terméket kell termelnie. Valójában azonban már 1929/30-ban több mint 115 millió rubel értékű terméket termelt, vagyis az ötéves terv által 1932/33-ra előirányzott termelés 96%-át adta. Tehát a tőzegipar ötéves tervét 2½ év alatt, esetleg előbb is teljesítjük.

Az ötéves terv szerint az *általános gépgyártásnak* 1932/33-ban 2 058 millió rubelnyi értékű terméket kell termelnie. Valójában azonban már 1929/30-ban 1 458 millió rubel értékű terméket termelt, vagyis az ötéves terv által 1932/33-ra előirányzott termelés 70%-át adta. Tehát az általános gépgyártás ötéves tervét 2½—3 év alatt teljesitjük.

Az ötéves terv szerint a *mezőgazdasági gépgyártásnak* 1932/33-ban 610 millió rubel értékű terméket kell termelnie. Valójában azonban már 1929/30-ban 400 millió rubel értékű terméket termelt, vagyis az

ötéves terv által 1932/33-ra előirányzott termelésnek több mint 60%-át adta. Tehát a mezőgazdasági gépgyártás ötéves tervét három év alatt, esetleg előbb is teljesítjük.

Az ötéves terv az *elektrotechnikai ipar* 1932/33. évi termelését 896 millió rubel értékben irányozta elő. Valójában azonban termelése már 1929/30-ban 503 millió rubel értékű volt, vagyis az ötéves terv által 1932/33-ra előirányzott termelésnek több mint 56%-át adta. Tehát az elektrotechnikai ipar ötéves tervét három év alatt teljesítjük.

Ilyen hallatlanul gyors ütemben fejlődik szocialista iparunk.

Gyorsított ütemben megyünk előre, utólérve a technikai és gazdasági tekintetben legfejlettebb tőkés országokat.

e) Ez persze nem azt jelenti, hogy a termelés méreteit tekintve már utólértük őket, hogy iparunk már elérte a fejlett tőkés országok iparának fejlődési *színvonalát*. Korántsem. Nem szabad összetéveszteni az ipar fejlődési *ütemét* és az ipar fejlődési *színvonalát*. Nálunk sokan összetévesztik a kettőt, s azt hiszik, hogy ha elértük az ipar fejlődésének példátlan ütemét, ezzel már elértük a legfejlettebb tőkés országok iparának fejlődési színvonalát is. Ez azonban teljesen helytelen.

Nézzük például a villamosenergia-termelést, amely igen gyors ütemben fejlődik. Villamosenergia-termelés terén 1924-től 1929-ig nálunk majdnem 600%-os az emelkedés, míg az Északamerikai Egyesült Államokban ez alatt az idő alatt csak 181%-kal, Kanadában 218%-kal, Németországban 241%-kal, Olasz-

országban 222%-kal nőtt a villamosenergia termelése. Amint látják, ez valóban példátlan ütem, amely messze túlszárnyalja valamennyi többi állam ütemét. De ha a villamosenergia-termelés fejlődési színvonala szempontjából nézzük a dolgot és az említett országok — mondjuk 1929. évi — villamosenergia-termelésének fejlődési színvonalát összehasonlítjuk a Szovjetunió villamosenergia-termelésének fejlődési színvonalával, akkor a kép nem valami vigasztaló. A Szovjetunióban a villamosenergia-termelés példátlan fejlődési üteme ellenére 1929-ben csak 6 465 millió kilowattóra villamosenergiát termeltek, ugyanakkor az Északamerikai Egyesült Államok villamosenergia-termelése 126 000 millió kilowattóra, Kanadáé 17 628 millió kilowattóra, Németországé 33 000 millió kilowattóra, Olaszországé 10 850 millió kilowattóra volt.

Amint látják, a különbség óriási.

Kitűnik, hogy fejlődési színvonal tekintetében elmaradtunk ez országok mögött.

Vagy nézzük például nyersvastermelésünket. Ha az 1926/27. évi nyersvastermelést (2,9 millió tonna) 100-nak vesszük, nyersvastermelésünk három év alatt, vagyis 1927/28-tól 1929/30-ig, majdnem *megkétszereződik*, eléri a 190%-ot (5,5 millió tonna). A fejlődés üteme, amint látják, eléggé gyors. De ha nyersvastermelésünk fejlődési színvonala szempontjából nézzük a dolgot és a Szovjetunió nyersvastermelésének méreteit összehasonlítjuk a fejlett kapitalista országok nyersvastermelésének méreteivel, akkor a kép meglehetősen vigasztalan. Kezdjük azon, hogy a nyersvastermelés háborúelőtti szín-

vonalát csak a folyó 1929/30-as évben érjük el és haladjuk túl. Már ebből egymagából is arra a kérlelhetetlen következtetésre kell jutnunk, hogy a vaskohászat fejlődési ütemének további fokozása nélkül egész ipari termelésünk sorsát veszélyeztetjük. Ami pedig a mi nyersvastermelésünknek és a Nyugat nyersvastermelésének fejlődési színvonalát illeti, a helyzet a következő: az Északamerikai Egyesült Államokban 1929-ben 42,3 millió tonna, Németországban 13,4 millió tonna, Franciaországban 10,45 millió tonna, Angliában 7,7 millió tonna nyersvasat termeltek; a Szovjetunió nyersvastermelése pedig 1929/30 végén mindössze 5,5 millió tonna lesz.

Amint látják, a különbség nem csekély.

Kitűnik tehát, hogy a nyersvastermelés fejlődési színvonala tekintetében elmaradtunk mindezek mögött az országok mögött.

Miről tanuskodik mindez?

Arról, hogy:

1. *nem szabad összetéveszteni* az ipar fejlődési ütemét az ipar fejlődési színvonalával;

2. iparunk fejlődési színvonala tekintetében rettenetesen *elmaradtunk* a fejlett tőkés országok mögött;

3. csakis iparunk fejlődési ütemének *további gyorsítása* teszi majd lehetővé, hogy utólérjük és túlszárnyaljuk a technikai és gazdasági tekintetben fejlett tőkés országokat;

4. akik iparunk fejlődési ütemének *lassításáról* fecsegnek, a szocializmus ellenségei, osztályellenségeink ügynökei. (Tapsok.)

4. A MEZŐGAZDASÁG ÉS A GABONAPROBLÉMA

Fentebb a mezőgazdaság egészének állapotáról beszéltem, beleszámítva az erdőgazdaságot, halászatot stb. is, és nem tértem ki a mezőgazdaság fő ágaira. Ha az egész mezőgazdaságból kiemeljük annak fő ágait, mint például a gabonagazdaságot, az állattenyésztést és az ipari növények termesztését, akkor az Állami Tervbizottságnak és a Szovjetunió Földművelésügyi Népbiztosságának adatai szerint ezt a képet kapjuk:

a) Ha a *gabonaneműek* 1913. évi *vetésterületét* 100-nak vesszük, akkor a gabonaneműek vetésterületének változása évenként a következő: 1926/27 — 96,9%; 1927/28 — 94,7%; 1928/29 — 98,2%; a folyó 1929/30. évben pedig, a rendelkezésre álló adatok szerint, a vetésterület el fogja érni a háborúelőtti színvonal 105,1%-át.

Feltűnő, hogy a gabonaneműek vetésterülete 1927/28-ban csökkent. Ennek a csökkenésnek nem a gabonagazdaság visszafejlődése volt az oka, mint a jobboldali opportunisták táborához tartozó ostoba fecsegők állították, hanem az, hogy 7 700 000 hektár őszi vetés (a Szovjetunió őszi vetésének 20%-a) elpusztult.

Ha pedig a gabonaneműek 1913. évi összterm ését 100-nak vesszük, a következő képet kapjuk: 1927-ben — 91,9%; 1928-ban — 90,8%; 1929-ben — 94,4% volt a gabonaneműek össztermése; 1930-ban pedig, a rendelkezésre álló adatok szerint, el fogjuk érni a háborúelőtti színvonal 110%-át.

Itt szintén feltűnő, hogy 1928-ban csökkent a gabonaneműek össztermése, ami az ukrajnai és

északkaukázusi őszi vetés pusztulásával magyarázható.

Ami a gabonaneműek összтermésének azt a részét illeti, amely *áruként* kerül forgalomba (falun kívüli forgalom), e téren még tanulságosabb a helyzet. Ha az 1913. évi gabonatermés árurészét 100-nak vesszük, kitűnik, hogy 1927-ben a háborúelőtti színvonalnak 37%-a volt árutermék, 1928-ban — 36,8%; 1929-ben — 58%; a folyó 1930-as évben pedig, a rendelkezésre álló adatok szerint, 73% lesz az árutermék.

Eszerint tehát a gabonaneműek vetésterülete és összтermése tekintetében csak a folyó 1930-as évben érjük el és haladjuk túl valamivel a háborúelőtti színvonalat.

Kitűnik továbbá, hogy az *árugabona* termelése terén még korántsem értük el a háborúelőtti színvonalat és még ebben az évben is 25 százalékkal mögötte maradunk.

Ez az alapja gabonanehézségeinknek, amelyek 1928-ban különösen kiéleződtek.

Ugyanez az alapja a gabonaproblémának is.

b) Körülbelül ugyanezt a képet mutatja *állattenyésztésünk* is, de az idevonatkozó adatok aggasztóbbak.

Ha állatfajtáink 1916. évi állományát különkülön 100-nak vesszük, akkor a helyzet évenként a következőkép alakul: 1927-ben lóállományunk a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva 88,9%, szarvasmarhaállományunk 114,3%, juh- és kecskeállományunk 119,3%, sertésállományunk 111,3% volt; 1928-ban a lóállomány 94,6%, a szarvasmarha-

állomány 118,5%, a juh- és kecskeállomány 126%, a sertésállomány 126,1% volt; 1929-ben a lóállomány színvonala 96,9%, a szarvasmarháé 115,6%, a juhé és kecskéé 127,8%, a sertésé 103% volt; 1930-ban a lóállomány az 1916. évi színvonalhoz viszonyítva 88,6%, a szarvasmarháé 89,1%, a juhé és kecskéé 87,1%, a sertésé 60,1%.

Amint látják, az utolsó év adatai az állattenyésztés kezdődő csökkenésének félreismerhetetlen jeleit mutatják.

Még vígasztalanabb a kép, ha az állattenyésztés *áruhozamát* vizsgáljuk, különösen ami a hús- és szalonnahozamot illeti. Ha 100-nak vesszük az évenkénti összes hús- és szalonnatermelést, ennek árurésze a következő: 1926-ban 33,4%, 1927-ben 32,9%, 1928-ban 30,4%, 1929-ben 29,2%.

Az adatok tehát a kisüzemi és kevés árut termelő állattenyésztő gazdaság ingatagságának és gazdasági megbízhatatlanságának félreismerhetetlen jeleit mutatják.

Eszerint az állattenyésztés terén nem haladtuk túl az 1916-os színvonalat, ellenkezőleg, az utolsó év adatai félreismerhetetlenül arra mutatnak, hogy állattenyésztésünk e színvonal alá süllyed.

Tehát közvetlenül a gabonaprobléma után, amelyet már alapjában véve sikeresen megoldunk, felmerül a húsprobléma, amelynek éle máris érezhető és amely megoldásra vár.

c) Más a helyzet a könnyűiparunk nyersanyagául szolgáló *ipari* növények termesztése terén. Az ipari növények 1913. évi *vetésterületét* 100-nak véve, a *gyapot* vetésterülete 1927-ben 107,1%, 1928-

ban — 131,4%, 1929-ben — 151,4%, 1930-ban — 217% a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva; a *len* vetésterülete 1927-ben — 86,6%, 1928-ban — 95,7%, 1929-ben — 112,9%, 1930-ban — 125% a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva; a *cukorrépa* vetésterülete 1927-ben — 106,6%, 1928-ban — 124,2%, 1929-ben — 125,8%, 1930-ban — 169% a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva; az *olajos magvak* vetésterülete 1927-ben — 179,4%, 1928-ban — 230,9%, 1929-ben — 219,7%, 1930-ban legalább 260% a háborúelőtti színvonalhoz viszonyítva.

Alapjában véve ugyanilyen kedvező képet mutat az ipari növények *össztermése* is. Az 1913. évi össztermést 100-nak véve, a *gyapotnál* 1928-ban elértük a háborúelőtti színvonal 110,5%-át, 1929-ben 119%-át, 1930-ban, a rendelkezésre álló adatok szerint, el fogjuk érni a háborúelőtti színvonal 182,8%-át; a *len* össztermésének színvonala 1928-ban 71,6%, 1929-ben 81,5% volt, 1930-ban, a rendelkezésre álló adatok szerint a háborúelőtti színvonal 101,3%-a lesz; a *cukorrépa*termés színvonala 1928-ban 93%, 1929-ben 58% volt, 1930-ban, a rendelkezésre álló adatok szerint, a háborúelőtti színvonal 139,4%-a lesz; az *olajosmagvak* össztermésének színvonala 1928-ban 161,9%, 1929-ben 149,8% volt, 1930-ban, a rendelkezésre álló adatok szerint, elérjük a háborúelőtti színvonal 220%-át.

Vagyis, ipari növények terén kedvezőbb a helyzet, csupán az 1929. évi cukorrépatermés volt gyenge, mert ellepték a kártékony lepkék.

Egyébként az ipari növények termesztése terén szintén lehetnek majd és valószínűleg lesznek is az

ingadozásnak és bizonytalanságnak megnyilvánulásai a kisparaszti gazdaság túlsúlya következtében, az ingadozás és bizonytalanság olyasféle megnyilvánulásai, aminőket a felsorolt számadatok a len és az olajosmagvak termesztésére vonatkozólag mutatnak, mert ott a legcsekélyebb a kolhozok és szovhozok befolyása.

Így tehát a következő mezőgazdasági problémák előtt állunk:

1) meg kell szilárdítani az ipari növények helyzetét a megfelelő vidékeknek elegendő mennyiségű olcsó gabonával való ellátása útján;

2) fel kell lendíteni az állattenyésztést és meg kell oldani a húskérdést a megfelelő vidékeknek elegendő mennyiségű olcsó gabonaneműekkel és takarmánnyal való ellátása útján;

3) véglegesen meg kell oldani a gabonagazdaság kérdését, amely jelenleg a mezőgazdaság legfőbb kérdése.

Eszerint tehát a gabonaneműek problémája a legfontosabb láncszem a mezőgazdaság rendszerében és a mezőgazdaság összes többi problémájának a kulcsa.

Eszerint tehát a gabonaneműek problémájának megoldása, fontosságát tekintve, a legelső feladat a mezőgazdaság más problémáinak sorában.

De megoldani a gabonaproblémát és ezzel egyúttal a komoly fellendülés útjára kivezetni a mezőgazdaságot — azt jelenti, hogy gyökeresen fel kell számolni a mezőgazdaság elmaradottságát, fel kell szerelni traktorokkal és mezőgazdasági gépekkel, el kell látni új tudományos káderekkel, fokozni kell a munka termelékenységét, növelni kell az áruhoza-

mot. E feltételek nélkül álmodni sem lehet a gabonaprobléma megoldásáról.

Meg lehet-e valósítani mindezeket a feltételeket a kis egyéni parasztgazdaság alapján? Nem, nem lehet. Nem lehet, mivel a kis parasztgazdaság nem képes átvenni és elsajátítani az új technikát, nem képes kellő mértékben fokozni a munka termelékenységét, nem képes kellő mértékben növelni a mezőgazdaság áruhozamát. Csak egy út marad: a mezőgazdaságot *nagyüzemi* gazdasággá kell átalakítani; korszerű technikával felszerelt nagygazdaságokat kell létesíteni.

De a Szovjetország nem léphet a *tőkés* nagygazdaságok szervezésének útjára. Csakis *szocialista* típusú, új technikával felszerelt nagygazdaságok szervezésére vehet és köteles venni irányt. Ilyen gazdaságok nálunk a *szovhozok* és *kolhozok*.

Ebből következik a szovhozok létesítésének és a kis egyéni parasztgazdaságok nagy, kollektív gazdaságokban való egyesítésének feladata, mert ez a mezőgazdasági probléma és különösen a gabonaprobléma megoldásának *egyetlen* útja.

A párt, mindennapi gyakorlati munkájában, rá is lépett erre az útra a XV. kongresszus után, különösen pedig az 1928 elején mutatkozó komoly gabonanehézségek után.

Meg kell jegyeznünk, hogy pártunk ezt a döntő problémát, mint gyakorlati feladatot, már a XV. kongresszuson napirendre tűzte, vagyis már akkor, amikor még nem voltak komoly gabonanehézségeink. A XV. kongresszusnak a „Falusi munkáról" szóló határozata világosan kimondja:

„A jelenlegi időszakban a kis egyéni parasztgazdaságok nagy kollektív gazdaságokká egyesítését és átalakítását a párt *legfőbb* falusi *feladatának* kell tekinteni"[45].

Talán nem lesz felesleges az sem, ha idézzük a Központi Bizottság XV. kongresszusi beszámolójának azt a részét, amely ugyanilyen élesen és határozottan szintén arról szól, hogy a mezőgazdaság elmaradottságát a kollektivizálás alapján kell felszámolni. A beszámoló említett helye így szól:

„Hol van hát a kivezető út? A kivezető út abban van, hogy a kis és szétforgácsolt parasztgazdaságok a föld társas megművelése alapján átmennek nagy és egyesített gazdaságokba, áttérnek a föld kollektív megművelésére új, magasabb technika alapján.

A kivezető út abban van, hogy a kis és törpe parasztgazdaságokat fokozatosan, de állhatatosan, *nem kényszer, hanem példaadás és meggyőzés útján* nagygazdaságokban egyesítjük a föld társas, szövetkezeti, kollektív megművelése alapján, mezőgazdasági gépek és traktorok alkalmazásával, a földművelés belterjességét fokozó tudományos módszerek alkalmazásával.

Más kivezető út nincs"[46].

5. A PARASZTSÁG FORDULATA A SZOCIALIZMUS FELÉ S A SZOVHOZ- ÉS KOLHOZÉPÍTÉS FEJLŐDÉSI ÜTEME

A parasztságnak a kollektivizálás felé történt fordulata nem kezdődött egyszerre. Ez a fordulat nem is kezdődhetett egyszerre. Igaz, a párt már a XV. kongresszuson kiadta a kollektivizálás jelszavát. De ahhoz, hogy a parasztság tömegesen a szocializmus felé forduljon, nem elegendő a jelszó kiadása. A fordulathoz ezenkívül legalább még egy körülmény szükséges, mégpedig az, hogy a paraszttömegek ma-

guk is meggyőződjenek a kiadott jelszó helyességéről és úgy fogadják azt, mint saját jelszavukat. Ezért ez a fordulat csak fokozatos előkészítés után ment végbe.

Ezt a fordulatot fejlődésünk egész menete, iparunk fejlődésének menete és elsősorban a mezőgazdasági gépeket és traktorokat gyártó ipar fejlődése készítette elő. Előkészítette a kulákság ellen folytatott erélyes harc politikája és gabonabegyüjtésünk menete abban az új formában, amelyet 1928-ban és 1929-ben vezettünk be, amikor a kulákgazdaságot a szegény- és középparaszti tömegek ellenőrzése alá helyeztük. Előkészítette a mezőgazdasági szövetkezet fejlődése, mely az egyénileg gazdálkodó parasztot hozzászoktatta az ügyek kollektív intézéséhez. Előkészítette a kolhozok hálózata, mely a parasztnak módot adott arra, hogy ellenőrizze a kollektív gazdasági formák fölényét az egyéni gazdasággal szemben. Végül, előkészítette az egész Szovjetunió területén szétszórt és új technikával felszerelt szovhozok hálózata, amely a parasztnak módot adott arra, hogy meggyőződjön az új technika erejéről és előnyeiről.

Hiba volna, ha szovhozainkat csupán a gabonatartalékok forrásának tekintenők. Valójában a szovhoz volt az a vezető erő, amely új technikájával, a környékbeli parasztoknak nyujtott segítséggel, példátlan gazdasági lendületével megkönnyitette a paraszti tömegek fordulatát és a kollektivizálás útjára indította őket.

Íme, ezen az alapon jött létre a szegény- és középparasztok millióinak tömeges kolhozmozgalma,

amely 1929 második felében kezdődött és országunk életében megnyitotta a nagy fordulat időszakát.

Minő intézkedéseket tett a Központi Bizottság, hogy a mozgalmat teljesen felkészülten fogadja és azt vezesse?

A Központi Bizottság három vonalon intézkedett: szervezte és finanszírozta a szovhozokat, szervezte és finanszírozta a kolhozokat, végül szervezte a mezőgazdasági gépek és traktorok gyártását és a falu traktorokkal és mezőgazdasági gépekkel való ellátását gép- és traktorállomások, traktorparkok stb. útján.

a) A Központi Bizottság Politikai Irodája már 1928 áprilisában elhatározta, hogy 3—4 év alatt *új szovhozokat* szervez, amelyeknek e határidő végén legalább 100 millió pud árugabonát kell adniok. Ezt a határozatot utóbb a Központi Bizottság plénuma is jóváhagyta. Megszerveztük a Gabonatrösztöt és megbíztuk e határozat végrehajtásával. Azonkívül határozatot hoztunk a *régi szovhozok* megerősítéséről és vetésterületük kibővítéséről. Megszerveztük a Szovhozközpontot és megbíztuk e határozat megvalósításával.

Lehetetlen elhallgatni, hogy ezek ellen a határozatok ellen pártunk opportunista része a leghevesebb támadásokat intézte. Beszéltek arról, hogy a szovhozokba befektetett pénz „kidobott" pénz. Felléptek kritikájukkal a párt opportunista elemei által támogatott „tudósok" is, és váltig bizonygatták, hogy nagy szovhozokat szervezni lehetetlenség és annak semmi értelme. A Központi Bizottság azonban kitartott vonala mellett és mindenek ellenére végigvitte azt,

A szovhozok finanszírozására (nem számítva a rövidlejáratú forgóhitelt) 1927/28-ban 65,7 millió rubelt fordítottunk. 1928/29-ben 185,8 millió rubelt. Végül, az idén 856,2 millió rubelt. Az előző pártkongresszus óta 18 000 traktort (350 000 lóerő) bocsátottunk a szovhozok rendelkezésére.

Milyen eredménnyel jártak ezek az intézkedések? *A Gabonatröszt vetésterülete* 1928/29-ben — 150 000 *ha*, 1929/30-ban — 1 060 000 *ha* volt, 1930/31-ben — 4 500 000 *ha*, 1931/32-ben — 9 000 000 *ha*, 1932/33-ban vagyis az ötéves terv végén, 14 000 000 *ha* lesz. A *Szovhozközpont* vetésterülete 1928/29-ben — 430 000 *ha*, 1929/30-ban — 860 000 *ha* volt, 1930/31-ben — 1 800 000 *ha*, 1931/32-ben — 2 000 000 *ha*, 1932/33-ban — 2 500 000 *ha* lesz. Az *Ukrajnai Szovhozegyesülés* vetésterülete 1928/29-ben — 170 000 *ha*, 1929/30-ban — 280 000 *ha* volt, 1930/31-ben — 500 000 *ha*, 1932/33-ban — 720 000 *ha* lesz. A *Cukorközpont* gabona-vetésterülete 1928/29-ben — 780 000 *ha*, 1929/30-ban — 820 000 *ha* volt, 1930/31-ben — 860 000 *ha*, 1931/32-ben — 980 000 *ha*, 1932/33-ban — 990 000 *ha* lesz.

Ez azt jelenti, először, hogy az ötéves terv végén a Gabonatrösztnek egymagának *ugyanannyi* gabonával bevetett területe lesz, mint amennyi most egész Argentinának van. (T a p s.)

Másodszor azt jelenti, hogy az ötéves terv végén az összes szovhozok gabonával bevetett területe 1 millió hektárral *több* lesz, mint amennyi most egész Kanadának van. (T a p s.)

Ami a szovhozok *összes* gabonatermését és annak *áru*részét illeti, a helyzet a következő: 1927/28-ban

a szovhozok össztermése 9,5 millió métermázsa volt, ebből árugabona 6,4 millió métermázsa; 1928/29-ben 12,8 millió métermázsa volt, ebből árugabona 7,9 millió métermázsa; 1929/30-ban, a rendelkezésre álló adatok szerint, 28,2 millió métermázsa lesz, ebből 18 millió métermázsa (108 millió pud) árugabona; 1930/31-ben 71,7 millió métermázsa lesz, ebből árugabona 61 millió métermázsa (370 millió pud) stb. stb.

Ezek pártunk szovhozpolitikájának már elért és várható eredményei.

A Központi Bizottság Politikai Irodájának az új szovhozok szervezéséről kiadott 1928 áprilisi határozata szerint az új szovhozoktól 1931/32-ben legalább 100 millió pud árugabonát kell kapnunk. Valójában pedig egyedül az új szovhozoktól már 1931/32-ben több mint 200 millió pudot fogunk kapni. A programot tehát kétszeresen túlteljesítjük.

Kiderül, hogy azok, akik a Központi Bizottság Politikai Irodájának határozatán nevettek, szégyenükre sajátmagukat nevették ki.

A Szovjetek Kongresszusa által jóváhagyott ötéves terv szerint az ötéves terv végén valamennyi szovhoz vetésterületének összesen 5 millió hektárnak kell lennie. Valójában azonban a szovhozok vetésterülete már az idén eléri a 3,8 millió hektárt, a jövő évben pedig, vagyis az ötéves terv harmadik évében 8 millió hektár vetésterületünk lesz.

Ez azt jelenti, hogy a szovhozépítés ötéves programját 3 év alatt teljesítjük és túlteljesítjük.

Az ötéves terv a szovhozok gabona-össztermését az ötéves terv végére 54,3 millió métermázsában irányozza elő. Valójában azonban a szovhozok

gabona-össztermése már az idén 28,2 millió métermázsa, jövőre pedig 71,7 millió métermázsa lesz.

Ez azt jelenti, hogy a szovhozok gabona-össztermése terén az ötéves tervet három év alatt teljesítjük és túlteljesítjük.

Ötéves terv három év alatt!

Most fecsegjenek a burzsoá firkászok és opportunista kóristáik, hogy három év alatt lehetetlen teljesíteni és túlteljesíteni a szovhozépítés ötéves tervét.

b) Ami a *kolhoz*építést illeti, itt még kedvezőbb a helyzet.

A Központi Bizottság plénuma még 1928 júliusában a következő határozatot hozta a kolhozépítésről:

„Tántoríthatatlanul meg kell valósítani a XV. kongresszus által kitűzött feladatot: «a kis egyéni parasztgazdaságokat nagy kollektiv gazdaságokká kell egyesíteni és átalakítani», olyan *önkéntes egyesülésekké*, melyek az új technika alapján épülnek fel és mind a mezőgazdaság szocialista átalakítása szempontjából, mind a mezőgazdaság termelékenysége és áruhozama radikális növelésének biztosítása szempontjából a gabonagazdaság magasabb formái" (lásd a Központi Bizottság júliusi plénumának határozatát „A gabonabegyüjtés politikájáról az általános gazdasági helyzettel kapcsolatban", 1928.)[47].

Ezt a határozatot utóbb a XVI. pártkonferencia határozataival és a Központi Bizottság 1929 novemberi plénumának[48] a kolhozmozgalomról hozott külön határozatával is megerősítették. 1929 második felében, amikor a parasztság határozottan a kolhozok felé fordult és a középparaszt tömegestől megindult a kolhozokba, a Központi Bizottság Politikai Iro-

dája 1930 január 5-én külön határozatot hozott „A kollektivizálás üteméről és a kolhozépítés állami segítéséről".

A Központi Bizottság ebben a határozatban:

1) megállapította, hogy *a parasztok tömeges fordulatot* tettek a kolhozok felé és hogy a kolhozépítés ötéves terve 1930 tavaszán túlteljesíthető;

2) megállapította, hogy már megvannak azok az anyagi és egyéb feltételek, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy *a kulákság termelését a kolhozok termelésével helyettesítsük*, s ezzel kapcsolatban kimondotta, hogy a kulákság korlátozásának politikájáról át kell térni a kulákság mint osztály felszámolásának politikájára;

3) távlati útmutatást adott, mely szerint a társadalmasított alapon megművelt vetésterület már 1930 tavaszán *jelentékenyen meg fogja haladni a 30 millió hektárt;*

4) a Szovjetuniót három kerületcsoportra osztotta, s *mindegyik csoportnak zsinórmértékül határidőt szabott*, amikorra alapjában véve be kell fejezniök a kollektivizálást;

5) *felülvizsgálta a földbirtokrendezés* módszerét a kolhozok javára, valamint a mezőgazdaság finanszírozásának formáit és 1929/30-ra a kolhozoknak legalább 500 millió rubel hitelt irányzott elő;

6) kimondotta, hogy jelenleg a kolhozmozgalom *artelformája* a *kolhozrendszer fő láncszeme;*

7) erélyesen rendreutasította a párt opportunista elemeit, akik a kolhozmozgalmat a gép- és traktorhiány miatt fékezni próbálták;

8) végül, óvta a pártmunkásokat a kolhozmoz-

galom terén lehetséges túlkapásoktól, óvta őket, mint veszélytől, attól, nehogy felülről rendeljék el a kolhozépítést, mert ennek az lehet a következménye, hogy a valóságos és tömeges kolhozmozgalmat könnyelmű kollektivizálósdival helyettesítik.

Meg kell jegyeznünk, hogy a párt opportunista elemei — enyhén szólva — nem jó szemmel nézték a Központi Bizottságnak ezt a határozatát. Arról beszéltek és suttogtak, hogy a Központi Bizottság légvárakat épít, hogy a nép pénzét „nemlétező" kolhozokra „pocsékolja". A jobboldali elemek megelégedetten dörzsölték kezüket, előre örültek a „biztos" bukásnak. A Központi Bizottság azonban tántoríthatatlanul kitartott vonala mellett és mindenek ellenére, a jobboldaliak nyárspolgári vihogása ellenére, a „baloldaliak" kilengései és megszédülése ellenére, teljes egészében keresztülvitte azt.

1927/28-ban 76 millió rubelt, 1928/29-ben 170 millió rubelt, az idén pedig 473 millió rubelt adtunk a kolhozok finanszírozására. Ezenkívül 65 millió rubelt bocsátottunk a kollektivizálási alap rendelkezésére. Kedvezményeket biztosítottunk a kolhozoknak és így 200 millió rubellal növeltük a kolhozok pénzeszközeit. A kolhozok megkapták a kisajátított kulákok vagyonát, amelynek értéke több mint 400 millió rubel. A kolhozokat szolgálja nem kevesebb, mint 30 000 traktor, amelyeknek teljesítőképessége több mint 400 000 lóerő, nem számítva a Traktorközpont 7 000 traktorját, amelyek szintén a kolhozokat szolgálják és nem számítva azt a segítséget, melyet a szovhozok traktorai nyujtanak a kolhozoknak. Az idén 10 millió métermázsa (61 millió pud)

vetőmagkölcsönt és vetőmagsegítséget adtunk a kolhozoknak. Végül, közvetlen segítséget nyujtottunk a kolhozoknak a gép- és lófogatbázisok megszervezésével, amelyek száma meghaladja a hétezret, s legalább 1 300 000 lóval rendelkeznek.

Milyen eredménnyel jártak ezek az intézkedések?

A kolhozok vetésterülete 1927-ben 0,8 millió, 1928-ban 1,4 millió, 1929-ben 4,3 millió hektár volt, 1930-ban pedig már 36 millió hektár, beleértve a tavaszi és őszi vetésterületet.

Ez azt jelenti, először, hogy a kolhozok vetésterülete három év alatt több mint negyvenszeresére növekedett. (T a p s.)

Ez azt jelenti, másodszor, hogy kolhozainknak most *ugyanannyi* a vetésterülete, mint amennyi Franciaország és Olaszország vetésterülete együttvéve. (T a p s.)

Ami a kolhozok *összes* gabonatermését és annak *áru*részét illeti, a helyzet a következő: 1927-ben a kolhozok összes gabonatermése 4,9 millió métermázsára rúgott, ebből 2 millió métermázsa árugabona volt; 1928-ban 8,4 millió métermázsa gabonatermésből 3,6 millió métermázsa árugabona, 1929-ben 29,1 millió métermázsa gabonatermésből 12,7 millió métermázsa árugabona volt, míg 1930-ban, a rendelkezésünkre álló adatok szerint, 256 millió métermázsa (1 550 millió pud) gabonatermés várható és ebből legalább 82 millió métermázsa (több mint 500 millió pud) árugabona lesz.

El kell ismernünk, hogy még iparunkban sem, amely pedig elég gyors ütemben fejlődik, iparunk

egyetlen ágában sem tapasztalhattunk ilyen példátlan fellendülési ütemet, mint a kolhozépítés terén.

Mit bizonyítanak ezek a számok?

Elsősorban azt bizonyítják, hogy a kolhozok összes gabonatermése három év alatt több mint ötvenszeresére, annak árurésze pedig több mint negyvenszeresére nőtt.

Másodszor, azt bizonyítják, hogy az idén a kolhozoktól megkaphatjuk az ország egész árugabonatermésének *több mint felét.*

Harmadszor, azt bizonyítják, hogy a mezőgazdaság és legfőbb problémái sorsát ezután nem az egyéni parasztgazdaságok, hanem a kolhozok és szovhozok fogják eldönteni.

Negyedszer, azt bizonyítják, hogy a kulákság mint osztály felszámolása teljes gőzzel halad előre.

Végül, azt bizonyítják, hogy az országban már olyan gazdasági eltolódások mentek végbe, amelyek alapján teljes joggal állíthatjuk, hogy a falut sikerült új útra, a kollektivizálás útjára térítenünk s ezzel biztosítottuk a szocializmus sikeres építését nemcsak a városban, hanem a falun is.

A Központi Bizottság Politikai Irodájának 1930 január 5-i határozata a kolhozok társadalmasított alapon megművelt vetésterületének 1930 tavaszi programját 30 millió hektárban állapította meg. Ez a vetésterület azonban már most 36 millió hektár. A Központi Bizottság programját túlteljesítettük.

Vagyis azok, akik a Központi Bizottság határozatán nevettek, szégyenükre sajátmagukon nevettek. Pártunk opportunista fecsegőin nem segített

sem a kispolgári ösztönösség ereje, sem az, hogy a kolhozmozgalom terén túlkapások fordultak elő.

Az ötéves terv szerint a kolhozoknak az ötéves terv végén 20,6 millió hektárt kellett bevetniök. A kolhozok vetésterülete azonban már az idén 36 millió hektár.

Ez azt jelenti, hogy a kolhozépítés ötéves programját már két év alatt több mint másfélszeresen túlteljesítettük. (T a p s.)

Az ötéves terv szerint a kolhozoknak az ötéves terv végén összesen 190,5 millió métermázsa gabonát kellett termelniök. Valójában azonban a kolhozok összes gabonatermése már az idén 256 millió métermázsa lesz.

Ez azt jelenti, hogy a kolhozok ötéves gabonatermelési programját már két év alatt több mint 30 százalékkal túlteljesítjük.

Ötéves terv két év alatt. (T a p s.)

Most fecsegjenek az opportunista kofák, hogy a kolhozépítés ötéves tervét lehetetlen két év alatt teljesíteni és túlteljesíteni.

6. A MUNKÁSOK ÉS A PARASZTOK ANYAGI ÉS KULTURÁLIS HELYZETÉNEK JAVULÁSA

A szocialista szektor állandó növekedése tehát mind az ipar, mind a mezőgazdaság terén kétségbevonhatatlan tény.

Mit jelent ez a dolgozók anyagi helyzete szempontjából?

Azt jelenti, hogy ezzel már leraktuk a munkások és a parasztok anyagi és kulturális helyzetének gyökeres megjavításához szükséges alapot.

Miért, hogyan?

Először is azért, mert a szocialista szektor növekedése mindenekelőtt azt jelenti, hogy a városi és falusi kizsákmányoló elemek kiszorulnak, súlyuk a népgazdaságban csökken. Ez pedig azt jelenti, hogy az ország nemzeti jövedelmében a munkások és parasztok részesedésének elkerülhetetlenül növekednie kell a kizsákmányoló osztályok részesedésének rovására.

Másodszor azért, mert a társadalmasított (szocialista) szektor növekedése mellett a nemzeti jövedelemnek az a része, amelyet eddig a kizsákmányoló osztályok és azok cselédségének eltartására fordítottak, mostantól magában a termelésben marad, a termelés kibővítésére, új gyárak építésére, a dolgozók mindennapi életének javítására fordítható. Ez pedig azt jelenti, hogy a munkásosztály létszámának és erejének növekednie, a munkanélküliségnek pedig csökkennie kell és egészen fel kell szívódnia.

Végül azért, mert a társadalmasított szektor növekedése, minthogy az a munkásosztály anyagi helyzetének javulására vezet, a belső piac felvevőképességének állandó növekedését, a munkások és a parasztok iparcikk-keresletének növekedését jelenti. Ez pedig azt jelenti, hogy a belső piac növekedése túl fogja szárnyalni az ipar növekedését és sarkallni fogja az ipart, hogy szakadatlanul bővítse termelését.

Mindezek és más hasonló körülmények a munkások és a parasztok anyagi és kulturális helyzetének állandó javulására vezetnek.

a) Kezdjük a munkásosztály *számbeli növeke-*

désének és a *munkanélküliség csökkenésének* kérdésével.

Míg a munkavállalók száma (munkanélküliek nélkül) 1926/27-ben 10 990 000, 1927/28-ban 11 456 000, 1928/29-ben pedig 11 997 000 volt, addig 1929/30-ban, a rendelkezésre álló adatok szerint, legalább 13 129 000 munkavállalónk lesz. Ebből fizikai munkás (beleértve a mezőgazdasági munkásokat és az idénymunkásokat is) 1926/27-ben 7 069 000, 1927/28-ban 7 404 000, 1928/29-ben 7 758 000, 1929/30-ban 8 533 000. Ezek közül nagyipari munkás (tisztviselők nélkül) 1926/27-ben 2 439 000, 1927/28-ban 2 632 000, 1928/29-ben 2 858 000, 1929/30-ban 3 029 000.

Ez azt jelenti, hogy a munkásosztály létszáma állandóan növekszik, és míg a munkavállalók létszámának növekedése három év alatt 19,5%, a fizikai munkásoké pedig 20,7% volt, addig a nagyipari munkások létszáma 24,2%-kal növekedett.

Rátérünk a *munkanélküliség* kérdésére. Meg kell mondanom, hogy ezen a téren a Munkaügyi Népbiztosságon és a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsában egyaránt nagy a fejetlenség.

Ezeknek az intézményeknek az adataiból egyrészt azt látjuk, hogy nálunk körülbelül egymillió munkanélküli van, akik közül 14,3% a minimális szakképzettséggel rendelkezők száma és körülbelül 73% az úgynevezett értelmiségi és semminemű szakképzettséggel nem rendelkező munkanélküli; az utóbbiak óriási többségét nők és serdülő fiúk és lányok alkotják, akik nem dolgoztak az ipari termelésben.

Másrészt, ugyanazon adatok szerint, szakképzett munkaerőben óriási a hiány, a munkaközvetítők

vállalataink munkaerőkeresletének 80%-át nem képesek kielégíteni, tehát kénytelenek vagyunk sebtében, a szó szoros értelmében menetközben betanítani teljesen szakképzetlen embereket és szakképzett embereket nevelni belőlük, hogy vállalatainknak legalább minimális szükségletét kielégíthessük.

Próbáljanak eligazodni ebben a zűrzavarban. Mindenesetre világos, hogy ezek a munkanélküliek nem alkotják iparunk munkanélküli *tartalék*hadseregét, még kevésbbé annak *állandó* munkanélküli hadseregét. És mit látunk? Még a Munkaügyi Népbiztosság adataiból is az tűnik ki, hogy az utóbbi időben a munkanélküliek száma a mult évhez viszonyítva több mint 700 000 fővel *csökkent*. Ez azt jelenti, hogy a munkanélküliek száma ez év május 1-re több mint 42%-kal csökkent.

Ez a további eredménye annak, hogy a szocialista szektor népgazdaságunkban növekszik.

b) Még meglepőbb eredményre jutunk, ha az osztályoknak a nemzeti jövedelemben való részesedése szempontjából vizsgáljuk a kérdést. Hogyan oszlik meg a nemzeti jövedelem az egyes osztályok között — ez döntő kérdés a munkások és parasztok anyagi és kulturális helyzete szempontjából. Nem ok nélkül iparkodnak a német, angol és amerikai burzsoá közgazdászok a burzsoázia előnyére összekuszálni ezt a kérdést, amikor nyakra-főre közlik idevonatkozó „teljesen objektív" kutatásaikat.

A Német Birodalmi Statisztikai Hivatal adatai szerint 1929-ben Németország nemzeti jövedelméből 70% a munkabérre jutott, míg a burzsoázia részesedése mindössze 30% volt. A Szövetségi Kereskedelmi

Bizottság és a Nemzeti Közgazdasági Kutató Iroda adatai szerint az Északamerikai Egyesült Államok 1923. évi nemzeti jövedelméből a munkásoknak 54%, a tőkéseknek pedig valamivel több mint 45% jutott. Bowley és Stamp közgazdászok adatai szerint 1924-ben a munkásosztály részesedése Anglia nemzeti jövedelmében nem volt egészen 50%, a kapitalistáké viszont valamivel több mint 50% volt.

Világos, hogy e kutatások eredményeit nem vehetjük készpénznek. Nem vehetjük készpénznek, mivel tisztán közgazdasági természetű hibákon kívül másfajta hibák is vannak ezekben a kutatásokban, amelyeknek az a céljuk, hogy egyfelől eltitkolják és kisebbnek tüntessék fel a tőkések jövedelmét, másfelől felfújják és nagyobbnak tüntessék fel a munkásosztály bevételeit, olymódon, hogy az óriási fizetésű hivatalnokokat is a munkások közé sorolják. Arról már nem is beszélek, hogy ezek a kutatások gyakran mellőzik a farmerek és általában a falusi tőkések jövedelmét.

Varga elvtárs bíráló elemzés tárgyává tette ezeket az adatokat és arra az eredményre jutott, hogy a munkások és egyéb, idegen munkát ki nem zsákmányoló városi és falusi dolgozók részesedése a nemzeti jövedelemben Németországban 55%, az Északamerikai Egyesült Államokban 54%, Angliában 45%, a tőkéseké pedig Németországban 45%, az Északamerikai Egyesült Államokban 46%, Angliában 55% volt.

Ez a helyzet a legnagyobb tőkés országokban.

És mi a helyzet a Szovjetunióban?

Íme az Állami Tervbizottság adatai. Ezek azt mutatják, hogy

a) a munkások és az idegen munkát ki nem zsákmányoló dolgozó parasztok részesedése a nemzeti jövedelemben 1927/28-ban 75,2% (ebből a városi és falusi munkások részesedése — 33,3%), 1928/29-ben 76,5% (ebből a városi és falusi munkások részesedése — 33,2%), 1929/30-ban 77,1% (ebből a városi és falusi munkások részesedése — 33,5%) volt;

b) a kulákok és a városi kapitalisták részesedése 1927/28-ban 8,1%, 1928/29-ben 6,5%, 1929/30-ban 1,8% volt;

c) a kézművesiparosokra, akik többségükben dolgozó elemek, 1927/28-ban a nemzeti jövedelem 6,5%-a, 1928/29-ben 5,4%-a, 1929/30-ban — 4,4%-a jutott;

d) az állami szektor, amelynek jövedelme a munkásosztály és általában a dolgozó tömegek jövedelme, 1927/28-ban 8,4%, 1928/29-ben 10%, 1929/30-ban — 15,2% arányban részesedett a nemzeti jövedelemben;

e) végül az úgynevezett „*egyéb*" (nyugdíjasok) részesedése 1927/28-ban 1,8%, 1928/29-ben 1,6%, 1929/30-ban 1,5% volt.

Eszerint tehát, míg a *fejlett kapitalista országokban a nemzeti jövedelemnek* körülbelül *50%-a*, helyenként még annál is több *a kizsákmányoló osztályoké*, addig nálunk, *a Szovjetunióban, a nemzeti jövedelemnek alig 2%-a jut a kizsákmányoló osztályoknak.*

Tulajdonképpen ez a magyarázata annak a meglepő ténynek, hogy 1922-ben az Északamerikai Egyesült Államokban *Denny* amerikai burzsoá író szerint „a tulajdonosok 1%-a összpontosította kezében az egész nemzeti vagyon 59%-át", Angliában pedig, ugyancsak *Denny* szerint, 1920/21-ben „az egész nem-

zeti vagyon 64%-a a tulajdonosok nem egészen 2%-ának birtokában volt" (lásd *Denny* „Amerika meghódítja Angliát" c. könyvét).

Lehetséges-e ez nálunk, a Szovjetunióban, a Szovjetek országában? Világos, hogy ez teljesen lehetetlen. A Szovjetunióban már régen nincsenek és nem is lehetnek ilyen „tulajdonosok".

De ha a Szovjetunióban 1929/30-ban a nemzeti jövedelemnek csak mintegy 2%-a jut a kizsákmányoló osztályoknak, hová lesz a nemzeti jövedelem többi része?

Világos, hogy a nemzeti jövedelem többi része a munkások és a dolgozó parasztok kezében marad.

Ez a forrása a Szovjethatalom erejének, ez a forrása annak, hogy a Szovjethatalom tekintélynek örvend a munkásosztály és a parasztság millióinál.

Ez az alapja annak, hogy a Szovjetunió munkásainak és parasztjainak anyagi jóléte állandóan emelkedik.

f) E döntő tények teljesen érthetővé teszik, hogy a munkások reálbére rendszeresen emelkedik, a munkások társadalombiztosításának költségvetése nő, a szegény- és középparaszti gazdaságoknak nyujtott segítség fokozódik, hogy a munkáslakások építésére, a munkások mindennapi életének javítására, az anya- és csecsemővédelemre egyre nagyobb összegeket fordítunk és ezzel kapcsolatban a Szovjetunió népessége egyre jobban szaporodik, a halandóság pedig, és különösen a gyermekhalandóság, állandóan csökken.

Ismeretes például, hogy a munkások *reálbére*, beleértve a társadalombiztosítást és a vállalatok

nyereségéből a munkások jóléti alapjára történő befizetéseket is, a háborúelőtti színvonal 167%-ára emelkedett. Csupán a munkások társadalombiztosítási költségvetése az utóbbi három év alatt, 1927/28-tól 1929/30-ig, 980 millió rubelről 1 400 millió rubelra emelkedett. Az utóbbi három év folyamán (1927/28-tól 1929/30-ig) 494 millió rubelt fordítottunk anya- és csecsemővédelemre. Ugyanez alatt a három év alatt 204 millió rubelt költöttünk iskolaköteles kort el nem ért gyermekek nevelésére (gyermekkertekre, játszóterekre stb.). Munkáslakások építésére 1 880 millió rubelt fordítottunk.

Ez persze nem jelenti azt, hogy már mindent megtettünk a reálbérek komoly emelése érdekében, hogy nem lehetett volna a reálbért még magasabb színvonalra emelni. És ha ezt nem tettük, ebben közellátási apparátusunk bürokratizmusa, különösen és elsősorban fogyasztási szövetkezeteink bürokratizmusa a hibás. Az Állami Tervbizottság adatai szerint belkereskedelmünk társadalmasított szektora 1929/30-ban a nagykereskedelem 99%-át, a kiskereskedelemnek több mint 89%-át tartja kezében. Ez azt jelenti, hogy a szövetkezet rendszeresen kiszorítja a magánszektort és monopóliumra tesz szert a kereskedelem terén. Ez persze rendjén is van. De az a baj, hogy ennek a monopóliumnak gyakran a fogyasztók iszszák meg a levét. Azt látjuk, hogy a szövetkezet, a kereskedelemben elfoglalt majdnem monopolhelyzete ellenére, jobbnak tartja, ha „jövedelmezőbb", nagyobb haszonnal járó árukkal (díszműáru stb.) látja el a munkásokat, viszont nem árusít olyan árukat, amelyek kevésbbé „jövedelmezőek", de a mun-

kások számára annál szükségesebbek (mezőgazdasági termékek). A munkások ennek következtében arra kényszerülnek, hogy mezőgazdasági termékekben mutatkozó szükségleteiknek körülbelül 25%-át a magánpiacon, magasabb áron elégítsék ki. Arról már nem is beszélek, hogy a szövetkezeti apparátus leginkább a mérleggel törődik, s ezért, a vezető központok határozott utasításai ellenére, nagyon nehezen szánja el magát a kiskereskedelmi árak csökkentésére. Szóval, a szövetkezet az adott esetben nem szocialista szektor módjára dolgozik, hanem mint valami sajátos szektor, amelyet megfertőzött a „nepmani" szellem. Kérdezzük: kinek kell az ilyen szövetkezet és mi hasznuk van a munkásoknak a szövetkezet monopóliumából, ha nem teljesíti feladatát, ha nem emeli komolyan a munkások reálbérét?

És ha a reálbér ennek ellenére évről-évre állandóan emelkedik, ez azt jelenti, hogy rendünk, a nemzeti jövedelem elosztásának rendszere és egész munkabérrendszerünk olyan, hogy ellensúlyozhatja a szövetkezetek rossz munkájából eredő hátrányokat és a munkások javára billenti a mérleget.

Ha ehhez még hozzáveszünk több más tényezőt, mint például azt, hogy az üzemi étkezők szerepe egyre nagyobb, a munkáslakások olcsóbbodnak, a munkások és a munkásgyermekek rengeteg ösztöndíjat kapnak, a kulturális szolgáltatások növekednek stb., akkor bátran elmondhatjuk, hogy a munkások bérének növekedése sokkal nagyobb, mint ahogy egyes intézményeink statisztikája mutatja.

Mindez együttvéve, s ezenfelül több mint 830 000 ipari munkás (33,5%) áttérése a hétórás munkanapra,

továbbá több mint másfél millió ipari munkás (63,4%) áttérése az ötnapos munkahétre, s ezenfelül az üdülők, szanatóriumok és gyógyhelyek kiterjedt hálózata, amely az utóbbi három év alatt több mint 1 700 000 munkásnak nyujtott üdülést és gyógykezelést — mindez olyan munkaviszonyokat és életfeltételeket teremt a munkásosztály számára, amelyek lehetővé teszik, hogy új, egészséges és életvidám munkásnemzedéket neveljünk fel, mely a kellő színvonalra tudja emelni a Szovjetország hatalmát és ha kell, életével is megvédi hazáját az ellenség merényleteivel szemben. (T a p s.)

Ami a parasztok, mind az egyénileg gazdálkodó, mind a kolhozparasztok támogatását illeti, beleértve a szegényparasztok megsegítését is, erre a célra az utóbbi három év alatt (1927/28-tól 1929/30-ig) hitel formájában és az állami költségvetés vonalán legalább 4 milliárd rubelt fordítottunk. Ismeretes, hogy ez alatt a három év alatt egyedül vetőmagsegítség címén több mint 154 millió pud gabonát adtunk a parasztoknak.

Nem csoda, hogy a munkások és a parasztok általában jól élnek nálunk, és a lakosság halandósága a háborúelőtti időhöz viszonyítva 36%-kal, a gyermekhalandóság pedig 42,5%-kal csökkent, míg a népesség *évenként* körülbelül 3 millió lélekkel *szaporodik*. (T a p s.)

Ami a munkások és a parasztok kulturális helyzetét illeti, ezen a téren is vannak bizonyos eredményeink, de ezek az eredmények jelentéktelenek és semmiesetre sem elégíthetnek ki bennünket. Mellőzve a különféle munkásklubokat, a falusi kultúrházakat, a könyvtárakat és az írástudatlanság felszámolására

szervezett tanfolyamokat, amelyek az idén tíz és fél millió embert ölelnek fel, kulturális és népművelési téren helyzetünk a következő. Az elemi iskolákban az idén 11 638 000 növendék tanul; a középfokú iskolákban 1 945 000-en, az ipari-műszaki, közlekedési, mezőgazdasági iskolákban, továbbá a tömeges kiképzéssel foglalkozó termelési tanfolyamokon 333 100-an, a középfokú szakiskolákban és a velük egyenrangú szakszervezeti iskolákban 238 700-an, a főiskolákon és műszaki főiskolákon 190 400-an tanulnak. Mindez lehetővé tette, hogy a Szovjetunióban az írni-olvasni tudók százalékarányát a háborúelőtti 33%-kal szemben 62,6%-ra emeljük.

Most az a legfontosabb, hogy megvalósítsuk az általános elemi iskolai tankötelezettséget. Azt mondom, hogy a „legfontosabb", mivel az általános tankötelezettség megvalósítása döntő lépést jelentene a kulturális forradalom terén. Márpedig régen itt az ideje annak, hogy megvalósítsuk ezt a feladatot, mert most minden szükséges feltétellel rendelkezünk ahhoz, hogy a Szovjetunió valamennyi vidékén megszervezzük a kötelező általános elemi iskolai oktatást.

Mindeddig kénytelenek voltunk „takarékoskodni mindennel, még az iskolákkal is", hogy „megmentsük, helyreállítsuk a nehézipart" *(Lenin)*. Az utóbbi időben azonban már helyreállítottuk és továbbfejlesztjük nehéziparunkat. Következésképpen elérkezett az ideje, hogy hozzáfogjunk az általános elemi iskolai tankötelezettség teljes megvalósításához.

Azt hiszem, hogy a kongresszus helyesen jár el, ha ebben a kérdésben félreérthetetlen és kategórikus határozatot hoz. (T a p s.)

7. A NÖVEKEDÉS NEHÉZSÉGEI, AZ OSZTÁLYOK HARCA ÉS A SZOCIALIZMUS ELŐNYOMULÁSA AZ EGÉSZ VONALON

Beszéltem a népgazdaság fejlesztése terén elért eredményeinkről. Beszéltem az ipar, a mezőgazdaság terén, az egész népgazdaságnak a szocializmus alapján szervezett újjáalakítása terén elért vívmányokról. Beszéltem végül a munkások és a parasztok anyagi helyzetének javítása terén elért vívmányokról.

De helytelen volna azt gondolni, hogy ezek az eredmények „könnyen és símán", hogy úgy mondjam maguktól adódtak, erőnk és akaratunk minden különösebb megfeszítése nélkül, harc és megrázkódtatások nélkül. Ilyen eredmények nem adódnak maguktól. Ezeket az eredményeket valójában a nehézségek ellen folytatott kemény harcban, a nehézségek leküzdéséért folytatott komoly és hosszantartó harcban értük el.

A nehézségekről nálunk mindenki beszél. De nem mindenki ad magának számot e nehézségek jellegéről. Pedig a nehézségek problémájának igen komoly jelentősége van számunkra.

Melyek nehézségeink jellemző vonásai, milyen ellenséges erők rejlenek e nehézségek mögött, és hogyan küzdjük le azokat?

a) Ha nehézségeinket jellemezni akarjuk, legalábbis a következő körülményeket kell szem előtt tartanunk.

Mindenekelőtt figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy mostani nehézségeink az *újjáalakítási* időszak nehézségei. Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy mostani nehézségeink gyökeresen különböznek gazdaságunk

helyreállítási időszakának nehézségeitől. A helyreállítási időszakban a régi gyárak teljes kihasználásáról és a mezőgazdaságnak régi bázisán való megsegítéséről volt szó, most azonban arról van szó, hogy gyökeresen át kell szervezni, újjá kell alakítani az ipart is, a mezőgazdaságot is, megváltoztatva technikai bázisukat, korszerű technikával szerelve fel az egyiket is, a másikat is. Vagyis az a feladat áll előttünk, hogy a népgazdaság egész technikai bázisát át kell szervezzünk. Ez pedig újabb, komolyabb népgazdasági beruházásokat és új, tapasztaltabb kádereket követel, akik el tudják sajátítani és tovább tudják fejleszteni az új technikát.

Másodszor, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a népgazdaság újjáalakítása nálunk nem szorítkozik a népgazdaság technikai bázisának átépítésére, hanem ellenkezőleg, megköveteli egyszersmind a társadalmi-gazdasági viszonyok átalakítását is. Itt főkép a mezőgazdaságra gondolok. Az iparban, amelyet már egyesítettünk és szocializáltunk, a technikai újjáalakításnak alapjában véve kész társadalmi-gazdasági bázisa van. Az újjáalakításnak itt az a feladata, hogy gyorsítsa a tőkés elemek kiszorításának folyamatát az iparban. Nem ilyen egyszerű a dolog a mezőgazdaságban. A mezőgazdaság technikai alapjának újjáalakítása természetesen ugyanazokat a célokat igyekszik elérni. De mezőgazdaságunknak az a sajátossága, hogy ott még mindíg túlsúlyban van a kis parasztgazdaság, hogy a kisgazdaságnak nem áll módjában elsajátítani az új technikát, hogy ennélfogva a mezőgazdaság technikai bázisának átépítése *lehetetlen*, ha nem építjük át egy-

idejűleg a régi társadalmi-gazdasági formát, ha nem egyesítjük az egyéni kisgazdaságokat nagy kollektív gazdaságokban, ha nem irtjuk ki a kapitalizmus gyökereit a mezőgazdaságban.

Világos, hogy ezek a körülmények szükségképpen bonyolultabbá teszik nehézségeinket, bonyolultabbá teszik e nehézségek leküzdésére irányuló munkánkat.

Harmadszor, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy a népgazdaság szocialista újjáalakítására irányuló munkánknak, amely szétszaggatja a kapitalizmus gazdasági kapcsolatait és gyökerestől dönti ki a régi világ erőit, feltétlenül ki kell váltania ezeknek az erőknek kétségbeesett ellenállását. Mint tudjuk, ez így is van. *A burzsoá értelmiség* felső rétegének gonosz kártevése iparunk minden ágában, a *kulákság* állatias harca a gazdaság kollektív formái ellen a falun, a Szovjethatalom rendszabályainak szabotálása az apparátus *bürokrata elemei*, az osztályellenség ez ügynökei részéről — egyelőre ezek az elhaló osztályok ellenállásának fő formái országunkban. Világos, hogy ezek a körülmények nem könnyítik meg a népgazdaság újjáalakítására irányuló munkánkat.

Negyedszer, figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy országunk elhaló osztályainak ellenállása nem a külső világtól elszigetelten megy végbe, hanem támogatást kap a kapitalista környezettől. A kapitalista környezetet nem szabad egyszerű földrajzi fogalomnak tekinteni. A kapitalista környezet azt jelenti, hogy a Szovjetuniót ellenséges osztályerők veszik körül, amelyek erkölcsileg, anyagilag, pénzügyi blokáddal, esetleg katonai intervencióval is készek támo-

gatni osztályellenségeinket a Szovjetunión belül. Bebizonyosodott, hogy szakembereink kártevését, a kulákság szovjetellenes megmozdulásait, üzemeink és építményeink felgyujtását és felrobbantását kívülről pénzelik és sugalmazzák. Az imperialista világnak nem érdeke, hogy a Szovjetunió szilárdan álljon a lábán és hogy módjában legyen a fejlett kapitalista országokat utólérni és túlszárnyalni.

De nehézségeink jellemzése nem lenne teljes, ha nem vennénk figyelembe még egy körülményt. Nehézségeink különös jellegéről van szó. Arról van szó, hogy a mi nehézségeink nem *hanyatlásból* vagy *pangásból* eredő nehézségek, hanem a *növekedés*, a *fellendülés*, a *haladás* nehézségei. Ez azt jelenti, hogy a mi nehézségeink gyökeresen különböznek a tőkés országok nehézségeitől. Amikor az Északamerikai Egyesült Államokban beszélnek nehézségekről, akkor a *hanyatlás* nehézségeiről van szó, mert Amerikában most válság van, vagyis a gazdaság hanyatlik. Amikor Angliában beszélnek nehézségekről, akkor a *pangás* nehézségeiről van szó, mert Angliában immár néhány éve pang a gazdasági élet, vagyis megszakadt az előrehaladás. Amikor azonban mi beszélünk nehézségeinkről, akkor nem hanyatlásról és nem a fejlődésben beállott pangásról, hanem erőink *növekedéséről*, erőink *fellendüléséről*, gazdasági életünk *előrehaladásáról* van szó. Mennyire kell *előrehaladnunk* adott határidő alatt, hány százalékkal kell *többet* termelnünk, hány millió hektárral kell *többet* bevetnünk, hány hónappal *előbb* kell valamely gyár, vasút építését befejeznünk — ilyen kérdésekről van szó, amikor nálunk nehézségekről beszélnek. A mi nehézségeink

tehát, eltérően mondjuk Amerika vagy Anglia nehézségeitől, a *növekedés* nehézségei, az *előrehaladás* nehézségei.

De mit jelent ez? Azt jelenti, hogy a mi nehézségeink olyan nehézségek, amelyek *magukban hordják leküzdésük lehetőségét.* Azt jelenti, hogy a mi nehézségeinknek az a megkülönböztető vonása, hogy *maguk adnak nekünk alapot leküzdésükre.*

Mi következik mindebből?

Ebből elsősorban az következik, hogy a mi nehézségeink nem apró, véletlen „fennakadásokból" eredő nehézségek, hanem az osztályharc nehézségei.

Ebből, másodszor, az következik, hogy nehézségeink mögött osztályellenségeink rejtőznek, hogy ezeket a nehézségeket bonyolultabbá teszi országunk elhaló osztályainak kétségbeesett ellenállása, ezeknek az osztályoknak kívülről jövő támogatása, a bürokratikus elemek megléte saját intézményeinkben, a határozatlanság és maradiság pártunk egyes rétegeiben.

Ebből, harmadszor, az következik, hogy a nehézségek leküzdése érdekében mindenekelőtt vissza kell verni a tőkés elemek rohamait, el kell nyomni ellenállásukat és ilymódon szabaddá kell tenni az utat a gyors előrehaladás számára.

Ebből, végül, az következik, hogy mivel nehézségeink a *növekedés* nehézségei, nehézségeinknek ez a jellege maga biztosítja számunkra az osztályellenségek elnyomásához szükséges *lehetőségeket.*

De hogy ezeket a lehetőségeket *kihasználjuk* és *valósággá* változtassuk, hogy elnyomjuk osztályellenségeink ellenállását és leküzdjük a nehézségeket, erre csak egy eszköz van: a tőkés elemek ellen *az egész*

fronton támadást kell szervezni és saját sorainkban el kell szigetelni az opportunista elemeket, akik akadályozzák a támadást, rémületükben fűhöz-fához kapkodnak és aláássák a pártban a biztos győzelembe vetett hitet. (T a p s.)

Más eszköz nincs.

Csak fejvesztett emberek kereshetik a kiutat Buharin gyerekes formulájában, mely szerint a kapitalista elemek békésen belenőnek a szocializmusba. Nálunk nem Buharin formulája szerint fejlődtek és fejlődnek a dolgok. A dolgok Lenin formulája szerint fejlődtek és fejlődnek: „ki kit". Vagy mi zúzzuk össze és tiporjuk el a kizsákmányolókat, vagy ők zúznak össze és tipornak el bennünket, a Szovjetunió munkásait és parasztjait — ez a kérdés, elvtársak.

Tehát *meg kell szervezni a szocializmus támadását az egész fronton* — ez a feladat merült fel előttünk, amikor megindítottuk az *egész* népgazdaság újjáalakításának munkáját.

Így értelmezte a párt küldetését, amikor támadást szervezett országunk tőkés elemei ellen.

b) De az új gazdasági politika (a „nep") viszonyai között megengedhető-e egyáltalán a támadás, méghozzá az egész fronton?

Egyesek azt hiszik, hogy a támadás összeegyeztethetetlen a „nep"-pel, hogy a „nep" lényegileg visszavonulás, s mihelyt a visszavonulás véget ér, a „nep"-et meg kell szüntetni. Ez persze ostobaság. Ostobaság, amely vagy a trockistáktól indul ki, akik a leninizmusból egy betűt sem értettek meg és „egykettőre" akarják „eltörölni" a „nep"-et, vagypedig a jobboldali opportunistáktól indul ki, akik ugyan-

csak semmit sem értettek meg a leninizmusból, és azzal, hogy az „új gazdasági politika megszüntetésében rejlő veszélyről" fecsegnek, ki akarják alkudni tőlünk, hogy mondjunk le a támadásról. Ha a „nep" nem volna egyéb, csak visszavonulás, Lenin nem mondotta volna a párt XI. kongresszusán, amikor javában folyt a „nep" következetes megvalósítása, hogy a „visszavonulás véget ért". És amikor Lenin a visszavonulás befejezéséről beszélt, vajjon nem mondotta-e ugyanakkor azt is, hogy „komolyan és huzamosan" akarjuk folytatni a „nep"-et? Csak fel kell tennünk ezt a kérdést, és nyomban megértjük, micsoda képtelenség a „nep" és a támadás összeférhetetlenségéről fecsegni. A „nep" valójában nemcsak *visszavonulást* tételez fel, nemcsak azt tételezi fel, hogy megengedjük a magánkereskedelem felélénkülését, a kapitalizmus felélénkülését az állam szabályozó szerepének biztosítása mellett (a „nep" kezdeti szakasza). A „nep" ugyanakkor feltételezi azt is, hogy a fejlődés bizonyos szakaszán a szocializmus *támadást* indít a tőkés elemek ellen, feltételezi a magánkereskedelem tevékenységi körének *szűkítését*, a kapitalizmus viszonylagos és abszolút *csökkentését*, a társadalmasított szektor növekvő *túlsúlyát* a nem-társadalmasított szektorral szemben, a szocializmus győzelmét a kapitalizmus felett (a „nep" mostani szakasza). A „nep"-et azért vezettük be, hogy a szocializmus győzelmet arasson a tőkés elemek felett. Amikor az egész fronton támadásba megyünk át, ezzel még nem szüntetjük meg a „nep"-et, mert a magánkereskedelem és a tőkés elemek még megmaradnak, még megmarad a „szabad" áruforgalom —

de egészen biztosan megszüntetjük a „nep" kezdeti szakaszát és elindítjuk következő szakaszát, a „nep" mostani szakaszát, amely a „nep" utolsó szakasza.

Lenin 1922-ben, egy évvel a „nep" bevezetése után, megmondotta:

„Mi most visszavonulunk, mintegy hátrálunk, de ezt azért tesszük, hogy kezdetben visszavonulva, azután nekiiramodva, még messzebb ugorjunk előre. Csakis ezzel a feltétellel vonultunk vissza, amikor új gazdasági politikánkat megvalósítottuk. Hol és hogyan kell most átcsoportosulnunk, alkalmazkodnunk, átszervezkednünk, hogy a visszavonulás után annál erélyesebben kezdjük meg a támadást, azt még nem tudjuk. Hogy mindezeket a műveleteket rendben hajtsuk végre, mint a közmondás mondja, nem tízszer, hanem százszor kell latolgatnunk, mielőtt döntenénk" (XXVII. köt. 361—362. old.).

Azt hiszem, világos.

De felmerül a kérdés: elérkezett-e már az ideje annak, hogy támadásba menjünk át, megérett-e már a támadás pillanata?

Lenin egy másik helyen, ugyancsak 1922-ben, annak szükségességéről beszélt, hogy:

„Össze kell fogni a parasztság zömével, az egyszerű dolgozó parasztsággal és meg kell kezdeni az előrehaladást, összehasonlíthatatlanul, sokkal, sokkal lassabban, mintahogy arról ábrándoztunk, de viszont úgy, hogy az egész tömeg valóban velünk együtt fog haladni" . . . hogy „akkor azután ez a haladás is a maga idején meg fog gyorsulni, mégpedig olyan mértékben, amilyenről ma még nem is álmodhatunk" (XXVII. köt. 231—232. old.[48a]).

És megintcsak ugyanaz a kérdés: elérkezett-e már az ideje annak, hogy haladásunkat így meg-

gyorsítsuk, hogy fejlődési ütemünket meggyorsítsuk, helyesen választottuk-e meg a pillanatot, amikor 1929 második felében döntő támadásba mentünk át az egész fronton?

A párt erre a kérdésre már világos és határozott választ adott.

Igen, ez a pillanat már elérkezett.

Igen, a párt helyesen választotta meg a pillanatot, amikor az egész fronton támadásba ment át.

Erről tanuskodik a munkásosztály fokozódó aktivitása és a párt tekintélyének páratlan növekedése a dolgozók milliós tömegei előtt.

Erről tanuskodik a szegény- és középparaszti tömegek fokozódó aktivitása és e tömegeknek a kolhozépítés felé tett határozott fordulata.

Erről tanuskodnak az iparfejlesztés terén s a szovhozok és kolhozok építése terén elért vívmányaink.

Erről tanuskodik az a tény, hogy most már módunkban áll nemcsak helyettesíteni a kulákterme-lést a kolhozok és szovhozok termelésével, hanem azt többszörösen felül is múlni.

Erről tanuskodik az a tény, hogy alapjában már meg tudtuk oldani a gabonaproblémát és fel tudtunk halmozni bizonyos gabonatartalékot, mert az árugabonatermelés súlypontját az egyéni termelés területéről a kolhoz- és szovhoztermelés területére helyeztük át.

Ezek a bizonyítékai annak, hogy a párt helyesen választotta meg a pillanatot, amikor az egész fronton támadásba ment át és kiadta a kulákság mint osztály felszámolásának jelszavát.

Mi lett volna, ha hallgattunk volna a Buharin-csoport jobboldali opportunistáira, ha elálltunk volna a támadástól, lassítottuk volna az iparfejlesztés ütemét, fékeztük volna a kolhozok és szovhozok fejlesztését és az egyéni parasztgazdaságra építettünk volna?

Egészen biztosan tönkretettük volna iparunkat, meghiúsítottuk volna a mezőgazdaság szocialista újjáalakítását, kenyér nélkül maradtunk volna és szabaddá tettük volna az utat a kulákság túlereje számára. Minden munkánk kárbaveszett volna.

Mi lett volna, ha hallgattunk volna a Trockij—Zinovjev-csoport „baloldali" opportunistáira, és már 1926/27-ben megindítottuk volna a támadást, amikor még nem volt semmi lehetőségünk arra, hogy a kuláktermelést a kolhozok és szovhozok termelésével helyettesítsük?

Egészen biztosan nyakunkat szegtük volna, megmutattuk volna gyengeségünket, erősítettük volna a kulákság és általában a tőkés elemek hadállásait, a kulákság karjaiba taszítottuk volna a középparasztot, meghiúsítottuk volna szocialista építésünket és kenyér nélkül maradtunk volna. Minden munkánk kárbaveszett volna.

Az eredmény mindkét esetben — ugyanaz.

Nem hiába mondják munkásaink: „«balra» térsz, jobbra érsz". (Taps.)

Egyes elvtársak azt hiszik, hogy a szocializmus támadásában a megtorlások a leglényegesebbek, s ha a megtorlások nem fokozódnak, akkor nincs is támadás.

Igaz-e ez? Persze, hogy nem igaz.

Megtorlások alkalmazása a szocialista építés

terén a támadás szükséges eleme, de csak kisegítő, nem pedig fő eleme. Mostani viszonyaink között a szocializmus támadásában az a leglényegesebb, hogy fokozzuk iparunk fejlesztési ütemét, fokozzuk a szovhozok és kolhozok fejlesztési ütemét, fokozzuk a városi és falusi tőkés elemek kiszorításának ütemét, mozgósítsuk a tömegeket a szocialista építésre, mozgósítsuk a tömegeket a kapitalizmus ellen. Letartóztathatjuk és száműzhetjük a kulákok tízezreit és százezreit, de ha ugyanakkor nem követünk el mindent, hogy meggyorsítsuk az új gazdasági formák építését, hogy új gazdasági formákkal helyettesítsük a régi, tőkés formákat, hogy betömjük és kiapasszuk a falusi kapitalista elemek gazdasági létének és fejlődésének termelési forrásait, mindhiába — a kulákság újjáéled és fejlődni fog.

Mások azt gondolják, hogy a szocializmus támadása szakadatlan előnyomulás, amelynek nincs szüksége megfelelő előkészítésre, nincs szüksége arra, hogy az erőket a támadás folyamán átcsoportosítsák, hogy a kivívott hadállásokat megszilárdítsák, a tartalékokat a sikerek fejlesztésére felhasználják, ha pedig olyan tünetek mutatkoznak, hogy például a parasztok egy része kilép a kolhozokból, akkor az már a „forradalom apályát", a mozgalom hanyatlását, a támadás megtorpanását jelenti.

Igaz-e ez? Persze, hogy nem igaz.

Először, nincs olyan támadás, ha még oly sikeres is, hogy egyes frontszakaszokon ne fordulnának elő hézagok és elhamarkodott előretörések. Aki ezen az alapon a támadás megtorpanásáról vagy kudarcáról beszél — az nem tudja, hogy mi a támadás.

Másodszor, nem volt, és nem is lehetséges *sikeres* támadás anélkül, hogy az erőket a támadás folyamán át ne csoportosítanák, az elfoglalt hadállásokat meg ne szilárdítanák, a tartalékokat a siker kiszélesítése és a támadás céljának teljes megvalósítása érdekében ki ne használnák. Szakadatlan előnyomulás esetén, vagyis ha a szükséges feltételeket nem tartják meg, a támadásnak elkerülhetetlenül ki kell fulladnia és össze kell omlania. A szakadatlan előnyomulás a támadás halála. Ezt bizonyítja polgárháborúnk gazdag tapasztalata.

Harmadszor, miféle hasonlatosság lehet egyfelől a mozgalom *hanyatlása* alapján keletkező „forradalmi apály" és másfelől a parasztok egy részének a kolhozokból való kilépése között, mely utóbbi a mozgalom folytatódó *fellendülése*, egész szocialista építésünk, ipari és kolhozépítésünk folytatódó *fellendülése*, forradalmunk folytatódó *fellendülése* alapján következett be? Mi köze lehet egymáshoz ennek a két teljesen különböző jelenségnek?

c) Mi a bolsevik támadás lényege mai viszonyaink között?

A bolsevik támadásnak elsősorban az a lényege, hogy mozgósítjuk a tömegek osztályéberségét és forradalmi aktivitását országunk tőkés elemei ellen; mozgósítjuk a tömegek alkotó kezdeményezését és öntevékenységét intézményeink és szervezeteink bürokratizmusa ellen, amely véka alatt tartja és nem engedi felhasználni a rendünk mélyén rejlő óriási tartalékokat; megszervezzük a tömegek versenyét és munkalendületét a munka termelékenységének emelése, a szocialista építés erőteljes fejlesztése érdekében.

A bolsevik támadás lényege, másodszor, az, hogy az újjáalakítási időszak szükségleteinek megfelelően átépítjük szakszervezeti, szövetkezeti, szovjet és minden más tömegszervezetünk egész gyakorlati munkáját; megterenitjük bennük a legaktívabb és legforradalmibb funkcionáriusokból álló magot, kiszorítjuk és elszigeteljük az opportunista, tradeunionista, bürokratikus elemeket; kiűzzük belőlük az idegen és elfajult elemeket és új funkcionáriusokat emelünk ki alulról, a tömegekből.

A bolsevik támadás lényege továbbá az, hogy az anyagi eszközök maximumát mozgósítjuk iparunk finanszírozására, szovhozaink és kolhozaink finanszírozására, s pártunk legjobbjait irányítjuk mind e feladatok végrehajtásának előmozdítására.

A bolsevik támadás lényege végül az, hogy magát a pártot mozgósítjuk a támadás megszervezésére; megszilárdítjuk és harcképesebbé tesszük a pártszervezeteket, kiűzzük belőlük a bürokratikus és elfajult elemeket; elszigeteljük és visszaszorítjuk a jobboldali és „baloldali" elhajlókat, akik eltértek a lenini vonaltól, előtérbe állítjuk az igazi, kemény leninistákat.

Ezek a bolsevik támadás alapjai a mai helyzetben.

Hogyan valósította meg a párt ezt a támadási tervet?

Önök tudják, hogy a párt rendíthetetlen következetességgel valósította meg ezt a tervet.

Azzal kezdődött a dolog, hogy a párt széleskörű önbírálatot fejlesztett ki azáltal, hogy építésünk fogyatékosságaira, szervezeteink és intézményeink

fogyatékosságaira összpontosította a tömegek figyelmét. Már a XV. kongresszuson kimondottuk, hogy fokoznunk kell az önbírálatot. Egyfelől a Sahti-ügy s a különböző iparágakban szervezett kártevés, amely feltárta, hogy pártunk egyes láncszemeiben nincs meg a forradalmi érzék, másfelől a kulákság elleni harc és a falusi szervezeteinkben feltárt fogyatékosságok újabb lökést adtak az önbírálat fokozására. A Központi Bizottság 1928 június 2-i felhívásában[49] végleges formát adott az önkritikai kampánynak, felszólította a pártot és a munkásosztályt, hogy „személyekre való tekintet nélkül" „fentről lentig és lentről fentig" gyakoroljanak önbírálatot. A párt kijelentette, hogy az önbírálatnak semmi köze sincs a barikád túlsó oldaláról jövő trockista bírálathoz, melynek az a célja, hogy befeketítse és gyengítse a Szovjethatalmat, s leszögezte, hogy az önbírálat feladata munkánk hiányosságainak kíméletlen feltárása, építésünk *javításának*, a Szovjethatalom *megszilárdításának* érdekében. Tudjuk, hogy a párt felhívása lelkes visszhangra talált a munkásosztály és a parasztság tömegeiben.

A párt, továbbá, széleskörű kampányt szervezett a *bürokratizmus* elleni harc érdekében, s kiadta a jelszót, hogy a párt-, szakszervezeti, szövetkezeti és szovjetszervezeteket meg kell *tisztítani* az idegen és elbürokratásodott elemektől. Ennek a kampánynak a folytatása a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság 1930 március 16-i ismert határozata a munkásoknak az államapparátusba való kinevezéséről és a szovjet apparátus széleskörű munkásellenőrzéséről (gyári védnökség)[50]. Ismeretes,

hogy ez a kampány óriási lendületet és aktivitást váltott ki a munkástömegekből. Ennek a kampánynak eredményeként pártunk tekintélye óriási mértékben megnövekedett a dolgozó tömegek előtt, a munkásosztály bizalma pártunk iránt erősödött, a munkások újabb százezrei lépnek be a pártba, a munkások határozatokat hoznak, hogy egész műhelyek és üzemek kívánnak belépni a pártba. Végül ennek a kampánynak eredményeként szervezeteink megszabadulnak számos maradi és bürokrata elemtől, a Szovjetunió Szakszervezeteinek Központi Tanácsa megszabadult a régi, opportunista vezetőségtől.

A párt továbbá széleskörű szocialista *versenyt* és tömeges *munkalendületet* szervezett a gyárakban. A XVI. pártkonferencia versenyfelhívása helyes mederbe terelte az ügyet. Az élbrigádok tovább viszik azt előre. A lenini komszomol és az általa vezetett munkásifjúság döntő sikerekkel koronázza a verseny és az élmunkásmozgalom ügyét. El kell ismernünk, hogy forradalmi ifjúságunknak kivételes szerepe volt ebben a dologban. Most már nem lehet kétséges, hogy ma építésünk egyik legfontosabb, ha ugyan nem legfontosabb ténye a gyárak szocialista versenye, a munkások százezreinek kölcsönös buzdítása a verseny során elért eredmények kicserélése útján, az *élmunkásmozgalom* széleskörű kifejlődése.

Csak a vakok nem látják, hogy a tömegek lelkületében és munkához való viszonyában óriási fordulat történt, amely gyökeresen megváltoztatta üzemeink képét. Nem is olyan régen még olyan hangok hallatszottak, hogy a verseny és az élmunkásmozgalom „kiagyalt" és „céltalan" dolog. Most már gúnyos

mosolyra sem méltatják ezeket a „bölcseket" — egyszerűen idejüket mult „bölcseknek" tartják őket. A verseny és az élmunkásmozgalom olyan vívmányunk, amely erős, kitéphetetlen gyökereket vert. Tény, hogy a szocialista verseny több mint kétmillió munkást ölel fel, az élbrigádokban pedig legalább egymillió munkás dolgozik.

A munkaversenyben az a legnagyszerűbb, hogy az embereknek a munkáról vallott nézeteit gyökeresen megváltoztatja, mert a munkát, melyet korábban szégyelnivaló és súlyos tehernek tekintettek, *becsület* dolgává, *dicsőség* dolgává, *merészség* és *hősiesség* dolgává változtatja. A tőkés országokban ilyesmi nincs és nem is lehet. Ott, náluk, a tőkéseknél, a legkívánatosabb dolog, amely kivívja a társadalom elismerését, az, ha valakinek járadéka van, kamatokból él, mentes a munkától, melyet ott megvetésre méltó foglalkozásnak tekintenek. Nálunk, a Szovjetunióban, ellenkezőleg, a legkívánatosabb dolog, amely kivívja a társadalom elismerését, az, ha az emberek a munka hőseivé lehetnek, az élmunka hőseivé, kiket a dolgozók milliói a tisztelet glóriájával öveznek.

Nem kevésbbé nagyszerű az a tény, hogy a munkaverseny a falun is kezd terjedni, már magával ragadja szovhozainkat és kolhozainkat is. Mindenki ismeri azokat a tényeket, melyek a szovhozok és kolhozok milliókat számláló dolgozóinak igazi munkalelkesedéséről tanuskodnak.

Vajjon ki álmodhatott a verseny és az élmunkásmozgalom ilyen sikereiről két évvel ezelőtt?

A párt, továbbá, a szovhozok és kolhozok fejlesztése érdekében mozgósította az ország pénzügyi

tartalékait, a legjobb szervezőket adta a szovhozoknak, 25 000 kitűnő munkást küldött a kolhozok segítségére, a kolhozparasztok legjobbjait a kolhozok vezetésének élére állította, megszervezte a kolhozparasztok tanfolyamainak hálózatát, s ilymódon lerakta a kolhozmozgalom kemény és kipróbált kádereinek kineveléséhez szükséges alapot.

Végül, a párt átrendezte, csatarendbe állította saját sorait, új fegyverekkel fegyverezte fel a sajtót, megszervezte a harcot két fronton, szétzúzta a trockizmus maradványait, összetörte a jobboldali elhajlókat, elszigetelte a békülékenyeket, biztosította ilymódon a lenini vonal alapján sorainak a sikeres támadáshoz elengedhetetlen egységét és helyesen vezetett támadást folytatott, elhallgattatva és ráncbaszedve a fokozatosság jobboldali híveit és a kolhozmozgalom terén túlzásokat elkövető „baloldaliakat" egyaránt.

Ezek voltak azok a legfontosabb rendszabályok, melyeket a párt az egész fronton megindított támadás végrehajtása során életbeléptetett.

Mindenki tudja, hogy ezt a támadást munkánk minden terén siker koronázta.

Ez az oka annak, hogy sikerült leküzdenünk népgazdaságunk újjáalakítási időszakának számos nehézségét.

Ez az oka annak, hogy sikerrel birkózunk még építésünk legnagyobb nehézségével — a parasztság zömének a szocializmus felé fordításával.

A külföldiek néha azt kérdezik, hogy milyen is a Szovjetunió belső helyzete. De vajjon lehet-e kételkedni abban, hogy a Szovjetunió belső helyzete

szilárd és megrendíthetetlen? Tekintsenek a tőkés országokra, nézzék, hogyan fokozódik a válság és a munkanélküliség ezekben az országokban, nézzék a sztrájkokat és a kizárásokat, a kormányellenes tüntetéseket — hát lehet-e összehasonlítani ezeknek az országoknak belső helyzetét a Szovjetunió belső helyzetével?

El kell ismerni, hogy a Szovjethatalom ma a legszilárdabb hatalom az egész világon. (Taps.)

8. TŐKÉS VAGY SZOCIALISTA GAZDASÁGI RENDSZER

Láttuk tehát, milyen képet mutat a Szovjetunió belső helyzete.

Ugyanakkor láttuk, milyen képet mutat a legfőbb tőkés országok belső helyzete.

Akaratlanul is felmerül a kérdés: milyen eredményre jutunk, ha szembeállítjuk egymással és összehasonlítjuk ezt a két helyzetképet?

Ez a kérdés annál érdekesebb, mert a világ minden burzsoá politikusa, a különböző rendű és rangú burzsoá sajtó, a kirívóan kapitalista sajtótól a mensevik-trockista sajtóig, egyhangúlag a tőkés országok „virágzásáról", a Szovjetunió „pusztulásáról", a Szovjetunió „pénzügyi és gazdasági összeomlásáról" stb. harsog.

Milyen eredményre jutunk tehát a Szovjetunió és a tőkés országok helyzetének elemzése alapján?

Hadd beszéljenek a legfőbb, közismert tények.

Náluk, a tőkéseknél, gazdasági *válság* pusztít, a termelés az ipar és a mezőgazdaság terén egyaránt *hanyatlik*.

Nálunk, a Szovjetunióban, gazdasági *fellendülés*

van, a termelés a népgazdaság minden ágában *növekszik.*

Náluk, a tőkéseknél, *rosszabbodik* a dolgozók anyagi helyzete, *csökken* a munkások bére és *nő* a munkanélküliség.

Nálunk, a Szovjetunióban, *javul* a dolgozók anyagi helyzete, *növekszik* a munkabér és *csökken* a munkanélküliség.

Náluk, a tőkéseknél, *egyre több* a sztrájk és a tüntetés, ami millió meg millió munkanap *elvesztésével* jár együtt.

Nálunk, a Szovjetunióban, nincsenek sztrájkok és *fokozódik* a munkások és parasztok munkalendülete, amely újabb millió meg millió munkanapot *ad* rendszerünknek.

Náluk, a tőkéseknél, *kiéleződik* a belső helyzet és *növekvőben* van a munkásosztály forradalmi mozgalma a tőkés rendszer ellen.

Nálunk, a Szovjetunióban, *megszilárdul* a belső helyzet, s a munkásosztály milliós tömegei a Szovjethatalom körül *tömörülnek.*

Náluk, a tőkéseknél, *kiéleződik* a nemzeti kérdés és Indiában, Indokínában, Indonéziában, a Fülöp-szigeteken stb. *növekvőben* van a nemzeti szabadságmozgalom, amely nemzeti háborúba fejlődik át.

Nálunk, a Szovjetunióban, *megszilárdulnak* a nemzeti testvériség alapjai, biztosítva van a nemzeti *béke,* s a Szovjetunió népeinek milliós tömegei a Szovjethatalom körül *tömörülnek.*

Náluk, a tőkéseknél, *fejvesztettség* és a helyzet további *rosszabbodásának* távlata.

Nálunk, a Szovjetunióban, az emberek *hisznek*

erejükben és a helyzet további *javulásának* távlata tárul eléjük.

A Szovjetunió „pusztulásáról", a tőkés országok „virágzásáról" stb. fecsegnek. Nem volna-e helyesebb azok elkerülhetetlen pusztulásáról beszélni, akik oly „váratlanul" a gazdasági válság örvényébe sodródtak, s még mindig nem tudnak kievickélni a hanyatlás süppedékéből?

Mi az oka a tőkések oly komoly *kudarcának* és a Szovjetunió oly komoly *sikereinek?*

Azt mondják, hogy a népgazdaság állapota nagy mértékben a tőke bőségétől vagy hiányától függ. Ez természetesen igaz! Vajjon nem azzal magyarázható-e a tőkés országokban pusztító válság és a Szovjetunióban észlelhető fellendülés, hogy mi bővében vagyunk a tőkének, ők pedig tőkehiányban szenvednek? Nem, nyilvánvalóan nem ezzel magyarázható. Mindenki tudja, hogy a Szovjetunió sokkal kevesebb tőkével rendelkezik, mint a tőkés országok. Ha az adott esetben a tőkefelhalmozás volna a *döntő*, akkor mi válsággal küzdenénk, a tőkés országokban pedig fellendülés volna.

Azt mondják, hogy a gazdaság állapota nagy mértékben a gazdasági káderek műszaki képzettségétől és szervező jártasságától függ. Ez természetesen igaz. Vajjon nem azzal magyarázható-e a tőkés országokban pusztító válság és a Szovjetunióban észlelhető fellendülés, hogy műszaki káderekben náluk hiány, nálunk pedig bőség van? Nem, nyilvánvalóan nem ezzel magyarázható! Mindenki tudja, hogy a tőkés országokban sokkal több a műszaki tapasztalatokkal rendelkező szakember, mint

nálunk, a Szovjetunióban. Mi sohasem titkoltuk és nincs is szándékunkban eltitkolni, hogy a technika terén a németek, angolok, franciák, olaszok s elsősorban és főképpen az amerikaiak tanítványai vagyunk. Nem, itt nem a műszaki káderek bősége vagy hiánya a döntő, noha a káderproblémának komoly jelentősége van a népgazdaság fejlesztése szempontjából.

Vagy talán az a nyitja a kérdésnek, hogy a kultúra nálunk magasabb színvonalon van, mint a tőkés országokban? Nem, ez sem. Mindenki tudja, hogy a tömegek általános kulturális színvonala nálunk alacsonyabb, mint az Északamerikai Egyesült Államokban, Angliában, Németországban. Nem, nem a tömegek kulturális színvonala a döntő, noha ennek óriási jelentősége van a népgazdaság fejlesztése szempontjából.

Talán a tőkés országok vezetőinek egyéni tulajdonságaiban kell az okot keresnünk? Nem, ebben sem. A válságok a kapitalizmus uralomra jutásával együtt keletkeztek. A kapitalizmus immár több mint száz éve időszaki válságokat él át, amelyek 12—10—8 évenként vagy még sűrűbben ismétlődnek. A kapitalizmus valamennyi pártja, a kapitalizmus minden valamelyest ismert politikusa, a „legzseniálisabbaktól" az egészen közepesekig, valamennyien nekigyűrkőztek, hogy a válságokat „megelőzzék" és „megszüntessék". De mindannyian kudarcot vallottak. Mi csodálni való van hát azon, hogy Hoover és csoportja szintén kudarcot vallott? Nem, nem a kapitalizmus vezetőin és pártjain múlik a dolog, noha ebben a tekintetben a kapitalizmus vezetőinek és pártjainak nem csekély jelentőségük van.

Hol van hát a kérdés nyitja?

Mi az oka annak, hogy a Szovjetunió, kulturális elmaradottsága ellenére, a tőkehiány ellenére, a műszakilag jól képzett gazdasági káderekben mutatkozó hiány ellenére, gazdaságilag egyre jobban *fellendül* és a gazdasági építés frontján döntő *sikerekel* ér el, ugyanakkor pedig a fejlett tőkés országok, a tőkebőség, a műszaki káderek bősége és a magasabb kulturális színvonal ellenére, növekvő gazdasági *válságot* élnek át s a gazdasági fejlődés terén *vereséget vereségre* szenvednek?

Ennek oka: a szovjet és a tőkés gazdasági *rendszer* közötti *különbség.*

Ennek oka: a tőkés gazdasági rendszer *tarthatatlansága.*

Ennek oka: a szovjet gazdasági rendszer *előnyei* a tőkés rendszerrel szemben.

Mit jelent a szovjet gazdasági rendszer?

A szovjet gazdasági rendszer azt jelenti, hogy:

1) megdöntötték a tőkés és a földbirtokos osztály hatalmát s helyébe megteremtették a munkásosztály és a dolgozó parasztság hatalmát;

2) a munka- és termelési eszközöket, a földet, a gyárakat stb. a tőkésektől elvették s a munkásosztály és a parasztság dolgozó tömegeinek tulajdonába adták;

3) a termelés fejlesztését nem a konkurrencia és a tőkés haszon biztosításának elve szabja meg, hanem a tervszerű vezetés elve s a dolgozók anyagi és kulturális színvonala rendszeres emelésének elve;

4) a nemzeti jövedelem elosztása nem a kizsákmányoló osztályok és nagyszámú élősdi cselédségük

gazdagodásának érdekében, hanem a munkások és parasztok anyagi helyzetének rendszeres javítása s a városi és falusi szocialista termelés bővítése érdekében történik;

5) a dolgozók anyagi helyzetének rendszeres javítása és szükségleteik (vásárlóképességük) szakadatlan növekedése, mint a termelés kibővítésének állandóan duzzadó forrása, megóvja a dolgozókat a túltermelési válságoktól, a munkanélküliség és a nyomor növekedésétől;

6) az ország gazdája a munkásosztály és a dolgozó parasztság, akik munkájukkal nem a tőkéseket, hanem saját dolgozó népüket szolgálják.

Mit jelent a tőkés gazdasági rendszer?

A tőkés gazdasági rendszer azt jelenti, hogy:

1) az országban a tőkéseké a hatalom;

2) a munka- és termelési eszközök a kizsákmányolók kezében összpontosulnak;

3) a termelést nem a dolgozó tömegek anyagi helyzete javításának elve, hanem a nagy tőkés profit biztosításának elve szabja meg;

4) a nemzeti jövedelem elosztása nem a dolgozók anyagi helyzetének javítása érdekében, hanem a kizsákmányolók maximális profitjának biztosítása érdekében történik;

5) a tőkés racionalizálásnak és a termelés gyors *növekedésének*, melynek az a célja, hogy nagy profitot biztosítson a tőkéseknek, korlátokat szab a dolgozók milliós tömegeinek — akik még legelemibb szükségleteiket sem tudják mindig kielégíteni — nyomorúságos helyzete és anyagi ellátottságuk *romlása*, ami elkerülhetetlenül túltermelési válságokra,

növekvő munkanélküliségre és tömegnyomorra vezet;

6) a munkásosztályt és a dolgozó parasztokat kizsákmányolják, ezek nem sajátmaguknak, hanem egy idegen osztálynak, a kizsákmányolók osztályának dolgoznak.

Ezek a *szovjet* gazdasági rendszer előnyei a *tőkés* rendszerrel szemben.

Ezek a gazdaság *szocialista* szervezetének előnyei annak *tőkés* szervezetével szemben.

Ez az oka annak, hogy nálunk, a Szovjetunióban, növekvő gazdasági fellendülés van, náluk ellenben, a kapitalistáknál, egyre mélyül a gazdasági válság.

Ez az oka annak, hogy nálunk, a Szovjetunióban, a tömegek fogyasztása (vásárlóképessége) állandóan növekszik és túlszárnyalja a termelés növekedését, serkentve a termelést, náluk ellenben, a kapitalistáknál, ellenkezőleg, a tömegek fogyasztásának (vásárlóképességének) növekedése sohasem éri utól a termelés növekedését, állandóan mögötte marad és gyakran válságokba dönti a termelést.

Ez az oka annak, hogy náluk, a kapitalistáknál, egészen rendjénvalónak találják, ha a válságok idején megsemmisítik az áru-„feleslegeket" és elégetik a mezőgazdasági termékek „feleslegét", hogy fenntartsák a magas árakat és biztosítsák a magas profitot, nálunk ellenben, a Szovjetunióban, bolondok házába zárnák azt, aki ilyen gazságot elkövetne. (Taps.)

Ez az oka annak, hogy ott, a kapitalistáknál, a munkások sztrájkolnak és tüntetnek, forradalmi harcot szerveznek a fennálló tőkésuralom ellen, nálunk ellenben, a Szovjetunióban, a munkások és

parasztok milliói nagyszabású munkaversenyt szervezneḳ és életük árán is készek megvédelmezni a Szovjethatalmat.

Ez az oka annak, hogy a Szovjetunió belső helyzete biztos és szilárd, viszont a tőkés országok belső helyzete bizonytalan és ingatag.

El kell ismerni, hogy az a gazdasági rendszer, amely nem tudja, hogy mit csináljon termelési „feleslegeivel" és kénytelen elégetni azokat, holott a tömegek nyomorognak, munka nélkül vannak, éheznek és tönkremennek — az ilyen gazdasági rendszer maga mondja ki saját halálos ítéletét.

A legutóbbi évek a két ellentétes gazdasági rendszer, a szovjet és a tőkés gazdasági rendszer gyakorlati próbájának, vizsgájának időszakát jelentették. Ezekben az években unos-untalan azt jövendölgették, hogy a szovjet rendszer „elpusztul" és „összeomlik". De még ennél is többet fecsegtek és zengedeztek a kapitalizmus „virágzásáról". És mi történt? Ezek az évek ismételten bebizonyították, hogy a tőkés gazdasági rendszer *tarthatatlan* rendszer, hogy a szovjet gazdasági rendszernek olyan *előnyei* vannak, melyekről egyetlen burzsoá állam, még a „legdemokratikusabb", a „legnépibb" stb. állam sem mer álmodni.

Lenin az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt 1921 májusi konferenciáján azt mondotta:

„Most főleg gazdasági politikánkkal gyakorolunk hatást a nemzetközi forradalomra. Mindenki, kivétel nélkül, az egész világ dolgozói, az Oroszországi Szovjet Köztársaság felé fordítják tekintetüket, ezt minden túlzás nélkül állíthatjuk. Ezt elértük. A tőkések már semmit sem tudnak agyonhallgatni, véka alá rejteni, s ezért most

leginkább gazdasági hibáinkra és gyengeségünkre vetik magukat. Világméretekben is erre a térre vitték át a harcot. Oldjuk meg ezt a feladatot — s akkor nemzetközi méretekben biztosan és véglegesen győztünk" (XXVI. köt. 410—411. old.).

Meg kell állapítani, hogy pártunk sikerrel teljesíti a Lenin által kitűzött feladatot.

9. SORONLEVŐ FELADATOK

a) Általános feladatok

1) Az első probléma: *hogyan helyezzük el területileg célszerűen a Szovjetunió iparát.* Bármennyire fejlesszük is népgazdaságunkat, nem tudjuk megkerülni az ipar, e vezető népgazdasági ág célszerű elhelyezésének kérdését. Most az a helyzet, hogy iparunk, éppúgy mint népgazdaságunk, alapjában az ukrajnai szén- és kohászati bázisra támaszkodik. Világos, hogy ilyen bázis nélkül elképzelhetetlen az ország iparosítása. Ilyen bázisunk az ukrajnai szén- és kohászati bázis.

De továbbra is ki tudja-e elégíteni ez a bázis egymagában a Szovjetunió déli, közép, északi és északkeleti vidékét, a Távol-Keletet és Turkesztánt? Minden jel arra vall, hogy nem tudja kielégíteni. Népgazdaságunk fejlődésében — egyebek között — éppen az az új, hogy ez a bázis már nem elegendő számunkra. Az az új, hogy ezt a bázist a jövőben is minden eszközzel fejlesztve, azonnal hozzá kell látnunk egy második szén- és kohászati bázis megteremtéséhez. Ennek a bázisnak az Urál-Kuznyeck kombinátnak kell lennie, amely a kuznyecki kokszo-

sítható szenet az uráli érccel egyesíti. (Taps.) A nyizsnyij-novgorodi automobilgyár, a cseljabinszki traktorgyár, a szverdlovszki gépgyár, a szaratovi és novoszibirszki kombájngyár építése, Szibéria és Kazahsztán fejlődő fémkohászata, amely megköveteli, hogy a Keleten javítóműhely-hálózatot teremtsünk és több nagy kohászati üzemet létesítsünk, végül a novoszibirszki és turkesztáni textilgyárak építéséről szóló határozat — mindez parancsolóan követeli, hogy azonnal hozzálássunk a második, az uráli szén- és kohászati bázis megteremtéséhez.

Önök tudják, hogy pártunk Központi Bizottsága éppen ebben a szellemben foglalt állást az Urálvaströsztről hozott határozatban[51].

2) A következő probléma: *a Szovjetunió főbb mezőgazdasági ágainak célszerű elhelyezése, területeink mezőgazdasági kultúrák és ágak szerinti specializálása.* Világos, hogy kisparaszti gazdasággal komoly specializálást megvalósítani lehetetlen. Lehetetlen, mivel a kisgazdaság ingatag gazdaság, nem rendelkezik a szükséges tartalékokkal és ezért mindenféle gazdasági növényt kénytelen termelni, hogy abban az esetben, ha az egyik nem üt be, a többin kárpótolhassa magát. Világos az is, hogy lehetetlen hozzáfogni a specializáláshoz, ha nem biztosítottunk az állam kezében bizonyos gabonatartalékokat. Most, amikor áttértünk a nagygazdaságra és biztosítottunk az állam kezében gabonatartalékokat, most már kitűzhetjük és ki is kell tűznünk azt a feladatot, hogy a mezőgazdasági kultúrák és ágak szerinti specializálást helyesen megszervezzük. Ennek kiindulópontja a gabonaprobléma végleges megoldása. „Kiinduló pontot"

mondok, mivel a gabonaprobléma megoldása nélkül, vagyis ha az állattenyésztő, gyapottermelő, cukorrépa-, len- és dohánytermelő vidékeken nem szervezzük meg a gabonaraktárak széles hálózatát, lehetetlen fellendíteni az állattenyésztést és az ipari növények termelését, lehetetlen biztosítani területeink kultúrák és ágak szerinti specializálásának megszervezését.

Most az a feladat, hogy a megnyílt lehetőségeket kihasználjuk és előbbrevigyük ezt az ügyet.

3) Itt van továbbá az ipari és a mezőgazdasági *káderek* problémája. Mindenki tudja, hogy gazdasági kádereink, szakembereink, technikusaink és gazdasági funkcionáriusaink milyen gyenge műszaki képzettséggel rendelkeznek. Ezt még súlyosbítja az a körülmény, hogy a szakemberek egy részének, amely kapcsolatban állt a volt tulajdonosokkal és amelyet külföldről ösztönöztek, vezető szerepe volt a kártevésekben. Ezt még bonyolultabbá teszi az a körülmény, hogy számos kommunista gazdasági szakemberünk nem tanusított forradalmi éberséget és gyakran a kártevő elemek szellemi járszalagjára került. Márpedig itt állanak előttünk egész népgazdaságunk újjáalakításának kolosszális feladatai, amelyek teljesítéséhez nagy létszámú új káderek kellenek, amelyek tagjai el tudják sajátítani az új technikát. A káderek problémája ezért valóban életbevágó problémává lett.

E probléma megoldása a következő intézkedések vonalán folyik:

1. erélyes harcot folytatunk a kártevők ellen;
2. maximálisan gondoskodunk azokról a szak-

emberekről és technikusokról, akik elhatárolták magukat a kártevőktől, a legnagyobb figyelmet tanusítjuk irántuk (nem az Usztrjalov-féle frázispuffogtatókra és alakoskodókra, hanem a valóban tudományos dolgozókra gondolok, akik minden hátsó gondolat nélkül együtt dolgoznak a munkásosztállyal s akik a szakemberek és technikusok között óriási többségben vannak);

3. megszervezzük a külföldi technikai segítséget;

4. tanulás és általában technikai tapasztalatszerzés céljából külföldre küldjük gazdasági funkcionáriusainkat;

5. a műszaki tanintézeteket átadjuk az illetékes gazdasági szervezeteknek, hogy a lehető leggyorsabban elegendő számú technikust és szakembert képezzenek ki a munkásosztály és a parasztság fiaiból.

Most az a feladat, hogy munkához lássunk és valóra váltsuk ezeket az intézkedéseket.

4) A *bürokratizmus elleni harc* problémája. A bürokratizmus veszélye elsősorban abban áll, hogy nem engedi feltárni a rendszerünk mélyén rejlő óriási tartalékokat, nem engedi kihasználni azokat, elfojtani igyekszik a tömegek alkotó kezdeményezését, megbénítja azt a hivatali formaságokkal és útvesztőkkel s úgy intézi a dolgot, hogy a párt minden új kezdeményezése kicsinyes és haszontalan szőrszálhasogatássá váljék. A bürokratizmus veszélye továbbá abban áll, hogy borzad a *végrehajtás ellenőrzésétől* és a vezető szervezetek fontos útmutatásait papirosrendelkezéssé próbálja változtatni, melynek semmi köze sincs az élethez. A veszély nemcsak és nem annyira az intézményeinkben megrekedt régi

bürokraták részéről fenyeget, hanem — és különösen — az új bürokraták, a szovjet bürokraták részéről, akik között a „kommunista" bürokratáknak korántsincs utolsó szerepük. Azokra a „kommunistákra" gondolok, akik úgy hisznek az irodai utasítások és „rendeletek" csodatevő erejében, mint valami fétisben — és ilyen utasításokkal és „rendeletekkel" igyekeznek helyettesíteni a munkásosztály és a parasztság milliós tömegeinek alkotó kezdeményezését és öntevékenységét.

Feladatunk, hogy intézményeinkben és szervezeteinkben szétzúzzuk a bürokratizmust, megszüntessük a bürokratikus „erkölcsöket" és „szokásokat" és szabaddá tegyük az utat, hogy rendszerünk tartalékait kihasználhassuk s a tömegek alkotó kezdeményezése és öntevékenysége kibontakozhassék.

Ez nem könnyű feladat. Nem lehet „egykettőre" megoldani. De meg kell oldani bármi áron, ha valóban át akarjuk alakítani országunkat a szocializmus elvei alapján.

A párt négy vonalon harcol a bürokratizmus ellen: az *önbírálat* kifejlesztése vonalán, a *végrehajtás ellenőrzésének* megszervezése vonalán, az apparátus *megtisztítása* vonalán és végül a munkásosztály fiaiból kikerült odaadó funkcionáriusoknak az apparátusba *alulról* való *kiemelése* vonalán.

Feladatunk: e rendszabályok megvalósítása érdekében latba kell vetnünk minden erőnket.

5) A *munkatermelékenység* fokozásának problémája. Fokoznunk kell a munka termelékenységét mind az ipar, mind a mezőgazdaság terén, mert enélkül nem oldhatjuk meg az újjáalakítás feladatait,

nem érhetjük utól és nem szárnyalhatjuk túl a fejlett kapitalista országokat, sőt még önálló létünket sem védhetjük meg. Ezért a munkatermelékenység fokozásának problémája ránk nézve elsőrendű fontosságú.

E probléma megoldása érdekében a párt három vonalon intézkedik: rendszeresen *javítja* a dolgozók *anyagi helyzetét*, az ipari és mezőgazdasági vállalatokban *elvtársias munkafegyelmet* honosít meg és végül szervezi a *szocialista versenyt* és az *élmunkásmozgalmat*. Mindezt — a tökéletesebb technika és a munka észszerű megszervezése alapján.

Feladatunk: tovább kell fejlesztenünk a tömegkampányt e rendszabályok megvalósítása érdekében.

6) Az *ellátás* problémája. Ide tartoznak a következő kérdések: a városi és falusi dolgozók *kielégítő ellátása* a szükséges élelmiszerekkel, a *szövetkezeti apparátusnak* a munkások és a parasztok szükségleteihez való alkalmazkodása, a munkások *reálbérének* rendszeres emelése, az iparcikkek és mezőgazdasági termékek *árának csökkentése*. A fogyasztási szövetkezet hiányosságairól már beszéltem. Ezeket a hiányosságokat ki kell küszöbölni, és meg kell valósítani az *árcsökkentés* politikáját. Ami az áruhiányt („áruéhséget") illeti, most már megvan a lehetőségünk arra, hogy kiszélesítsük a könnyűipar nyersanyagbázisát és fokozzuk a városi közszükségleti cikkek gyártását. A kenyérellátás már biztosítottnak tekinthető. Nehezebb a hússal, tejtermékekkel és főzelékkel való ellátás kérdése. Sajnos, ezt a nehézséget nem lehet néhány hónap alatt felszámolni. Ennek a nehézségnek a leküzdéséhez legalább egy esztendő

kell. Egy év mulva, elsősorban az erre a célra szervezett szovhozok és kolhozok révén, módunkban lesz a hússal, tejtermékekkel és főzelékkel való ellátást teljesen biztosítani. De mit jelent az, ha e téren is biztosítjuk az ellátást, amikor már kezünkben tartjuk a gabonatartalékokat, a textilipart, amikor fokozott ütemben építünk lakásokat a munkások számára és biztosítottuk az olcsó községi szolgáltatásokat? Ez azt jelenti, hogy kezünkben vannak mindazok a döntő tényezők, amelyek meghatározzák a munkás költségvetését és reálbérét. Azt jelenti, hogy minden bizonnyal és véglegesen biztosítjuk a munkások reálbérének gyors emelkedését.

Feladatunk: valamennyi szervezetünk munkáját ebben az irányban kell fejleszteni.

7) A *hitel* és *a pénzforgalom* problémája. A hitelügy észszerű megszervezésének és a pénztartalékokkal való helyes manőverezésnek komoly jelentősége van a népgazdaság fejlődése szempontjából. E probléma megoldása érdekében a párt két vonalon intézkedik: minden rövidlejáratú hitelügyet az Állami Bankban összpontosítunk, és a társadalmasított szektorban megszervezzük a készpénznélküli elszámolást. Ennek egyik következménye, hogy az Állami Bank a termelés és a termékelosztás nyilvántartásának állami apparátusává válik, másik következménye pedig az, hogy nagymennyiségű pénzt vonunk ki a forgalomból. Nem lehet kétséges, hogy ezek a rendszabályok egész hitelügyünk rendezésére és cservonyecünk megszilárdulására fognak vezetni (és máris erre vezetnek).

8) A *tartalékok* problémája. Már többször beszél-

tünk róla és nem kell ismételnünk, hogy egy állam általában, és különösen a mi államunk, nem lehet meg tartalékok nélkül. Nekünk már van némi gabona-, áru-, valutatartalékunk. Elvtársaink az utóbbi időben már érezhették e tartalékok jótékony hatását. De „némi" tartalék nem elegendő. Minden téren tekintélyesebb tartalékokra van szükségünk.

Ezért a feladat: tartalékokat kell felhalmozni.

b) Az ipar terén

1) A főprobléma — a *vaskohászat* fejlődésének siettetése. Gondoljanak arra, hogy csak a folyó 1929/30-as évben értük el és teljesítjük túl a nyersvastermelés háborúelőtti színvonalát. Ez nagy veszély egész népgazdaságunkra nézve. Hogy ezt a veszélyt kiküszöböljük, gyorsított ütemben kell fejleszteni a vaskohászatot. Az ötéves terv végén nem évi 10 millió tonna nyersvasra van szükségünk, mint az ötéves terv követeli, hanem 15—17 millió tonnára. Ezt a feladatot bármi áron teljesítenünk kell, ha igazán dűlőre akarjuk juttatni országunk iparosításának ügyét.

A bolsevikoknak meg kell mutatniok, hogy meg tudnak birkózni ezzel a feladattal.

Ez persze nem azt jelenti, hogy nem kell törődnünk a *könnyű*iparral. Nem, nem jelenti azt. Mindmáig mindenen, tehát a könnyűiparon is takarékoskodtunk, hogy helyreállítsuk nehéziparunkat. De a nehézipart már helyreállítottuk. Csak tovább kell fejleszteni. Most már a könnyűipar felé fordulhatunk és gyorsított ütemben továbbfejleszthetjük. Iparunk

fejlődése terén egyebek között az az új, hogy most módunkban áll gyorsított ütemben továbbfejleszteni mind a nehéz-, mind a könnyűipart. A gyapot-, len- és cukorrépavetés tervének idei túlteljesítése, a kender és a műselyem problémájának megoldása — mindez arról tanuskodik, hogy csakugyan továbbfejleszthetjük a könnyűipart.

2) *Az észszerűsítés, az önköltségcsökkentés* és a termelvények *minőségének javítása.* Nem lehet tovább tűrni az észszerűsítés terén mutatkozó mulasztásokat, az önköltségcsökkentési terv nemteljesítését és több üzemünk termelvényeinek hallatlanul rossz minőségét. Ezek a mulasztások és fogyatékosságok ólomsúlyként nehezednek egész népgazdaságunkra és hátráltatják haladását. Ideje, már régen ideje kitörölni ezt a szégyenfoltot.

A bolsevikoknak meg kell mutatniok, hogy meg tudnak birkózni ezzel a feladattal.

3) Az *egyszemélyi vezetés* problémája. Tűrhetetlenné válnak az üzemek egyszemélyi vezetésének megvalósítása terén észlelhető szabálytalanságok is. A munkások gyakran panaszkodnak: „nincs gazda a gyárban", „nem folyik rendben a munka". Nem tűrhetjük tovább, hogy üzemeink termelő szervezetekből parlamentekké alakuljanak át. Párt- és szakszervezeteinknek meg kell végre érteniök, hogy ha nem biztosítják az egyszemélyi vezetést és a vezetőket nem teszik szigorúan felelőssé a munka menetéért, akkor nem tudjuk megoldani az ipar újjáalakításának feladatait.

c) A mezőgazdaság terén

1) *Az állattenyésztés* és *az ipari növények* problémája. Most, amikor a gabonaproblémát alapjában már megoldottuk, hozzáfoghatunk az állattenyésztés e pillanatban égető problémájának és az ipari növények problémájának egyidejű megoldásához. E problémák megoldásában ugyanazon az úton kell haladnunk, amelyen a gabonaprobléma megoldása terén jártunk. Vagyis a szovhozoknak és kolhozoknak, politikánk e támaszpontjainak szervezése útján fokozatosan át kell alakítanunk a mai kisparaszti állattenyésztés és ipari növénytermelés technikai és gazdasági alapját. Az állattenyésztés terén a „Marhatenyésztő", „Juhtenyésztő", „Sertéstenyésztő" trösztök, „Vaj- és tejtröszt", plusz kolhozok; az ipari növények terén pedig a meglevő szovhozok és kolhozok — ezek az előttünk álló problémák megoldásának kiindulópontjai.

2) *A szovhoz-* és *kolhozépítés további fejlesztésének* problémája. Aligha szorul bővebb magyarázatra, hogy ez a probléma ránk nézve egész falusi építésünk *elsőrendű* problémája. Ma már a vakok is látják, hogy a parasztság óriási, gyökeres fordulatot tett a régitől az új felé, a kulák szolgaságtól a szabad kolhozélet felé. A régihez nincs többé visszatérés. A kulákság sorsa meg van pecsételve — fel fogjuk számolni. Egy út marad csupán, a kolhozok útja. A kolhozok útja pedig nálunk már nem ismeretlen és nem járatlan út. A kolhozok útját maguk a paraszti tömegek ezerféleképpen kitapasztalták és ellenőrizték. Kitapasztalták és úgy értékelték, mint új utat, amely

megszabadítja a parasztokat a kulák szolgaságtól, a nyomortól és sötétségtől. Ez az alapja eredményeinknek.

Hogyan fog tovább fejlődni az új mozgalom a falun? Elől fognak járni a szovhozok, mint a régi falusi rend átépítésének faltörő kosai. Őket követi majd a kolhozok sokasága, mint a falu új mozgalmának támaszpontjai. E két rendszer egyesített munkája teremti meg azokat a feltételeket, melyek a Szovjetunió valamennyi területének teljes kollektivizálásához szükségesek.

A kolhozmozgalom egyik legnagyszerűbb vívmánya az, hogy már *maguknak a parasztoknak a soraiból* kiemelkedtek a kolhozügy *szervezőinek* ezrei és *agitátorainak* tízezrei. Most már nem egyedül mi, képzett bolsevikok, hanem maguk a kolhozok parasztjai, a kolhozügy parasztszervezőinek és agitátorainak tízezrei fogják előrevinni a kollektivizálás zászlaját. A parasztagitátorok pedig nagyszerű agitátorai a kolhozmozgalomnak, mert a parasztok többi tömege számára érthető és elfogadható olyan érveket találnak a kolhozok mellett, amilyenekről mi, képzett bolsevikok, nem is álmodhatunk.

Itt-ott olyan hangok hallatszanak, hogy le kell mondanunk a teljes kollektivizálás politikájáról. Értesüléseim szerint ennek az „eszmének" még pártunkban is akadnak hívei. De így csak azok beszélhetnek, akik akarva-nemakarva a kommunizmus ellenségeihez csatlakoztak. A teljes kollektivizálás módszere az az elengedhetetlen módszer, amely nélkül lehetetlen teljesíteni a Szovjetunió valamennyi területe kollektivizálásának ötéves tervét. Hogyan

lehet erről lemondani, hacsak nem akarjuk elárulni a kommunizmust, hacsak nem akarjuk elárulni a munkásosztály és a parasztság érdekeit?

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a kolhozépítés terén nálunk minden „símán" és „normálisan" fog menni. A kolhozokon belül még lesznek ingadozások. Még lesz apály és dagály. Ez azonban nem zavarhatja és nem is szabad, hogy zavarja a kolhozmozgalom építőit. Még kevésbbé lehet ez komoly akadály a kolhozmozgalom erőteljes fejlődése útjában. Olyan kétségtelenül egészséges mozgalom, mint a kolhozmozgalom, egészen bizonyosan mindenek ellenére, egyes akadályok és nehézségek ellenére is utat tör magának.

A feladat az, hogy az erőket előkészítsük és a dolgokat úgy irányítsuk, hogy a kolhozmozgalom tovább fejlődjék.

3) *Az apparátust a lehető legközelebb kell hozni a kerületekhez* és *falvakhoz.* Nem lehet kétséges, hogy a mezőgazdaság átépítése és a kolhozmozgalom fejlesztése terén nem tudtunk volna ilyen óriási munkát kifejteni, ha nem hajtottuk volna végre az ország *új közigazgatási beosztását.* A járásokat megnagyobbítottuk és kerületekké alakítottuk át, a kormányzóságokat megszüntettük és kisebb egységekké (körzetekké) alakítottuk át, végül megszerveztük a területeket, mint a Központi Bizottság közvetlen támaszpontjait — ez az ország új közigazgatási beosztásának általános képe. Az új közigazgatási beosztásnak az a célja, hogy a párt- és szovjetapparátust, a gazdasági és szövetkezeti apparátust közelebb hozzuk a kerülethez és a faluhoz, s így a mezőgazdaságnak,

a mezőgazdaság fellendítésének és újjáalakításának égető kérdéseit idejében megoldhassuk. Az új közigazgatási beosztás ebben az értelemben, ismétlem, óriási előnyére volt egész építésünknek.

De vajjon mindent megtettünk-e ahhoz, hogy az apparátust valóban közelebb hozzuk, úgy ahogy kell, közelebb hozzuk a kerületekhez és falvakhoz? Nem, nem tettünk meg mindent. A kolhozépítés súlypontja most a kerületi szervezeteken van. Ide futnak össze a kolhozépítés és minden más falusi gazdasági munka szálai, a szövetkezetek, a Szovjetek, a hitel, a begyüjtés vonalán egyaránt. Rendelkeznek-e a kerületi szervezetek a kellő számú és szükséges funkcionáriussal ahhoz, hogy ezt a sokrétű munkát elvégezzék? Kétségtelen, hogy nagyon hiányosan vannak ellátva funkcionáriusokkal. Hol van hát a kivezető út? Mit kell tennünk, hogy ezt a hiányt pótoljuk és a kerületi szervezeteket munkánk minden ágában a kellő számú szükséges funkcionáriussal ellássuk? Ehhez legalább két dolog kell:

1) meg kell szüntetni a körzeteket (t a p s), amelyek fölöslegesen a terület és a kerület közé ékelődnek, és a felszabadult körzeti funkcionáriusokkal meg kell erősíteni a kerületi szervezeteket;

2) a kerületi szervezeteket közvetlen kapcsolatba kell hozni a területtel (illetve a határterületi bizottságokkal, a nemzetiségi Központi Bizottságokkal).

Ez jelenti majd azt, hogy végigvittük az új közigazgatási beosztás művét, hogy az apparátust közelebb hoztuk a kerületekhez és falvakhoz.

Itt tapsoltak, amikor bejelentettem a körzetek

felszámolását. A körzeteket természetesen fel kell számolni. De tévedés volna azt gondolni, hogy ez a körülmény feljogosít bennünket a körzetek lecsepülésére, mint egyes elvtársak a „Pravda" hasábjain teszik. Nem kell elfelejtenünk, hogy a körzetek hatalmas munkát végeztek és annakidején nagy történelmi szerepük volt. (T a p s.)

Azt hiszem továbbá, hogy hiba volna túlságosan sietni a körzetek felszámolásával. A Központi Bizottság határozatot hozott a körzetek feloszlatásáról[52]. De korántsem gondolja, hogy ezt azonnal végre kell hajtani. Nyilvánvaló, hogy mielőtt a körzeteket feloszlatnók, el kell végezni a szükséges előkészítő munkát.

d) A közlekedés terén

Végezetül a *közlekedés* problémája. Nem kell bővebben kitérnem arra, hogy a közlekedésnek milyen óriási jelentősége van egész népgazdaságunk szempontjából. És nemcsak a népgazdaság szempontjából. Mint ismeretes, a közlekedésnek igen komoly jelentősége van az ország védelme szempontjából is. És lám, a közlekedés óriási jelentősége ellenére a közlekedési gazdaság, e gazdaság újjáalakítása még mindíg elmarad a fejlődés általános üteme mögött. Kell-e még bizonyítanom, hogy ilyen viszonyok közt a közlekedés könnyen a népgazdaság „szűk keresztmetszetévé" válhat, amely lefékezheti haladásunkat? Nem ideje-e már, hogy véget vessünk ennek a szégyenletes állapotnak?

Különösen rosszul áll a folyami közlekedés dolga.

Tény, hogy a Volgai Gőzhajózás alig érte el a háború-előtti színvonal 60%-át, a Dnyeperi alig 40%-át. A háborúelőtti színvonal 60 és 40%-a — ez minden, amit a folyami közlekedés „vívmányai" sorába iktathat. Valóban nagy „vívmány"! Nem ideje-e már, hogy véget vessünk ennek a gyalázatnak? (Felkiáltások: „Ideje".)

Feladatunk, hogy végre bolsevik módon kezünkbe vegyük és előrevigyük a közlekedés ügyét.

* * *

Ezek a párt időszerű feladatai.

Mi szükséges ahhoz, hogy ezeket a feladatokat megvalósítsuk?

Mindenekelőtt és főképpen az szükséges, hogy *folytassuk* a tőkés elemek ellen az egész fronton az általános támadást és azt *végigvigyük*.

A mai helyzetben ez politikánk tengelye és alapja. (Taps.)

III

A PÁRT

Rátérek a párt kérdésére.

Fentebb beszéltem arról, hogy melyek a szovjet gazdasági rendszer előnyei a kapitalista gazdasági rendszerrel szemben. Beszéltem azokról az óriási lehetőségekről, amelyeket a szovjet rend nyujt nekünk a szocializmus teljes győzelméért folyó harcban. Említettem, hogy e lehetőségek nélkül, e lehetőségek kihasználása nélkül nem tudtuk volna elérni az elmult időszak folyamán kivívott sikereket.

De kérdés: értett-e a párt ahhoz, hogy helyesen használja ki a szovjet rend nyujtotta lehetőségeket; nem hagyta-e ezeket a lehetőségeket kihasználatlanul, s nem gátolta-e ezáltal a munkásosztályt, hogy forradalmi erejét teljes egészében, maradéktalanul kifejthesse; ki tudta-e préselni a párt ezekből a lehetőségekből mindazt, amit csak ki lehetett préselni, hogy az egész fronton kifejlesszük a szocialista építést?

A szovjet rend óriási *lehetőségeket* nyujt arra, hogy a szocializmus teljes győzelmet arasson. De a *lehetőség* még nem *valóság*. Hogy a lehetőséget valósággá változtassuk, annak egész sor feltétele van, amelyek között a párt vonala és annak helyes megvalósítása korántsem utolsó szerepet tölt be.

Néhány példa.

A jobboldali opportunisták azt állítják, hogy a „nep" biztosítja a szocializmus győzelmét, következésképpen nem kell nyugtalankodnunk az iparosítás üteme, a szovhozok és kolhozok fejlődése stb. miatt, mivel a győzelem úgyis biztos, úgyszólván az ölünkbe hull. Ez persze nem igaz és ostobaság. Aki így beszél — az tagadja a párt szerepét a szocializmus építésében, tagadja a párt felelősségét ezért az építésért. Lenin egyáltalán nem mondotta, hogy a „nep" biztosítja a szocializmus győzelmét. Lenin csak azt mondotta, hogy „a «nep» gazdaságilag és politikailag teljesen biztosítja nekünk azt a *lehetőséget*, hogy lerakjuk a szocialista gazdaság alapját"[53]. De a lehetőség még nem *valóság*. Hogy a lehetőséget valósággá változtassuk, mindenekelőtt sutba kell dobni azt az opportunista elméletet, hogy „majd símán megy minden magától", újjá kell alakítani (rekonstru-

álni kell) a népgazdaságot és erélyes támadást kell indítani a város és a falu tőkés elemei ellen.

A jobboldali opportunisták azt állítják továbbá, hogy a szovjet rendben nincs alapja a munkásosztály és a parasztság közötti szakadásnak, következésképpen nem kell gondoskodnunk arról, hogy politikánk a falu szociális csoportjai irányában helyes legyen, mivel a kulák úgyis belenő a szocializmusba, a munkás-paraszt szövetség pedig úgyszólván magától és biztosan szilárd marad. Ez szintén nem igaz és ostobaság. Így csak azok beszélhetnek, akik nem értik, hogy itt a párt, méghozzá a hatalmon levő párt politikája az a döntő tényező, amely meghatározza a munkások és a parasztok szövetségének sorsát. Lenin egyáltalán nem tartotta kizártnak a munkások és parasztok közötti szakadás veszélyét. Lenin azt mondotta, hogy „társadalmi rendünkben *nincsen szükségszerű* alapja ilyen szakadásnak", de „*ha* e két osztály között komoly osztálynézeteltérések *keletkeznek*, akkor a szakadás *elkerülhetetlen lesz*".

Ezzel kapcsolatban Leninnek az volt a véleménye, hogy:

„Központi Bizottságunknak és Központi Ellenőrző Bizottságunknak, valamint egész pártunknak legfőbb feladata abban áll, hogy figyelemmel kísérje azokat a körülményeket, amelyek szakadásra vezethetnek és *előzze meg* azokat, mert köztársaságunk sorsa végeredményben attól függ, hogy együtt fog-e haladni a parasztság zöme a munkásosztállyal, hű marad-e a vele kötött szövetséghez, avagy lehetővé teszi-e a «nepmannak», azaz az új burzsoáziának, hogy közte és a munkások között meghasonlást idézzen elő, hogy elszakítsa őt a munkásoktól"[54].

Következésképpen a munkásosztály és a paraszt-

ság között a szakadás nincs kizárva, de egyáltalán nem szükségszerű, mivel a mi rendünkben megvan a *lehetősége* annak, hogy ezt a szakadást megelőzzük s a munkásosztály és a parasztság szövetségét megszilárdítsuk. De mi kell ahhoz, hogy ezt a lehetőséget valósággá változtassuk? Hogy a szakadás *megelőzésének* lehetőségét valósággá változtassuk, ahhoz elsősorban el kell temetni azt az opportunista elméletet, hogy „majd símán megy minden magától", ki kell irtani a kapitalizmus gyökereit, megszervezve a kolhozokat és a szovhozokat, és a kulákság kizsákmányoló törekvéseinek korlátozására irányuló politikáról át kell térni a kulákság mint osztály felszámolásának politikájára.

Látjuk tehát, hogy szigorú különbséget kell tenni a rendünkben rejlő *lehetőségek* és e lehetőségek *kihasználása*, e lehetőségek *valóraváltása* között.

Vagyis előfordulhatnak olyan esetek, amikor a győzelem lehetőségei megvannak, a párt azonban nem látja ezeket a lehetőségeket, vagy nem tudja azokat helyesen kihasználni, minek következtében győzelem helyett vereség érheti.

És ismét felmerül a kérdés: értett-e a párt ahhoz, hogy a szovjet rend nyujtotta *lehetőségeket* és *előnyöket* helyesen kihasználja? Megtett-e mindent, hogy ezeket a *lehetőségeket valósággá változtassa* és ilymódon építésünk maximális sikereit biztosítsa?

Más szóval: helyesen vezette-e a párt és Központi Bizottsága a szocializmus építését a XV. kongresszus óta eltelt időszakban?

Mi szükséges mai viszonyaink között a párt helyes vezetéséhez?

A párt helyes vezetéséhez, minden egyében kívül, az szükséges, hogy a párt vonala helyes legyen, hogy a tömegek megértsék a párt vonalának helyességét és tevékenyen támogassák azt, hogy a párt ne szorítkozzék a vezérvonal kidolgozására, hanem napról-napra vezesse e vezérvonal megvalósítását, hogy a párt erélyesen harcoljon a vezérvonaltól való elhajlások és az elhajlások irányában tanusított békülékenység ellen, hogy a párt az elhajlások elleni harcban kikovácsolja sorai egységét és vasfegyelmet teremtsen.

Mit tett a párt és Központi Bizottsága e feltételek megvalósítása érdekében?

1. A SZOCIALISTA ÉPÍTÉS VEZETÉSÉNEK KÉRDÉSEI

a) A párt fő irányvonala jelenleg abban áll, hogy a szocializmus, amely eddig a gazdasági front *egyes szakaszain* támadott, most az *egész fronton*, az ipar és a mezőgazdaság terén egyaránt, támadásba *megy át*.

A XIV. kongresszus főleg az *iparosítás* kongresszusa volt.

A XV. kongresszus főleg a *kollektivizálás* kongresszusa volt.

Ez előkészület volt az *általános* támadásra.

A korábbi szakaszoktól eltérően, a XVI. kongresszust megelőző időszak: a szocializmus *egész fronton* folyó *általános* támadásának időszaka, a szocializmus fokozott építésének időszaka az ipar és a mezőgazdaság terén egyaránt.

A párt XVI. kongresszusa a szocializmus *egész fronton kifejlesztett támadásának*, a kulákság mint

osztály felszámolásának és a teljes kollektivizálás megvalósításának kongresszusa.

Röviden ez pártunk vezérvonalának a lényege.

Helyes-e ez a vonal?

Igen, helyes. A tények azt mutatják, hogy pártunk vezérvonala az egyedül helyes vonal. (Taps.)

Erről tanuskodnak azok a sikerek és vívmányok, melyeket a szocialista építés frontján elértünk. Teljesen lehetetlen, hogy az a döntő győzelem, melyet a párt az elmúlt időszakban a szocialista építés frontján a városban és a falun aratott, helytelen politika eredménye volna. Csakis helyes vezérvonalunknak köszönhetjük ezt a győzelmet.

Erről tanuskodik az az eszeveszett ordítozás, amelyet az utóbbi időben osztályellenségeink, a tőkések és sajtójuk, a pápa és különböző püspökök, a szociáldemokraták és az Abramovics meg Dan féle „orosz" mensevikek csaptak pártunk politikája ellen. A tőkések és lakájaik gyalázzák pártunkat — tehát pártunk vezérvonala helyes. (Taps.)

Erről tanuskodik a trockizmus közismert sorsa. A trockista táborhoz tartozó urak a Szovjethatalom „elfajulásáról", „termidorról", a trockizmus „elkerülhetetlen győzelméről" stb. fecsegtek. S mi történt valójában? A trockizmus felbomlott, megbukott. A trockisták egy része, mint ismeretes, szakított a trockizmussal és képviselőinek számos nyilatkozatában elismerte a párt igazát, elismerte a trockizmus ellenforradalmiságát. A többiek igazi, tipikus kispolgári ellenforradalmárokká fajultak el, s a kapitalista sajtó tájékoztató irodájává váltak a SzK(b)P ügyeiben. A Szovjethatalom pedig, amely-

nek el kellett volna „fajulnia" (vagy „már el is fajult"), tovább virul és építi a szocializmust, sikeresen törve meg országunk tőkés elemeit és azok kispolgári kóristáit.

Erről tanuskodik a jobboldali elhajlók közismert sorsa. A jobboldali elhajlók arról fecsegtek és azt kiabálták, hogy a párt vonala „végzetes", hogy a Szovjetunióban „valószínű a katasztrófa", hogy az országot meg kell „menteni" a párttól és a párt vezetőségétől stb. S mi történt valójában? Valójában az történt, hogy a párt óriási sikereket aratott a szocializmus építésének valamennyi frontján, a jobboldali elhajlók csoportja pedig, amely meg akarta „menteni" az országot, de azután beismerte, hogy nézetei hibásak, most benne van a csávában.

Erről tanuskodik a munkásosztály és a parasztság fokozódó forradalmi aktivitása, továbbá az a tény, hogy a párt politikáját a dolgozók milliós tömegei cselekvően támogatják, végül a munkások és kolhozparasztok példátlan munkalelkesedése, amely lélekemelő nagyszerűségével bámulatba ejti országunk ellenségeit és barátait egyaránt. Már nem is beszélek a párt iránti bizalom növekedésének olyan jeleiről, mint például az a tény, hogy számos műhely és gyár valamennyi munkása együttesen kéri a pártba való felvételét, hogy a párt taglétszáma a XV. és a XVI. kongresszus között több mint 600 000 fővel gyarapodott, hogy csupán az év első negyedében 200 000 új tag lépett be a pártba. Mi mást bizonyít mindez, ha nem azt, hogy a dolgozók milliós tömegei helyesnek látják pártunk politikáját és készek azt támogatni?

El kell ismerni, hogy ezek a tények nem lehet-

nének, ha pártunk vezérvonala nem volna az egyedül helyes vonal.

b) De a párt nem szorítkozhat a vezérvonal kidolgozására. A pártnak a gyakorlatban naprólnapra ellenőriznie is kell a vezérvonal megvalósítását. Vezetnie kell a vezérvonal megvalósítását, a munka folyamán javítva és tökéletesítve a gazdasági építés terveit, kijavítva és megelőzve a hibákat.

Hogyan végezte pártunk Központi Bizottsága ezt a munkát?

A Központi Bizottság munkája ezen a téren főképpen arra irányult, hogy az ötéves tervet kijavítsa és pontosabbá tegye azáltal, hogy fokozza az ütemet és szűkebbre szabja a határidőket, valamint arra, hogy ellenőrizze, hogyan hajtják végre a gazdasági szervezetek előírt feladataikat.

Íme a Központi Bizottság néhány határozata, amelyek az ötéves tervet az építési ütemek fokozása és a végrehajtási határidők rövidítése szellemében kijavítják:

A vaskohászat terén: az ötéves terv a terv utolsó évére 10 millió tonna nyersvas termelését irányozza elő; a Központi Bizottság határozata azonban elégtelennek tekinti ezt a normát és azt tartja, hogy az ötéves terv utolsó évében a nyersvastermelést 17 millió tonnára kell emelni.

A traktorgyártás terén: az ötéves terv a terv utolsó évére 55 000 darab traktor gyártását irányozza elő; a Központi Bizottság határozata azonban elégtelennek tekinti ezt a feladatot és azt tartja, hogy az ötéves terv utolsó évében 170 000 darab traktort kell gyártani.

Ugyanezt kell mondanunk a *gépkocsigyártásról* is; itt az ötéves terv által a terv utolsó évére előirányzott 100 000 darab gépkocsi (teher- és személygépkocsi) helyett 200 000 darab gépkocsit kell gyártani.

Ugyanígy a *fémkohászat*, valamint a *mezőgazdasági gépgyártás* terén is, több mint 100%-kal emeltük az ötéves terv előirányzatait.

Már nem is beszélek a *kombájnok* gyártásáról, ami az ötéves tervben egyáltalán nem szerepelt, s amelyekből az ötéves terv utolsó évére legalább 40 000 darabot kell előállítani.

A szovhozépítés terén: az ötéves terv előirányzata szerint a vetésterületet az ötéves terv végéig 5 millió hektárra kell kibővíteni; a Központi Bizottság határozata azonban elégtelennek tekinti ezt a normát és azt tartja, hogy a szovhozok vetésterületét az ötéves terv végéig 18 millió hektárra kell emelni.

A kolhozépítés terén: az ötéves terv előirányzata szerint a vetésterületet az ötéves terv végéig 20 millió hektárra kell kibővíteni; a Központi Bizottság határozata azonban kirívóan elégtelennek tekinti ezt a normát (már az idén túlteljesítettük) és azt tartja, hogy a Szovjetunió kollektivizálását az ötéves terv végére alapjában be kell fejezni és erre az időre a Szovjetunió most egyéni gazdálkodók által művelt egész vetésterületének kilenctized részét a kolhozok vetésterületének kell elfoglalnia. (Taps.)

És így tovább és így tovább.

Általában így vezette a Központi Bizottság a párt vezérvonalának megvalósítását, a szocialista építés tervezését.

Azt mondhatják, hogy amikor a Központi Bizott-

ság ilyen alaposan megváltoztatja az ötéves terv előirányzatait, ezzel megszegi a tervezés elvét és csorbítja a tervező szervek tekintélyét. De így csak reménytelen bürokraták beszélhetnek. Számunkra, bolsevikok számára, az ötéves terv nem befejezett és egyszersmindenkorra adott valami. Számunkra az ötéves terv, mint minden terv, csak megközelítő terv, melyet a helyi tapasztalatok alapján, a terv végrehajtásának tapasztalatai alapján, pontosabbá kell tenni, meg kell változtatni és tökéletesíteni kell. Semilyen ötéves terv sem veheti számba mindazokat a lehetőségeket, amelyek szovjet rendünk mélyén rejlenek és csak a munka folyamán, a terv megvalósítása folyamán, a gyárban, a kolhozban, a szovhozban, a kerületben stb. bukkannak elő. Csak bürokraták gondolhatják, hogy a tervező munka a terv összeállításával *befejeződik*. A terv összeállítása csak *kezdete a tervezésnek*. Az igazi tervszerű vezetés csak a terv összeállítása után, a helyi ellenőrzés után, a terv megvalósítása, javítása és tökéletesítése során bontakozik ki.

Ez az oka annak, hogy a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság köztársaságunk tervező szerveivel egyetértve szükségesnek tartotta, hogy a tapasztalati adatok alapján módosítsa és javítsa az ötéves tervet, gyorsítsa az építés ütemét és rövidebbre szabja a végrehajtási határidőket.

Lenin, mikor a VIII. Szovjetkongresszuson a GOELRO tízéves tervét tárgyalták[55], ezt mondotta a tervezés és a tervszerű vezetés elvére vonatkozóan:

„A mi pártprogramunk nem maradhat csupán a párt programja. Ennek a programnak gazdasági építésünk

programjává kell válnia, mert különben mint pártprogram is rossz. Ezt a programot ki kell egészíteni egy másik pártprogrammal, az egész népgazdaság újjáteremtésének és modern technikai színvonalra emelésének a munkatervével... Nem tehetünk egyebet, mint hogy elfogadjuk a tervet; persze, ez csak első kapásra elfogadott, megközelítő terv lesz. Ez a pártprogram nem lesz olyan változatlan, mint igazi programunk, amelyet csak pártkongresszusokon lehet megváltoztatni. Nem, ezt a programot minden nap, minden műhelyben, minden járásban javítani, csiszolni, tökéletesíteni és módosítani fogják... A tudományos és gyakorlati tapasztalatokat figyelve, a helyszínen szüntelenül arra kell törekedni, hogy a tervet a kitűzött időnél előbb teljesítsék, hogy a tömegek lássák, hogy azt a hosszú időszakot, amely elválaszt bennünket az ipar teljes helyreállításától, a tapasztalat lerövidítheti. Ez tőlünk függ. Javítsuk a gazdaságot minden műhelyben, minden fűtőházban, minden területen és akkor majd lerövidítjük ezt az időt. És le is rövidítjük" (XXVI. köt. 45, 46, 43. old.).

Látják, hogy a Központi Bizottság a lenini úton haladt, amikor megváltoztatta és kijavította az ötéves tervet, amikor rövidebbre szabta a végrehajtás határidejét és meggyorsította az építés ütemét.

Milyen lehetőségekre támaszkodott a Központi Bizottság, amikor meggyorsította az építés ütemét és rövidebbre szabta az ötéves terv végrehajtásának határidejét? Azokra a tartalékokra, amelyek szovjet rendünk mélyén rejlenek és csak a munka folyamán bukkannak elő, azokra a lehetőségekre, melyeket az újjáalakítási időszak nyujt. A Központi Bizottság azt tartja, hogy az ipar és a mezőgazdaság technikai bázisának átalakítása, a *termelés szocialista szervezete* mellett, olyan lehetőségeket nyujt az ütem gyorsítására, amilyenről egyetlen kapitalista ország sem álmodhat.

Csakis ezzel magyarázható az a tény, hogy szocialista iparunk az utóbbi három év alatt több mint kétszeresére emelte termelését, 1930/31-ben pedig a szocialista ipar termelésének a folyó évi termeléshez viszonyítva 47%-kal kell növekednie, s itt megjegyzendő, hogy ez a *növekedés*, terjedelmét tekintve, *egymagában* ugyanannyi lesz, mint a háború előtti *egész* nagyipar termelése.

Csakis ezzel magyarázható az a tény, hogy a szovhozépítés három év alatt túlteljesíti, a kolhozépítés pedig már két év alatt túlteljesítette az ötéves tervet.

Van olyan elmélet, amely szerint csak a helyreállítási időszakban engedhető meg ilyen gyors fejlődési ütem, mihelyt azonban áttértünk az újjáalakítási időszakra, évről-évre erősen lassítani kell az építés ütemét. Ezt az elméletet a „hanyatló görbe" elméletének nevezik. Ez az elmélet elmaradottságunk igazolásának az elmélete. Semmi köze sincs a marxizmushoz, a leninizmushoz. Burzsoá elmélet, amellyel állandósítani akarják országunk elmaradottságát. Azok közül, akik pártunkhoz tartoztak vagy tartoznak, csak a trockisták és a jobboldali elhajlók védelmezik és hirdetik ezt az elméletet.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a trockisták a túlzott iparosítás hívei. De ez a vélemény csak részben igaz. Csak annyiban igaz, amennyiben a *helyreállítási* időszak végéről van szó, amikor a trockisták csakugyan túliparosító képtelenségeket eszeltek ki. Ami az *újjáalakítási* időszakot illeti, *ütem szempontjából a trockisták a legszélsőségesebb minimalisták és a legundorítóbb kapitulánsok.* (Derültség. Taps.)

A trockisták platformjaikban és nyilatkozataik-

ban nem adtak számszerű adatokat, csak általánosan fecsegtek az ütemről. De van egy okmány, melyben a trockisták számokkal szemléltették, hogy hogyan gondolják az állami ipar fejlődésének ütemét. Az állami ipar „álló tőkéjének helyreállítása ügyében tartott külön tanácskozás" jelentésére gondolok, amely a trockizmus elvein alapszik. Érdekes lesz ezt az 1925/26-ból származó okmányt néhány szóban elemezni. Érdekes lesz, mivel pontosan tükrözi a hanyatló görbe trockista sémáját.

Ebben az okmányban azt ajánlották, hogy 1926/27-ben 1 543 millió rubelt, 1927/28-ban 1 490 millió rubelt, 1928/29-ben 1 320 millió rubelt, 1929/30-ban 1 060 millió rubelt *ruházzunk be* az állami iparba (1926/27-es árakban).

Ez a trockista *hanyatló* görbe képe.

És mennyit ruháztunk be valójában? Valójában 1926/27-ben 1 065 millió rubelt, 1927/28-ban 1 304 millió rubelt, 1928/29-ben 1 819 millió rubelt, 1929/30-ban 4 775 millió rubelt ruháztunk be az állami iparba (1926/27-es árakban).

Ez a bolsevik *emelkedő* görbe képe.

Az említett okmány szerint az állami ipar *termelésének* 1926/27-ben 31,6%-kal, 1927/28-ban 22,9%-kal, 1928/29-ben 15,5%-kal, 1929/30-ban 15%-kal kellett volna növekednie.

Ez a trockista *hanyatló* görbe képe.

És mi történt valójában? Valójában az állami ipar termelése 1926/27-ben 19,7%-kal, 1927/28-ban 26,3%-kal, 1928/29-ben 24,3%-kal, 1929/30-ban 32%-kal növekedett, 1930/31-ben pedig 47%-kal fog növekedni.

Ez a bolsevik *emelkedő* görbe képe.

Ismeretes, hogy Trockij a „Szocializmus felé vagy kapitalizmus felé?" c. könyvecskéjében külön védelmébe veszi a hanyatló görbe kapituláns elméletét. Ott nyiltan kimondja, hogy mivel „a háború előtt az ipar kibővítése főképpen új gyárak építésében állott", „jelenleg pedig a kibővítés sokkal inkább a régi gyárak kihasználásában és a régi berendezés megterhelésében áll", ezért „természetes tehát, hogy a *helyreállítási folyamat befejezése után* a növekedés koefficiensének *jelentékenyen csökkennie* kell majd", s azt ajánlja, hogy „a legközelebbi években az ipari növekedés koefficiensét a háborúelőtti 6%-nak kétszeresére, sőt háromszorosára, esetleg annál is többre kell emelni".

Tehát az ipar évi növekedését háromszor hat százalékban kívánja megállapítani. Mennyi is az? Mindössze 18%-os évi növekedés. Tehát a trockisták szerint az állami ipar termelésének 18%-os évi növekedése az *újjáalakítás időszakában* az a legfelső határ, amelyet a gyorsított fejlődési ütem tervezése nem léphet át, az az eszmény, amely felé törekednünk kell. Hasonlítsák most össze a trockistáknak ezt a szánalmas bölcselkedését a termelésnek az utóbbi három év alatt elért valóságos növekedésével (1927/28-ban 26,3%, 1928/29-ben 24,3%, 1929/30-ban 32%), hasonlítsák össze a trockistáknak ezt a kapituláns filozófiáját az Állami Tervbizottság 1930/31. évi előirányzatával, amely 47%-os növekedést ir elő és meghaladja a *helyreállítási* időszak termelésének *leggyorsabb* ütemét is — s akkor megértik, hogy a „hanyatló görbe" trockista elmélete mennyire reak-

ciós elmélet, hogy a trockisták mennyire nem hisznek az *újjáalakítási* időszak lehetőségében.

Ezért fújják most a trockisták, hogy az ipar és a kolhozépítés fejlesztésének bolsevik üteme „túlzott".

Ez az oka annak, hogy *a trockistákat most nem lehet megkülönböztetni jobboldali elhajlóinktól.*

Világos, hogy ha nem zúztuk volna szét a „hanyatló görbe" trockista-jobboldali elhajló elméletét, akkor nem tudtuk volna sem az igazi tervezést megkezdeni, sem az ütemet gyorsítani, sem az építés határidejét rövidebbre szabni. Ahhoz, hogy a párt vezérvonalának megvalósítását vezessük, hogy az építés ötéves tervét kijavítsuk és tökéletesítsük, hogy az ütemet gyorsítsuk és az építés hibáit megelőzzük, mindenekelőtt szét kellett zúzni és fel kellett számolni a „hanyatló görbe" reakciós elméletét.

A Központi Bizottság így is cselekedett, mint már előbb mondottam.

2. A BELSŐ PÁRTÜGYEK VEZETÉSÉNEK KÉRDÉSEI

Azt hihetné valaki, hogy a szocialista építés vezetésével, a párt vezérvonalának megvalósításával járó munka nyugodtan és símán, harc és akaratmegfeszítés nélkül folyt pártunkban. De ez nem így volt, elvtársak. Valójában ezt a munkát harcban végeztük, harcban a párton belül felmerült nehézségek ellen, harcban a leninizmustól való különböző elhajlások ellen, mind az általános politika, mind a nemzeti kérdés terén. Pártunk nem légüres térben él és küzd. Ott él és küzd az élet sűrűjében, ahol ki van téve a környezet hatásának. Környezetünk pedig, mint

ismeretes, különböző osztályokból és különböző társadalmi csoportokból áll. Általános támadást indítottunk a tőkés elemek ellen, messze előre lendítettük szocialista iparunkat, erőteljesen fejlesztettük a szovhozok és kolhozok építését. De az ilyen jelenségek kihatnak a kizsákmányoló osztályokra. Ezek a jelenségek rendszerint a letűnő osztályok tönkrejutásával, a falun a kulákság tönkrejutásával, a városban a kispolgári rétegek működési terének szűkülésével járnak. Érthető, hogy mindez szükségszerűen kiélezi az osztályharcot, kiélezi a letűnő osztályok ellenállását a Szovjethatalom politikájával szemben. Nevetséges volna azt gondolni, hogy ezeknek az osztályoknak az ellenállása nem fog tükröződni valamilyen formában pártunk soraiban. És csakugyan tükröződik is a pártban. Mindennemű elhajlás a lenini vonaltól pártunk soraiban — a letűnő osztályok ellenállásának a tükröződése.

Harcolhatunk-e sikeresen az osztályellenség ellen, ha nem harcolunk egyidejűleg a párton belüli elhajlások ellen, ha nem küzdjük le ezeket az elhajlásokat? Nem, nem harcolhatunk. Nem harcolhatunk, mert nem lehet igazi harcot folytatni az osztályellenség ellen, ha a hátországban ott van az ellenség ügynöksége, ha olyan embereket hagyunk a hátországban, akik nem hisznek ügyünkben és minden módon fékezni igyekeznek haladásunkat.

Ezért a párt soronlevő feladata: engesztelhetetlen harc a lenini vonaltól való elhajlások ellen.

A pártban most a jobboldali elhajlás a legfőbb veszély. Miért? Azért, mert a kulákveszélyt tükrözi, a mai helyzetben pedig, amikor általános támadásba

mentünk át és gyökerestől kiirtjuk a kapitalizmust, a kulákveszély a legfőbb veszély az országban.

Mit kellett tennie a Központi Bizottságnak azért, hogy a jobboldali elhajlást leküzdje, a „baloldali" elhajlást megsemmisítse és szabaddá tegye az utat ahhoz, hogy a párt maximálisan a lenini vonal körül tömörüljön.

a) Mindenekelőtt végezni kellett a trockizmus maradványaival, a trockista elmélet csökevényeivel pártunkban. A trockista csoportot mint ellenzéket már régen szétzúztuk és kisepertük. A trockista csoport ma proletárellenes és szovjetellenes ellenforradalmi csoport, amely buzgón tudósítja a burzsoáziát pártunk ügyeiről. De még nem tisztítottuk meg teljesen a pártot a trockista elmélet maradványaitól, a trockizmus csökevényeitől. Tehát mindenekelőtt végezni kellett ezekkel a csökevényekkel.

Mi a trockizmus lényege?

A trockizmus lényege elsősorban annak a tagadása, hogy a szocializmust a Szovjetunióban országunk munkásosztályának és parasztságának erejéből fel lehet építeni. Mit jelent e lehetőség tagadása? Azt jelenti, hogy ha a közeljövőben nem jön segítségünkre a győzelmes világforradalom, kénytelenek leszünk a burzsoázia előtt kapitulálni és szabaddá kell tennünk az utat a burzsoá-demokratikus köztársaság számára. Ez tehát nem egyéb, mint a világforradalom győzelmének „forradalmi" frázisával leplezett burzsoá tagadása annak, hogy a szocializmus országunkban felépíthető.

Lehet-e ilyen nézetekkel munka iránti lelkesedést gyujtani a munkásosztály milliós tömegeiben,

lehet-e őket ilyen nézetekkel szocialista versenyre, tömeges élmunkásmozgalomra, a tőkés elemek ellen általános támadásra mozgósítani? Világos, hogy nem lehet. Ostobaság volna azt hinni, hogy a mi munkásosztályunk, amely három forradalmat vitt végĥez, azért fog rajongó lelkesedéssel dolgozni és azért fog tömeges élmunkásmozgalmat teremteni, hogy a kapitalizmus számára trágyázza a talajt. Munkásosztályunk nem a kapitalizmus érdekében dolgozik lelkesedéssel, hanem azért, hogy véglegesen eltemesse a kapitalizmust és a Szovjetunióban felépítse a szocializmust. Fosszák meg őt a szocializmus felépítésének lehetőségébe vetett biztos hitétől és megsemmisítik a verseny, a munkalendület, az élmunkásmozgalom minden talaját.

Ebből következik: ahhoz, hogy a munkásosztályt lelkes munkára és versenyre mozgósítsuk és az egész fronton általános támadást szervezzünk, elsősorban el kellett temetnünk a trockizmusnak azt a burzsoá elméletét, amely szerint országunkban lehetetlen felépíteni a szocializmust.

A trockizmus lényege, másodszor, annak a tagadása, hogy a parasztság zömét be lehet vonni a falusi szocialista építés művébe. Mit jelent e lehetőség tagadása? Azt jelenti, hogy a munkásosztály nem képes magával vonni a parasztságot az egyéni parasztgazdaságok kollektív vágányra való átállításában, s hogy ha a világforradalom győzelme a közeljövőben nem jön a munkásosztály segítségére, akkor a parasztság visszaállítja a régi burzsoá rendet. Ez tehát nem egyéb, mint a világforradalom győzelméről szóló „forradalmi" frázisokkal leplezett burzsoá tagadása annak,

hogy a proletárdiktatúrának van ereje és lehetősége, hogy a parasztságot a szocializmus útjára térítse.

Lehet-e ilyen nézetekkel harcba vinni a parasztmegeket a kolhozmozgalomért, megszervezni a tömeges kolhozmozgalmat, megszervezni a kulákság mint osztály felszámolását? Világos, hogy nem lehet.

Ebből következik: ahhoz, hogy megszervezzük a parasztság tömeges kolhozmozgalmát és felszámoljuk a kulákságot, elsősorban el kellett temetnünk a trockizmus burzsoá elméletét, amely szerint a parasztság dolgozó tömegeit nem lehet bevonni a szocializmusba.

A trockizmus lényege, végül, annak a tagadása, hogy a pártban vasfegyelemnek kell lennie, annak az elismerése, hogy a pártban szabadon alakulhatnak frakciós csoportosulások, annak az elismerése, hogy meg kell alakítani a trockista pártot. A trockizmus szerint a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának nem egységes és egybeforrt harci pártnak, hanem külön központtal, külön fegyelemmel, külön sajtóval stb. rendelkező csoportok és frakciók gyülekezetének kell lennie. És mit jelent ez? Azt jelenti, hogy kihirdetik a párton belüli politikai frakciók szabadságát. Azt jelenti, hogy ha elismerték a politikai csoportosulások szabadságát a pártban, utána a politikai pártok szabadságának, vagyis a burzsoá demokráciának kell következnie az országban. Ez tehát nem más, mint a „belső pártdemokráciának", a pártban uralkodó „rezsim megjavításának" frázisával leplezett elismerése annak, hogy a pártban szabad a frakciós csoportosulás, beleértve a politikai pártok megengedését a

proletárdiktatúra országában. Azt, hogy intellektuel csoportok frakciós viszálykodása még nem pártdemokrácia, hogy a széles fronton kibontakozó önbírálat, melyet a párt szervez, és a párttömegek óriási aktivitása a valóságos és igazi pártdemokrácia megnyilvánulása — azt a trockizmus sohasem fogja megérteni.

Lehet-e ilyen pártszervezeti nézetekkel vasfegyelmet biztosítani a pártban, lehet-e biztosítani a párt sziklaszilárd egységét, amely elengedhetetlen, ha sikerrel akarunk harcolni az osztályellenség ellen? Világos, hogy nem lehet.

Ebből következik: ahhoz, hogy biztosítsuk a párt sziklaszilárd egységét és proletár fegyelmét, elsősorban el kellett temetnünk a trockizmus szervezeti elméletét.

Kapitulálás a gyakorlatban, mint *tartalom*, „baloldali" frázisok és kalandor „forradalmi" handabandázás, mint a kapituláns tartalmat leplező és reklámozó *forma* — ez a trockizmus lényege.

A trockizmus e kettőssége a tönkremenő városi kispolgárság kettős helyzetét tükrözi: a városi kispolgárság ugyanis nem állhatja a proletárdiktatúra „rezsimjét" és vagy „rögtön" a szocializmusba szeretne átugrani, hogy megmeneküljön a tönkremenéstől (ebből ered a politikai *kalandorkodás* és *hisztéria)*, vagy ha ez lehetetlen, bármilyen engedményre hajlandó a kapitalizmus javára (ebből ered a *kapituláns* politika).

A trockizmus e kettőssége magyarázza azt a tényt, hogy a trockizmus a jobboldali elhajlók ellen intézett állítólagos „ádáz" rohamait azzal tetézi be,

hogy *blokkra* lép velük, mint álarcnélküli kapitulánsokkal.

És mit jelentenek a pártban észlelt „baloldali" túlzások a kolhozmozgalommal kapcsolatban? Ezek a túlzások bizonyos kísérletet, igaz, öntudatlan kísérletet jelentenek, mely arra irányul, hogy a gyakorlatban feleleveníts ék a trockizmus hagyományait, feleleveníts ék a középparasztsághoz való trockista viszonyt. Ezek a túlzások annak a politikai hibának a következményei, amelyet Lenin „agyonadminisztrálásnak" nevez. Ez azt jelenti, hogy egyes elvtársaink, a kolhozmozgalom sikereitől megszédülve, nem mint építők, hanem elsősorban mint adminisztrátorok kezdték kezelni a kolhozépítés problémáit s ezért számos igen súlyos hibát követtek el.

Pártunkban vannak egyesek, akik azt hiszik, hogy nem kellett volna ráncbaszedni a „baloldali" túlzókat. Szerintük nem kellett volna megbántani munkatársainkat, nem kellett volna közbelépni, még akkor sem, ha szédületükben hibákat követtek el. Ez badarság, elvtársak. Így csak azok beszélhetnek, akik feltétlenül az árral akarnak úszni. Ezek olyan emberek, akik soha életükben nem fogják magukévá tenni a lenini vonalat — nem fognak az ár ellen úszni, amikor ezt követeli a helyzet, ezt követelik a párt érdekei. Ezek nem leninisták, hanem uszálypolitikusok. A pártnak éppen azért sikerült elvtársaink egész osztagait a helyes útra téríteni, éppen azért sikerült a hibákat helyrehozni és eredményeket elérni, mert a vezérvonal megvalósítása érdekében határozottan szembeszegült az árral. Éppen ezt nevezzük leninizmusnak a gya-

korlatban, ezt nevezzük leninizmusnak a vezetésben.

Ezért gondolom, hogy ha nem küzdöttük volna le a „baloldali" túlzásokat, akkor a kolhozmozgalomban nem tudtuk volna elérni azokat a sikereket, amelyekkel most büszkélkedünk.

Ennyit a trockizmus maradványai s e maradványok gyakorlati megnyilvánulásai ellen folytatott harcról.

Kissé máskép vagyunk a jobboldali opportunizmussal, amelynek élén Buharin, Rikov és Tomszkij állott vagy áll.

A jobboldali elhajlókról nem mondhatjuk, hogy tagadják a szocializmus felépítésének lehetőségét a Szovjetunióban. Nem, ők ezt elismerik és ebben különböznek a trockistáktól. De a jobboldali elhajlóknak az a bajuk, hogy formálisan elismerik ugyan a szocializmus felépítésének lehetőségét *egy* országban, de ugyanakkor nem akarják elismerni azokat a harci módszereket és eszközöket, amelyek nélkül lehetetlen felépíteni a szocializmust. Nem akarják elismerni, hogy az ipar minden módon való fejlesztése a kulcsa annak, hogy az egész népgazdaságot a szocializmus elvei alapján átalakítsuk. Nem akarják elismerni, hogy a tőkés elemek ellen engesztelhetetlen osztályharcot kell folytatni s hogy a szocializmusnak az egész fronton általános támadást kell indítania a kapitalizmus ellen. Nem értik, hogy ezek a módok és eszközök azoknak a rendszabályoknak a rendszerét alkotják, amelyek nélkül országunkban lehetetlen a proletárdiktatúrát fenntartani, lehetetlen a szocializmust felépíteni. Azt hiszik, hogy suttyomban, símán, osztály-

harc nélkül is fel lehet építeni a szocializmust, ha nem is indítunk támadást a tőkés elemek ellen. Azt hiszik, hogy a tőkés elemek vagy lassacskán elhalnak maguktól, vagypedig belenőnek a szocializmusba. Mivel azonban ilyen csodák a történelemben nem fordulnak elő, ezért azt látjuk, hogy *a jobboldali elhajlók valójában lecsúsznak arra az álláspontra, amely tagadja a szocializmus felépítésének lehetőségét országunkban.*

Azt sem mondhatjuk a jobboldali elhajlókról, hogy tagadják, hogy a parasztság zömét be lehet vonni a szocializmus felépítésébe a falun. Nem, ők elismerik ezt a lehetőséget és ebben különböznek a trockistáktól. De amikor ezt formálisan elismerik, ugyanakkor tagadják azokat a módokat és eszközöket, amelyek nélkül nem lehet bevonni a parasztságot a szocializmus felépítésének művébe. Nem akarják elismerni, hogy a szovhoz és a kolhoz a legfőbb eszköze és „orszagutja" annak, hogy a parasztság zömét bevonjuk a szocializmus felépítésének művébe. Nem akarják elismerni, hogy ha nem valósítjuk meg a kulákság mint osztály felszámolásának politikáját, akkor a falut lehetetlen átalakítani a szocializmus elvei alapján. Azt hiszik, hogy a falut suttyomban, símán, osztályharc nélkül, egyesegyedül a fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján át lehet állítani a szocializmus vágányára, mert meg vannak győződve arról, hogy a kulák magától belenő a szocializmusba. Azt hiszik, hogy most nem az iparfejlesztés gyors üteme és nem a kolhoz meg a szovhoz a legfontosabb, hanem az, hogy „szabaddá tegyük" a piac vakon ható erőit, hogy „felszabadítsuk" a piacot és „levegyük a béklyókat" az egyéni gazdaságokról, bele-

értve a falu tőkés elemeit is. Mivel azonban a kulák nem nőhet bele a szocializmusba, a piac „felszabadítása" pedig nem jelent egyebet, mint a kulákság felfegyverzését és a munkásosztály lefegyverzését, ezért azt látjuk, hogy *a jobboldali elhajlók lecsúsznak a lejtőn és valójában magukévá teszik azt az álláspontot, amely tagadja, hogy a parasztság zömét be lehet vonni a szocializmus felépítésének művébe.*

Tulajdonképpen ezzel magyarázható, hogy a jobboldali elhajlók és a trockisták közt folyó kakasviadal rendszerint azzal végződik, hogy a jobboldali elhajlók a kulisszák mögött tárgyalásokat folytatnak a trockistákkal, hogy *blokkra* lépjenek velük.

A jobboldali opportunizmusnak az a legnagyobb baja, hogy *szakít* az osztályharc lenini felfogásával és lecsúszik a *kispolgári liberalizmus* álláspontjára.

Nem lehet kétséges, hogy ha a jobboldali elhajlás pártunkban győzelmet aratott volna, az egyértelmű lett volna a munkásosztály teljes lefegyverzésével, a falu tőkés elemeinek felfegyverzésével és növelte volna annak esélyeit, hogy a Szovjetunióban visszaállítják a kapitalizmust.

A jobboldali elhajlók nincsenek azon az állásponton, hogy másik pártot kell alakítani és ebben is különböznek a trockistáktól. A jobboldali elhajlók vezetői nyíltan beismerték hibáikat és a párt előtt kapituláltak. De ostobaság volna ezen az alapon azt gondolni, hogy a jobboldali elhajlást eltemettük. Nem ezen kell mérni a jobboldali opportunizmus erejét. A jobboldali opportunizmus ereje — a kispolgári környezet elemi ereje, annak a nyomásnak az ereje, melyet a tőkés elemek általában, és különösen a kulá-

kok gyakorolnak pártunkra. És éppen azért, mert a jobboldali elhajlás a letűnő osztályok legszámottevőbb elemeinek ellenállását tükrözi, a jobboldali elhajlás ma a legnagyobb veszély pártunkban.

A párt ezért tartotta szükségesnek, hogy erélyes és kérlelhetetlen harcot indítson a jobboldali elhajlás ellen.

Nem lehet kétséges, hogy ha nem folytattunk volna erélyes harcot a jobboldali elhajlás ellen, ha nem szigeteltük volna el vezető elemeit, nem tudtuk volna sem a párt és a munkásosztály erőit, sem a szegény- és középparasztság tömegeinek erőit a szocializmus általános támadására, a szovhozok és kolhozok megszervezésére, nehéziparunk helyreállítására, a kulákság mint osztály felszámolására mozgósítani.

Így vagyunk a „baloldali" és jobboldali elhajlással pártunkban.

A feladat az, hogy a jövőben is engesztelhetetlen harcot folytassunk *két fronton*, mind a *kispolgári radikalizmust* képviselő „baloldaliak", mind a *kispolgári liberalizmust* képviselő jobboldaliak ellen.

A feladat az, hogy a jövőben is *engesztelhetetlen* harcot folytassunk a párt *békülékeny* elemei ellen, akik nem értik, vagy úgy tesznek, mintha nem értenék, hogy erélyes kétfrontharcra van szükség.

b) A pártonbelüli elhajlások ellen folyó harc képe nem volna teljes, ha nem érintenők azokat az elhajlásokat, amelyek pártunkban a *nemzeti kérdés* terén észlelhetők. Elsősorban a nagyorosz soviniszta elhajlásra és másodszor, a helyi nacionalista elhajlásra gondolok. Ezek az elhajlások nem olyan kirívóak és

tolakodóak, mint a „baloldali" vagy a jobboldali elhajlás. Settenkedő elhajlásoknak lehetne nevezni őket. De ez korántsem jelenti azt, hogy nem léteznek. Igenis léteznek és ami a legfőbb — növekednek. Ez egészen kétségtelen. Kétségtelen, mivel az osztályharc kiéleződésének általános légköre feltétlenül magával vonja a pártban tükröződő nemzeti súrlódások kiéleződését. Ezért fel kell fednünk és meg kell világítanunk ezeknek az elhajlásoknak az arculatát.

Mi a nagyorosz soviniszta elhajlás lényege mai viszonyaink között?

A nagyorosz soviniszta elhajlás lényege: törekvés a nyelv, a kultúra és az életmód terén fennálló nemzeti különbségek mellőzésére; törekvés a nemzeti köztársaságok és területek felszámolásának előkészítésére; törekvés a nemzeti egyenjogúság elvének aláásására és az apparátust, a sajtót, az iskolát és más állami és társadalmi szervezeteket nemzetiesítő pártpolitikának lejáratására.

Az efféle elhajlók abból indulnak ki, hogy mivel a szocializmus győzelme esetén a nemzeteknek egybe kell olvadniok, nemzeti nyelveiknek pedig egységes és közös nyelvvé kell válniok, elérkezett tehát az ideje annak, hogy megszüntessük a nemzeti különbségeket és lemondjunk a korábban elnyomott népek nemzeti kultúrájának fejlesztésére irányuló politikánkról.

És emellett Leninre hivatkoznak, helytelenül idézve, néha éppenséggel meghamisítva és megrágalmazva Lenint.

Lenin azt mondotta, hogy a szocializmusban a nemzetiségek érdekei egy egésszé olvadnak össze — vajjon nem az következik-e ebből, hogy ideje végezni

a nemzeti köztársaságokkal és területekkel... az internacionalizmus érdekében? Lenin 1913-ban a bundistákkal vitatkozva azt mondotta, hogy a nemzeti kultúra jelszava burzsoá jelszó — vajjon nem az következik-e ebből, hogy ideje végezni a Szovjetunió népeinek nemzeti kultúrájával... az internacionalizmus érdekében?

Lenin azt mondotta, hogy a szocializmusban megszűnik a nemzeti elnyomás és ledőlnek a nemzeti válaszfalak — vajjon nem az következik-e ebből, hogy ideje végetvetni annak a politikának, amely számol a Szovjetunió népeinek nemzeti sajátosságaival és hogy ideje áttérni a beolvasztás politikájára... az internacionalizmus érdekében?

És így tovább és így tovább.

Kétségtelen, hogy ez az elhajlás a nemzeti kérdésben, ez az elhajlás, amelyet ráadásul az internacionalizmus álarcával és Lenin nevével lepleznek, a nagyorosz nacionalizmus legcsiszoltabb és ezért legveszélyesebb fajtája.

Először, Lenin sohasem mondotta azt, hogy *egy* államon belül, a szocializmus *világméretű győzelme előtt*, a nemzeti különbségeknek el kell tűnniök, a nemzeti nyelveknek pedig egy közös nyelvben egybe kell olvadniok. Ellenkezőleg, Lenin ennek a szöges ellentétét mondotta: „a népek és az országok közötti nemzeti és állami *különbségek*... még a proletárdiktatúra *világ*méretű megvalósítása *után* is *sokáig, nagyon sokáig* fenn fognak maradni"* (XXV. köt. 227. old.[55a]).

Hogyan hivatkozhatnak Leninre, s ugyanakkor

---

* Az én aláhúzásom — *I. Szt.*

megfeledkeznek Leninnek erről az alapvető útmutatásáról?

Igaz, egy volt marxista, aki most renegát és reformista, Kautsky úr, olyasvalamit állít, ami szöges ellentétben van azzal, amire Lenin tanít bennünket. Kautsky, Leninnel ellentétben, azt állítja, hogy ha a mult század derekán a proletárforradalom győzött volna az osztrák-német egyesült államban, az *egy közös* német nyelv kialakulására és a csehek *elnémetesedésére* vezetett volna, mivel „egymagában a béklyóitól megszabadult csere ereje, egymagában a németek által behozott modern kultúra ereje minden erőszakos germanizálás nélkül *németekké változtatta volna az elmaradt cseh kispolgárokat, parasztokat és proletárokat, akiknek ösztövér nemzetiségük semmit sem adhatott*" (lásd a „Forradalom és ellenforradalom" német kiadásának előszavát).

Világos, hogy ez az „elgondolás" teljes összhangban van Kautsky szociálsovinizmusával. Éppen Kautskynak e nézetei ellen küzdöttem 1925-ben a Keleti Népek Egyetemén tartott előadásomban[56]. De lehet-e számunkra, marxisták számára, akik mindvégig internacionalisták akarunk maradni, lehet-e számunkra valami pozitív jelentősége e megátalkodott német szociálsoviniszta antimarxista fecsegésének?

Kinek van igaza, Kautskynak vagy Leninnek?

Ha Kautskynak van igaza, akkor mivel magyarázható az a tény, hogy olyan viszonylag elmaradt nemzetiségek, mint a belorusszok és az ukránok, akik közelebb állnak a nagyoroszokhoz, mint a csehek a németekhez, nem oroszosodtak el a proletárforradalomnak a Szovjetunióban aratott győzelme ered-

ményeképpen, hanem ellenkezőleg, újjászülettek és mint önálló nemzetek fejlődtek? Mivel magyarázható, hogy olyan nemzetek, mint a turkmének, kirgizek, üzbekek, tadzsikok (nem is beszélve a grúzokról, örményekről, azerbajdzsánokról stb.), elmaradottságuk ellenére, nemhogy nem oroszosodtak el annak következtében, hogy a szocializmus a Szovjetunióban győzött, hanem, ellenkezőleg, újjászülettek és önálló nemzetekké fejlődtek? Nem világos-e, hogy tisztelt elhajlóink, holmi kirakati internacionalizmust hajhászva, a kautskysta szociálsovinizmus hatása alá kerültek? Nem világos-e, hogy amikor *egy* állam keretein belül, a Szovjetunió keretein belül egy közös nyelvért szállnak síkra, lényegében a volt uralkodó nyelv, mégpedig — a *nagyorosz* nyelv *privilégiumainak* visszaállítására törekednek.

Hol itt az internacionalizmus?

Másodszor, Lenin sohasem mondotta azt, hogy a nemzeti elnyomás megszűnése és a nemzeti érdekek teljes egybeolvadása egyértelmű a nemzeti különbségek megszűnésével. Mi megszüntettük a nemzeti elnyomást. Mi megszüntettük a nemzeti kiváltságokat és megteremtettük a nemzeti egyenjogúságot. Megszüntettük a szó régi értelmében vett állami határokat, határköveket és vámsorompókat, melyek elválasztották egymástól a Szovjetunió nemzetiségeit. Létrehoztuk a Szovjetunióban élő népek gazdasági és politikai érdekeinek egységét. De azt jelenti-e ez, hogy ezzel megszüntettük a nemzeti különbségeket, a nemzeti nyelveket, kultúrát, életmódot stb. is? Világos, hogy nem azt jelenti. De ha a nemzeti különbségek, a nemzeti nyelvek, a nemzeti kultúra, életmód

stb. megmaradnak, akkor nem világos-e, hogy a nemzeti köztársaságok és területek megszüntetésének követelése a mostani történelmi időszakban reakciós követelés, mely a proletárdiktatúra érdekei ellen irányul? Belátják-e elhajlóink, hogy ha most megszüntetnők a nemzeti köztársaságokat és területeket, akkor megfosztanók a Szovjetunió népeinek milliós tömegeit attól a lehetőségtől, hogy *anyanyelvükön* tanuljanak, hogy *anyanyelvükön* működő iskolával, bírósággal, közigazgatással, társadalmi és egyéb szervezetekkel és intézményekkel rendelkezzenek, megfosztjuk őket annak lehetőségétől, hogy bekapcsolódjanak a szocialista építésbe? Nem világos-e, hogy elhajlóink valami kirakati internacionalizmust hajhászva, a reakciós nagyorosz soviniszták hatása alá kerültek, és megfeledkeztek, teljesen megfeledkeztek a kultúrforradalom jelszaváról a proletárdiktatúra időszakában, pedig ez a jelszó a Szovjetunió *valamennyi* népe, nagyoroszok és nem nagyoroszok számára egyaránt érvényes?

Harmadszor, Lenin sohasem mondotta azt, hogy a nemzeti kultúra fejlesztésének jelszava a *proletárdiktatúra viszonyai között* reakciós jelszó. Ellenkezőleg, Lenin mindig azt követelte, hogy *segítsünk* a Szovjetunió népeinek nemzeti kultúrájuk fejlesztésében. A X. pártkongresszuson Leninnek, éppen Leninnek a vezetésével szerkesztették meg és fogadták el a nemzeti kérdésről hozott határozatot, amely egyenesen kimondja, hogy:

„A párt feladata az, hogy a nem nagyorosz népek dolgozó tömegeinek *segítsen* utólérni az előrehaladott Közép-Oroszországot, *segítsen* nekik: *a)* kifejleszteni és

megszilárdítani a szovjet államiságot e népek nemzeti életviszonyainak megfelelő formák között; *b)* kifejleszteni és megszilárdítani az anyanyelven működő igazságszolgáltatást, közigazgatást, gazdasági szerveket, hatalmi szerveket, melyeket a helyi lakosság életmódját és lelkületét ismerő helyi emberekből kell összeállítani; *c)* kifejleszteni az anyanyelven működő sajtójukat, iskoláikat, színházaikat, klubjaikat és általában kulturális és népművelési intézményeiket; *d)* megszervezni és fejleszteni az anyanyelvet használó általános, valamint szakmai és technikai tanfolyamok és iskolák széles hálózatát"[57].

Nem világos-e, hogy Lenin a leghatározottabban síkra szállt azért a jelszóért, hogy a *proletárdiktatúra viszonyai között* fejleszteni kell a nemzeti kultúrát?

Hát nem világos, hogy aki tagadja a nemzeti kultúra jelszavát a proletárdiktatúra viszonyai között, az tagadja a Szovjetunióban élő nem nagyorosz népek kulturális fellendítésének szükségességét, tagadja, hogy e népek számára elengedhetetlen az általános tankötelezettség és ezeket a népeket visszaveti a reakciós nacionalisták szellemi rabságába?

Lenin csakugyan reakciós jelszónak minősítette a nemzeti kultúra jelszavát a *burzsoázia uralma idején*. De vajjon lehetett-e másképp?

Mi a nemzeti kultúra a nemzeti burzsoázia uralma idején? Tartalmában *burzsoá* és formájában nemzeti kultúra, melynek az a célja, hogy megmételyezze a tömegeket a nacionalizmus mérgével és megszilárdítsa a burzsoázia uralmát.

Mi a nemzeti kultúra a proletárdiktatúra idején? Tartalmában *szocialista* és formájában nemzeti kultúra, melynek az a célja, hogy a tömegeket a szocializmus és internacionalizmus szellemében nevelje.

Hogyan keverhetik össze ezt a két elvileg különböző jelenséget anélkül, hogy a marxizmussal szakítanának.

Hát nem világos, hogy amikor Lenin a burzsoá renddel kapcsolatos nemzeti kultúra jelszava ellen harcolt, a nemzeti kultúra burzsoá *tartalmát* támadta, nem pedig nemzeti formáját?

Ostobaság volna feltételezni, hogy Lenin a szocialista kultúrát *nemzetiellen* kultúrának tekintette, amelynek nincs semilyen nemzeti formája. A bundisták egy időben csakugyan Leninnek tulajdonították ezt a képtelenséget. De Lenin műveiből tudjuk, hogy ő élesen tiltakozott e rágalom ellen, határozottan visszautasította ezt a képtelenséget. Csak nem lépnek tisztelt elhajlóink a bundisták nyomdokaiba?

Az elmondottak után mi maradt hát elhajlóink érveiből?

Semmi más, mint zsonglőrködés az internacionalizmus zászlajával és Lenin megrágalmazása.

A nagyorosz soviniszta elhajlók mélységesen tévednek, ha azt hiszik, hogy a szocializmus építésének időszaka a Szovjetunióban a nemzeti kultúrák bomlásának és felszámolásának időszaka. Éppen ellenkezőleg. Valójában a proletariátus diktatúrájának és a szocializmus építésének időszaka a Szovjetunióban — a *szocialista* tartalmú és nemzeti formájú nemzeti kultúrák *felvirágzásának* az időszaka, mert a szovjet rendszerben maguk a nemzetek nem a szokásos „modern" nemzetek, hanem *szocialista* nemzetek, mint ahogy nemzeti kultúráik is, tartalmukat tekintve, nem a szokásos burzsoá kultúrák, hanem *szocialista* kultúrák.

A nagyorosz soviniszta elhajlók nyilván nem értik, hogy a nép anyanyelvén folyó általánosan kötelező elemi oktatás bevezetésével és meghonosításával a nemzeti kultúrák fejlődésének *új erővel* kell kibontakoznia. Nem értik, hogy az elmaradt nemzetiségeket csak a nemzeti kultúrák fejlesztése útján lehet a szocialista építés művébe igazán bekapcsolni.

Nem értik, hogy éppen ezen alapszik az a lenini politika, amely megköveteli, hogy *segítsük és támogassuk* a Szovjetunióban élő népek nemzeti kultúrájának fejlődését.

Talán különösnek tűnik, hogy mi, akik azt hirdetjük, hogy a jövőben a nemzeti kultúrák egy közös nyelvet használó közös (formában is, tartalomban is közös) kultúrában *olvadnak össze*, ugyanakkor hívei vagyunk annak is, hogy a nemzeti kultúrák most, a proletárdiktatúra időszakában *felvirágozzanak*. Ebben azonban nincs semmi különös. Lehetővé kell tenni, hogy a nemzeti kultúrák fejlődjenek és kibontakozzanak, kifejtsék minden bennük szunnyadó erejüket, mert így teremtjük meg a feltételeit annak, hogy a szocializmus világgyőzelme időszakában *egy* közös nyelvet használó egységes közös kultúrában olvadjanak össze. A nemzeti formájú és szocialista tartalmú kultúrák felvirágzása *egy* ország proletárdiktatúrájának viszonyai között *azért*, hogy *egy* közös nyelvet használó, *egy* közös (formában is, tartalomban is közös) szocialista kultúrában olvadjanak össze, mikor az egész világon győz majd a proletariátus, és a szocializmus mindennapi életformává válik — éppen ebben van a nemzeti kultúra kérdésének, e kérdés lenini megfogalmazásának a dialektikája.

Azt mondhatják, hogy a kérdés ilyen megfogalmazása: „ellentmondás". De vajjon nincs-e ugyanilyen „ellentmondás" az állam kérdésében is? Azt hirdetjük, hogy az állam elhal. De ugyanakkor amellett vagyunk, hogy erősíteni kell a proletárdiktatúrát, mely a legerősebb és legnagyobb hatalom minden eddig létező államhatalom közül. Végső fokig fejleszteni az államhatalmat *éppen* az államhatalom elhalásához szükséges feltételek előkészítése céljából — ez a marxista formula. Ez „ellentmondás"? Igen, „ellentmondás". De ez az élet ellentmondása és teljesen a marxi dialektikát tükrözi.

Vagy például, hogyan fogalmazza meg Lenin a különválás jogát is magában foglaló nemzeti önrendelkezés jogának kérdését. Lenin néha egészen egyszerű formulával fejezte ki a nemzeti önrendelkezés tételét: „különválni az egyesülés érdekében". Csak gondolják meg — különválás az egyesülés érdekében. Valóságos paradoxon. Pedig ez az „ellentmondásos" formula a marxi dialektikának azt az éltető igazságát tükrözi, amely lehetővé teszi a bolsevikoknak, hogy a nemzeti kérdés terén a legbevehetetlenebb erődöket is bevegyék.

Ugyanezt kell mondanunk a nemzeti kultúra formulájáról is: a nemzeti kultúrákat (és nyelveket) fel kell virágoztatni *egy* ország proletárdiktatúrájának időszakában azért, hogy előkészítsük a feltételeket ahhoz, hogy a nemzeti kultúrák (és nyelvek) elhaljanak és *egy* közös szocialista kultúrában (és *egy* közös nyelvben) összeolvadjanak a szocializmus világgyőzelmének időszakában.

Aki nem értette meg átmeneti időszakunk e sajá-

tosságát és „ellentmondását", aki nem értette meg a történelmi folyamatok e dialektikáját, az a marxizmus számára elveszett.

Elhajlóinknak az a bajuk, hogy nem értik és nem is akarják megérteni a marxi dialektikát.

Így vagyunk a nagyorosz soviniszta elhajlással.

Nem nehéz megérteni, hogy ez az elhajlás a korábban uralkodó nagyorosz nemzet letűnő osztályainak elvesztett kiváltságaik visszaszerzésére irányuló törekvését tükrözi.

Ezért veszélyes a nagyorosz sovinizmus, amely a nemzeti kérdés terén a legfőbb veszély pártunkban.

Mi a helyi nacionalista elhajlás lényege?

A helyi nacionalizmus felé elhajlók lényegében arra törekszenek, hogy elkülönüljenek és nemzeti kereteik közé zárkózzanak, palástolni törekszenek az osztályellentéteket saját nemzetükön belül, azzal törekszenek védekezni a nagyorosz sovinizmussal szemben, hogy eltávolodnak a szocialista építéstől, hogy nem akarják látni azt, ami közelebb hozza egymáshoz és egyesíti a Szovjetunió nemzeteinek dolgozó tömegeit és csak azt akarják látni, ami eltaszíthatja őket egymástól.

A helyi nacionalista elhajlás a korábban elnyomott nemzetek letűnő osztályainak a proletárdiktatúrával szemben megnyilvánuló elégedetlenségét és azt a törekvésüket fejezi ki, hogy nemzeti burzsoá államukban elkülönüljenek és ott megteremtsék a maguk osztályuralmát.

Ez az elhajlás azért veszélyes, mert ápolja a burzsoá nacionalizmust, gyengíti a Szovjetunió dolgozó népeinek egységét és az intervenciósok kezére játszik.

Ez a helyi nacionalista elhajlás lényege.

A párt feladata az, hogy erélyesen harcoljon ez ellen az elhajlás ellen és biztosítsa a szükséges feltételeket ahhoz, hogy a Szovjetunióban élő népek dolgozó tömegeit az internacionalizmus szellemében neveljék.

Íme ilyenek az elhajlások pártunkban, ilyen a „baloldali" és a jobboldali elhajlás az általános politika terén, ilyenek a nemzeti kérdésben mutatkozó elhajlások.

Ez a helyzet pártunkban.

Most, amikor pártunk győztesként került ki a vezérvonalért folytatott harcból, amikor pártunk lenini vonala az egész fronton diadalmaskodik, sokan hajlandók megfeledkezni azokról a nehézségekről, melyeket munkánkban a különböző elhajlók támasztottak. Sőt, egyes nyárspolgári természetű elvtársak még ma is azt hiszik, hogy meglehettünk volna az elhajlók elleni harc nélkül is. Mondanom sem kell, hogy ezek az elvtársak mélységesen tévednek. Csak tekintsünk vissza és emlékezzünk a trockisták és a jobboldali elhajlók cselszövéseire, csak emlékezzünk vissza azoknak a harcoknak történetére, melyeket az elmúlt időszakban az elhajlások ellen kellett vívnunk, és akkor megértjük, milyen üres és semmirekellő ez a nyárspolgári szellem pártunkban. Nem lehet kétséges, hogy ha nem zaboláztuk volna meg és nyilt harcban nem zúztuk volna szét az elhajlókat, nem tudtuk volna kivívni azokat a sikereket, amelyekre ma joggal büszke pártunk.

Pártunk a lenini vonaltól való elhajlások ellen folytatott harcban nőtt meg és erősödött. Az elhajlá-

sok elleni harcban kovácsolta ki sorainak *lenini egységét*. Ma már senki sem tagadja azt a vitathatatlan tényt, hogy pártunk még sohasem tömörült olyan szorosan Központi Bizottsága köré, mint most. Most mindenki kénytelen elismerni, hogy a párt ma *egységesebb* és *tömörebb*, mint valaha, hogy a XVI. kongresszus egyike annak a kevés pártkongresszusnak, amelyen nincsen többé kialakult és tömör ellenzék, mely a maga külön vonalát szembe tudná állítani a párt vezérvonalával.

Minek köszönheti a párt ezt a döntő vívmányát?

A párt annak a körülménynek köszönheti ezt a vívmányát, hogy az elhajlások ellen folytatott harcában mindig *elvi* politikát folytatott, sohasem süllyedt odáig, hogy kulisszák mögötti kombinációkba és diplomáciai üzérkedésbe bocsátkozzék.

Lenin azt mondotta, hogy az elvi politika az *egyetlen* helyes politika. Mi azért kerültünk ki győztesen az elhajlások ellen folytatott harcból, mert becsületesen és következetesen teljesítettük Leninnek ezt az intelmét. (Taps.)

* * *

Befejezem, elvtársak.

Mi az általános következtetés?

Az elmúlt időszakban több döntő sikert értünk el a szocialista építés valamennyi frontján. Ezeket a sikereket azért értük el, mert fennen tudtuk hordozni Lenin magasztos zászlaját. Ha győzni akarunk, a jövőben is fennen kell hordoznunk Lenin zászlaját, oltalmazva tisztaságát és szeplőtelenségét. (Taps.)

Ez az általános következtetés.

Lenin zászlajával győztünk az Októberi Forradalomért vívott harcokban.

Lenin zászlajával arattunk döntő sikereket a szocialista építés győzelméért folytatott harcban.

És ezzel a zászlóval fogunk győzni a proletár világforradalomban is.

Éljen a leninizmus! (Dörgő, hosszantartó taps. Az egész terem éljenez.)

„Pravda" 177. sz.
1930 június 29.

JEGYZETEK

[1] A SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának plénuma 1929 április 16. és 23. között folyt le. A plénum a következő kérdéseket vitatta meg: 1) pártonbelüli ügyek; 2) a XVI. Összszövetségi pártkonferencia kérdései; 3) a párttisztítás. A plénum jóváhagyta a Központi Bizottság Politikai Irodájának és a Központi Ellenőrző Bizottság Elnökségének a pártonbelüli ügyekkel kapcsolatban 1929 február 9-én tartott együttes ülésén hozott határozatot és külön határozatban elítélte Buharin, Rikov, Tomszkij jobboldali opportunista tevékenységét. A plénum jóváhagyta és a XVI. Összszövetségi pártkonferencia elé utalta a Politikai Iroda által beterjesztett téziseket a népgazdaság fejlesztésének ötéves tervéről, a mezőgazdaság fellendítésének útjairól és a középparasztoknak nyujtandó adókönnyítésekről, a bürokratizmus elleni harc eredményeiről és legközelebbi feladatairól. Ugyancsak a XVI. pártkonferencia elé utalta a plénum a SzK(b)P tagjainak és tagjelöltjeinek felülvizsgálatára — a párt tisztítására — vonatkozó, alapjában jóváhagyott téziseket. Sztálin a plénum április 22-i ülésén beszédet mondott a „Jobboldali elhajlásról a SzK(b)P-ban". (A SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága plénumának határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 311—323. old.). — *1*

[1a] Lenin. Egy lépés előre, két lépés hátra *(Lenin.* Válogatott művek, 1. köt. Szikra 1948. 542. old.). — *10*

[2] Az 1923-tól 1928-ig a Sahti-kerületben és a Donyecmedence más kerületeiben működő burzsoá specialisták ellenforradalmi szervezetének kártevő tevékenységéről van szó. — *13*

[3] A Kommunista Internacionále VI. Kongresszusát Moszkvában tartották 1928 július 17-től szeptember 1-ig. A kongresszus megvitatta a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságának tevékenységéről szóló jelentést, a Kommunista Ifjúsági Internacionále Végrehajtó Bizottságának és a Nemzetközi Ellenőrző Bizottságának a jelentéseit, az imperialista háború veszélye elleni harc rendszabályait, a Kommunista Internacionále programját, a gyarmati és félgyarmati országokban folyó forradalmi mozgalom kérdését, a Szovjetunió gazdasági helyzetét és a SzK(b)P belső helyzetét, jóváhagyta a Kommunista Internacionále szervezeti szabályzatát. A kongresszus határozataiban rámutatott arra, hogy fokozódnak a kapitalizmus belső ellentmondásai, amelyek elkerülhetetlenül a kapitalista stabilizáció megrendülésére és a kapitalizmus általános válságának súlyos kiéleződésére vezetnek. A kongresszus meghatározta a Kommunista Internacionálénak a munkásosztály harca új viszonyaiból folyó feladatait, mozgósította a kommunista pártokat, hogy fokozzák a harcot a jobboldali elhajlás mint fő veszély és az iránta tanusított békülékenység ellen. A kongresszus megállapította a Szovjetunióban folyó szocialista építés sikereit, ezek jelentőségét a nemzetközi proletariátus forradalmi állásainak megszilárdítása szempontjából és felhívta a világ dolgozóit a Szovjetunió védelmére. Sztálin vezető részt vett a kongresszus munkájában, megválasztották a kongresszus elnökségébe, a programszerkesztő bizottságba, valamint a nemzetközi helyzetre és a Kommunista Internacionále feladataira vonatkozó tézisek kidolgozásával megbízott politikai bizottságba. — *22*

[4] A SzK(b)P Központi Bizottságának a Központi Ellenőrző Bizottság és a Központi Felülvizsgáló Bizottság tagjainak részvételével 1928 november 16-tól 24-ig tartott plénumáról van szó. — *28*

[4a] Lenin. Hogyan szervezzük át a Munkás-Paraszt Ellenőrzést? *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 1014. old.). — *35*

[4b] Lenin. Üdvözlet a magyar munkásoknak *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 565. old.). — *37*

[5] Katedra-szocializmus — a burzsoá ideológia egy irányzata, főleg a burzsoá politikai gazdaságtanban. A tizenkilencedik század második felében jött létre Németországban; később erősen elterjedt Angliában, Amerikában és Franciaországban. Ennek az irányzatnak a képviselői, liberális burzsoá professzorok, akik az egyetemi katedrákon léptek fel (innen a „katedra-szocializmus" — „tanszéki szocializmus" — elnevezés), harcoltak a marxizmus és a fejlődő forradalmi munkásmozgalom ellen, palástolták a kapitalizmus ellentmondásait, az osztályok közti békét hirdették. A katedra-szocialisták tagadták a burzsoá állam kizsákmányoló osztályjellegét és azt állították, hogy a burzsoá állam társadalmi reformok útján tökéletesíteni tudja a kapitalizmust. Engels azt írta a német katedra-szocialistákról: „a katedra-szocialisták elméleti tekintetben sohasem emelkedtek a filantrópiára hajlamos vulgáris közgazdászok színvonala fölé, most pedig a bismarcki államszocializmus egyszerű védelmezőivé süllyedtek" *(Marx-Engels.* Válogatott levelek. Szikra 1950. 457. old). Oroszországban a legális marxisták hirdették a katedra-szocialisták burzsoá liberális reformista eszméit. Az orosz mensevikek, a II. Internacionále opportunista pártjai és a mai jobboldali szocialisták, akik a munkásmozgalmat a burzsoázia érdekeinek igyekeznek alárendelni és azt hirdetik, hogy a kapitalizmus békés úton, fokozatosan belenő a szocializmusba, a katedra-szocializmus álláspontjára süllyedtek. — *37*

[5a] Lenin. Üdvözlet a magyar munkásoknak. *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 564—565. old.). — *47*

[6] A SzK(b)P Központi Bizottságának 1928 július 4-től 12-ig tartott plénumáról van szó. — *55*

[6a] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 840. old. — *59*

[6b] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 372. old. — *59*

[7] „*Jugend-Internacionale*" („Ifjúsági Internacionále") — a Szocialista Ifjúsági Szervezetek Nemzetközi Szövetségének központi folyóirata; Zürichben adták ki 1915 szeptembertől 1918 májusáig. 1919-től 1941-ig mint a Kommunista Ifjúsági Internacionále Végrehajtó Bizottságának folyóirata jelent meg (1925-től 1928-ig „Kommunista Internacionále" címmel). — *76*

[8] Leninszkij Szbornyik, XIV. köt. 250—259. old. (oroszul). — *83*

[9] A „*Szbornyik Szocial-Demokratá*"-t („A Szociál-Demokrat Gyüjteménye") az OSzDMP Központi Bizottsága adta ki 1916-ban Lenin közvetlen vezetésével. Két száma jelent meg: 1916 októberében és decemberében. — *83*

[10] A breszti béke időszakában (1918-ban) Buharin és a „baloldali" kommunisták általa vezetett csoportja Trockijjal karöltve a párton belül ádáz harcot folytatott Lenin ellen s a háború folytatását követelte abból a célból, hogy a fiatal, hadsereggel még nem rendelkező Szovjetköztársaságot kitegye a német imperializmus csapásainak. 1938-ban, a szovjetellenes „jobboldali trockista blokk" perének bírósági tárgyalásán megállapították, hogy Buharin és a „baloldali" kommunisták általa vezetett csoportja titkos ellenforradalmi összeesküvésben volt Trockijjal és a baloldali eszerekkel, célukul tűzték ki a breszti békeszerződés meghiúsítását, Lenin, Sztálin és Szverdlov letartóztatását és buharinistákból, trockistákból, baloldali eszerekből akartak kormányt alakítani. — *109*

[11] OSzFSzK GT — az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság Népbiztosainak Tanácsa mellett működő Gazdasági Tanács. — *111*

[12] A SzK(b)P XVI. konferenciáját Moszkvában tartották 1929 április 23-tól 29-ig. A konferencia a következő kérdéseket vitatta meg: a népgazdaság fejlesztésének ötéves terve, a mezőgazdaság fellendítésének útjai és a középparasztnak nyujtott adókönnyítések, a bürokratizmus elleni harc eredményei és legközelebbi feladatai, a SzK(b)P tagjainak és tagjelöltjeinek felülvizsgálata (párttisztítás). A konferencia fő napirendi pontja az első ötéves terv volt. A konferencia elvetette az ötéves terv „minimális" változatát, amelyet a jobboldali kapitulánsok védelmeztek és az „optimális" változatot mint minden körülmények között kötelező változatot fogadta el. A konferencia elítélte a jobboldali elhajlást, mint a lenini pártpolitika teljes megtagadásának kifejezését, mint átpártolást a kulákság álláspontjára, és felhívta a pártot, hogy mérjen megsemmisítő csapást a jobboldali elhajlásra mint abban az időszakban legfőbb veszélyre, valamint a lenini vonaltól való elhajlásokkal szemben észlelt békülékeny hangulatokra. A konferencia meghallgatta Molotov tájékoztató beszédét a SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának áprilisi plénumáról és Sztálin e plénumon mondott „A jobboldali elhajlás a SzK(b)P-ban" c. beszédét (lásd ebben a kötetben 1—117. old.), majd egyhangúlag elfogadta a „pártonbelüli ügyekről" szóló határozatot. A konferencia felhívást intézett a Szovjetunió munkásaihoz és dolgozó parasztjaihoz a szocialista verseny kifejlesztéséről. (A XVI. konferencia határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak, határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 324—358. old.) — *116*

[13] Lenin. Hogyan szervezzük meg a versenyt? *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 293, 294. old.). — *119*

[13a] Lenin. A nagy kezdeményezés *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 583. old.). — *131*

[13b] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 637. old.). — *131*

[13c] Lenin. Előadói beszéd a falusi munkáról az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt VIII. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 547. old.). — *134*

[13d] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 637. old.). — *145*

[13e] Lenin. Előadói beszéd a falusi munkáról az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt VIII. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 547. old.). — *146*

[14] A Külön Távolkeleti Hadsereget 1929 augusztusában alakították, amikor a kínai ellenforradalmi tábornokok és a japán imperialisták konfliktust provokáltak a Kínai-Keleti vasúton. A „Trevoga" („Riadó") c. lap — a Külön Távolkeleti Hadsereg Politikai Parancsnokságának lapja; 1929 óta jelenik meg. — *148*

[15] „*Komszomolszkaja Pravda*" („Komszomol Igazság") — napilap, az Összszövetségi Lenini Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának és Moszkvai Bizottságának központi lapja; 1925 május 24-e óta jelenik meg. A „Bevezető vázlat a leninizmusról" c. cikk a „Komszomolszkaja Pravda" 1929 december 7-i, 282. számában jelent meg. — *149*

[16] A marxista agrárszakemberek összszövetségi konferenciáját, amelyet a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága mellett működő Kommunista Akadémia hívott egybe, 1929 december 20-tól 27-ig tartották. A konferencián tudományos kutató intézetek, mezőgazdasági és gazdasági főiskolák, folyóirat- és ujságszerkesztőségek képviselői vettek részt. 302 küldött volt jelen. Sztálin „A Szovjetunió agrárpolitikájának kérdéseihez" c. beszédet a konferencia plenáris záróülésén, december 27-én mondotta. — *153*

[17] Leninszkij Szbornyik, I. köt. 368. old. — *160*

[18] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 681. old. — *161*

[19] Lenin Művei. 3. kiad. XXVI. köt. 46. old. (oroszul). — *161*

[20] Engels. „A parasztkérdés Franciaországban és Németországban" *(Marx-Engels.* Válogatott művek. 2. köt. Szikra 1949. 433—434. old.). — *165*

[21] Sztálin Művei. 11. köt. Szikra 1950. 88—104. old. — *169*

[21a] *Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 1003. old. — *175*

[22] Lenin Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 191—194. old. (oroszul). — *179*

[23] *„Za rubezsom"* („A külföld") — folyóirat; 1930-tól jelent meg Gorkij szerkesztésében; 1932-ben napilap formájában megjelenő folyóirattá szervezték át; 1938-ig jelent meg. — *188*

[24] *„Krasznaja Zvezda"* („Vörös Csillag") — katonapolitikai napilap; 1924 januárja óta jelenik meg. 1946 március óta a Szovjetunió Fegyveres Erői Minisztériumának központi lapja. — *191*

[25] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 47—53. old. — *192*

[26] A SzK(b)P XVI. konferenciájának „A mezőgazdaság fellendítésének útjairól és a középparasztnak nyujtott adókönnyítésekről" hozott határozatát lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 329—338. old. — *192*

[87] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 247—259. old. — *193*

[88] A SzK(b)P XV. kongresszusán „az ötéves népgazdasági terv összeállításának irányelveiről" hozott határozatot lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 234—247. old. — *193*

[89] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 222—227. old. — *193*

[90] Szverdlov-egyetemisták, szverdlovisták — a J. M. Szverdlovról elnevezett Kommunista Egyetem hallgatói. — *198*

[91] Lenin. Válogatott művek. 2. köt. 874—875. old. — *198*

[92] Lenin. Pityirim Szorokin értékes beismerései *(Lenin* Művei. 3. kiad. XXIII. köt. 294. old., oroszul). — *199*

[93] „Rubinizmus" és „mechanicizmus" — marxizmusellenes revizionista irányzat a politikai gazdaságtanban. A mensevik Rubin idealista burzsoá álláspontról revideálta Marx tanítását, megfosztotta a marxizmust forradalmi tartalmától, kártevő módon elvonta a közgazdászok figyelmét a szovjet gazdaság kérdéseinek tanulmányozásától, skolasztikus viták és absztrakciók területére vezette őket. „Mechanicizmus" — a marxizmus kiforgatása a filozófia és a politikai gazdaságtan terén, vulgáris mechanisztikus álláspontról, amely tagadja a materialista dialektikát és azt a burzsoá egyensúly-elmélettel helyettesíti. A mechanicizmus egyik fő képviselője Buharin volt, a jobboldali elhajlók ideológusa. A mechanisták a politikai gazdaságtanban tagadták a tőkés társadalom belső ellentmondásait, fejlődéstörvényeinek történelmileg átmeneti jellegét és a kapitalizmus törvényszerűségeit átvitték a szovjet szocialista társadalomra. — *204*

[34] A SzK(b)P Központi Bizottságának említett határozata a „Pravda" 1930 március 15-i, 73. számában jelent meg. (Lásd még „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 813—814. old.) — *218*

[34a] Lenin. Előadói beszéd a falusi munkáról az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt VIII. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 544—545. old.). — *220*

[34b] Lenin. Előadói beszéd a falusi munkáról az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt VIII. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 543—544. old.). — *220*

[34c] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 637—638. old.). — *223*

[34d] Lenin. Azerbajdzsán, Grúzia, Örményország, Dagesztán, a Hegyi Köztársaság kommunistáihoz *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 834. old.). — *224*

[35] A SzK(b)P Központi Bizottságának „A kollektivizálás üteméről és a kolhozépítés állami támogatásáról" hozott 1930 január 5-i határozatát lásd még „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 389—391. old. — *225*

[35a] Lenin. A proletariátus feladatai forradalmunkban *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 31. old.). — *238*

[35b] Lenin. Beszéd a mezőgazdasági kommúnák és mezőgazdasági artelek I. kongresszusán *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 637. old.). — *239*

[35c] Lenin. A proletárforradalom és a renegát Kautsky *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 492. old.). — *239*

[85d] Lenin. Munkások, Elvtársak! Fel az utolsó, a döntő harcra! *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 411. old.).— *243*

[86] A SzK(b)P XVI. kongresszusát Moszkvában tartották 1930 június 26-tól július 13-ig. A kongresszus megvitatta a párt Központi Bizottságának politikai és szervezeti beszámolóit; a Központi Felülvizsgáló Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság, a SzK(b)P-nak a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottságában működő delegációja beszámolóit és a következő előadói beszédeket: az ipar ötéves tervének teljesítéséről; a kolhozmozgalomról és a mezőgazdaság fellendítéséről; a szakszervezetek feladatairól az újjáalakítási időszakban. A kongresszus egyhangúlag jóváhagyta a párt Központi Bizottságának politikai vonalát és munkáját, utasította a Központi Bizottságot, hogy a jövőben is biztosítsa a szocialista építés bolsevik ütemét, az ötéves terv négy év alatt való teljesítését, tántoríthatatlanul hajtsa végre az általános szocialista támadást az egész fronton és a kulákság mint osztály felszámolását a teljes kollektivizálás alapján. A kongresszus hangsúlyozta a mezőgazdaság fejlődésében bekövetkezett fordulat világtörténelmi jelentőségét és megállapította, hogy a kolhozparasztság e fordulat eredményeképpen a Szovjethatalom valóságos és szilárd támaszává vált. A kongresszus megbízta a párt Központi Bizottságát, hogy továbbra is folytasson szilárd békepolitikát és fokozza a Szovjetunió védőképességét. A kongresszus a következő utasításokat adta: minden módon fejleszteni kell a nehézipart, az ország keleti részén új, nagy teljesítőképességű szén- és kohászati bázist kell létesíteni; valamennyi tömegszervezet munkáját át kell szervezni és fokozni kell a szakszervezetek szerepét a szocialista építésben; a munkásokat és a dolgozó tömegeket be kell vonni a szocialista versenybe. A kongresszus teljesen leleplezte a jobboldali opportunizmust mint a kulákság ügynökségét a párton belül és a jobboldali ellenzék nézeteit a SzK(b)P-hoz tartozással összeférhetetlennek nyilvánította. A kongresszus utasította a pártszervezeteket, hogy fokozzák a harcot a nemzeti kérdésben mutatkozó elhajlások ellen — a nagyhatalmi sovinizmus és a helyi nacionalizmus ellen és hajthatatlanul valósítsák meg a lenini nemzeti politikát, amely biztosítja a Szovjet-

unióban élő népek nemzeti formájú és szocialista tartalmú kultúrájának lendületes fejlődését. A XVI. kongresszus a párt történetében úgy szerepel, mint a szocializmus egész fronton kifejlesztett támadásának, a kulákság mint osztály felszámolásának és a teljes kollektivizálás megvalósításának kongresszusa. A kongresszuson a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai beszámolóját Sztálin június 27-én, a zárszót július 2-án mondotta. (A SzK(b)P XVI. kongresszusáról lásd „A SzK(b)P története. Rövid tanfolyam". Szikra 1950. 11. fej. 2. pont. 365—376. old. A kongresszus határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak és konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 394—436. old.) — *254*

[37] Szövetségi tartalékbank-rendszer — bankszervezet az Amerikai Egyesült Államokban, 1913-ban alapították. Az ország legfontosabb központjaiban alapított tizenkét szövetségi tartalékbank, mint a monopoltőke eszköze, összefogja és ellenőrzi az amerikai bankok egész tevékenységét. A szövetségi tartalékbank-rendszer élén a szövetségi tartaléktanács áll (1933-ban a szövetségi tartalékbank-rendszer Igazgatótanácsának nevezték el), amelyet az USA elnöke nevez ki s amely teljesen a finánctőkések kezében van. A burzsoá közgazdászok, az amerikai kapitalizmus védelmezői, az USA pénzügyi és kormánykörei a szövetségi tartalékbank-rendszerben olyan eszközt láttak, amely megóvja az ország gazdaságát a válságoktól. Hoover elnök kísérlete, hogy a szövetségi tartalékbank-rendszer segítségével küzdje le az 1929-ben kitört válságot, teljes kudarccal járt. — *262*

[38] Young-terv — terv a német jóvátételi fizetések bevételezésére; szerzőjéről, Young amerikai bankárról nevezték el; 1929 június 7-én fogadta el Franciaország, Nagybritannia, Olaszország, Japán, Belgium, az USA és Németország szakértőinek bizottsága, véglegesen a hágai konferencián hagyták jóvá 1930 január 20-án. Ez a terv Németország jóvátételi tartozásainak összegét 113,9 milliárd márkában állapította meg (külföldi valutában), amelyet 59 év alatt kellett volna kifizetni. Minden jóvátételi fizetést a Nemzetközi Fizetések Bankja hatáskörébe utaltak, amelyben

az USÁ-nak uralkodó helyzete volt. A bank megalapítása a Young-terv egyik fő pontja volt; a bank az amerikai monopoltőke eszköze volt az európai államok kereskedelmének és pénzforgalmának ellenőrzésére. A Young-terv értelmében a német ipart mentesítették a jóvátételi összegek törlesztésében való részvétel alól, a fizetések egész terhét a dolgozókra hárították. A Young-terv megteremtette a feltételeket Németország hadiipari teljesítőképességének mielőbbi helyreállításához, amire az amerikai imperialisták a Szovjetunió ellen irányuló agresszió kifejlesztése céljából törekedtek. — *269*

[39] Azokról a szerződésekről és egyezményekről van szó, amelyeket az imperialisták az 1925 október 5—16-ig ülésező locarnoi (Svájc) konferencián kötöttek. A locarnoi egyezmények, amelyek a versaillesi szerződés által Európában megteremtett háborúutáni rendszer megszilárdítására irányultak, a főbb imperialista államok közötti ellentétek még fokozottabb kiéleződésére és új háborúk előkészítésére vezettek. (A locarnoi konferenciáról lásd Sztálin Művei. 7. köt. 271—277. old., oroszul). — *270*

[40] 1929 augusztus 1-én (az első világháború kitörésének tizenötödik évfordulóján) a háborús gyujtogatók ellen és 1930 március 6-án a gyorsan növekvő munkanélküliség ellen (az 1929-es gazdasági világválsággal kapcsolatban) Franciaország, Németország, Anglia, az USA, Lengyelország és több más európai és amerikai ország számos városában és ipari központjában tiltakozó tüntetések és sztrájkok zajlottak le. A tiltakozó mozgalom teljesen a kommunista pártok és a Kommunista Internacionále vezetése alatt folyt. — *272*

[41] „Pán-Európa" — Briand francia külügyminiszter vetette fel ezt a tervet 1930 májusában. A terv célja az volt, hogy létrehozza az európai államok Szovjetunió ellen irányuló blokkját. A „föderatív szövetségben" egyesített Európának e terv értelmében egységes szovjetellenes frontot kellett volna alkotnia, a „föderatív szövetség" végrehajtó szervének pedig, az „európai bizottságnak", a Szov-

jetunió ellen irányuló támadás előkészítő vezérkarának kellett volna lennie. Briand terve ezenkívül arra irányult, hogy megteremtse Franciaország hegemóniáját az európai kontinensen, ezért Anglia, Olaszország és az USA ellenállásába ütközött. A „Pán-Európa"-terv az imperialista hatalmak között fennálló ellentétek miatt nem valósult meg. — *276*

[42] Arról a paktumról van szó, amelyet 1928 augusztus 27-én Párizsban írt alá az USA, Franciaország, Németország, Nagybritannia, Lengyelország, Olaszország, Japán, Csehszlovákia, Belgium és a brit dominiumok s amelyben az említett hatalmak arra kötelezték magukat, hogy nem viselnek egymás ellen háborút. A Szovjetuniót nem hívták meg a Kellogg-paktum megkötésével kapcsolatos tárgyalásokra, abból a célból, hogy a Szovjetuniót kizárják azok közül az országok közül, amelyekre a paktum által előírt lemondás a háborúról mint a nemzeti politika eszközéről, kiterjedt. A szerződés kezdeményezői (Franciaország, az USA, Anglia) az „általános béke" demagóg frázisai mögé bújva akarták ezt a paktumot a Szovjetunió elszigetelése és a Szovjetunió elleni harc eszközévé változtatni. A Szovjetunió kormánya 1928 augusztus 5-i nyilatkozatában leleplezte a paktum igazi céljait. Az USA, Anglia és Franciaország kormánya a közvélemény nyomására kénytelen volt meghívni a Szovjetuniót a paktum aláírására. A szovjet kormány csatlakozott a Kellogg-paktumhoz, az elsők között ratifikálta azt és javasolta a szomszédos államoknak, hogy kössenek egyezményt a paktumban megállapított kötelezettségek azonnali érvényességéről. 1929 február 9-én, Moszkvában, ezt az egyezményt aláírta a Szovjetunió, Lengyelország, Románia, Észtország, Lettország; később csatlakozott hozzá Törökország és Litvánia. — *276*

[43] „Lena-Goldfields" — angol részvénytársaság, amelynek 1925—1930-ban koncessziója volt a Szovjetunióban a szibériai arany-, réz-, vas- stb. lelőhelyek kiaknázására és feldolgozására. A koncesszió-szerződés feltételei kötelezték a „Lena-Goldfields" társaságot, hogy új bányaipari üzemeket építsen, a bérbeadott üzemeket és telepeket

pedig alakítsa újjá. Mivel a részvénytársaság nem teljesítette kötelezettségeit és tönkretette a koncesszióba kapott üzemeket, a Szovjetkormány felszámolta a koncessziót, a társaság munkatársait pedig, akik kémtevékenységet és kártevő munkát folytattak a Szovjetunióban, bíróság elé állította. — *277*

[44] A Szovjetunió Szovjetjeinek V. kongresszusát Moszkvában tartották 1929 május 20—28-ig. A kongresszus a következő kérdéseket vitatta meg: a Szovjetunió kormányának beszámolója; a Szovjetunió népgazdasága fejlesztésének ötéves terve; a mezőgazdaság fellendítése és a falusi szövetkezeti építés. A kongresszus központi kérdése az első sztálini ötéves terv megvitatása és elfogadása volt. A kongresszus jóváhagyta a Szovjetunió kormányának jelentését, jóváhagyta a népgazdaság fejlesztésének ötéves tervét, megjelölte a mezőgazdaság fellendítésének és a falusi szövetkezeti építésnek az útjait és újjáválasztotta a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottságát. — *290*

[45] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 251. old. — *301*

[46] Sztálin. A Központi Bizottság politikai beszámolója a SzK(b)P XV. kongresszusának *(Sztálin* Művei. 10. köt. 305—306. old., oroszul). — *301*

[47] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 278—279. old. — *306*

[48] A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma, amelyet 1929 november 10—17-ig tartottak, a következő kérdéseket vitatta meg; a népgazdaság 1929/30-as ellenőrző számai; a kolhozépítés eredményei és további feladatai; Ukrajna mezőgazdasága és a falusi munka; a Szovjetunió Szövetségi Földművelésügyi Népbiztosságának megalakítása; a műszaki káderek képzéséről a Központi Bizottság

1929 júliusi plénumán hozott határozat végrehajtása. A plénum elítélte a jobboldali opportunizmus és az iránta tanusított békülékenység nézeteinek propagandáját, azt a SzK(b)P tagságával összeférhetetlennek nyilvánította s Buharint, mint a jobboldali kapitulánsok főkolomposát és vezetőjét kizárta a SzK(b)P Központi Bizottságának politikai Irodájából. A plénum megállapította, hogy a Szovjetunió a falu széles alapon kifejtett szocialista átalakításának és a nagyüzemi szocialista földművelés építésének szakaszába lépett és több olyan konkrét rendszabályt jelölt meg, amely elősegítette a kolhozok megszilárdítását és a kolhozmozgalom széleskörű fejlődését. (A plénum határozatait lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 359—388. old.) — *306*

[48a] Lenin. Az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt Központi Bizottságának politikai beszámolója az Oroszországi Kommunista (bolsevik) Párt XI. kongresszusán (*Lenin*. Válogatott művek. 2. köt. 931. old.). — *329*

[49] A SzK(b)P Központi Bizottságának az önkritika kifejlesztéséről „Valamennyi párttaghoz, valamennyi munkáshoz" intézett felhívásáról van szó, amely a „Pravda" 1929 június 3-i, 128. számában jelent meg. (Lásd még „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", II. rész. 1941. 807—809. old.) — *335*

[50] A SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának „A munkásoknak a szovjet apparátusba való kinevezéséről és a szovjet apparátus széleskörű munkásellenőrzéséről (a gyári védnökségről)" hozott határozata a „Pravda" 1930 március 16-i, 74. számában jelent meg. — *335*

[51] A SzK(b)P Központi Bizottságának 1930 május 15-én az Urál vaskohászatát egyesítő Urálvaströszt munkájáról hozott határozatáról van szó, amely a „Pravda" 1930 május 18-i, 135. számában jelent meg. — *348*

[52] A SzK(b)P Központi Bizottságának „A körzetek felszámolásáról" hozott határozata a „Pravda" 1930 július 16-i, 194. számában jelent meg. — *360*

[53] Lenin. Levél V. M. Molotovhoz a XI. pártkongresszuson elmondandó politikai beszámoló tervezetéről *(Lenin* Művei. 3. kiad. XXVII. köt. 207. old., oroszul). — *362*

[54] Lenin. Hogyan szervezzük át a Munkás- és Paraszt-Ellenőrzést? *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 1010—1014. old.). — *363*

[55] Az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság (OSzFSzK) Szovjetjeinek VIII. kongresszusa 1920 december 22—29-ig ülésezett. A kongresszus egyik központi kérdése az ország villamosítási terve volt, amelyet Oroszország Villamosításának Állami Bizottsága (GOELRO) készített elő. A kongresszus határozatában „egy nagy gazdasági kezdeményezés első lépésének" minősítette a villamosítási tervet. Sztálin 1921 márciusi levelében azt írta Leninnek Oroszország villamosításának tervéről: „Az utóbbi 3 nap alatt módomban volt elolvasni az «*Oroszország villamosításának terve*» c. gyüjteményt . . . Kitűnő, jól megszerkesztett könyv. Egy valóban *egységes* és valóban *állami* gazdasági terv — *idézőjel nélkül* — mesteri vázlata. Napjainkban ez az egyetlen marxista kísérlet arra, hogy a gazdaságilag elmaradott Oroszország szovjet felépítménye alá egy valóban reális és a mai viszonyok között egyedül lehetséges technikai-termelési bázist építsünk" *(Sztálin* Művei. 5. köt. 50. old., oroszul). — *370*

[55a] Lenin. „Baloldaliság" — a kommunizmus gyermekbetegsége *(Lenin.* Válogatott művek. 2. köt. 747. old.). — *387*

[56] A Keleti Dolgozók Kommunista Egyeteme hallgatóinak 1925 május 18-i gyűlésén „A Keleti Népek Egyetemének politikai feladatairól" mondott beszédről van szó *(Sztálin* Művei. 7. köt. 138—140. old., oroszul). — *388*

[57] Lásd „A SzK(b)P — kongresszusainak, konferenciáinak és a KB plénumainak határozataiban és döntéseiben", I. rész. 1941. 385. old. — *391*

ÉLETRAJZI ADATOK

(1929 április—1930 június)

1929

Április 16—23. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága és Központi Ellenőrző Bizottsága plénumának munkáját.

Április 22. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának plénumán beszédet mond a „Jobboldali elhajlásról a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjában".

Április 23—29. Sztálin vezeti a SzK(b)P XVI. Összszövetségi konferenciájának munkáját.

Április 27. Sztálint a SzK(b)P XVI. Összszövetségi Konferenciáján megválasztják a mezőgazdaság fellendítésének útjairól és a középparasztnak nyujtandó adókönnyítésekről szóló határozat kidolgozásával megbízott bizottságba.

Április 29. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

Május 1. Sztálin jelen van a moszkvai helyőrség csapatainak májuselsejei díszszemléjén és a főváros dolgozóinak felvonulásán a Vörös-téren.

Május 4. Sztálin beszélget a Donyec-medence bányászainak küldöttségével.

Május 6. Sztálin a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének amerikai bizottságában beszédet mond az amerikai kommunista pártban működő jobboldali frakciósokról.

Május 11. Sztálin megírja „A verseny és a tömegek munkalendülete" c. előszót Mikulina „A tömegek versenye" c. könyvéhez. A cikk a „Pravda" május 22-i, 114. számában jelenik meg.

Május 14. Sztálin a Kommunista Internacionále Végrehajtó Bizottsága Elnökségének ülésein beszédeket mond az amerikai kommunista pártban fennálló helyzetről.

Május 20—28. Sztálin résztvesz a Szovjetunió Szovjetjei V. kongresszusának munkájában.

Május 28. Sztálint a Szovjetunió Szovjetjeinek V. kongresszusán megválasztják a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága Szövetségi Tanácsának tagjává.

Június 18. Sztálin és Molotov beszélget a faipari munkások küldöttségével.

Július 9. Sztálin levelet ír Feliksz Kon elvtársnak.

Július 10. Sztálin üdvözletet ír az ukrajnai komszomolnak, megalakulása tizedik évfordulója alkalmából. Az üdvözlet a „Pravda" július 12-i, 157. számában jelenik meg.

Július 24. Sztálin jelen van a feketetengeri hajóhad egységeinek hadgyakorlatán.

Július 25. Sztálin meglátogatja a „Vörös Ukrajna" cirkálót, jelen van a vörös-tengerészek műkedvelő előadásán és bejegyzést tesz a cirkáló hajónaplójába.

Október 30. Sztálin üdvözletet ír a Külön Távolkeleti Hadseregnek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenkettedik évfordulója alkalmából. Az üdvözlet a „Trevoga" 52. és a „Pravda" 259. számában, november 7-én jelenik meg.

November 3. Sztálin megírja „A nagy fordulat éve" c. cikket. A cikk a „Pravda" november 7-i, 259. számában jelenik meg.

November 7. Sztálin jelen van a moszkvai helyőrség csapatainak díszszemléjén és a főváros dolgozóinak felvonulásán, amelyet a Vörös-téren rendeztek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tizenkettedik évfordulója alkalmából.

November 10—17. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját.

November 13. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának ülésén beszédet mond, amelyben leleplezi a buharini ellenzék vezetőinek frakciós munkáját.

A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma megválasztja Sztálint a népgazdaság 1929/30-as ellenőrző számairól szóló határozat végleges megszövegezésével és a buharini jobboldali elhajlók csoportjáról szóló határozat kidolgozásával megbízott bizottságba.

November 15. A SzK(b)P Központi Bizottságának plénuma megválasztja Sztálint a kolhozépítés eredményeiről és további feladatairól szóló határozat megszövegezésével megbízott bizottságba.

November 29. Sztálin résztvesz a Szovjetunió Központi Végrehajtó Bizottsága V. ülésszaka második ülésének munkájában.

December 18. Sztálin „Szükséges helyreigazítás" c. cikke megjelenik a „Pravda" 298. számában.

December 21. Sztálin választ ír mindazoknak a szervezeteknek és elvtársaknak, akik ötvenedik születésnapja alkalmából üdvözölték. A válasz a „Pravda" december 22-i, 302. számában jelenik meg.

December 27. Sztálin beszédet mond a marxista agrárszakemberek összszövetségi konferenciáján „A Szovjetunió agrárpolitikájának kérdéseihez" címmel. A beszéd a „Pravda" december 29-i, 309. számában jelenik meg.

1930

Január 2. A „Pravda" 2. számában megjelenik Sztálin üdvözlete, amelyet a sztálingrádi munkásoknak küldött a városnak a fehérgárdisták alól való felszabadítása tizedik évfordulója alkalmából.

Január 5. Sztálin javaslatára a SzK(b)P Központi Bizottsága elfogadja „A kollektivizálás üteméről és a kolhozépítés állami támogatásáról" szóló határozatot. A határozat a „Pravda" január 6-i, 6. számában jelenik meg.

Január 17. Sztálin levelet ír A. M. Gorkijnak.

Január 19. Sztálin megírja „A kulákság mint osztály felszámolása politikájának kérdéséhez" c. cikket. A cikk január 21-én jelenik meg a „Pravda" 21. és a „Krasznaja Zvezda" 18. számában.

Január 21. Sztálin jelen van Lenin halálának hatodik évfordulója alkalmából a Nagy Színházban rendezett gyászgyűlésen.

Február 9. Sztálin megírja a „Választ a Szverdlov-egyetemista elvtársaknak". A válasz a „Pravda" február 10-i, 40. számában jelenik meg.

Február 13. Sztálint számos szervezetnek, munkás-, paraszt- és vöröskatonagyűlésnek kérelmére a szocialista építés frontján szerzett hatalmas érdemeiért másodízben tüntetik ki a Vörös Zászló-renddel. A Szovjetunió Központi Végrehajtó

Bizottságának Sztálin kitüntetéséről szóló határozata a „Pravda" február 23-i, 53. számában jelenik meg.

Február 22. Sztálin üdvözletet ír az Első Lovashadseregnek fennállása tizedik évfordulója alkalmából. Az üdvözlet a „Pravda" február 23-i, 53. számában jelenik meg.

Sztálin az izsevszki gyár munkásainak levelére választ ír, amelyben azt kívánja, hogy sikeresen teljesítsék a Vörös Hadsereg hadianyagainak gyártási tervét. A válasz az „Izsevszkaja Pravda" („Izsevszki Igazság") március 2-i, 51. számában jelenik meg.

Sztálin jelen van a Moszkvai Szovjetnek a Nagy Színházban rendezett ünnepi ülésén, amelyet a Vörös Hadsereg fennállásának tizenkettedik évfordulója és az Első Lovashadsereg fennállásának tizedik évfordulója alkalmából rendeztek.

Március 2. Sztálin „Akiknek a siker fejükbe szállt" c. cikke megjelenik a „Pravda" 60. számában.

Legkésőbb március 14. Sztálin a SzK(b)P Központi Bizottságának „A kolhozmozgalomban követett pártvonal elferdítései elleni harcról" szóló határozatán dolgozik. A határozat a „Pravda" március 15-i, 73. számában jelenik meg.

Március 19. Sztálin válaszol Bezimenszkij elvtárs levelére.

Április 3. Sztálin „Válasz a kolhozparaszt elvtársaknak" c. cikke megjelenik a „Pravda" 92. számában.

Április 21. Sztálin üdvözletet ír a leningrádi Sztálin gépgyár munkásainak abból az alkalomból, hogy a gyár határidő előtt elkészítette a Szovjetunió első nagyteljesítőképességű turbináját. Az üdvözlet a „Leningradszkaja Pravda" („Leningrádi Igazság") április 23-i, 112. számában jelenik meg.

Április 25. Sztálin üdvözletet ír az Ipari Akadémiát végzett hallgatók első évfolyamának. Az üdvözlet a „Pravda" április 26-i, 115. számában jelenik meg.

Április 26. Sztálinnak a Turkesztán—Szibériai vasútvonal építőihez írt üdvözlete, amelyet az építés befejezése és a forgalom megindítása alkalmából küldött, megjelenik a „Pravda" 115. számában.

Május 1. Sztálin jelen van a Vörös-téren rendezett katonai díszszemlén és a fővárosi dolgozók felvonulásán.

Május 10. Sztálinnak a Külön Lovassági Dandárhoz a dandár fennállásának tizedik évfordulója alkalmából intézett üdvözlete megjelenik a „Pravda" 127. számában.

Május 27. A krasznopresznai és Bauman-kerületi pártkonferencia Sztálint megválasztja küldöttnek a Moszkva-területi pártkonferenciára és a SzK(b)P XVI. kongresszusára.

Május 31. Sztálin válaszol M. Rafail levelére.

Június 16. Sztálin üdvözli a Rosztovi Mezőgazdasági Gépgyár együttesét abból az alkalomból, hogy határidő előtt befejezték a gyár építését. Az üdvözlet a „Pravda" június 17-i, 165. számában jelenik meg.

Sztálin választ ír a Krasznodar határterület kanyevi kerülete kolhozparasztjainak üdvözlő levelére. A válasz június 18-án a krasznodari „Krasznoje Znamja" („Vörös Zászló") 137. számában és június 19-én a „Pravda" 167. számában jelenik meg.

Június 17. Sztálin üdvözli a Sztálingrádi Traktorgyár munkásait abból az alkalomból, hogy határidő előtt befejezték a gyár építését és üzembehelyezték a Szovjetunió első traktorgyárát. Az üdvözlet a „Pravda" június 18-i, 166. számában jelenik meg.

Június 25. Sztálin vezeti a SzK(b)P Központi Bizottsága plénumának munkáját. A plénum jóváhagyta a Politikai Iroda által a XVI. pártkongresszus elé terjesztendő téziseket és Sztálint jelölte ki a napirend első pontjának (a Központi Bizottság politikai beszámolójának) előadójául.

Június 27. Sztálin a SzK(b)P XVI. kongresszusán előadja a Központi Bizottság politikai beszámolóját.

TARTALOM

A *Marx—Engels—Lenin Intézet előszava* ..... V—VIII

JOBBOLDALI ELHAJLÁS A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJÁBAN. *Beszéd a SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának 1929 áprilisi plénumán. (Gyorsírói feljegyzés)* ..... 1—117

I. Egy vonal vagy kettő? 3

II. Osztályeltolódások és nézeteltéréseink 11

III. Nézeteltérések a Kommunista Internacionále vonalán 21

IV. Nézeteltérések a belpolitika vonalán ..... 30—104

a) Az osztályharcról 31
b) Az osztályharc élesedéséről 38
c) A parasztságról 43
d) Az új gazdasági politikáról és a piaci viszonyokról 47
e) Az úgynevezett „sarcról" 54
f) Az iparfejlesztés üteméről s a város és a falu összefogásának új formáiról 61
g) Buharin mint teoretikus 74
h) Ötéves terv vagy kétéves terv? 86
i) A vetésterületek kérdése 90
k) A gabonabegyüjtésről 93
l) A valutatartalékokról és a gabonabehozatalról 101

V. A pártvezetés kérdései ..... 104—115

a) A Buharin-csoport frakciós jellegéről 105
b) A lojalitásról és a kollektív vezetésről 107
c) A jobboldali elhajlás elleni harcról 112

VI. Következtetések 115

A VERSENY ÉS A TÖMEGEK MUNKALENDÜLETE. *Előszó J. Mikulina „A tömegek versenye" c. brosúrájához* 118

FELIKSZ KON ELVTÁRSNAK. *Másolat Kolotyilov elvtársnak, az Ivanovo-Voznyeszenszk-területi pártbizottság területi irodája titkárának* 123

Az UKRAJNAI KOMSZOMOLNAK MEGALAKULÁSA TIZEDIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL 127

BEJEGYZÉS A „VÖRÖS UKRAJNA" CIRKÁLÓ HAJÓNAPLÓJÁBA 128

A NAGY FORDULAT ÉVE. *Október XII. évfordulójára* .....129—147

I. A munka termelékenysége terén 130
II. Az ipar építése terén 132
III. A mezőgazdaság építése terén 136
Összefoglalás 146

A KÜLÖN TÁVOLKELETI HADSEREG „TREVOGA" C. LAPJÁNAK SZERKESZTŐSÉGÉHEZ 148

SZÜKSÉGES HELYREIGAZÍTÁS 149

AZOKNAK A SZERVEZETEKNEK ÉS ELVTÁRSAKNAK, AKIK SZTÁLIN ELVTÁRSAT 50. SZÜLETÉSNAPJA ALKALMÁBÓL ÜDVÖZÖLTÉK 152

A SZOVJETUNIÓ AGRÁRPOLITIKÁJÁNAK KÉRDÉSEIHEZ. *Beszéd a marxista agrár-szakemberek 1929 december 27-i konferenciáján* .....153—185

I. Az „egyensúly" elmélete 155
II. A szocialista építés „automatizmusának" elmélete 159
III. A kisparaszti gazdaság „szilárdságának" elmélete 162
IV. A város és a falu 169
V. A kolhozok természetéről 174
VI. Az osztályeltolódások és a fordulat a párt politikájában 179
VII. Következtetések 184

LEVÉL A. M. GORKIJHOZ 186

A KULÁKSÁG MINT OSZTÁLY FELSZÁMOLÁSÁRA IRÁNYULÓ POLITIKA KÉRDÉSÉHEZ 191

VÁLASZ A SZVERDLOV-EGYETEMISTA ELVTÁRSAKNAK .....198—205
I. A Szverdlov-egyetemisták kérdései 198
II. Sztálin elvtárs válasza 200

AKIKNEK A SIKER FEJÜKBE SZÁLLT. *A kolhozmozgalom kérdéseihez* 206

LEVÉL BEZIMENSZKIJ ELVTÁRSHOZ 216

VÁLASZ A KOLHOZPARASZT ELVTÁRSAKNAK 218

AZ IPARI AKADÉMIÁT VÉGZETT HALLGATÓK ELSŐ ÉVFOLYAMÁHOZ 247

VÁLASZ M. RAFAIL ELVTÁRSNAK. *(Leningrád, Területi Szakszervezeti Tanács.) Másolat: Kirov elvtársnak a SzK(b)P területi bizottsági titkárának* 249

ROSZTOV. MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR 252

SZTÁLINGRÁD. TRAKTORGYÁR 253

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG POLITIKAI BESZÁMOLÓJA A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA (BOLSEVIK) PÁRTJA XVI. KONGRESSZUSÁNAK. *1930 június 27* .....254—398

I. A világkapitalizmus fokozódó válsága és a Szovjetunió külpolitikai helyzete .....254—282
1. A gazdasági világválság 256
2. A kapitalizmus ellentmondásainak kiéleződése 267
3. A Szovjetunió és a tőkés államok közötti viszony 275

II. A szocialista építés fokozódó fellendülése és a Szovjetunió belső helyzete .....282—361
1. A népgazdaság egészének növekedése 283
2. Az iparosítás sikerei 285
3. A szocialista ipar uralkodó helyzete és növekedésének üteme 288
4. A mezőgazdaság és a gabonaprobléma 295
5. A parasztság fordulata a szocializmus felé és a szovhoz- és kolhozépítés fejlődési üteme 301
6. A munkások és a parasztok anyagi és kulturális helyzetének javulása 311
7. A növekedés nehézségei, az osztályok harca és a szocializmus előnyomulása az egész vonalon .. 322
8. Tőkés vagy szocialista gazdasági rendszer 339

9. Soronlevő feladatok ..... 347—361
a) Általános feladatok 347
b) Az ipar terén 354
c) A mezőgazdaság terén 356
d) A közlekedés terén 360

III. A párt ..... 361—398

1. A szocialista építés vezetésének kérdései 365
2. A belső pártügyek vezetésének kérdései 375

Jegyzetek 399

Életrajzi adatok (1929 április—1930 június) 415

2800. Franklin-nyomda N. V. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Felelős: Janka Gyula igazgató.